

Jaarverslag

2022

SPW

Goed voor
elkaar

met onze 6
pensioenbeloften

Inhoudsopgave

1 Bestuursverslag

Inleiding	4
Kerncijfers	13
Risicoparagraaf	15
Premie- en toeslagbeleid	20
Verkort actuair verslag	23
Vermogensbeheer	25
SFDR	36
Kostenparagraaf	61
Communicatie	68
Wijzigingen in reglementen, statuten en verplichtstelling	72
Organisatie	75
Verslag van de Compliance Officer	83
Verslag Raad van Toezicht	84
Oordeel en verslag VO 2022	91
Reactie van het bestuur op het oordeel van het verantwoordingsorgaan (VO) en het verslag van bevindingen van de Raad van Toezicht (RvT)	95

2 Jaarrekening

Balans	97
Staat van baten en lasten	99
Kasstroomoverzicht over 2022	100
Toelichting behorende tot de jaarrekening 2022	101
Toelichting op de balans over 2022	112
Toelichting op de staat van baten en lasten over 2022	128

3 Overige gegevens

Statutaire bestemming van saldo van baten en lasten	152
Actuariële verklaring	153
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	155

1 Bestuursverslag

Inleiding

Het bestuur van SPW legt in en via dit jaarverslag verantwoording af. Dat gebeurt op verschillende manieren. Waar nodig wordt verwezen naar documenten die op de website staan. Hierop staan de belangrijkste beleidsdocumenten, de financiële opzet van ons fonds, de statuten en reglementen en de beschrijving van de organisatie. Voor meer informatie verwijzen we naar deze documenten. Behalve dit jaarverslag brengt het bestuur ook een Verslag Verantwoord Beleggen uit. Dat staat op de website.

Dit jaarverslag beschouwt SPW niet primair als een communicatiemiddel voor zijn (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden en werkgevers, maar als een verantwoordingsdocument.

Het verslagjaar kenmerkte zich opnieuw als een uitzonderlijk jaar als gevolg van de oorlog in de Oekraïne en mede daardoor snel oplopende inflatie en rentes. Gedurende het verslagjaar hebben we een crisisteam ingericht vanwege de oorlog in de Oekraïne, dit heeft naar behoren gewerkt. In het derde kwartaal hebben we de werking ervan geëvalueerd. Aanbevelingen tot verbetering zijn door het bestuur bekrachtigd. Ook heeft het bestuur vastgesteld dat er inmiddels sprake was van een soort “business as usual” en is besloten om het crisisteam op te heffen. Om de uitvoering zo goed mogelijk te laten verlopen hebben we voortdurend contact gehouden met onze uitvoerder, APG.

Door een wetswijziging van het besluit financieel toetsingskader per 1 juli 2022, was het ook voor SPW mogelijk om per 1 oktober 2022 een extra toeslag te verlenen. Door verruiming van de wettelijke mogelijkheden kon per 1 oktober 2022 het verschil tussen de beoogde en gegeven toeslag van 1 januari 2022 alsnog worden verleend, te weten 0,69 procent aan gewezen deelnemers en pensioengerechtigden en 1,20 procent aan de actieve deelnemers.

Gezien de hoge inflatie in 2022 kwam er extra aandacht te liggen op het indexatiebesluit voor de pensioenen van gepensioneerden, slapers en actieven per 1 januari 2023. Voor gepensioneerden en gewezen deelnemers gelden andere toeslageregels dan voor actieve deelnemers. Aan het eind van 2022 kondigde SPW aan dat de pensioenen van gewezen deelnemers en pensioengerechtigden met 9,84% werden verhoogd. De verhoging is gebaseerd op de gemiddelde prijsstijging in het vorige jaar. De opgebouwde rechten van de huidige werkenden werden met 2,38% verhoogd. Die verhoging is gebaseerd op de loonstijging van CAO Woondiensten. Dit is zo vastgelegd in ons pensioenreglement. Eenmalig daarvan afwijken is volgens de wet niet toegestaan.

Bij een verhoging kijken we naar de belangen van zowel de huidige werkenden als de gepensioneerden. Het pensioengeld moet namelijk evenwichtig (eerlijk) worden verdeeld. Door nog meer te indexeren wordt het verschil in indexatie tussen werkenden en gepensioneerden nog groter. Ook bekijken we wat een verhoging betekent voor de financiële situatie in de toekomst. SPW bereidt zich voor op het nieuwe pensioenstelsel. Bij de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel is geld nodig om de pensioenen eerlijk te verdelen. Het is belangrijk dat niemand er met de komst van het nieuwe stelsel op achteruit gaat. Daarom maken wij geen gebruik voor de soepelere regels voor indexeren.

Het bestuur heeft de uitvoering van de pensioenregeling aanvaard. Het bestuur van SPW heeft, in overleg met de overige fondsorganen, de doelstellingen en beleidsuitgangspunten, waaronder de risicohouding, vastgelegd. Deze doelstellingen en uitgangspunten worden gehanteerd bij de toetsing van de opdrachtaanvaarding van de door sociale partners overeengekomen pensioenregeling en bij de besluitvorming, de verantwoording, de advisering en het toezicht binnen SPW.

Sociale partners hebben de doelstellingen, het ambitieniveau van de toeslagverlening en de risicohouding voor de uitvoering van de pensioenregeling aan het bestuur van SPW gegeven.

De uitvoering, maar ook de beleidsvoorbereiding van het beleid zijn ook in 2022 naar behoren verlopen. In het verslagjaar hebben we veel aandacht en tijd besteed aan voorbereidingen van de invoering van de Wet Toekomst Pensioenen (WTP). Zo werd er in april 2022 samen met CAO partijen een belangrijke stap gezet met de voorlopige keuze voor de solidaire premieregeling.

Voor het vaststellen van de risicohouding heeft SPW in het eerste halfjaar van 2022 een risicopreferentieonderzoek uitgevoerd. De risicohouding vormt formeel het uitgangspunt voor het strategische beleggingsbeleid (in combinatie met de toedeelregels) van het nieuwe pensioencontract.

Principes Pensionfund Governance

Het implementeren en waarborgen van de Principes van Pensionfund Governance (PFG), ofwel Goed Pensioenfondsbestuur, en de normen uit de Code Pensioenfondsen, is een continu proces. Het bestuur geeft via dit verslag inzicht in de wijze waarop het invulling geeft aan onder meer:

- de taken en werkwijze van het bestuur;
- deskundigheid- en competentie-ontwikkeling;
- verantwoording;
- risicomanagement;
- transparantie;
- communicatie;
- inrichting en
- organisatie.

Dat gebeurt aan de hand van de volgende acht thema's:

- vertrouwen waarmaken;
- verantwoordelijkheid nemen;
- integer handelen;
- kwaliteit nastreven;
- zorgvuldig benoemen;
- gepast belonen;
- toezicht houden en inspraak waarborgen en
- transparantie bevorderen.

De Wet versterking bestuur pensioenfondsen bevat eisen ten aanzien van de deskundigheid van het bestuur van pensioenfondsen en het interne toezicht. De Code Pensioenfondsen bevat een aantal richtlijnen ten aanzien van de verantwoording in het jaarverslag over PFG.

Een samenvatting van het Rapport van Bevindingen van de Raad van Toezicht (RvT), het Oordeel van het Verantwoordingsorgaan (VO) en de reacties van het bestuur hierop zijn opgenomen in het bestuursverslag in afzonderlijke hoofdstukken. Ook is het verslag van de Compliance Officer van SPW opgenomen.

Code Pensioenfondsen

Het bestuur houdt zich in beginsel aan de Code Pensioenfondsen. Daar waar het fonds niet aan de norm voldoet, legt het bestuur uit waarom het hieraan niet of nog niet voldoet volgens het "pas toe of leg uit"-principe. Het bestuur heeft ook een afzonderlijk document vastgesteld, waar alle normen uit de code in staan. In dat document geeft het bestuur telkens aan of het voldoet aan de norm en zo ja, hoe. Als dat niet het geval is, wordt uitgelegd waarom niet. De Code Pensioenfondsen en de invulling ervan door het bestuur staan op de website.

Kernactiviteiten

De kernactiviteiten van SPW zijn:

- het innen van de door het bestuur vastgestelde premie;
- de administratie hiervan evenals de administratie van de toegekende aanspraken;
- het beleggen van de financiële middelen;
- de informatieverschaffing aan de deelnemers en werkgevers en
- het tijdig betalen van de toegekende uitkeringen.

We verrichten deze activiteiten op beheerste wijze.

Organisatie

SPW is een stichting met een bestuur dat zorg draagt voor deze activiteiten. Het bestuur heeft praktisch al deze activiteiten uitbesteed aan APG. De reden van de uitbesteding is dat het fonds zich te klein vindt om zelf op een beheerste en efficiënte wijze het vermogensbeheer, het pensioenbeheer en de communicatie uit te voeren. Het bestuur is eindverantwoordelijk voor een juiste en tijdige uitvoering van deze activiteiten. Het bestuur heeft verschillende commissies ingericht die adviezen voorbereiden voor het bestuur, de uitvoering monitoren en terugkoppelen.

SPW heeft de sleutelfuncties Risicobeheer, Interne Audit en Actuarieel ingericht. De sleutelfunctiehouder Risicobeheer is tevens bestuurslid; de overige sleutelfunctiehouders functioneren buiten het bestuur.

Het bestuur legt verantwoording af aan het VO over het gevoerde en het voorgenomen beleid. De RvT houdt toezicht op de adequate risicobeheersing en de evenwichtige belangenafweging door het bestuur en legt verantwoording af aan het VO over de uitvoering van de taken en de uitoefening van de bevoegdheden. Ten slotte keurt de RvT het jaarverslag goed.

Het bestuur werkt met een strategienota. Hieruit worden doelstellingen afgeleid die zijn vastgelegd in een meerjarenplan en vervolgens in een jaarkalender. Alle commissies werken via een dergelijke jaarkalender.

Missie en visie

SPW beschikt over een missie, visie en strategie. Een strategie bestaat uit een concrete uitwerking van de visie (wat gaan we (niet) doen en waarom?) inclusief actieplan (welke acties?) en taakverdeling (wie doet wat?).

Om te komen tot de missie, visie en strategie, heeft het bestuur duidelijkheid verkregen van cao-partijen over de doelstellingen, het ambitieniveau van de toeslagverlening en de risicohouding, die ten grondslag liggen aan de pensioenregeling. In overleg met het VO en de RvT heeft het bestuur zorg gedragen voor de vastlegging van de doelstellingen en beleidsuitgangspunten, waaronder de risicohouding, van SPW.

De missie en visie van SPW luiden – op basis van de doelstellingen, beleidsuitgangspunten, het ambitieniveau van de toeslagverlening en de risicohouding – als volgt:

Missie (waar staan we voor?)

Een waarde- en welvaartsvast pensioen tegen betaalbare premies en aanvaardbare risico's voor iedere aanspraakgerechtigde.

Visie (waar gaan we voor?)

Het bestuur gelooft – vanuit de cultuur van woningcorporaties waaruit het fonds is ontstaan – dat zorg dragen voor de pensioenen van deelnemers en gepensioneerden meer betekent dan de technische uitvoering van financieel beleid. Daarom streeft het bestuur naar een solide (uitvoering van de) pensioenregeling én een betrokken en sociale relatie met de belanghebbenden van het pensioenfonds. Hiervoor hebben wij onze zaken goed voor elkaar en zijn wij goed voor elkaar. Daar handelen we ook naar.

Financieel beleid

Een solide pensioen betekent voor het vermogensbeheer dat verantwoorde risico's genomen moeten worden. Voor het risicomanagement van SPW houdt dit in dat gezocht wordt naar een optimum tussen de kosten en opbrengsten van het risico. De financiële risico's van het fonds moeten afgeleid zijn van de rendementsdoelstelling. De dynamiek die onze omgeving kenmerkt, vereist voortdurende aandacht en tijdig bijsturen.

Optimale dienstverlening

SPW communiceert intensief met de belanghebbenden bij het fonds. Uitgangspunt hierbij is dat alle belanghebbenden kunnen weten waar zij als individu en collectief aan toe zijn. SPW is benaderbaar en behulpzaam en is proactief bij belangrijke momenten in het leven van deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden.

Strategie

SPW heeft een strategie opgesteld als concrete uitwerking van de visie. Hierbij is vooral gekeken naar de sociale en maatschappelijke ontwikkelingen, de ontwikkelingen in de sector woondiensten en op het gebied van het pensioenstelsel. Dit leidt ertoe dat SPW verder werkt aan klanttevredenheid door vernieuwing/modernisering op het gebied van digitalisering, informatisering en communicatie. Hierbij treedt SPW met betrekking tot de toepassing van (nieuwe) ICT-technologie niet als innovator op, maar als koploper op basis van bestaande en bewezen technologie. In 2021 is de strategienota op onderdelen herijkt. In 2022 heeft het bestuur gewerkt vanuit de Strategienota 2022 – 2024.

In de strategieperiode 2022-2024 wordt met name prioriteit gegeven aan de activiteiten die nodig zijn voor (de implementatie van) het nieuwe pensioenstelsel.

Als onderdeel van de strategische analyse heeft het bestuur een strategische risicoanalyse uitgevoerd en zijn de belangrijkste risicoscenario's geïnventariseerd en beoordeeld. Deze zijn uitgewerkt in de Eigenrisicobeoordeling (hierna ERB).

Ambitie (wat willen we concreet bereiken?)

Om invulling te geven aan het volbrengen van de missie en visie heeft SPW de volgende ambitie uitgesproken:

De ambitie is om naast de "oude" ambitie om minimaal 80 procent van de actieve deelnemers minimaal 95 procent van de werkgevers, 84 procent van de pensioengerechtigden en 67 procent van de gewezen deelnemers aan zich te binden. Dat willen we bereiken door: de vertrouwde en betrouwbare partner in pensioenplanning te zijn voor deelnemers en werkgevers, en door van een functionele relatie (technische uitvoering van beleid) naar een betrokken en persoonlijke verbintenis te gaan (samen werken aan het beste pensioen).

Fundamenteel in deze transformatie is een hoog onderling vertrouwen van deelnemers en werkgevers in SPW. Dit moet leiden tot een hoge tevredenheid onder deelnemers. Daarnaast heeft SPW de ambitie om welvaartsvast pensioen voor actieven en een waardevast pensioen voor niet actieven waar te maken.

Eind 2022 bleek uit het klanttevredenheidsonderzoek dat 98 procent van de werkgevers, 87 procent van de actieve deelnemers en 93 procent van de pensioengerechtigden vrijwillig voor SPW zouden kiezen als die mogelijkheid er zou zijn. Ook bij de gewezen deelnemers (82 procent) hebben we onze ambitie dit jaar gehaald. De meeste scores van 2022 zijn gestegen (of gelijk gebleven) ten opzichte van 2021. Belangrijkste bevindingen naar aanleiding van het klanttevredenheidsonderzoek: De waardering van en binding met SPW is sterk. Er is vertrouwen in de goede bedoelingen, kennis en aanpak.

Van groot belang om de binding verder te versterken is dat SPW een eigen identiteit heeft die onderscheidend is van andere fondsen. Onze merkbelofte is "Goed voor elkaar"; daarmee bedoelen we dat we onze interne zaken goed op orde hebben maar ook dat we goed voor elkaar zijn in de zin dat we als collectief fonds voor de sector werken en onderling solidair zijn. Om hieraan meer inhoud te geven, hebben we in 2019 de "pensioenbeloften" geformuleerd.

Onze belanghebbenden weten waar SPW voor staat en waar ze op kunnen rekenen.

Het bestuur heeft eerder onderzocht of SPW toekomstbestendig is als zelfstandig fonds. Geconcludeerd is toen dat samengaan, consolideren met andere pensioenfondsen (de “noodzakelijke” consolidatie) niet aan de orde is. Het fonds gaat in principe zelfstandig verder. Wel kan samenwerking worden gezocht (op deelgebieden) met andere pensioenfondsen, indien dit voor het realiseren van het te behalen doel nodig/gewenst is. Er was in 2022 geen aanleiding om deze conclusies te herzien.

Risicobereidheid

De effectiviteit en doelmatigheid van het risicobeheer wordt jaarlijks door het bestuur geëvalueerd. Tijdens de evaluatie wordt gekeken naar de opzet, bestaan en werking van het integraal risicomanagement. Op basis van de uitkomsten van de evaluatie wordt het volwassenheidsniveau van het integraal risicomanagement binnen het fonds vastgesteld en worden eventueel vervolgacties gedefinieerd. Het bestuur heeft in een risicoworkshop eind 2021 zijn risicobereidheid aangepast.

Naar aanleiding van de evaluatie van de effectiviteit en doelmatigheid van het risicobeheer zijn enkele vervolgacties gedefinieerd. Deze zijn als onderdeel van de reguliere (risicomanagement-) werkzaamheden opgenomen in de jaarkalender van het fonds.

Daarnaast zullen de komende jaren zich kenmerken door een intensief en complex transitie traject naar het nieuwe pensioenstelsel. Het beheersen van de daarbij gepaard gaande risico's zal veel aandacht vragen van het bestuur en andere betrokkenen bij het transitieprogramma. Integraal risicomanagement is een zichtbaar onderdeel van het transitieprogramma.

In 2022 is de risicobereidheid van onze deelnemers en pensioengerechtigden onderzocht. De uitkomsten van dit onderzoek vormen een belangrijk onderdeel van het beleggingsbeleid in de nieuwe pensioenregeling.

Evenwichtige belangenafweging

Evenwichtige belangenafweging is naast andere elementen die we moeten meenemen zoals effectiviteit, proportionaliteit en solidariteit en continuïteit van de pensioenregeling van groot belang. Bij al onze beslissingen geven we ons er rekenschap van dat deze gevolgen kunnen hebben voor de verschillende stakeholders van ons fonds. We proberen dit inzichtelijk te maken door middel van onze generationele balans. Dit instrument brengt de financiële gevolgen van onze besluiten voor de verschillende groepen in kaart. We hebben zo goed mogelijk in het verleden genomen besluiten “vertaald” naar deze groepen: wat hebben zij ingelegd aan premie? Wat halen zij er aan opbouw uit? Deze balans helpt ons heel goed om te kijken naar de gevolgen en om daar verantwoording over af te leggen.

Belangrijkste elementen van het gevoerde beleid/realisatie verwachtingen voorgaand jaar

In de paragrafen hierna volgen de belangrijkste punten van het gevoerde beleid.

Governance

In het verslagjaar zijn de voorbereidingen om het nieuwe pensioenstelsel, de WTP, tijdig, juist en volledig te implementeren geïntensiveerd. De regievoering over het geheel aan werkzaamheden voor deze transitie is belegd bij de Regiegroep. De Regiegroep bestaat uit bestuurders uit onze bestuurscommissies en het Dagelijks Bestuur (DB), de directeur van het bestuursbureau aangevuld met vertegenwoordigers van de uitvoeringsorganisatie. Daarnaast is het overleg met sociale partners van groot belang. Het DB en de directeur van het bestuursbureau onderhouden frequent contact met sociale partners.

De voorzitter van werknemerszijde, mevrouw Miranda Blomberg, is mede vanwege het belang van continuïteit in het bestuur in 2022 aan haar vierde termijn begonnen na instemming van de RvT en DNB.

In 2019 hebben we drie sleutelfunctiehouders benoemd. In het verslagjaar hebben we het functioneren geëvalueerd; alle sleutelfuncties functioneren nu naar behoren. Medio 2022 is een nieuwe sleutelfunctiehouder Internal audit benoemd. De in 2022 nieuw gestarte bestuurscommissie Communicatie werkt naar tevredenheid.

In 2022 is de samenstelling van de RvT gewijzigd: per 1 juli 2022 heeft de heer Zeverijn afscheid genomen van de RvT na het bereiken van het einde van zijn laatste termijn. Met ingang van 1 juli 2022 is Mevrouw Hendriks benoemd in de RvT, met governance als aandachtsgebied. De heer Covers heeft het voorzitterschap overgenomen van de heer Zeverijn.

De RvT heeft over 2021 een Rapport van Bevindingen afgeleverd en het besluit van het bestuur tot vaststelling van het Jaarverslag over 2021 goedgekeurd. De bestuursleden hebben op basis van het geschiktheidsplan uitvoering gegeven aan het ontwikkelplan op het gebied van deskundigheid en competenties.

De verkiezingen voor het Verantwoordingsorgaan (VO) zijn goed verlopen. We organiseerden verkiezingen om te bepalen wie vanaf 1 juli 2022 de zes leden zijn namens de (actieve) deelnemers bij SPW en welke vier leden plaatsnemen namens de pensioengerechtigden. De twee leden namens werkgevers worden benoemd door Aedes. De tien verkozen kandidaten zijn vanaf 1 juli 2022 lid van het VO. Om de vier jaar worden er weer verkiezingen gehouden.

Het VO heeft een uitgebreid, onderbouwd positief oordeel gegeven over het bestuursbeleid in 2021 en het voorgenomen beleid. Het VO heeft in het verslagjaar 2022 gaandeweg, aan de hand van focuspunten, zijn oordeel over het gevoerde beleid en het voorgenomen beleid inhoud gegeven.

In 2021 heeft SPW een nieuw MVB beleid vastgesteld. Om te komen tot dit nieuwe beleid zijn wij o.a. in gesprek gegaan met onze deelnemers. Wij hebben met hen gesproken over ons beleid, de uitvoering en hun verwachtingen. Samen met hen en andere belanghebbenden zijn wij gekomen tot de vier thema's die centraal staan in het nieuwe MVB beleid: Klimaatverandering, behoud van biodiversiteit, goed bestuur en respect voor mensenrechten.

In het verslagjaar hebben we ons klimaatactieplan gepubliceerd met heldere doelen. Wij hebben onze CO₂-reductiedoelstellingen aangescherpt naar een absolute 50% reductie van CO₂-uitstoot in 2030 ten opzichte van 2019 voor aandelen en bedrijfsobligaties.

We sluiten al langer overheden van landen uit waarvoor een EU of VN-wapenembargo van kracht is. We hebben daarnaast onze ambitie aangescherpt om niet te beleggen in staatsobligaties van overheden die burgervrijheden en democratie in grote mate beperken. In het verslagjaar is dit nieuwe landenbeleid voor staatsobligaties volledig geïmplementeerd.

Voor meer informatie verwijzen we naar het hoofdstuk Beleggingen en ons Verslag Verantwoord Beleggen.

Het bestuur heeft de jaarlijkse toets op het integriteitsbeleid gedaan aan de hand van integriteitsrisico's. Hierbij zijn geen bijzonderheden geconstateerd.

Wat betreft integriteit bespreekt het bestuur elk kwartaal de compliance rapportage, waarin de algemene en specifieke ontwikkelingen van de compliance thema's staan vermeld. Deze rapportage gebruikt het bestuur ook om ervaringen uit te wisselen en van elkaar te leren

Het geschiktheidsplan is geactualiseerd. In het verslagjaar heeft het bestuur het bewaartermijnenbeleid vastgesteld, is het beloningsbeleid aangepast en 'last but not least' hebben we het integraal risicomanagementbeleid geëvalueerd en vastgesteld.

Vermogensbeheer en financieel beleid

Het beleggingsbeleid in 2022 is gebaseerd op het Strategisch Beleggingsplan 2020-2022, dat is opgesteld in aansluiting op de in 2019 uitgevoerde ALM-studie. De ontwikkelingen op de financiële markten zijn gedurende 2022 nauwgezet gevolgd en getoetst aan de economische visie en er zijn mogelijke bijstellingen van de portefeuille besproken. Gedurende het jaar is belegd conform het beleid zoals vastgelegd in ons beleggingsplan 2022. In 2022 heeft SPW ook een nieuwe ALM studie uitgevoerd. Deze studie is gebruikt bij de vaststelling van het nieuwe Strategisch Beleggingsbeleidsplan 2023 – 2025.

De gehele portefeuille kende in 2022 een rendement van –22,2 procent tegenover een benchmarkrendement van –21,4 procent. Na lange tijd van uitermate accommoderend, en voor financiële markten zeer gunstig, monetair beleid hebben westerse centrale banken in 2022, vanwege de oplopende inflatie, hard op de rem getrapt. Zowel de Europese als de Amerikaanse centrale banken zijn overgegaan tot historisch grote en snelle verhogingen van de beleidsrente. Dit was een belangrijke aanjager van de stijging van de marktrente die een negatieve invloed heeft op de financiële markten. Het negatieve rendement van de totale portefeuille van SPW werd vooral gedreven door de vastrentende waarden, aandelen en de renteswaps binnen de overlay, terwijl de alternatieve beleggingen positief bij hebben gedragen.

In die zin was 2022 een opmerkelijk beleggingsjaar waarbij zowel de zakelijke als de vastrentende waarden tegelijkertijd zo sterk in waarde af zijn genomen.

De renteafdekking wordt gedeeltelijk ingevuld met renteswaps binnen de overlay. De bijdrage aan het totaal rendement bedroeg – 5,4 procentpunt. Het afdekken van het valutarisico droeg – 1,6 procentpunt bij aan het totaal rendement van SPW, vooral vanwege het stijgen in waarde van de Amerikaanse dollar ten opzichte van de euro.

SPW is als pensioenfonds een lange termijn belegger. De mindere resultaten over één jaar hebben dan ook nauwelijks invloed op het lange termijn beleggingsbeleid, want daarvoor kijkt SPW meer naar haar totale balanspositie (zowel bezittingen als verplichtingen). Door de stijging van de marktrente is de balanspositie (lees dekkingsgraad) afgelopen jaar sterk verbeterd en heeft SPW na lange tijd weer een indexatie aan haar deelnemers kunnen verlenen.

We hebben de (opgebouwde) pensioenen per 1 januari 2023 verhoogd. Gepensioneerden krijgen een hogere pensioenuitkering. En de pensioenaanspraken worden verhoogd van alle deelnemers die nu pensioen bij ons opbouwen, of dit vroeger hebben gedaan. We kunnen de pensioenen verhogen omdat onze financiële situatie goed genoeg is. De actieve deelnemers krijgen een verhoging van 2,38 procent en de pensioengerechtigden en de gewezen deelnemers 9,84 procent.

Voor deelnemers werkzaam bij een woningcorporatie geldt dat als de financiële situatie het toelaat, wij de pensioenen mee laten groeien met de loonontwikkeling van de branche Woningcorporaties. Dit betekent dat wij het pensioen zoveel mogelijk laten meegroeien met het salaris.

Voor gepensioneerden en gewezen deelnemers gelden andere toeslageregels dan voor actieve deelnemers. Dit staat beschreven in het pensioenreglement. Bij indexatie voor gepensioneerden en gewezen deelnemers wordt gekeken naar de prijsontwikkeling.

Door een wetswijziging van het besluit financieel toetsingskader per 1 juli 2022 was het ook voor SPW mogelijk op 1 oktober 2022 een extra toeslag te verlenen.

Op 1 oktober 2022 kregen de actieve deelnemers een verhoging van 1,20 procent en de pensioengerechtigden en de gewezen deelnemers 0,69 procent.

Vanwege de onvoldoende financiële positie begin 2022 is het nieuwe herstelplan geëvalueerd. Er is voldoende herstelcapaciteit om binnen de looptijd van het herstelplan aan de vereisten voor het vereist eigen vermogen te voldoen. Vanaf 30 september 2022 zijn we niet langer meer in herstel. Ook is de jaarlijkse haalbaarheidstoets uitgevoerd. Het verwachte pensioenresultaat sluit in voldoende mate aan bij de gekozen ondergrens. Ook in het slechtweersscenario wijkt het pensioenresultaat niet teveel af van het verwachte pensioenresultaat. Hierover is overleg geweest met cao-partijen. De fondsorganen, VO en RvT, zijn geïnformeerd.

Pensioenbeleid

Er zijn flinke stappen gezet richting implementatie van de nieuwe pensioenregeling aan de hand van het plan van aanpak.

Sociale partners hebben de voorlopige keuze voor het solidaire contract gemaakt. Ook is besloten tot een voorkeur voor het invaren: de opgebouwde rechten en ingegane uitkeringen gaan in dat geval over naar de nieuwe regeling.

Via kennissessies en verdiepingssessies houden we sociale partners op de hoogte van de inhoud, de voortgang en de gevolgen van het nieuwe stelsel voor de pensioenfondsen en met name voor SPW.

In 2022 hebben we onderzoek gedaan naar wat de risicohouding van onze deelnemers en pensioengerechtigden is, zodat we daarmee rekening kunnen houden bij het ontwerpen en inrichten van de nieuwe regeling. We zijn gestart met de voorbereidingen op de nieuwe norm keuzebegeleiding.

De te betalen pensioenpremie voor 2022 was vastgesteld op 27,0 procent van de pensioengrondslag. De premieopbrengsten in 2022 zijn hoger dan de gedempte kostendekkende premie. Het verschil is toegevoegd aan de premie-egalisatiereserve.

In het verslagjaar is de datakwaliteit onderzocht. Er zijn geen aanwijzingen dat de kwaliteit niet goed is, maar we willen er vóór de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel zeker van zijn dat de kwaliteit optimaal is. Het onderzoek is gedaan met artificial intelligence, waardoor we in korte tijd op een efficiënte wijze alle data hebben kunnen doorlopen, controleren op afwijkingen en daar waar nodig, herstellen. Tevens is vastgesteld op welke wijze SPW vormgeeft aan haar databeleid.

In het verslagjaar hebben we de voorbereidingen van de Wet Pensioenverdeling bij Scheiding gevolgd en geconstateerd dat deze uitgesteld is. We zijn voorbereid op de invoering ervan. De impact van de wijzigingen is immers zeer groot, met name voor onze deelnemers.

Ook de invoering van “Bedrag ineens” is wederom uitgesteld; ook deze wetgeving heeft eveneens grote impact op onze deelnemers.

SPW heeft een brief ontvangen van AFM over een verkeerd aantal scenario's dat is gehanteerd bij berekeningen voor de URM-resultaten in het UPO netto pensioen. We hebben hierover met AFM afgestemd.

Toekomstparagraaf

Vanuit de strategienota 2022-2024 zijn er activiteiten toebedeeld aan commissies. Daarnaast heeft elke commissie reguliere werkzaamheden en worden er (indien van toepassing) vanuit de regiegroep ‘Pensioen van straks’ ook activiteiten toebedeeld aan de commissies.

De gevolgen van de WTP zijn groot voor onze (gewezen) deelnemers, gepensioneerden en werkgevers. Daarin werd in 2022 al veel gevraagd, niet alleen van ons, maar ook van sociale partners, APG, het Verantwoordingsorgaan en de Raad van Toezicht. Via een Projectbureau en een Regiegroep coördineren we deze samenwerking en monitoren wij ook de voortgang.

Ons beleid op het gebied van Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (MVB) krijgt steeds meer vorm. In 2022 hebben we zaken uit het Maatschappelijk Verantwoord Beleggen beleid geconcretiseerd. In 2023 gaan we hiermee verder. We blijven onze belangengroepen hierin betrekken en doen in 2023 daarom ook een deelnemersonderzoek op het gebied van MVB.

We willen de vertrouwde coach zijn met wie deelnemers en werkgevers een betrokken en persoonlijke verbintenis voelen. Belangrijk daarin is dat onze pensioenbeloften niet alleen worden uitgedragen maar ook geïntegreerd worden in onze dienstverlening. Hier blijven we ook in 2023 aan werken.

Ook voor 2023 zullen de (standaard) activiteiten die jaarlijks uitgevoerd moeten worden onverminderd door het bestuur uitgevoerd worden, zoals monitoring, evalueren en beoordeling van rapportages.

In 2023 staan bij DNB de volgende drie thema's centraal in het toezicht op pensioeninstellingen.

- **Nieuwe pensioenregeling (NPR)** Komend jaar stuurt DNB twee NPR monitoringsvragenlijsten uit die SPW dient te beantwoorden. Op basis van de uitkomsten van deze lijsten bepaalt DNB de vervolgacties.
- **Duurzaamheid:** gericht op implementatie van duurzaamheidsrisico's in de strategie, de governance en het risicomanagement.
- **Cyberweerbaarheid:** risico's op het gebied van informatiebeveiliging, uitbesteding en cybersecurity. Tevens aandacht voor nieuwe wet- en regelgeving, in het bijzonder DORA.

Er zijn geen fondsspecifieke onderzoeken bij SPW door DNB gepland. SPW kan voor een aantal onderwerpen nog geselecteerd worden.

Om de uitkomsten van de ALM 2022 te verwerken in het nieuwe strategische beleggingsbeleid is er het Strategisch Beleggingsbeleidsplan 2023-2025 opgesteld. Dit is de basis voor de beleggingsstrategie en planning in 2023. Het voldoen en rapporteren conform de wettelijk eisen zoals SFDR blijft ook aandacht vragen in 2023.

Vanuit het in 2022 goedgekeurde Marketingcommunicatiebeleidsplan 2023-2025 wordt jaarlijks de jaarplanning rondom communicatie concreet gemaakt. SPW wil van de vertrouwde en betrouwbare partner in pensioenplanning bewegen richting de rol van Vertrouwde Coach.

Andere activiteiten van het bestuur zijn zorgdragen voor het traject van transitie en implementatie van het nieuwe pensioenstelsel o.a.:

- Contractkeuze;
- besluit tot invaren;
- totale regeling;
- datakwaliteit;
- eisen administratie;
- complexiteitsreductie;
- implementeren van wetgeving en
- integratie van vermogens- en pensioenbeheer als gevolg van 'pensioenpotjes'.

Alsmede zorgen voor voldoende zicht op de keten van (onder)uitbesteding en vervolgens de beheersing van deze keten (waaronder de IT- en cloudbeheersing).

Andere onderwerpen die in 2023 op de agenda van het bestuur staan zijn onder meer:

- Haalbaarheidstoets;
- Afronding ICT Risicomanagement en audit daarop;
- IT en cybersecurity;
- Vormgeven van SPW als digitaal fonds;
- De nieuwe norm keuzebegeleiding en
- implementatie wetgeving "Bedrag ineens".

Na balansdatum is de financiële wereld opgeschikt door problemen bij onder meer Silicon Valley Bank, Signature bank en Credit Suisse. Voor SPW zijn de gevolgen hiervan niet groot gezien onze beperkte exposure van circa 4 miljoen euro.

Kerncijfers

Kerncijfers (bedragen in 1.000 euro)

	2022	2021	2020	2019	2018
Aantallen					
Werkgevers ¹⁾	333	335	346	352	366
Deelnemers	28.331	27.666	27.483	26.855	26.606
Gewezen deelnemers	23.506	25.162	24.769	24.844	24.135
Pensioengerechtigden	20.833	19.929	18.940	18.200	17.635
Totaal	72.670	72.757	71.192	69.899	68.376
Toeslagverlening					
Reguliere toeslagverlening actieven ²⁾	2,38%	1,05%	0,00%	0,41%	0,00%
Als percentage van de norm	79,40%	46,80%	0,00%	6,47%	0,00%
Inhaaltoeslagverlening actieven	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Toeslagverlening inactieven ³⁾	9,84%	0,61%	0,00%	0,10%	0,79%
Als percentage van de norm	79,40%	46,80%	0,00%	6,47%	46,47%
Inhaaltoeslagverlening inactieven	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Pensioenuitvoering					
Feitelijke premie	272.211	251.738	247.596	217.649	201.779
Gedempte kostendekkende premie	264.601	256.926	258.381	175.772	169.713
Pensioenuitvoeringskosten	10.272	10.643	10.527	10.852	9.210
Uitkeringen	315.159	295.827	279.156	266.739	252.795
Uitvoeringskosten per deelnemer ⁴⁾	209	224	227	241	208

1) Dit betreft het aantal werkgevers ultimo jaar volgens de premie-administratie.

2) Per 1-10-2022 is een additionele toeslag verleend van 1,2%.

3) Per 1-10-2022 is een additionele toeslag verleend van 0,69%.

4) Onder deelnemer wordt hier zowel actieve deelnemer als pensioengerechtigde verstaan. De totstandkoming van de pensioenuitvoeringskosten in euro's per deelnemer is conform de Aanbevelingen van de Pensioenfederatie.

	2022	2021	2020	2019	2018
Beleggingsportefeuille					
Vastgoed	11,1%	9,4%	8,0%	8,5%	8,7%
Aandelen	27,7%	31,9%	30,2%	27,8%	26,9%
Vastrentende waarden	37,9%	36,5%	38,6%	37,7%	38,1%
Derivaten	6,3%	9,1%	12,7%	12,9%	12,8%
Overige beleggingen	17,0%	13,1%	10,5%	13,1%	13,5%
Totaal	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Beleggingsperformance					
Beleggingsrendement excl. derivaten	-16,0%	12,2%	4,6%	18,5%	0,2%
Beleggingsrendement incl. derivaten	-22,2%	8,5%	8,2%	19,8%	-1,1%
Benchmark ¹⁾	-21,4%	6,3%	7,5%	21,0%	-0,7%
Z-score	-0,29	2,00	0,29	-0,16	-0,02
Performancetoets	2,09	2,59	1,98	2,10	2,50
Belegd vermogen	13.696.970	17.599.186	16.256.940	15.010.151	12.521.949
Opbrengst uit belegd vermogen	-3.913.008	1.378.554	1.207.569	2.457.981	-141.808
Kosten vermogensbeheer (excl. transactiekosten) in procenten ²⁾	0,78	1,26	0,91	0,70	0,72
Totale kosten (excl. transactiekosten) in procenten ²⁾	0,85	1,32	0,98	0,78	0,79
Transactiekosten in procenten ²⁾	0,19	0,16	0,14	0,12	0,13
Totaal pensioenverplichtingen	10.584.552	13.922.796	14.798.763	13.074.022	11.223.343
Reserve meetellend voor de dekkingsgraad	2.926.052	3.613.950	1.395.419	1.723.344	1.157.157
Pensioenvermogen	13.510.604	17.536.746	16.194.182	14.797.366	12.380.500
Beleidsdekkingsgraad	133,7%	118,8%	103,1%	110,7%	115,9%
Dekkingsgraad	129,0%	126,0%	109,4%	113,2%	110,3%
Minimaal vereist eigen vermogen	104,2%	104,2%	104,2%	104,2%	104,1%
Vereist eigen vermogen	127,6%	126,8%	126,0%	126,6%	125,3%

1) Inclusief derivaten.

2) De kosten vermogensbeheer als percentage van het gemiddeld belegd vermogen, transactiekosten als percentage van het gemiddeld belegd vermogen en de totale kosten als percentage van het gemiddeld belegd vermogen zijn berekend conform de Aanbevelingen van de Pensioenfederatie. Het gemiddeld belegd vermogen is berekend op basis van de ultimo maandstanden.

Risicoparagraaf

Inrichting risicomanagement

Risicomanagement is binnen SPW een integraal onderdeel van de bedrijfsvoering, en vormt de basis voor de besluitvorming en uitvoering op zowel strategisch als operationeel niveau. Het effectief beheersen van risico's draagt bij aan de realisatie van de doelstellingen van het fonds. SPW omschrijft risicomanagement als alle gecoördineerde activiteiten om het fonds te sturen en te beheersen met betrekking tot risico's om de doelstellingen te behalen.

SPW hanteert voor de sturing op doelstellingen en daaraan gerelateerde risico's, een integrale risicomanagement aanpak. Deze aanpak draagt bij aan een beheerste en integere bedrijfsvoering binnen het fonds. Een belangrijk streven van het bestuur is om het integraal risicomanagement op zowel strategisch als operationeel vlak continu te blijven optimaliseren en blijvend te laten aansluiten bij interne ambitie en externe eisen.

Risico governance

Het risicomanagement binnen SPW is ingericht volgens het 'Three Lines Model'. We vullen dit als volgt in:

De eerste lijn wordt gevormd door het bestuur, de bestuurscommissies en het bestuursbureau. Het bestuur van SPW is beleidsbepalend en draagt de eindverantwoordelijkheid voor het risicomanagement. De bestuurscommissies van SPW, bestaande uit de Bestuurscommissie Balansmanagement (BcB), de Bestuurscommissie Pensioenen (BcP), de Bestuurscommissie Communicatie (BcC), de Commissie Jaarwerk, de Regiegroep Pensioen van Straks en het Dagelijks Bestuur (DB), hebben een uitvoerende en monitorende verantwoordelijkheid voor het risicobeheer. Het bestuursbureau van SPW heeft een faciliterende rol in het uitvoeren van risicomanagement werkzaamheden ten behoeve van de bestuurscommissies en het bestuur.

De tweede lijn wordt gevormd door de sleutelfuncties risicobeheer en actuariel en de Compliance Officer. De sleutelfunctie risicobeheer heeft een toetsende, onderzoekende, en adviserende rol richting de bestuurscommissies en het bestuur. Het houderschap van de functie risicobeheer is ondergebracht bij het bestuur. De sleutelfunctiehouder risicobeheer rapporteert materiele bevindingen en aanbevelingen in relatie tot risicomanagement aan het bestuur. De functie van vervuller wordt ingevuld door de risicomanager binnen het bestuursbureau. De Compliance Officer van SPW is verantwoordelijk voor het stimuleren van en toezien op naleving van geldende maatschappelijke normen en wettelijke en interne regels. SPW heeft de sleutelfunctie actuariel uitbesteed aan de certificerende actuaire. De sleutelfunctie actuariel ziet erop toe dat het verzekeringstechnische risicobeheer doeltreffend wordt toegepast.

De derde lijn wordt gevormd door de sleutelfunctie interne audit en de Compliance Monitoring Officer. Het houderschap van de sleutelfunctie interne audit wordt ingevuld door een externe deskundige. BDO is aangesteld als vervuller van de sleutelfunctie. De derde lijn toetst of het risicomanagement in de eerste en de tweede lijn volgens het vastgestelde (IRM-)beleid van SPW wordt uitgeoefend en in opzet, bestaan en werking effectief is. HvG Law is aangesteld als Compliance Monitoring Officer.

De Raad van Toezicht (RvT) is de interne toezichthouder van het fonds en heeft tot taak toezicht te houden op het beleid van het bestuur en de algemene gang van zaken in het fonds. De RvT is ten minste belast met het toezien op de adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur en legt verantwoording af over de uitvoering van de taken en de uitoefening van de bevoegdheden aan het verantwoordingsorgaan en in het jaarverslag.

Risicomanagementstrategie en beleid

Onze missie, visie, ambitie en strategische doelstellingen enerzijds en de risicohouding en risicobereidheid anderzijds zijn kaderstellend voor het effectief managen van risico's.

Op basis van de missie, visie en ambitie van het fonds hebben we strategische doelstellingen vastgesteld op een tweetal beleidsterreinen, namelijk financieel beleid en optimale dienstverlening. Binnen het beleidsterrein optimale dienstverlening is onderscheid gemaakt naar de domeinen reputatie en uitvoering. De strategische doelstellingen hebben we eind 2021 opnieuw vastgesteld. Op basis van de missie, visie, ambitie en strategische doelstellingen hebben we ook de risk appetite herijkt in december 2021.

Binnen het financiële domein zoeken we steeds naar optimale balans tussen (verwachte) rendementen, risico's en kosten. Hierbij streeft het fonds naar het realiseren van een waardevast pensioen (indexatie) door de kans op korten zo veel mogelijk te beperken en naar een verantwoorde en evenwichtige pensioenopbouw. Dit vertaalt zich naar een *overwegend risico zoekende* risicohouding, waarbij vanuit een langetermijnvisie verondersteld wordt dat het nemen van risico's op den duur leidt tot meer rendement en bijdraagt aan het waarmaken van de (financiële) ambities van het fonds.

Binnen het domein reputatie draait het onder meer om het imago (*hoe anderen ons zien*), de identiteit (*wat wij willen uitstralen*) en de integriteit (*hoe wij handelen*) van het fonds. Hierbij streven we naar een (zeer) positief imago. De risicohouding die het bestuur heeft aangenomen ten aanzien van het domein reputatie is *kritisch (overwegend risicomijdend)*. Deze houding komt tot stand vanuit de veronderstelling dat SPW zowel een actieve als passieve rol heeft in het creëren van vertrouwen onder haar betrokkenen. Aan de ene kant treedt het fonds haar stakeholders actief tegemoet en zoekt de dialoog op ten behoeve van het versterken van het imago, de identiteit en integriteit. Aan de andere kant worden risico's rondom integriteit van het fonds en verbonden personen als onacceptabel beschouwd en zoveel mogelijk ingeperkt. Over het algemeen wordt de mate van blootstelling aan risico's dus relatief laag gehouden als het gaat om het creëren van vertrouwen onder onze betrokkenen.

Ten aanzien van het domein uitvoering wordt de nadruk gelegd op producten, regeling & rechtenbeheer-, communicatie- en vermogensbeheer-processen, inclusief IT. Hierbij wordt gestreefd naar een hoge mate van tevredenheid bij (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden en werkgevers over de communicatie en de kwaliteit van de service en uitvoering. De risicohouding die het bestuur heeft aangenomen ten aanzien van het domein uitvoering, is *kritisch (overwegend risicomijdend)*. In de basis streeft het fonds naar een goede dienstverlening in termen van communicatie en uitvoering. Daarbij dienen innovaties op een beheerste manier te worden benaderd en uitgevoerd. De mate van blootstelling aan risico's wordt relatief laag gehouden, met name ten aanzien van de reguliere dienstverlening en van kritische processen.

Risicomanagement processen

De integrale risicomanagement processen binnen SPW zijn onderdeel van de strategische en operationele bedrijfsvoering van het fonds en passend bij de inrichting van de organisatie en de governance.

We maken onderscheid tussen strategische en operationele risico's. Strategische risico's betreffen de risico's die het realiseren van de strategische doelstellingen van het fonds in de weg kunnen staan. Operationele risico's kunnen het nakomen van de operationele doelstellingen van het fonds in de weg staan. De operationele risico's en de beheersing daarvan worden afgestemd op de strategische risico's en beheersing daarvan.

Strategische risico's

De risico-identificatie, risicobeoordeling en risicobeheersing van de strategische risico's is belegd bij het bestuur. Het bestuur kan daarbij ondersteund en geadviseerd worden door de bestuurscommissies. Het bestuur voert jaarlijks een strategische risicoanalyse uit aan de hand van de missie, visie en de strategische doelstellingen van het fonds. Het doel van de risicoanalyse is om te beoordelen in hoeverre de strategische risico's en de beheersmaatregelen in opzet effectief en actueel zijn.

De strategische risico's worden op kwartaalbasis gerapporteerd aan het bestuur middels een strategisch risico-dashboard, dat inzicht verschaft in de (ontwikkeling van de) strategische risico's en de beheersing daarvan. Het strategisch risico-dashboard stelt het bestuur in staat vast te stellen dat de uit te voeren beheersmaatregelen tijdig en juist zijn uitgevoerd en effectief zijn gebleken. Tevens stelt het dashboard het bestuur in de gelegenheid om te bewaken dat de strategische risico's binnen

de risicobereidheid zijn gebleven en te bepalen in hoeverre bijsturing nodig is. Op deze wijze kan het fonds zich (zichtbaar) verantwoorden over de risicobeheersing.

Vooruitlopend op voorgenomen strategische en beleidsmatige besluiten door het bestuur adviseren de bestuurscommissies het bestuur. Daarbij beoordeelt de commissie de met het voorgenomen besluit samenhangende risico's. De sleutelfunctie risicobeheer voorziet het voorgenomen besluit van een onafhankelijke risico-opinie. Het bestuur neemt deze in mee in haar afwegingen. Tweedelijns opinies vanuit de uitvoeringsorganisatie worden ook in ogenschouw genomen.

Operationele risico's

De risico-identificatie, risicobeoordeling en risicobeheersing van de operationele risico's is belegd bij de bestuurscommissies van SPW. De bestuurscommissies beoordelen minimaal op jaarbasis de (beheersing van de) operationele risico's middels operationele risicoanalyses.

De operationele risico's worden op kwartaalbasis gerapporteerd aan de bestuurscommissies middels een operationele risico dashboard. Door middel van het operationele risico-dashboard sturen de bestuurscommissies op de operationele risico's. De rapportage vormt de basis voor de verantwoording en het oordeel van de bestuurscommissies aan het bestuur.

De bewaking van de IT - en cybersecurity risico's is onderdeel van de operationele risicomanagement cyclus. In 2022 is het IT-beleid geactualiseerd in lijn met de 'Good Practice' Informatiebeveiliging van het DNB en is de aantoonbare werking van de de IT-risicobeheersing van het fonds geoptimaliseerd.

Deze risicomanagement processen worden continu doorlopen, zodat op het gebied van risicomanagement een zelflerende en zelfsturende organisatie bestaat die zich bewust is van de impact van de verschillende risico's en de onderlinge samenhang, alsook van de opties voor beheersing en de verschillende consequenties hiervan.

Fraude risico's

Financiële instellingen, waaronder pensioenfondsen, krijgen in toenemende mate te maken met verschillende vormen van financieel-economische criminaliteit. Digitalisering maakt het voor criminelen makkelijker om fraude in de Nederlandse financiële sector te plegen. Dit stelt hogere eisen aan een beheerste en integere bedrijfsvoering.

Binnen SPW behoort fraude tot een van de integriteitsthema's. We hebben beleid ontwikkeld om compliance- en integriteitsrisico's, waaronder frauderisico's, te beperken en beheersen. Dit beleid is van toepassing op SPW als organisatie en de met haar verbonden personen. De beleidskaders zijn onder meer vastgelegd in het integriteitsbeleid, de klokkenluidersregeling, de gedragscode en integriteitscode, de procuratieregeling en het compliancestatuut. Zodoende beoogt SPW een integere bedrijfsvoering en integere cultuur te stimuleren, waarin alle verbonden personen op alle niveaus in overeenstemming handelen met geldende maatschappelijke normen, wettelijke en interne regels. SPW stelt vast dat de uitvoeringsorganisatie een beleid voert dat past binnen de eigen kaders en hierover rapporteert. De uitvoeringsorganisatie rapporteert onder meer over incidenten ten aanzien van fraude middels een incidenten- en compliance rapportage. Daarnaast rapporteert de uitvoeringsorganisatie over de fraude risicobeheersing door middel van een periodieke systematische integriteitsrisicoanalyse (SIRA).

We hebben onze risicobereidheid ten aanzien van de integriteit inclusief fraude, vastgesteld op de verschillende domeinen van SPW. De risicobereidheid bepaalt mede de keuze in welke mate risico's ten aanzien van fraude (minimaal) worden beheerst. Het analyseren van integriteitsrisico's, waaronder frauderisico's, is onderdeel van de operationele risicomanagementcyclus die periodiek wordt doorlopen. Daarnaast is deze analyse onderdeel van de jaarlijkse SIRA die uitgevoerd wordt door het bestuur.

In 2022 is bij de uitvoerder een tijdelijk probleem in de logische toegangsbeveiliging geweest; hierbij is geen inmenging van het bestuur geweest. Het probleem is opgelost en het fonds heeft geen schade ondervonden.

Effectiviteit en doelmatigheid risicomanagement

Het bestuur heeft de ambitie uitgesproken om op het gebied van de effectiviteit en doelmatigheid van het risicobeheer op termijn volwassenheidsniveau 4 ("sterk" - Geïmplementeerd en periodiek geëvalueerd) te bereiken.

De effectiviteit en doelmatigheid van het risicobeheer wordt jaarlijks door het bestuur geëvalueerd. Tijdens de evaluatie wordt gekeken naar de opzet, bestaan en werking van het integraal risicomanagement. Op basis van de uitkomsten van de evaluatie wordt het volwassenheidsniveau van het integraal risicomanagement binnen het fonds vastgesteld, en werden vervolgacties gedefinieerd.

In 2020 heeft het bestuur onderkend dat het risicomanagement op onderdelen kan worden versterkt en naar aanleiding daarvan een project ingericht (project Risicomanagement SPW). De projectdoelstellingen zijn in juni 2021 gerealiseerd en hebben bijgedragen aan de effectiviteit en doelmatigheid van het risicobeheer binnen SPW. De zelfevaluatie heeft ook in 2022 plaatsgevonden. Tijdens de evaluatie is gekeken naar de effectiviteit en doelmatigheid van het risicobeheer op de gebieden risico governance, risicostrategie- en beleid, risicomanagement processen en risicomanagement instrumenten. Daarbij is extra aandacht gegeven aan de aantoonbaar effectieve werking. Uit de evaluatie 2022 is gebleken dat het integraal risicomanagement bij SPW aan de ambitie voldoen, maar dat er op een beperkt aantal onderdelen groei mogelijk is. Geconstateerde verbeterpunten hebben met namen betrekking op de structurele en gedocumenteerde behandeling van de risico's bij de besluitvorming in commissies en het bestuur.

Vervolgstappen

Naar aanleiding van de evaluatie van de effectiviteit en doelmatigheid van het risicobeheer zijn enkele vervolgacties gedefinieerd. Deze zijn als onderdeel van de reguliere (risicomanagement-)werkzaamheden opgenomen in jaarkalender van het fonds.

Daarnaast zullen de komende jaren zich kenmerken door een intensief en complex transitie traject naar het nieuw pensioenstelsel. Het beheersen van de daarbij gepaard gaande risico's zal veel aandacht van het bestuur vragen en andere betrokkenen bij het transitieprogramma. Integraal risicomanagement is een zichtbaar onderdeel van het transitieprogramma.

Voornaamste risico's en onzekerheden SPW

In de komende jaren zal er binnen ons fonds onverminderd aandacht zijn voor (opkomende) trends en ontwikkelingen die zich afspelen in en om het pensioenlandschap. Deze (opkomende) trends en ontwikkelingen bieden weliswaar kansen, maar zullen zeker ook de nodige onzekerheden met zich meebrengen.

Het nieuwe pensioenstelsel

Een van de onzekerheden die we zien, zijn de aanstaande veranderingen in het pensioenstelsel. De overgang naar het nieuwe pensioenstelsel wordt beschouwd als een zeer ingrijpend en complex proces, waarbij een groot beroep zal worden gedaan op het verandervermogen van pensioenfondsen en hun uitvoerders. De consequenties van de keuzes naar aanleiding van het nieuwe stelsel hebben potentieel grote impact op de deelnemers en de organisatie van het fonds. Nog niet alles is duidelijk en er bestaan veel afhankelijkheden, waarbij verschillende belanghebbenden zijn betrokken. Dit leidt tot onzekerheden. Het nieuwe pensioenstelsel leidt tot ingrijpende wijzigingen in de opbouw, administratie en hardheid van de pensioentoezegging. Nominale zekerheid wordt losgelaten. We voorzien risico's op het gebied van communicatie, besturing en risico's die onze financiële doelstellingen raken.

We verwachten dat de nieuwe regeling en de verwachtingen die deelnemers en werkgevers mogelijk hebben, veel zullen vragen van de communicatie van het fonds. Dit kan het vertrouwen in en draagvlak voor het nieuwe contract negatief beïnvloeden.

De effectiviteit van de besturing en besluitvorming kan onder druk komen te staan als gevolg van o.a. de complexiteit van de besluiten inzake de uit te voeren pensioenovereenkomst in combinatie met het gebrek aan capaciteit dan wel door veranderende rollen van de verschillende stakeholders. Het fonds zal de komende jaren een complex transitieprogramma uitvoeren terwijl de reguliere besturing en uitvoering door dient te gaan.

De risico's die onze financiële doelstellingen kunnen raken, kunnen onder meer hun oorsprong hebben in onzekerheden ten aanzien van de financiële situatie, nadere wettelijke kaders, en compensatiemogelijkheden in het nieuwe pensioenstelsel.

De risico's inzake het nieuw pensioenstelsel worden beheerst middels de inrichting van een gestructureerd transitieprogramma, met de sociale partners en de uitvoerder. Belangrijke elementen in het transitieplan zijn een governance structuur passend bij de governance van het fonds, een tussen SPW en APG afgestemde planning, periodieke bewaking van de voortgang en de risico's aan de hand van voortgangs- en verantwoordings rapportages.

Vooruitblik 2023

Ten aanzien van integraal risicomanagement lag de focus in 2021 met name op 'doen we de dingen goed'. In 2022 hadden we de ambitie om een risicomanagement raamwerk te hebben dat bijdraagt aan de realisatie van de strategische doelen van het fonds. Zodoende verschoof de focus in 2022 naar 'doen we de goede dingen?' Hiervoor is aangesloten bij de verschillende strategische thema's van SPW (Strategienota 2022-2024) die diverse vraagstukken met zich meebrengen, met name op het gebied van:

- het nieuwe pensioenstelsel;
- risico's van klimaatverandering;
- ESG-risicomanagement;
- IT-beleid en risicomanagement en
- (onder-)uitbestedingsmanagement

Ook in 2023 zijn deze thema's van belang. Integraal risicomanagement zal op deze wijze nadrukkelijk bijdragen aan het maken van de juiste (strategische) keuzes.

Premie- en toeslagbeleid

Premiebeleid

Het premiebeleid is vastgelegd in de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (Abtn) van het fonds. De gedempte kostendekkende premie wordt gebaseerd op het verwacht reëel rendement. De feitelijke premie wordt door het bestuur vastgesteld met inachtneming van de afspraken die hierover met cao-partijen zijn gemaakt. Het fonds toetst aan het begin van het jaar (ex-ante) of de feitelijke premie voldoende is voor dekking van de gedempte kostendekkende premie. Verschillen tussen de feitelijke en de gedempte kostendekkende premie worden ten gunste of ten laste gebracht van de premie-egaliseringsreserve. Deze reserve wordt gebruikt om de ontwikkeling van de feitelijke premie te stabiliseren. De feitelijke premie inclusief eventuele aanvulling vanuit de premie-egaliseringsreserve zal niet lager zijn dan de gedempte kostendekkende premie. De verrekening met de premie-egaliseringsreserve vindt aan het einde van het boekjaar (ex-post) plaats.

Over de premie-egaliseringsreserve wordt het fondsrendement vergoed waarbij wordt aangenomen dat dotaties en onttrekkingen medio het boekjaar plaatsvinden. De premie-egaliseringsreserve is een bestemmingsreserve en wordt bij het bepalen van de (beleids)dekkingsgraad in mindering gebracht op het beschikbare vermogen.

Als de premie-egaliseringsreserve hoger is dan 10 procent van de pensioengrondslagsom wordt het meerdere aangewend ter verhoging van de premiedekkingsgraad tot maximaal 100 procent. De premiedekkingsgraad is gedefinieerd als: feitelijk ontvangen premie (exclusief opslag voor uitvoeringskosten, verminderd met de dotatie aan de premie-egaliseringsreserve en vermeerderd met de onttrekking aan de premie-egaliseringsreserve) / premiecomponenten voor onvoorwaardelijke verplichtingen (inkoop en risicopremies op basis van de zuivere kostendekkende premie) * 100 procent.

Pensioenpremie

De te betalen pensioenpremie voor 2022 is vastgesteld op 27,0 procent van de pensioengrondslag. De premieopbrengsten in 2022 zijn hoger dan de gedempte kostendekkende premie en het verschil is toegevoegd aan de premie-egaliseringsreserve.

Premie 2022

	2022
Kostendekkende premie	503.726
Feitelijke premie (a)	272.211
Gedempte kostendekkende premie (b)	264.601
Toevoeging aan premie-egaliseringsreserve (a - b)	7.610
De gedempte kostendekkende premie is als volgt samengesteld:	
Actuariële benodigde koopsom	251.739
Benodigde koopsom voor risicodekking	8.572
Opslag voor uitvoeringskosten	4.290
Totale gedempte kostendekkende premie	264.601

Vooruitblik premie 2023 en verder

SPW heeft het verondersteld rendement op risicovrije beleggingen voor een periode van 5 jaar (2020 tot en met 2024) vastgezet, in lijn met de wettelijke bepalingen hierover. De gedempte kostendekkende premie 2023 bedraagt op basis van de wettelijke parameters circa 27,0 procent van de pensioengrondslag. Door ontwikkelingen in het deelnemersbestand en

de sterftekansen stijgt deze premie naar verwachting ieder jaar licht tot een niveau van 27,1 procent in 2024. De aanwezige premie-egalisereserve zal, indien nodig, deels worden aangewend om de feitelijke premie van 27,0 procent de komende jaren aan te vullen tot het niveau van de gedempte kostendeekkende premie.

Eind 2022 heeft de Commissie Parameters onder andere advies uitgebracht over de te hanteren parameters voor het verwacht rendement in de gedempte kostendeekkende premie. De parameters wijzigen pas als de Wet toekomst pensioenen in werking treedt. De verwachting is dat dit op 1 juli 2023 het geval zal zijn, waarbij de te hanteren parameters op zijn vroegst vanaf 2024 van toepassing zullen zijn. Dit zou betekenen dat het verwacht rendement in 2023 aangepast zal worden voor toepassing vanaf 2024. In eerste instantie zou het rendement op vastrentende waarden die voor berekening van het verwacht rendement wordt gehanteerd niet in 2024 al mogen worden aangepast omdat deze eigenlijk vast staat voor de periode van 2020 tot en met 2024. In het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen is echter een overgangsbepaling opgenomen die fondsen die het rendement op vastrentende waarden voor een periode van vijf jaar hebben vastgezet eenmalig de mogelijkheid geeft om het rendement aan te passen en de rentetermijnstructuur opnieuw vast te zetten voor een periode van vijf jaar. In het geval dat de Wet toekomst pensioenen per 1 juli 2023 in werking treedt, zal het verwacht rendement vanaf 1 januari 2024 worden aangepast. Bij het actuele renteniveau zal dit leiden tot een lagere benodigde premie en een forse dotatie aan de egalisereserve.

Premies arbeidsongeschiktheidsverzekeringen

Voor de arbeidsongeschiktheidsverzekeringen waren de premies in 2022 als volgt:

- WIA-excedentpensioen 1,30 procent (2021: 0,80 procent) van de WIA-excedentgrondslag. De franchise voor het WIA-excedentpensioen was in 2022 60.030 euro (2021: 58.464 euro).
- WIA-pluspensioen en WGA-hiaatpensioen 0,25 procent (2021: 0,25 procent) van het pensioengevend loon (tot de AO-grens van 60.030 euro).

Toeslagbeleid

Het toeslagbeleid is vastgelegd in de Abtn van het fonds. Toeslagverlening is voorwaardelijk, dus geen recht en het fonds reserveert er niet voor.

De beleidsdekkingsgraad waaronder geen toeslagen worden verleend, bedraagt 110 procent. Boven deze ondergrens wordt de mogelijk te verlenen toeslag bepaald op basis van de systematiek van toekomstbestendige indexatie zoals die in het Financieel Toetsingskader is beschreven. De grens waarbij volledige indexatie kan worden verleend, was voor 2022 124,7 procent. Pas als de beleidsdekkingsgraad hoger is dan het maximum van deze grens en de vereiste dekkingsgraad kan sprake zijn van inhaaltoeslagen. De beleidsdekkingsgraad is de voortschrijdende gemiddelde dekkingsgraad over de laatste twaalf maanden.

Toeslagverlening

Op basis van de methode van toekomstbestendig indexeren kon per 1 januari 2022 46,8 procent van de beoogde toeslag worden verleend. De stijging van de consumentenprijsindex alle huishoudens bedroeg in de referteperiode van 1 augustus 2020 tot en met 31 juli 2021 1,3 procent. Aan gewezen deelnemers en pensioengerechtigden is een toeslag verleend van 0,61 procent. De collectieve loonsverhoging was in de referteperiode van 1 augustus 2020 tot en met 31 juli 2021 2,25 procent. De opgebouwde pensioenen van de actieve deelnemers zijn per 1 januari 2022 verhoogd met een toeslag van 1,05 procent.

Door verruiming van de wettelijke mogelijkheden kon per 1 oktober 2022 het verschil tussen de beoogde en gegeven toeslag van 1 januari 2022 alsnog worden verleend, te weten 0,69 procent aan gewezen deelnemers en pensioengerechtigden en 1,20 procent aan de actieve deelnemers.

Op basis van de methode van toekomstbestendig indexeren kon per 1 januari 2023 79,4 procent van de beoogde toeslag worden verleend. De stijging van de consumentenprijsindex alle huishoudens bedroeg in de referteperiode van 1 augustus 2021 tot en met 31 juli 2022 12,4 procent. Aan gewezen deelnemers en pensioengerechtigden is een toeslag verleend van 9,84 procent. De

collectieve loonsverhoging was in de referteperiode van 1 augustus 2021 tot en met 31 juli 2022 3,0 procent. De opgebouwde pensioenen van de actieve deelnemers zijn per 1 januari 2023 verhoogd met een toeslag van 2,38 procent.

Achterstand in toeslagverlening

Indien geen, of geen volledige toeslag is gegeven, wordt de achterstand in toeslag “opgeteld” bij een eventuele reeds opgelopen toeslagachterstand. Achterstanden worden individueel vastgelegd. Ook de achterstand in de indexatie/toeslag is voorwaardelijk. Per 1 januari 2023 bedragen de cumulatieve niet verleende toeslagen over de periode 2009 t/m 2022 voor actieve deelnemers maximaal 19,31 procent en voor gewezen deelnemers en gepensioneerden maximaal 19,45 procent.

Nettopensioen

Vanaf 2016 bestaat voor deelnemers met een pensioengevend salaris boven het fiscaal gemaximeerde salaris in de basisregeling (2022: 114.866 euro) de mogelijkheid om deel te nemen aan de nettopensioenregeling. De premie wordt na aftrek van risicopremies en kosten voor risico van de deelnemers belegd in beleggingsfondsen op basis van het Life Cycle model.

Na beëindiging van de deelname wegens dienstverlating, bij pensioeningang of na overlijden worden netto pensioenaanspraken ingekocht bij het fonds op basis van de voor de nettopensioenregeling vastgestelde tarieven.

Premiedekkingsgraad

De premiedekkingsgraad geeft aan wat de verhouding is tussen de gedempte kostendekkende premie en de stijging van de pensioenverplichtingen door nieuwe pensioenopbouw. SPW houdt bij haar premiebeleid rekening met toekomstige beleggingsrendementen door middel van premiedemping op basis van een verwacht rendement. SPW hanteert daarbij rendementsveronderstellingen conform de wettelijke parameters die hiervoor gelden. Het doel van deze wettelijk mogelijk gemaakte premiedemping is een stabielere premie over een langere periode en dus minder afhankelijkheid van de fluctuerende rente op de kapitaalmarkt.

Over 2022 bedroeg de premiedekkingsgraad 66 procent. Dit betekent dat voor iedere euro stijging van de pensioenverplichtingen als gevolg van nieuwe pensioenopbouw 66 cent aan premie is betaald. Het verschil van 34 cent wordt in de toekomst gefinancierd uit de beleggingsrendementen van het fonds. De premiedekkingsgraad beweegt mee met de rente. Bij een lage rente is de premiedekkingsgraad laag en bij een hoge rente hoog. Als gevolg van de huidige lage rentestand is ook de premiedekkingsgraad laag.

De premiedekkingsgraad over 2023 komt naar verwachting uit op 106 procent.

Doordat de actuele dekking van het fonds hoger is dan de premiedekkingsgraad hebben actieve deelnemers voordeel van de huidige financiële positie van het fonds. De nieuwe pensioenaanspraken worden eerder geïndexeerd dan verwacht op basis van de ingelegde premie. Bij het beoordelen van de evenwichtigheid van de premiestelling heeft het bestuur het hierboven genoemde voordeel voor actieve deelnemers onderkend. Het bestuur beziet het huidige premieniveau in historisch perspectief en heeft daarbij oog voor de balans tussen de generaties. Hierbij betreft het bestuur de relatie tussen de ingelegde premie en de uitkering die betrokkenen daarvoor (naar verwachting) terugkrijgen. Op basis hiervan acht het bestuur het premiebeleid en het daaruit resulterende premieniveau evenwichtig.

Verkort actuarieel verslag

Doelstelling

De belangrijkste doelstelling van SPW is de zekerstelling van de toegezegde pensioenen, zowel de ingegane als de nog op te bouwen pensioenen. Daarnaast streeft het fonds ernaar dat de pensioenen waarde- of welvaartsvast blijven.

Financiering

De pensioenen worden gefinancierd door kapitaaldekking. Bij de berekening van de technische voorziening van de opgebouwde aanspraken wordt geen rekening gehouden met toekomstige toeslagen. Er worden aannames gedaan over de toekomstige ontwikkelingen op basis van bepaalde kansen en ervaringscijfers. Het fonds stelt de technische voorziening vast op basis van de overlevingstafel 'Prognosetafel AG2022' (2021: AG2020) toegepast met fondsspecifieke ervaringssterfte, die in 2020 is herijkt. De technische voorziening is gelijk aan de actuariële contante waarde van de opgebouwde, premievrije en ingegane pensioenen op basis van de door De Nederlandsche Bank (DNB) gepubliceerde rentetermijnstructuur. Dit kwam eind 2022 overeen met een gemiddelde rekenrente van 2,58 procent (2021: 0,57 procent).

In totaal is in 2022 een resultaat behaald van -555.509 euro (2021: 2.220.361 euro), dat is onttrokken aan het eigen vermogen. De specificatie van het resultaat is als volgt:

Omschrijving	2022	2021
Interest	-4.647.856	1.348.132
Premie	-127.623	-154.410
Sterfte	13.895	16.870
Arbeidsongeschiktheid	-1.535	-3.205
Uitkeringen	-200	-31
Waardeoverdracht	-918	-698
Uitvoeringskosten	2.012	1.264
Rentetermijnstructuur	4.281.598	1.012.179
Actuariële grondslagen	-77.264	-
Overige oorzaken	1.982	260
Totaal	-555.909	2.220.361

Financiële positie

De beleidsdekkingsgraad is eind 2022 133,7 procent (2021: 118,8 procent). Het minimaal vereist eigen vermogen (MVEV) is 104,2 procent (2021: 104,2 procent) en het Vereist Eigen Vermogen (VEV) is 127,6 procent (2021: 126,8 procent).

Reële dekkingsgraad

Naast de beleidsdekkingsgraad wordt ook een reële dekkingsgraad berekend. Wettelijk is voorgeschreven dat bij de berekening van de reële dekkingsgraad moet worden uitgegaan van de verwachte prijsinflatie in plaats van de verwachte loon-/ en prijsinflatie zoals van toepassing voor SPW. Een reële dekkingsgraad van 100 procent betekent dus dat SPW naar verwachting de pensioenen in de toekomst volledig met prijsinflatie zou kunnen verhogen. De reële dekkingsgraad bedraagt eind 2022 102 procent (2021: 96 procent).

Herstelplan

Eind 2021 had SPW niet de beschikking over het wettelijk vereiste eigen vermogen van 26,8 procent. Daarom is eind maart 2022 een herstelplan ingediend bij DNB. Op basis van de situatie eind 2021 verwachtte SPW eind 2022 weer te beschikken over het wettelijk vereiste eigen vermogen.

Bij de kwartaalafsluiting van september 2022 is vastgesteld dat SPW beschikt over het vereiste eigen vermogen en daarmee 'uit herstel' is.

Haalbaarheidstoets

Op grond van artikel 143 van de Pensioenwet (inzake "beheerste en integere bedrijfsvoering") voert het fonds jaarlijks een haalbaarheidstoets uit. De haalbaarheidstoets geeft inzicht in de samenhang tussen de financiële opzet, het verwachte pensioenresultaat en de risico's die daarbij een rol spelen gegeven voorgeschreven economische uitgangspunten.

Per 1 januari 2022 heeft het fonds de jaarlijkse haalbaarheidstoets uitgevoerd. In de volgende tabel zijn de vastgestelde ondergrenzen en de feitelijke uitkomsten van de haalbaarheidstoets weergegeven.

Uitgangspositie	Ondergrenzen	Uitkomsten haalbaarheidstoetsen 2022
Vereist Eigen Vermogen (bij de aanvangshaalbaarheidstoets per 1-1-2016: 125,4%)	Ondergrens bij verwacht pensioenresultaat op fondsniveau: 100,0%	n.v.t
Feitelijke financiële positie (per 1-1-2022: 126,0%)	Ondergrens bij verwacht pensioenresultaat op fondsniveau: 93,0%	Verwacht pensioenresultaat: 104,3%
	Maximale afwijking van verwacht pensioenresultaat op fondsniveau in slechtweersscenario: 45,0%	Afwijking van verwacht pensioenresultaat op fondsniveau in slechtweersscenario: 30,9%

De tabel geeft aan dat het fonds slaagt voor de jaarlijks te toetsen verplichte onderdelen. Uit de resultaten van de haalbaarheidstoets per 1 januari 2022 is tevens gebleken dat het premiebeleid over de gehele berekeningshorizon voldoende realistisch en haalbaar is en dat het fonds over voldoende herstelcapaciteit beschikt.

Het pensioenresultaat is gedefinieerd als de contante waarde van de verwachte reële uitkeringen conform fondsbeleid gedeeld door de contante waarde van de verwachte reële uitkeringen zonder opbouwkorting en altijd prijs geïndexeerd.

Het verwacht pensioenresultaat van meer dan honderd procent moet niet de verwachting wekken dat de pensioenen al op korte termijn kunnen worden geïndexeerd met de prijsinflatie. De uitkomsten hebben namelijk betrekking op een periode van 60 jaar en moeten dus ook in dit lange termijn perspectief worden gezien.

De uitkomsten van de jaarlijkse haalbaarheidstoets deelt het bestuur met het Verantwoordingsorgaan en cao-partijen. Als bij de jaarlijkse haalbaarheidstoets blijkt dat niet (meer) aan de gestelde ondergrenzen voldaan wordt, treedt het bestuur in overleg met cao-partijen om te bezien of en welke maatregelen genomen moeten worden. De uitkomsten van de haalbaarheidstoets kunnen dus gevolgen hebben voor het beleggings-, premie- indexatie- en/of kortingsbeleid. Het is zelfs mogelijk dat de gehanteerde ambitie (inclusief de indexatiemaatstaf) of de vastgestelde ondergrenzen opnieuw tegen het licht gehouden moeten worden indien, bij de gegeven economische omgeving, de toets op de haalbaarheid niet wordt gehaald. De haalbaarheidstoets is daarmee vooral een (intern) instrument om de financiële opzet van het fonds te analyseren en kan (extern) gebruikt worden voor de communicatie richting deelnemers.

Vermogensbeheer

Het beleggingsbeleid in 2022 is gebaseerd op het Strategisch Beleggingsplan 2020-2022, dat is opgesteld in aansluiting op de in 2019 uitgevoerde ALM-studie. De ontwikkelingen op de financiële markten zijn gedurende 2022 nauwgezet gevolgd en getoetst aan de economische visie en er zijn mogelijke bijstellingen van de portefeuille besproken. Gedurende het jaar is belegd conform het beleid zoals vastgelegd in ons beleggingsplan 2022. In 2022 heeft SPW ook een nieuwe ALM studie uitgevoerd. Deze studie is gebruikt bij de vaststelling van het nieuwe Strategisch Beleggingsbeleidsplan 2023 – 2025. De conclusie uit de nieuwe ALM studie hebben niet geleid tot drastische wijzigingen in het beleggingsbeleid.

Beleggingsbeginselen

Onze beleggingsbeginselen, ook wel investment beliefs, zijn de belangrijkste overtuigingen die ten grondslag liggen aan de strategie, de samenstelling en het beheer van de beleggingsportefeuille van SPW. De beleggingsbeginselen worden met enige regelmaat opnieuw gevalideerd of, indien nodig, aangepast. Onderstaand zijn de beleggingsbeginselen op hoofdlijnen weergegeven:

1. De strategische vermogensallocatie, inclusief overlays, is de meest bepalende beleggingsbeslissing voor een waarde- en welvaartsvast pensioen. De risicohouding vormt hierbij het uitgangspunt.
2. SPW neemt alleen risico's wanneer het verwacht dat de rendements-risicoverhouding van de portefeuille verbetert en de kans op het realiseren van de doelstellingen toeneemt.
3. SPW gelooft in het bestaan van een illiquiditeitspremie en wil de mogelijkheden benutten die zij heeft als een langetermijnbelegger.
4. SPW gelooft dat diversificatie op langere termijn bijdraagt aan een portefeuille met een betere verwachte risico-rendement verhouding.
5. SPW belegt alleen actief als dat na kosten bijdraagt aan een betere rendements-risicoverhouding.
6. Maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB) draagt op langere termijn bij aan een verbetering van het rendements-risicoprofiel van de beleggingsportefeuille en aan een duurzame samenleving. MVB is een fiduciaire verantwoordelijkheid, beperkt ESG-risico's en is een integraal onderdeel van het beleggingsbeleid.
7. Een toegesneden organisatie en beheerst beleggingsproces zijn voorwaarden voor een succesvol beleggingsbeleid.

Strategisch Beleggingsbeleid

In 2019 is het strategisch beleggingsbeleid voor de periode 2020-2022 vastgelegd. Een belangrijke basis voor dit beleid is de in 2019 uitgevoerde ALM-studie. Deze studie kijkt op een kwantitatieve manier naar hoe SPW met het vermogen om zou kunnen gaan. Hierbij is rekening gehouden met onder andere de ambitie, risicobereidheid, verplichtingen en beleggingsbeginselen van het bestuur. De belangrijkste conclusie uit de uitgevoerde ALM studie is dat het strategisch beleggingsbeleid dat tot en met 2019 is gevoerd in grote mate voldoet. In 2022 heeft SPW een nieuwe ALM studie uitgevoerd die gebruikt is om een nieuw Strategisch Beleggingsbeleidsplan 2023 – 2025 vast te stellen.

Beleggingsbeleid 2022

Er zijn in 2022 een aantal wijzigingen doorgevoerd ten opzichte van 2021.

- Asset allocatie:
 - De allocatie naar Treasuries is verlaagd van 17,0% naar 14,3%. De strategische allocatie is 14,3%.
 - De allocatie naar Equities Developed is verhoogd van 24,0% naar 26,7%. De strategische allocatie is 26,7%.
 - Het herbalanceringsbeleid is aangepast.
- Benchmarkwijzigingen:
 - De benchmark voor Equities Developed is gewijzigd per 1-1-2022
 - De benchmark voor Equities Emerging is gewijzigd per 1-1-2022

- Tracking error:
 - De tracking error van de FGR Developed Markets Equities Min Vol is 1,0%. In SBP 2020-2022 wordt vooralsnog de voorgaande tracking error van 3,5%-punt aangehouden ten behoeve van de berekening van het strategisch VEV.

Strategische norm 2020-2022, de norm 2022, de werkelijke vermogensverdeling ultimo 2022 en de norm voor 2023 (in procenten)

Beleggingscategorie	Strategische norm 2020-2022	Norm 2022	Werkelijk ultimo 2022	Norm 2023
Vastrentende waarden	41,3%	41,3%	39,0%	41,3%
- Staatsobligaties	14,3%	14,3%	11,7%	14,3%
- Nederlandse woninghypotheken	5,0%	5,0%	4,7%	6,5%
- Credits	17,0%	17,0%	17,6%	15,5%
- Emerging markets debt	5,0%	5,0%	5,0%	5,0%
Aandelen	32,7%	32,7%	28,3%	32,7%
- Ontwikkelde markten	26,7%	26,7%	21,7%	26,7%
- Opkomende markten	6,0%	6,0%	6,6%	6,0%
Vastgoed	10,0%	10,0%	11,4%	10,0%
Alternatieve beleggingen	11,0%	11,0%	17,3%	11,0%
- Hedgefondsen	5,0%	5,0%	7,1%	5,0%
- Private equity	6,0%	6,0%	10,0%	6,0%
- Infrastructuur	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
- Opportuniteiten	0,0%	0,0%	0,2%	0,0%
Overlay	5,0%	5,0%	4,0%	5,0%
Totaal	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Afwijkingen ten opzichte van de normgewichten

Door marktontwikkelingen is het feitelijk gewicht in Private Equity en Hedge funds sterk gestegen. Deze beleggingscategorieën zijn illiquide. Daarom is het niet mogelijk om deze op korte termijn af te bouwen. In de maandelijkse herbalancering wordt hiermee rekening gehouden door het normgewicht van beursgenoteerde aandelen in ontwikkelde markten te verminderen met de overweging in deze categorieën. De bandbreedtes zijn van toepassing op dit aangepaste normgewicht. De verwachting is dat de feitelijke gewichten van Private Equity en Hedge funds op termijn weer dalen.

Beheersing beleggingsrisico's

Volgens onze beleggingsbeginselen worden alleen risico's genomen wanneer we de verwachting hebben dat de rendements-risicoverhouding van de portefeuille verbetert en de kans op het realiseren van onze doelstellingen toeneemt. Dat neemt niet weg dat er ook risico's zijn die, zeker voor de korte termijn, (te) groot zijn, dan wel waarvan verondersteld wordt dat die geen toegevoegde waarde hebben. Daarom heeft SPW beleid op het gebied van beheersing van de rente- en valutarisico's. De beheersing van deze risico's is voor ons van wezenlijk belang.

Renterisico

Er is verschil in de rentegevoeligheid van de pensioenverplichtingen van het fonds en de beleggingen. SPW vindt dit risico te groot en heeft daarom dit renterisico verlaagd. Dit doet SPW door naast de beleggingen in vastrentende waarden renteswaps in te zetten. De hoogte van deze renteafdekking laten we variëren met de hoogte van de rente. Het beleid van SPW ten aanzien

van renteaftdekking is om bij hogere rentestanden de rentegevoeligheid van de verplichtingen te verlagen door meer renterisico af te dekken in vergelijking met lagere rentestanden. Dit beleid is vastgelegd in een staffel. Gedurende 2022 heeft het bestuur op basis van ALM resultaten besloten de verlagingstaffel van de renteaftdekking "vast te zetten". Dit betekent dat bij rentedalingen momenteel de renteaftdekking niet wordt verlaagd.

Valutarisico

De valutarisico's op beleggingen in Amerikaanse dollars, Britse ponden, Japanse yen en Hong Kong dollars dekt SPW gedeeltelijk af door valutatermijncontracten af te sluiten. Valutarisico's op beleggingen in Hong Kong dollars worden afgedekt via Amerikaanse dollars. In 2020 is een apart valutabeleid ingevoerd voor vastrentende waarden en een apart valutabeleid voor zakelijke waarden. De valutarisico's op beleggingen in Amerikaanse dollars, Britse ponden en Japanse yen in vastrentende waarden worden voor 100 procent afgedekt. De valutarisico's op beleggingen in Amerikaanse dollars, Britse ponden en Japanse yen in zakelijke waarden worden voor respectievelijk 30 procent, 75 procent en 50 procent afgedekt.

Het valutarisico van de beleggingen in zowel vastrentende als zakelijke beleggingen in Australische en Canadese dollar werd volledig afgedekt.

Overzicht rendementen

De gehele portefeuille kende in 2022 een rendement van -22,2 procent tegenover een benchmarkrendement van -21,4 procent. Na lange tijd van uitermate accommoderend, en voor financiële markten zeer gunstig, monetair beleid hebben westerse centrale banken in 2022, vanwege de oplopende inflatie, hard op de rem getrapt. Zowel de Europese als de Amerikaanse centrale banken zijn over gegaan tot historisch grote en snelle verhogingen van de beleidsrente. Dit was een belangrijke aanjager van de stijging van de marktrente welke een negatieve invloed heeft op de financiële markten. Het negatieve rendement van de totale portefeuille van SPW werd vooral gedreven door de vastrentende waarden, aandelen en de renteswaps binnen de overlay, terwijl de alternatieve beleggingen positief bij hebben gedragen. In die zin was 2022 een opmerkelijk beleggingsjaar waarbij zowel de zakelijke als de vastrentende waarden tegelijkertijd zo sterk in waarde af zijn genomen. SPW is als pensioenfonds een lange termijn belegger. De mindere resultaten over één jaar hebben dan ook nauwelijks invloed op het lange termijn beleggingsbeleid, want daarvoor kijkt SPW meer naar haar totale balanspositie (zowel bezittingen als verplichtingen). Door de stijging van de marktrente is de balanspositie (lees dekkingsgraad) afgelopen jaar sterk verbeterd en heeft SPW na lange tijd weer een indexatie aan haar deelnemers kunnen verlenen.

De renteaftdekking wordt gedeeltelijk ingevuld met renteswaps binnen de overlay. De bijdrage aan het totaal rendement bedroeg - 5,4 procentpunt. Het afdekken van het valutarisico droeg - 1,6 procentpunt bij aan het totaal rendement van SPW, vooral vanwege het stijgen in waarde van de Amerikaanse dollar ten opzichte van de euro.

SPW kent een actief beleggingsbeleid binnen beleggingscategorieën. Door dit actieve beleid kunnen de rendementen van de beleggingen afwijken van de relevante benchmark. In onderstaande tabel zijn de rendementen na aftrek van kosten gedurende 2022 per beleggingscategorie weergegeven. Daarnaast zijn ook de rendementen van de voor ons representatieve benchmarks per beleggingscategorie opgenomen in de tabel.

Netto (euro) rendementen in procenten gedurende 2022

Beleggingscategorie	Rendement portefeuille	Rendement benchmark
Vastrentende waarden	-25,0%	-25,0%
- Staatsobligaties	-44,5%	-44,7%
- Nederlandse woninghypotheken	-21,2%	-21,4%
- Credits	-12,2%	-11,2%
- Opkomende markten	-3,2%	-2,4%
Aandelen	-14,8%	-13,0%
- Ontwikkelde markten	-13,7%	-12,5%
- Opkomende markten	-18,0%	-14,7%
Vastgoed	-10,4%	-0,2%
Alternatieve beleggingen	3,3%	-3,0%
- Hedgefondsen	10,5%	10,0%
- Private equity	-1,2%	-10,9%
- Infrastructuur	10,1%	0,2%
- Opportuniteiten	28,8%	9,0%
Rendement excl. overlay	-16,0%	-15,5%
- Overlay	-7,3%	-7,1%
Rendement	-22,2%	-21,4%

Ontwikkelingen 2022

Het lag voor de hand dat 2022 het derde jaar zou worden waarin de uitbraak van het Covid-19 virus de wereldeconomie zou beheersen. De jaarwisseling beleefde Nederland onder een harde lockdown. Omikron bleek echter veel minder gevaarlijk dan eerdere varianten en afschaling van de maatregelen volgde. Al snel domineerde een andere ramp het wereldnieuws: de Russische inval in Oekraïne op 24 februari. Westerse landen besloten sancties tegen energieproducent Rusland af te kondigen. Daardoor kregen ze te maken met uitzonderlijk hoge olie- en gasprijzen. Doordat Oekraïne geen graan meer kon exporteren liepen ook de voedselprijzen snel op. Dit voedde een ongekende inflatieschok, die uiteindelijk het aanzien van de financiële markten in 2022 zou bepalen.

Centrale banken grijpen in

Inflatie was er vorig jaar (2021) ook al, maar deze werd geacht van voorbijgaande aard te zijn. Centrale bankiers van de Fed en de ECB deden het minimale: ze kondigen eind 2021 aan te stoppen met het opkopen van obligaties en na te denken over renteverhogingen.

Al snel verandert de toon als blijkt dat ook de kerninflatie (die geschoond is voor energie en voedsel) snel oploopt. Een stijgende kerninflatie is een teken dat bedrijven beginnen met het doorrekenen van hogere kosten. Ook de lage werkloosheid is een teken dat de economie overvraagd wordt en een loon-prijsspiraal dreigt. Al in het eerste kwartaal komen centrale banken in actie. Om de inflatie te breken verhoogt de Fed de beleidsrente met in totaal 4,25 procent, waaronder vier keer met een ongekende stap van 0,75 procent. De ECB sluit in juli aan en verhoogt de depositorente vier keer naar een niveau van 2 procent, het hoogste punt sinds 2008.

Van groei naar recessie

Nu de schokken van het Coronabeleid in het Westen langzaam uitgewerkt raken, blijkt er een groot gebrek aan arbeidskrachten te zijn. Hoewel de logistiek eind 2022 minder knelt dan in de anderhalf jaar ervoor staat de maatstaf voor de mate waarin

globale aanvoerketens onder druk staan index nog altijd in het 90e percentiel. Ook het aanbod van energie vormt een knelpunt, in het geval van gas zelfs de fysieke aanvoer waardoor de gasprijzen nog altijd een veelvoud bedragen van hun langjarig gemiddelde. Dit alles leidt niet alleen tot druk op lonen en prijzen, maar ook tot een lagere productie. Sommige activiteiten zijn niet meer rendabel te maken, zoals energie-intensieve productie in Europa. Andere gaan op een lager pitje verder. Als de inflatie ook een hap uit de koopkracht van consumenten neemt en het sentiment onder kopers naar een dieptepunt daalt, lijkt een recessie in de eurozone nabij. In het Verenigde Koninkrijk is de groei in het derde kwartaal al negatief en ook in de VS lijkt een vertraging aanstaande.

Stijgende kosten en een vertragende economie, dat is slecht nieuws voor bedrijven. Inderdaad zien we in 2022 de rente op bedrijfsleningen oplopen: de *credit spread* op Amerikaanse bedrijfsobligaties verdubbelt tussen de zomers van 2021 en 2022. Aandelenmarkten laten ook een verlies zien, met name in het segment van de groeiaandelen. Maar van paniek is geen sprake. Over het algemeen wordt verwacht dat de aanstaande recessie mild zal zijn. Het risico op faillissementen blijft laag; in het vierde kwartaal dalen de *credit spreads* alweer en maken aandelenmarkten een gedeelte van het verlies uit de eerste kwartalen goed.

Internationale samenwerking

De oorlog in Oekraïne heeft Europese landen dichtbij elkaar gebracht, maar de VS en China verder uit elkaar gedreven. Ondanks – of dankzij? – gedeelde belangen van de VS en de EU op het gebied van defensie zijn er de nodige conflicten op economisch gebied. Deels gaat het om extraterritoriale bemoeienis rond strategische sectoren. Ook verhoudt de Amerikaanse aanpak van klimaatproblemen met subsidies (staatssteun) zich slecht met de Europese benadering met koolstofbeprijzing. Amerikaanse bedrijven vinden juist de Europese koolstofcorrectie aan de grens (CBAM) problematisch en in strijd met vrijhandel. De economie is in 2022 (nog) politieker geworden. Van een internationaal gelijk speelveld met onder andere de Wereldhandelsorganisatie als scheidsrechter komen er toch meer hobbels in de grasmat. Economische blokken zijn zelfbewuster geworden. Dat maakt handel en kapitaalverkeer, en daarmee internationaal beleggen, lastiger.

Rendementen per beleggingscategorie

Hierna worden de rendementen per beleggingscategorie toegelicht.

Vastrentende waarden

De Vastrentende Waarden portefeuille van SPW bestaat uit Staatsobligaties, Bedrijfsobligaties (Credits), Emerging Market Debt en Nederlandse Hypotheken. 2022 is een historisch slecht jaar voor obligaties. De uitzonderlijk sterk gestegen marktrente zorgde voor zeer negatieve rendementen op staatsobligaties, hypotheken en de renteswaps. Dit gold zowel voor gewone als lange duratie staatsobligaties. Bedrijfsobligaties uit ontwikkelde markten en de bedrijfs- en staatsobligaties uit opkomende markten zorgden voor een negatief rendement.

Staatsobligaties

De portefeuille Staatsobligaties bestaat alleen uit de meest kredietwaardige staatsobligaties uit de eurozone. Tevens beleggen we in deze landen uitsluitend in obligaties met lange looptijden. In de belangrijkste landen zijn de rentes gestegen in 2022, wat zorgt voor lagere waarderingen van obligaties. De obligaties met langere looptijden hebben het meeste te lijden onder de rentestijging, waardoor het koersrendement fors negatief was. Deze portefeuille behaalde over 2022 een rendement van –44,5 procent. De benchmark realiseerde een rendement van –44,7 procent.

Bedrijfsobligaties

Bedrijfsobligaties hadden ook te lijden onder de verkrapping van het monetaire beleid van centrale banken. Naast de opgelopen marktrente was sprake van hogere credit spreads. De portefeuille met Credits realiseerde een rendement van –12,2 procent. Het rendement van de benchmark bedroeg –11,2 procent. De underperformance is onder andere te verklaren door een negatieve bijdrage van sectorallocatie binnen Europa.

Obligaties in opkomende landen

De beleggingscategorie bestaat uit obligaties uit opkomende landen. De focus ligt bij overheidsobligaties en overheidsgerelateerde obligaties die uitgegeven zijn in harde valuta (USD) en lokale valuta. De kredietkwaliteit van de landen waarin belegd wordt varieert van investment grade tot high yield, maar is gemiddeld lager dan de categorie Bedrijfsobligaties. De portefeuille behaalde een rendement van -3,2 procent ten opzichte van een benchmarkrendement van -2,4 procent. De underperformance was met name het resultaat van de beleggingsbeslissingen binnen de onderliggende portefeuilles met obligaties uitgedrukt in lokale valuta of in Amerikaanse dollars.

Hypotheeken

De beleggingscategorie bestaat uit hypotheekleningen voor de financiering van een woonhuis. Vanwege de gewenste karakteristieken beperkt de categorie zich voornamelijk tot hypotheeken voor woningen (appartementen en andere reguliere woonruimten) in Nederland. De gestegen markttrente heeft ook voor een aanzienlijke daling in de waardering van de hypotheeken gezorgd. Deze portefeuille behaalde over 2022 een rendement van -21,2 procent. De benchmark realiseerde een rendement van -21,4 procent.

Aandelen

In 2022 was sprake van forse onrust op wereldwijde aandelenmarkten, maar van paniek was uiteindelijk geen sprake. En hoewel vrijwel alle beurzen wereldwijd aanzienlijke verliezen hebben geleden moet niet worden vergeten dat vorig jaar (2021) een uitermate goed jaar voor aandelenmarkten is geweest. Daar komt nog bij dat de segmenten van de aandelenmarkt die eerder het meest waren gestegen in 2022 de hardste klappen hebben gekregen. Vooral technologie-aandelen, waaronder bekende namen zoals Amazon, Tesla, Facebook (Meta) en Google (Alphabet) en in mindere mate Apple en Microsoft toonden grote verliezen. Uiteindelijk presteerden aandelen welke de afgelopen jaren zijn achtergebleven nog relatief goed. De best presterende aandelensector was energie.

Aandelen ontwikkelde landen

De categorie aandelen ontwikkelde markten bestaat uit een wereldwijd gespreide portefeuille van beursgenoteerde ondernemingen en aandelengerelateerde producten van ondernemingen met een notering, vestiging of de meeste activiteit in ontwikkelde landen. Per saldo kwam het rendement op aandelen uit ontwikkelde markten in euro's uit op -15,5 procent, ten opzichte van een benchmarkrendement van -14,0 procent. De underperformance werd gedreven door de Fundamentele en Focus-strategieën, terwijl de Kwantitatieve strategie positief heeft bijgedragen. Vanwege de bottom-up aandelenselectie binnen de Fundamentele strategie is de underperformance grotendeels toe te wijzen aan ondernemingsspecifieke exposure. De belangrijkste bijdrage aan de outperformance van de Kwantitatieve strategie is toe te wijzen aandelenselectie.

Een onderdeel van de ontwikkelde markten aandelen betreft de passief beheerde Minimum Volatility strategie. De beleggingsfilosofie is gebaseerd op empirisch bewijs dat laag-risico-aandelen in het verleden aandelenmarktrendementen hebben geleverd tegen een lager risico. Er is doorgaans sprake van een stabielere rendementspad, met minder dalingspotentieel in tijden van crisis en een lager stijgingspotentieel in stijgende markten. Het rendement was in 2022 inderdaad beter bij de sterk dalende ontwikkelde aandelenmarkten en behaalde een rendement van -4,0 procent ten opzichte van de benchmark welke -4,2 procent rendeerte.

Aandelen uit opkomende landen

De categorie aandelen uit opkomende markten bestaat uit een wereldwijd gespreide portefeuille van beursgenoteerde ondernemingen en aandelengerelateerde producten van ondernemingen met een notering, vestiging of de meeste activiteit in opkomende landen. Het rendement op aandelen uit opkomende markten kwam uit op -18,0 procent, ten opzichte van een benchmarkrendement van -14,7 procent. Het relatieve rendement voor EME voor 2022 wordt met name geraakt door het Rusland / Oekraïne conflict. Daarnaast hebben de oplopende inflatie en rente impact op specifieke aandelen, welke hierdoor negatief hebben bijgedragen aan het resultaat.

Vastgoed

Vastgoed bestaat uit indirecte beleggingen in gebouwen en bouwgrond, voornamelijk in onroerend goed via eigen vermogen (en minder via onroerend goed leningen). De grootste segmenten waarin wordt belegd zijn winkels, woningen, logistiek/industrieel en kantoren. Daarnaast is er sprake van beleggingen in kleinere segmenten zoals hotels en verzorgingshuizen.

De vastgoedportefeuille van SPW bestaat uit een aantal deelportefeuilles. Het rendement op de totale vastgoedportefeuille bedroeg -10,4 procent gedurende 2022. Het rendement op de benchmark was -0,2 procent. Het verschil wordt onder andere veroorzaakt aangezien beursgenoteerd vastgoed minder goed presteerde dan niet-beursgenoteerd vastgoed. Het resultaat op Vastgoed was dit jaar negatief als gevolg van zowel de gestegen rente als de vooruitzichten van een recessie in het Westen. Beursgenoteerd vastgoed was een van de slechtst presterende aandelen sectoren. Circa 75 procent van de vastgoedportefeuille is ondergebracht in een strategisch vastgoedfonds dat bestaat uit zowel beursgenoteerde als niet-beursgenoteerde vastgoedbeleggingen. Met deze portefeuille wordt ernaar gestreefd meerwaarde te creëren met een lange termijn beleggingshorizon. De overige 25 procent van de portefeuille bestaat uit een vastgoedfonds met beursgenoteerd vastgoed en dit fonds kent een beleggingshorizon van een korte tot middellange termijn.

Private equity

Private Equity is een strategie die in de vorm van eigen, of andere vormen van risicodragend vermogen investeert in niet-beursgenoteerde bedrijven. Het doel is om waarde te creëren via een beursgang of via een onderhandse verkoop aan derde partijen. Een breed scala van zeer innovatieve en jonge bedrijven vormt het universum. Maar ook bedrijven die aan een volgende (groeï) fase gaan beginnen of bestaande bedrijven die in serieuze continuïteitsproblemen verkeren. Onze Private Equity portefeuille realiseerde een rendement van -1,2 procent. De benchmark (gebaseerd op rendement van beursgenoteerde aandelen) liet een rendement zien van -10,9 procent. In lijn met het dalen op aandelenmarkten liepen ook de waarderingen in de Private Equity-portefeuille weer terug met een negatief rendement tot gevolg. Het verschil ten opzichte van de benchmark vloeit deels voort uit vertraagde waarderingen, terwijl de benchmark is gebaseerd op beursgenoteerde aandelen die ook een uitzonderlijk slecht jaar kenden.

Omdat het kostenniveau van een investering in Private Equity afhankelijk is van de behaalde rendementen zorgt het negatieve rendement voor een verlaging van de gereserveerde onkosten. Deze genoemde "Performance Fees" waren in de voorgaande jaren flink opgelopen, maar stabiliseren zich nu op een lager niveau.

Hedgefondsen

De beleggingscategorie Hedgefondsen is een verzameling van Beleggingsstrategieën die zich onderscheiden van traditionele beleggingen. In deze categorie hebben beheerders meer vrijheid in hun beleggingsstijl. Hedgefondsen ontleen hun naam aan het feit dat zij doorgaans traditionele risicofactoren, zoals aandelenmarktrisico of kredietrisico, volledig of gedeeltelijk afdekken. Het rendement van een Hedgefonds hangt sterk af van de specifieke strategieën en vaardigheden van de beheerders.

Hedgefondsen behaalden in de valuta waarin zij werken (USD) een positief rendement. Aangezien SPW de portefeuille in euro's presenteert is dit beleggingsrendement omgerekend in euro's 10,5 procent, vanwege de dollar die gedurende het jaar bijna 7 procent meer waard werd. De benchmark liet een rendement van 10,0 procent zien. Bij gebrek aan goede alternatieven, worden de rendementen van de hedgefondsen vergeleken met een US cash benchmark vermeerderd met een vaste opslag van 2%.

Opportunities

De Opportunities-portefeuille van SPW bestaat uit Life Settlements. Deze portefeuille van SPW heeft een zeer geringe omvang (0,2 procent van de totale portefeuille ultimo 2022) en wordt niet uitgebreid. Het rendement op de portefeuille bedroeg 28,8 procent tegenover een benchmarkrendement van 9,0 procent.

Z-score van het fonds

De Z-score is een verplichte maatstaf voor Nederlandse bedrijfstakpensioenfondsen voor de kwaliteit van de uitvoering van het door het bestuur vooraf vastgestelde beleggingsbeleid. De Z-score maakt inzichtelijk in hoeverre de gerealiseerde resultaten verschillen van de Z-score benchmark die door het bestuur is vastgesteld, met een correctie voor vermogensbeheerkosten. De Z-score benchmarkportefeuille is in grote mate gelijk aan de benchmarkportefeuille zoals opgenomen in het beleggingsplan. Voor de beleggingscategorie vastgoed wordt echter voor de Z-score een cash benchmark gehanteerd omdat de hoogte van het benchmarkrendement op het moment dat de Z-score aangeleverd moet worden bij de toezichthouder nog niet beschikbaar is. Door het hanteren van verschillende benchmarks en afwijkende berekeningsmethodiek wijkt de jaarlijkse Z-score af van het gerapporteerde relatieve rendement.

De Z-scores over de laatste vijf jaar vormen samen de performancetoets. Bij een negatieve performancetoets mag een aangesloten werkgever, onder bepaalde voorwaarden, besluiten om het fonds te verlaten. Dit vormt een risico voor het draagvlak van SPW. Wij zijn ons daarvan bewust en monitoren de ontwikkeling van de Z-score en de performancetoets daarom nauwgezet. In onderstaande tabel zijn de Z-scores en de resultaten van de performancetoetsen over de laatste vijf jaar weergegeven.

Z-scores en resultaten van de performancetoetsen over de laatste vijf jaar

Jaar	Z-score	Resultaat P-toets
2018	-0,02	2,50
2019	-0,16	2,10
2020	0,29	1,98
2021	2,00	2,59
2022	-0,29	2,09

Verantwoord beleggen

SPW vindt het belangrijk om verantwoord te beleggen. In onze beleggingsbeslissingen houden wij dan ook nadrukkelijk rekening met milieu, maatschappij en goed ondernemingsbestuur.

Centrale thema's

In ons beleid Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (MVB) voor de periode 2021-2025 staan 4 thema's centraal: klimaatverandering, behoud van biodiversiteit, goed bestuur en respect voor mensenrechten. Dit zijn aansprekende en herkenbare thema's voor onze deelnemers en andere belanghebbenden, waar wij invloed op kunnen uitoefenen én die urgent zijn. Per thema hebben we concrete doelstellingen opgesteld waarvan er inmiddels een aantal zijn gerealiseerd en een aantal die we in de toekomst nog verder zullen ontwikkelen. Hiermee doen we recht aan het motto van ons pensioenfonds 'goed voor elkaar'.

Insluiten van beleggingen

We beleggen graag in bedrijven, overheden, vastgoed, fondsen en andere investeringen die verantwoord omgaan met mens en milieu, en zorgvuldig worden bestuurd. Dit wordt ook wel ESG (Environment, Social & Governance) genoemd. SPW neemt ESG-factoren mee in de beleggingsbeslissingen, naast rendement, risico en kosten. Dit noemen we het insluitingsbeleid.

Wij zijn ervan overtuigd dat bedrijven die aandacht besteden aan ESG doorgaans een gezonder en stabielere toekomstperspectief hebben dan bedrijven die dat niet doen. Het is onze overtuiging dat deze bedrijven op lange termijn ook financieel beter presteren en dat hierin beleggen een lager risico met zich meebrengt.

Voor het insluitingsbeleid beoordeelt onze vermogensbeheerder periodiek duizenden bedrijven op basis van ESG-criteria. Vanaf 2020 beleggen we alleen nog in bedrijven die aan onze criteria voldoen (koplopers) of bedrijven waarvan wij verbetering verwachten (beloften).

In geval van beloften wordt bekeken of er voldoende mogelijkheden zijn om de negatieve gevolgen van de bedrijfsactiviteiten te stoppen, te voorkomen of te beperken. Alleen als onze vermogensbeheerder mogelijkheden ziet voor verbetering, kan een dialoog met het betreffende bedrijf worden gevoerd. Dit noemen we engagement. De voortgang houden we in de gaten door onze verwachtingen vooraf duidelijk te maken en hier regelmatig op te toetsen. Bij gebrek aan voortgang kan worden besloten tot verkoop van de belegging. Op onze website staat een overzicht van bedrijven waarin wij beleggen.

Uitsluiten van beleggingen

We beleggen niet in bedrijven die betrokken zijn bij de productie van tabak, clusterbommen, landmijnen, biologische- en chemische wapens en (belangrijke onderdelen van) kernwapens. We beleggen ook niet in staatsobligaties van landen waarvoor een bindend wapenembargo van de Verenigde Naties of Europese Unie geldt. Ook scherpten we onze ambitie aan om niet te beleggen in staatsobligaties van overheden die burgersvrijheden en democratie ernstig beperken. Dit is eind 2022 volledig geïmplementeerd.

Klimaatverandering

Klimaatverandering heeft grote gevolgen voor onze deelnemers én brengt risico's, maar ook kansen, met zich mee voor onze beleggingen. We streven ernaar onze portefeuille in lijn te brengen met het internationale Klimaatakkoord van Parijs.

We willen dat bedrijven waarin we beleggen hun uitstoot van broeikasgassen beperken. Ook beleggen we steeds meer in hernieuwbare energie en in 'groene obligaties' waarmee bedrijven en overheden de overgang naar hernieuwbare energie kunnen financieren.

In 2022 was de CO₂-voetafdruk van onze aandelenbeleggingen 54 procent lager dan in het peiljaar 2015. Onze doelstelling voor 2025 (~40%) is daarmee ruimschoots behaald. In 2022 publiceerden we ons Klimaatactieplan zoals is afgesproken in het Klimaatcommitment van de financiële sector. Met het ondertekenen van dit commitment heeft SPW zich vrijwillig verbonden aan het nationale Klimaatakkoord. Onze nieuwe doelstelling is dat de voetafdruk van onze beleggingen in aandelen en bedrijfsobligaties in 2030 is gehalveerd ten opzichte van 2019. Voor onze vastgoedbeleggingen is de doelstelling dat in 2030 minimaal 75% van de portefeuille in lijn is met de reductiepaden van de Carbon Risk Real Estate Monitor (CRREM). Voor beleggingen die hieraan in 2030 nog niet voldoen, willen we dat er een concreet en tijdsgebonden plan is om binnen redelijke termijn in lijn met CRREM te zijn. In ons verslag Maatschappelijk Verantwoord Beleggen rapporteren we ook over de CO₂-voetafdruk van andere beleggingscategorieën.

Onze vermogensbeheerder sloot zich in 2022 aan bij de Dutch Climate Coalition (DCC). Dit samenwerkingsverband van Nederlandse financiële instellingen voert engagement met CO₂-intensieve bedrijven om hun activiteiten in lijn te brengen met de afspraken in het Klimaatakkoord van Parijs.

In 2022 scherpten we ook ons beleid aan voor het stemmen over klimaat bij bedrijven in de energiesector en andere sectoren met een grote klimaatimpact.

Biodiversiteit

Verlies van biodiversiteit heeft impact op voedselzekerheid, brengt gezondheidsrisico's met zich mee, verergert de klimaatverandering, bedreigt inheemse culturen en beïnvloedt de economische activiteiten van bedrijven.

We verwachten van sectoren waarin het risico op aantasting van de biodiversiteit groot is, zoals de landbouw, dat zij verlies van biodiversiteit tegengaan. We ondersteunen de ontwikkeling van meetbare criteria, samen met anderen, om de risico's voor biodiversiteit beter te kunnen vaststellen. Ook willen we bewust bijdragen aan het behoud van flora en fauna, het herstellen van ecosystemen en biodiversiteit, het stimuleren van circulariteit en het tegengaan van ontbossing.

Goed bestuur

Onder het thema bestuur (governance) valt alles wat een bedrijf of overheid doet, besluit, nalaat of bereikt. Goed bestuur is wat ons betreft de basis voor het bereiken van betekenisvolle invloed. Zonder goed bestuur, een goede bedrijfsvoering en een goede relatie met aandeelhouders, kunnen bedrijven niet succesvol inzetten op belangrijke kwesties als het verminderen van hun CO₂-uitstoot, behoud van biodiversiteit of het respecteren van mensenrechten.

We willen dat bedrijfsbesturen verantwoord ondernemen onderdeel maken van de bedrijfsstrategie en dat ze toezien op de uitvoering. Hiervoor is het ook belangrijk dat bedrijven gericht zijn op de middel- en lange termijn en op waardecreatie voor de maatschappij. Zo willen we bijvoorbeeld dat duurzaamheidsprestaties een rol spelen bij de beloningen voor het management bij bedrijven met een grote impact op het klimaat en dat daarover wordt gerapporteerd.

Respect voor mensenrechten

Voor ons pensioenfonds is het respecteren van mensenrechten een randvoorwaarde om 'goed voor elkaar' te kunnen zijn. Het is ook vanuit beleggingsoogpunt van belang: wanneer bedrijven zorgvuldig met mensenrechten omgaan, lopen ze minder kans op vertraging, uitval, rechtszaken, boetes en reputatieschade door betrokkenheid bij mensenrechtenschendingen.

Wij streven ernaar dat bedrijven en overheden de mensenrechten respecteren, zoals door de Verenigde Naties is vastgelegd in wereldwijd geaccepteerde principes (*United Nations Guiding Principles*). Wij vinden het belangrijk dat staten hun verplichtingen nakomen om mensenrechten en fundamentele vrijheden te beschermen. Voor bedrijven geldt het respecteren van mensenrechten zowel in de bedrijfsvoering als in de waardeketen, waaraan ze met hun producten en diensten verbonden zijn. Dit nemen wij mee in onze beleggingskeuzes. Ook spreken we, als daar aanleiding voor is, bedrijven aan op het respecteren van mensenrechten.

We besloten in 2022 onze beleggingen in Rusland te verkopen. Aanleiding was de Russische militaire aanval op Oekraïne. Het is nog niet gelukt om alle beleggingen te verkopen vanwege de moeilijke marktomstandigheden en wettelijke beperkingen opgelegd door Rusland. Per 31 december 2022 heeft SPW in Rusland nog + 1 miljoen euro aan beleggingen uitstaan.

Beleggen in duurzame ontwikkeling

Door te beleggen in bedrijven die met hun producten en diensten bijdragen aan de Duurzame Ontwikkelingsdoelen (*Sustainable Development Goals*) vergroten we onze positieve impact. Deze doelen zijn in 2015 door de Verenigde Naties vastgesteld en richten zich onder andere op betaalbare en duurzame energie, duurzame steden en gemeenschappen en de aanpak van klimaatverandering. Eind 2022 hadden we 2,8 miljard euro (21% van ons vermogen) belegd in bedrijven die met hun producten bijdragen aan de Duurzame Ontwikkelingsdoelen.

IMVB-convenant en de SFDR

In het convenant Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (IMVB) heeft de Nederlandse pensioensector afspraken gemaakt met de overheid, vakbonden en maatschappelijke organisaties om misstanden te voorkomen bij bedrijven waarin wordt belegd. In 2022 publiceerden we op onze website een overzicht van de resultaten van afgesloten engagement trajecten in het kader van ons insluitingsbeleid, zoals in het IMVB-convenant is afgesproken. Ook maken we op onze website bekend hoe SPW stemt op aandeelhoudersvergaderingen.

SPW heeft in 2022 ook verder invulling gegeven aan de verplichtingen van de Europese Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR), inclusief SFDR level-2 dat op 1 januari 2023 is ingegaan.

De SFDR ziet toe op informatieverstrekking over duurzaamheid en verplicht pensioenfondsen transparant te zijn over de mate van duurzaamheid van financiële producten, waaronder de pensioenregeling. De EU Verordening 2020/852, beter bekend als de Taxonomieverordening, is een leidraad voor de kwalificatie van beleggingen in ecologisch duurzame activiteiten en omvat aanvullende transparantievereisten voor de communicatie over de mate waarin wordt belegd in ecologisch duurzame activiteiten.

Wij hebben onze pensioenregeling geclassificeerd als artikel 8 product onder de SFDR, vanwege de promotie van ecologische en/of sociale kenmerken. Dit betekent dat we naast ons jaarverslag informatie moeten verstrekken over duurzaamheid. Wij verwijzen hiervoor naar de paragraaf SFDR op pagina 36 van dit jaarverslag.

Erkenning

De Nederlandse Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling (VBDO) neemt elk jaar beleid en uitvoering van verantwoord beleggen bij de Nederlandse pensioenfondsen onder de loep. SPW behaalde in 2022 de zesde plaats in deze ranglijst. Vooral op de uitvoering van het beleid scoort SPW goed.

Verantwoord beleggen verslag

SPW brengt jaarlijks een verslag Maatschappelijk Verantwoord Beleggen uit. Daarin staat meer informatie over hoe SPW belegt.

SFDR

Hierna volgen de wettelijk verplichte bijlagen met betrekking tot de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR) voor de pensioenregeling en de Nettopensioenregeling van SPW.

Duurzame belegging een belegging in een economische activiteit die bijdraagt aan het behalen van een milieudoelstelling of een sociale doelstelling, mits deze belegging geen ernstig afbreuk doet aan milieu- of sociale doelstellingen en de ondernemingen waarin is belegd praktijken op het gebied van goed bestuur toepassen.

De **EU Taxonomie** is een classificatie systeem, dat is vastgelegd in Verordening (EU) 2020/852, waarbij een lijst van **ecologisch duurzame economische activiteiten** is vastgesteld. In de verordening is geen lijst van sociale duurzame economische activiteiten vastgesteld. Duurzame beleggingen met een milieudoelstellingen kunnen al dan niet in overeenstemming zijn met de Taxonomie.

Model voor de periodieke informatieverstrekking voor de financiële producten als bedoeld in artikel 8, leden 1, 2 en 2 bis, van Verordening (EU) 2019/2088 en artikel 6, eerste alinea, van Verordening (EU) 2020/852

Product benaming:

SPW Pensioenregeling

Identificatiecode voor juridische entiteiten (LEI):

5493000Y69QXD2ECZ202

Ecologische en/of sociale kenmerken (E/S kenmerken)

Had dit financiële product een duurzame beleggingsdoelstelling?	
☒ ☒ ☐ Ja	☒ ☐ ☒ Nee
☐ Er zijn duurzame beleggingen met een milieudoelstelling gedaan: _____% ☐ in economische activiteiten die als ecologisch duurzaam zijn aangemerkt in de EU-taxonomie ☐ in economische activiteiten die niet als ecologisch duurzaam zijn aangemerkt in de EU-taxonomie ☐ Er zijn duurzame beleggingen met een sociale doelstelling gedaan: _____%	☐ Het product promootte ecologische/sociale (E/S) kenmerken , en hoewel het geen duurzame beleggingen als doelstelling had, had het een minimumaandeel duurzame beleggingen van _____% ☐ met een milieudoelstelling in economische activiteiten die als ecologisch duurzaam zijn aangemerkt in de EU-taxonomie ☐ met een milieudoelstelling in economische activiteiten die niet als ecologisch duurzaam zijn aangemerkt in de EU-taxonomie ☐ met een sociale doelstelling ☒ Het product promootte E/S kenmerken, maar deed geen duurzame beleggingen

In hoeverre is voldaan aan de ecologische en/of sociale kenmerken die dit financiële product promoot?

SPW heeft gedurende het afgelopen kalenderjaar 2022 (de referentieperiode) verschillende ecologische en sociale (E/S) kenmerken gepromoot in de pensioenregeling conform het Maatschappelijk Verantwoord Beleggen beleid (MVB-beleid). In de referentieperiode is in de pensioenregeling geen duurzame belegging gedaan met een milieudoelstelling of een sociale doelstelling zoals bedoeld in de Taxonomie-verordening.

Hieronder volgt een beschrijving van hoe de pensioenregeling heeft voldaan aan de promotie van E/S kenmerken. Eventuele maatregelen die gedurende de referentieperiode zijn genomen en van invloed zijn op de promotie van E/S kenmerken in toekomstige referentieperiodes worden toegelicht onder de vraag; *Welke maatregelen zijn er in de referentieperiode getroffen om te voldoen aan de ecologische en/of sociale kenmerken?* Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan aanpassing van beleid en engagementactiviteiten.

Uitsluiting controversiële activiteiten

Het uitsluitingsbeleid van SPW zorgt ervoor dat de portefeuille geen bedrijven of staatsobligaties van landen bevat welke in controversiële activiteiten betrokken zijn. Het gaat hier om de volgende activiteiten:

- Controversiële wapens;
- Tabak;
- Beleggingen in landen waarvoor een VN-/EU-wapenembargo geldt.

Daarnaast belegt SPW niet in bedrijven die een bepaald deel van de omzet uit de extractie van thermische steenkoolwinning en uit de exploratie, productie en transport van teerzand.

Het belang in de bovenstaande activiteiten was voor 2022 nihil. SPW heeft daarmee voldaan aan de promotie van dit kenmerk.

Beperken van klimaatverandering

Bij de aandelenbeleggingen is in 2022 gewerkt met een CO₂-voetafdruk reductiedoelstelling. Deze doelstelling is gebaseerd op de baseline in 2015. Ten opzichte van deze baseline is een reductie nagestreefd van 40% voor 2025. Inmiddels is deze reductiedoelstelling verder aangescherpt. Hierover wordt verder in dit verslag gerapporteerd.

Voor de informatie ten aanzien van uitstoot van bedrijven wordt gebruik gemaakt van dataleverancier Trucost. Bij de bestaande methode wordt gerapporteerd over het aandeel van SPW in het aandelenkapitaal van de ondernemingen vermenigvuldigd met het tonnage CO₂-emissie van de onderneming. Voor de CO₂-voetafdruk wordt de totale CO₂-emissie gedeeld door het miljoen EUR geïnvesteerd in de betreffende ondernemingen.

Voor de vastgoedportefeuille wordt er beheerd ten opzichte van het CRREM reductiepad. Daarbij wordt gestreefd naar een portefeuille die beter gepositioneerd is dan het aangegeven CRREM reductiepad.

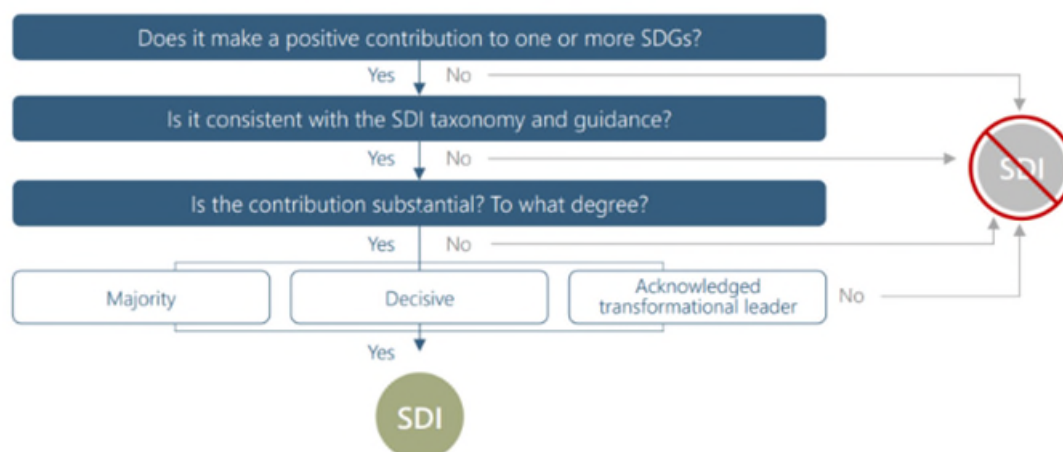
In de toekomst wordt de carbon footprint gemeten en gestuurd door middel van de enterprise value van ondernemingen. Hierdoor worden ook obligaties betrokken bij de reductiedoelstellingen zoals vastgesteld door SPW.

Bijdragen aan de VN SDG's

Door te beleggen in bedrijven die met hun producten en diensten bijdragen aan de duurzame ontwikkelingsdoelen vergroten we onze positieve impact. Deze beleggingen noemen we Sustainable Development Investments (SDI's). Het percentage SDI's wordt gemeten ten opzichte van de totale NAV (Net Asset Value). Het percentage van SDI's ten opzichte van de totale NAV van de portefeuille was per jaareinde 2022: **21.0%**.

Voor het investeren in een SDI worden altijd de risico/rendementsverwachtingen in overweging genomen. Als een SDI dezelfde risico/rendementsverhoudingen heeft als een onderneming zonder de betreffende SDI classificatie, dan geniet de SDI de voorkeur voor de niet-SDI investering. Middels deze afweging per beleggingsbeslissing wordt er gestreefd naar een zo hoog mogelijk percentage SDI's als onderdeel van de gehele portefeuille.

SDI investeringen zijn geclassificeerd op basis van SDI Taxonomy & Guidance. Dit kader is opgezet door onze vermogensbeheerder APG in samenwerking met andere investeerders, waaronder de andere grote Nederlandse pensioenuitvoerder PGGM. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de volgende SDI beslisboom:

“Majority” SDI’s worden vervolgens als 100% SDI gerekend, “Decisive” en “Acknowledged Transformational Leader” worden als 50% SDI gerekend. Dat houdt in dat of 100% of 50% van de marktwaarde van het belang als SDI wordt gerekend. Dit wordt vervolgens gebruikt om het percentage SDI’s als percentage van de totale investeringen te kunnen berekenen (NAV SDI’s / Totale NAV).

Insluitingsbeleid - Verantwoord ondernemen op het gebied van milieu, mensenrechten en goed bestuur

Beleggingen worden getoetst aan het insluitingsbeleid. Hierbij worden duurzaamheidskarakteristieken van beleggingen gemeten. Als deze karakteristieken niet op het gewenste niveau zijn, dan wordt er “engaged” met de betreffende partij. Door middel van engagement wordt de partij in de juiste richting gestuurd. Engagement duurt tot het moment dat de partij veranderd is van koers en in lijn met de gewenste duurzaamheidskarakteristieken acteert. Als het bedrijf niet in lijn met de duurzaamheidskarakteristieken handelt na engagement, dan vindt desinvestering van de belegging plaats.

Bedrijven worden binnen het insluitingsbeleid geclassificeerd als:

- Koploper;
- Achterblijver; of
- Belofte.

• Hoe hebben de duurzaamheidsindicatoren gepresteerd?

Duurzaamheids-indicatoren meten hoe wordt voldaan aan de ecologische of sociale kenmerken die het financiële product promoot.

#	Indicator	Resultaat rapportageperiode
	<i>Uitsluiting controversiële activiteiten</i>	
1	Geen belegging in bedrijven die betrokken zijn bij controversiële activiteiten (kernwapens, clusterbommen, landmijnen, chemische- en biologische wapens) referentiewaarde: 0	Geen beleggingen in portefeuille welke aan hiernaast genoemde karakteristieken voldoen. Waarde voor 2022: 0 . We verwijzen voor de selectie en uitsluiting van de betreffende bedrijven naar het uitsluitingsbeleid.

#	Indicator	Resultaat rapportageperiode
2	Geen beleggingen in landen waarvoor een VN-/EU-wapenembargo geldt referentiewaarde: 0	Geen beleggingen in portefeuille welke aan hiernaast genoemde karakteristieken voldoen. Waarde voor 2022: 0 . We verwijzen voor de selectie en uitsluiting van de betreffende bedrijven naar het uitsluitingsbeleid.
3	Geen beleggingen in bedrijven die omzet halen uit kolen en teerzand die met een grote CO ₂ -uitstoot gepaard gaan (omzetdrempels van respectievelijk 30% en 20%) referentiewaarde: 0	Geen beleggingen in portefeuille welke aan hiernaast genoemde karakteristieken voldoen. Waarde voor 2022: 0 . We verwijzen voor de selectie van de betreffende bedrijven naar het insluitingsbeleid.
4	Geen beleggingen in staatsobligaties van overheden die burgervrijheden en democratie ernstig beperken. referentiewaarde: 0	Geen beleggingen in portefeuille welke aan hiernaast genoemde karakteristieken voldoen. Waarde voor 2022: 0 . We verwijzen voor de selectie en uitsluiting van de betreffende bedrijven naar het uitsluitingsbeleid.
5	Geen beleggingen in bedrijven die betrokken zijn bij de productie van tabak referentiewaarde: 0	Geen beleggingen in portefeuille welke aan hiernaast genoemde karakteristieken voldoen. Waarde voor 2022: 0 . We verwijzen voor de selectie en uitsluiting van de betreffende bedrijven naar het uitsluitingsbeleid.
Beperken van klimaatverandering		
6	CO ₂ -reductie van aandelenportefeuille 2025 (peiljaar 2015)	De totale reductie ten opzichte van het peiljaar is: -53.7% Additioneel betekent dit een carbon footprint voor de verschillende producten als volgt: - DME pool: 102.91 tCO₂e/ mln EUR - DME MinVol pool: 148.53 tCO₂e/ mln EUR - EME: 117.02 tCO₂e/ mln EUR Het gaat hier om het aantal ton CO ₂ per miljoen EUR geïnvesteerd. Voor aandelen wordt dit gemeten naar het belang in de betreffende onderneming ¹ .
7	CO ₂ -reductie van vastgoedportefeuille (CRREM reductiepad) referentiewaarde: Beter presteren dan het CRREM reductiepad zoals opgenomen in de benchmark van het product.	De portefeuille voldoet aan het CRREM reductiepad, welke is opgenomen in de benchmark van het product.
Bijdragen aan de VN SDG's		
8	Beleggen in bedrijven die bijdragen aan de VN SDG	Per jaareinde was het percentage SDI's ten opzichte van de totale NAV 21.0% .
Insluitingsbeleid - Verantwoord ondernemen op het gebied van milieu, mensenrechten en goed bestuur		
9	Koplopers in de aandelen en obligatie portefeuille.	Middels engagement en portefeuillemangement wordt een 100% koploper percentage nagestreefd voor de aandelen- en obligatieportefeuille. Per jaareinde was het percentage: 76.0% . Met het percentage dat niet wordt geclassificeerd als koploper, wordt engaged.

• **... en in vergelijking tot voorafgaande perioden?**

2022 is het eerste jaar waarover op deze wijze verslag wordt gedaan, deze vraag is derhalve niet van toepassing in deze referentieperiode.

¹ Als voorbeeld: we hebben een belang van 5% in bedrijf x. Dan wordt 5% van de totale uitstoot van bedrijf x meegenomen in de calculatie.

- ***Wat waren de doelstellingen van de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk heeft gedaan en hoe droeg de duurzame belegging bij tot die doelstellingen?***

Vooralsnog promoot de pensioenregeling alleen E/S kenmerken en heeft het geen minimum aandeel in duurzame beleggingen in het kader van SFDR vastgesteld, en ook geen ecologisch duurzame beleggingen. Om te bepalen of een belegging conform SFDR kwalificeert als een "duurzame belegging" moet een omvangrijk raamwerk worden opgebouwd, om voor iedere belegging vast te stellen of deze duurzaam is. Dit betekent dat voor iedere belegging moet worden vastgesteld of deze bijdraagt aan een milieudoelstelling of een sociale doelstelling. Daarnaast moet de belegging altijd in een onderneming zijn die praktijken van goed bestuur volgt en mag het geen ernstige afbreuk doen aan bepaalde andere sociale en milieudoelstellingen. In 2022 beschikte SPW nog niet over een dergelijk raamwerk om beleggingen als "duurzaam" conform SFDR te kwalificeren, maar heeft het wel stappen gezet om tot een dergelijk raamwerk te komen.

De belangrijkste ongunstige effecten zijn de belangrijkste negatieve effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren die verband houden met ecologische en sociale thema's en arbeidsomstandigheden, eerbiediging van de mensenrechten en bestrijding van corruptie en omkoping.

Hoe is rekening gehouden met de indicatoren voor ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?

Dit product heeft rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren, zoals gedefinieerd in de EU regelgeving. Dit betreft ecologische, sociale en werkgelegenheidszaken, eerbiediging van de mensenrechten, en bestrijding van corruptie en van omkoping.

Wij hebben het OESO-richtsnoer voor institutionele beleggers als leidraad gebruikt bij de selectie, engagement en monitoring van onze beleggingen. Hier staat beschreven hoe onze vermogensbeheerder dit doet. Wij verwachten van onze vermogensbeheerder dat zij de portefeuille screenen op de eventuele negatieve impact van beleggingen en vervolgens de meest ernstige impacts prioriteren (op basis van zwaarte, reikwijdte, onomkeerbaarheid en waarschijnlijkheid). Waar zinvol raadplegen wij externe experts en andere belanghebbenden voor aanvullend onderzoek en perspectief.

Ecologische indicatoren voor ongunstige effecten op de duurzaamheidsfactoren					
Indicator	Parameter		Toelichting	Beleggings-categorie	Uitkomst
PAI 1	Broeikasgas (BKG) - emissies	Scope 1-BKG-emissies	Scope 1 en 2 emissies van de beleggingen worden gemeten en gemonitord. Scope 3 emissies worden niet gemeten.	Aandelen en obligaties	De gemiddelde uitstoot voor de aandelen / obligatie portefeuille per 2022 was: 303,398 kTon BKG emissies. Het getal is gemeten op basis van de enterprise value van de onderneming.
		Scope 2-BKG-emissies			

Ecologische indicatoren voor ongunstige effecten op de duurzaamheidsfactoren					
Indicator	Parameter		Toelichting	Beleggings-categorie	Uitkomst
PAI 2	CO ₂ -voetafdruk	CO ₂ -voetafdruk	Op basis van onze CO ₂ -voetafdrukdoelstelling ² , meten we hoeveel CO ₂ wordt uitgestoten door bedrijven waarin dit product investeert en hoeveel hiervan aan deze bedrijven kan worden toegeschreven.	Aandelen en obligaties	De gemiddelde CO ₂ -voetafdruk over 2022 was: 59.0 kTon/mln EUR voor de aandelenportefeuille (ontwikkelde en opkomende markten) samen met de obligatie portefeuille. Het getal is gemeten op basis van de enterprise value van de onderneming.
PAI 4	Blootstelling aan onderneming en actief in de sector fossiele brandstoffen	Aandeel beleggingen in onderneming en actief in de sector fossiele brandstoffen	Een aantal bedrijven dat actief is in de fossiele brandstofsector zal worden verkocht op basis van het insluitingsbeleid. Het gaat om energie- en nutsbedrijven die volgens ons achterlopen op het gebied van klimaatverandering. Deze bedrijven zullen worden afgestoten.	Aandelen en obligaties	De blootstelling aan bedrijven actief in de fossiele brandstofsector was gemiddeld (gemiddelde vier kwartalen) voor het jaar: EUR 155,841,312. De fossiele brandstofsector is als volgt gedefinieerd: • Bedrijven die meer dan 1% van de omzet uit productie of exploratie van fossiele brandstoffen halen; • Bedrijven die meer dan 20% van de omzet halen uit de fossiele brandstoffen waardeketen. Sommige bedrijven worden uitgesloten uit de bovenstaande definitie en dat zijn de volgende bedrijven: • Meerderheids -SDI's op basis van SDG 7 & 13; • Het bedrijf betreft een utiliteit; • Het bedrijf heeft een "1.5 graden" SBTI korte termijn target; Het bedrijf heeft een "1.5 graden" TPI CO₂-resultaat doel en heeft een TPI Management Quality score van 3 of 4.

² Voor meer informatie over onze voetafdruk doelstellingen, zie ons MVB-beleid.

Sociale indicatoren voor ongunstige effecten op de duurzaamheidsfactoren					
Indicator	Parameter		Toelichting	Beleggings-categorie	Uitkomst
PAI 10	Schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de richtsnoeren voor multi-nationale ondernemingen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO)	Aandeel beleggingen in ondernemingen die betrokken zijn geweest bij schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen	Op basis van het insluitingsbeleid kunnen wij alleen beleggen in bedrijven die betrokken zijn bij schendingen van de UNGC-principes of OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen als we ook met deze bedrijven een engagement zijn gestart.	Beursgenoteerde aandelen, bedrijfsobligaties	In totaal handelen er 77 ondernemingen niet in lijn met de VN Global Compact of de richtsnoeren voor multinationale ondernemingen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO).
PAI 13	Genderdiversiteit raad van bestuur	Gemiddelde verhouding tussen aantal vrouwelijke en mannelijke leden in de raad van bestuur van ondernemingen waarin is belegd, uitgedrukt als percentage van alle leden in de raad van bestuur	Genderdiversiteit in het bestuur wordt aangepakt via het Stewardshipbeleid en het stembeleid. De gemiddelde verhouding tussen vrouwelijke en mannelijke bestuursleden in bedrijven waarin is belegd van dit product wordt behandeld in ons stemgedrag dat is gebaseerd op onze verwachtingen rond de samenstelling en diversiteit van de raad van bestuur	Beursgenoteerde aandelen	Bij de aandelenbeleggingen is een aantal stemmen uitgebracht om de genderdiversiteit in de raad van bestuur van bedrijven te verbeteren. Het aantal stemmen was gekoppeld aan de volgende drie aandelen producten: DME pool: 608 Min Vol pool: 109 EME pool: 535
PAI 14	Blootstelling aan controversiële wapens (antipersoons-mijnen, clustermunities, chemische wapens en biologische wapens)	Aandeel beleggingen in ondernemingen die zijn betrokken bij de productie of verkoop van controversiële wapens	Conform ons uitsluitingsbeleid beleggen wij niet in controversiële wapens.	Alle relevante beleggings-categorieën	Op basis van ons uitsluitingsbeleid zijn 57 beleggingen uitgesloten die betrokken zijn bij de productie of verkoop van controversiële wapens.

Wat waren de grootste beleggingen van dit financiële product?

De lijst bevat de beleggingen die tijdens de referentieperiode **het grootste deel uitmaken van de beleggingen** van het financiële product.

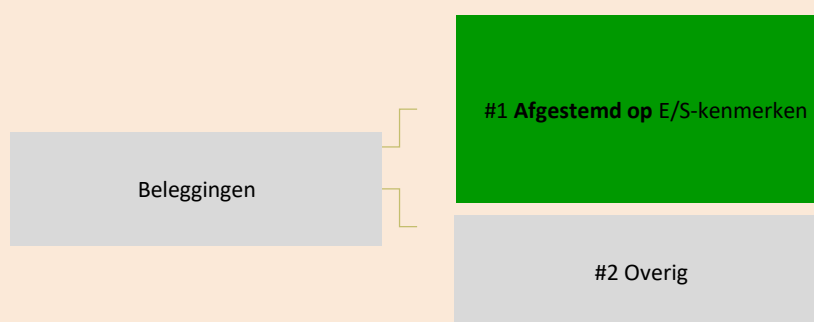
Nr.	Grootste beleggingen	Sector	% activa	Land
1	Federal Republic of Germany	Overheid	2.91%	Duitsland
2	SPW - Vista Hypotheken	Nederlandse Woninghypotheken	2.32%	Nederland
3	French Republic	Overheid	2.05%	Frankrijk
4	Kingdom of the Netherlands	Overheid	0.73%	Nederland
5	Fannie Mae or Freddie Mac	Securitized	0.73%	U.S.
6	Federal National Mortgage Association	Overheid	0.66%	U.S.
7	Government National Mortgage Association	Overheid	0.45%	U.S.
8	Kingdom of Belgium	Overheid	0.45%	België
9	Apple Inc	Informatietechnologie	0.40%	U.S.
10	Microsoft Corp	Informatietechnologie	0.39%	U.S.
11	Republic of Austria	Overheid	0.37%	Oostenrijk
12	Prologis Inc	Vastgoed	0.33%	U.S.
13	Taiwan Semiconductor Manufacturing Co Ltd	Informatietechnologie	0.25%	Taiwan
14	Alphabet Inc	Informatietechnologie	0.24%	U.S.
15	Republic of Indonesia	Overheid	0.22%	Indonesië

Wat was het aandeel duurzaamheids-gerelateerde beleggingen?

- **Hoe zag de activa-allocatie eruit?**

Activa allocatie beschrijft het aandeel van investeringen in specifieke activa.

#1 Afgestemd op E/S-kenmerken omvat de beleggingen van het gebruikte financiële product om te voldoen aan de ecologische of sociale kenmerken die het financiële product promoot.

#2 Overige omvat de overige beleggingen van het financiële product die niet zijn afgestemd op de ecologische of sociale kenmerken en evenmin als duurzame belegging kwalificeren.

De categorie **#1 Afgestemd op E/S-kenmerken** omvat:

- Subcategorie **#1A Duurzaam** omvat duurzame beleggingen met ecologische of sociale doelstellingen.
- Subcategorie **#1B Overige E/S-kenmerken** omvat beleggingen die zijn afgestemd op de ecologische of sociale kenmerken die niet als duurzame belegging kwalificeren.

De beleggingen van SPW zijn als volgt opgebouwd:

- Beleggingen die E/S karakteristieken promoten: **80%**
- Overige: **20%**

Building block	Building block naam	E/S karakteristiek (gelijkgewogen gemiddeld)	Gewogen E/S karakteristiek
FIC	Credits	100%	22%
EQD	Aandelen Ontwikkelde Markten	99%	22%
FIT	Staatsobligaties	100%	12%
RE	Vastgoed	67%	7%
PEQ	Private Equity	52%	6%
EQE	Aandelen Opkomende Markten	100%	7%
EMD	Emerging Market Debt	100%	5%
HEF	Hedge Funds	0%	0%
OVL	Overlay	0%	0%
Totaal		64%	80%

• ***In welke economische sectoren werd belegd?***

Sector	Gewicht
Basismaterialen	2%
Dagelijkse goederen	3%
Energie	2%
Financiële instellingen (inclusief derivaten)	25%
Gezondheidszorg	5%
Industrie	5%
Informatietechnologie	11%
Luxe goederen	5%
Nutsbedrijven	2%
Overheid	18%
Securitized	4%
Woninghypotheken	5%
Telecommunicatie	2%
Transport	1%

Sectoren zoals bovenstaand benoemd zijn gebaseerd op GICS met daarbij toevoegingen voor specifieke beleggingen (bijvoorbeeld Woninghypotheken).

In welke mate waren de duurzame beleggingen met een milieudoelstelling afgestemd op de EU-taxonomie?

SPW heeft in de pensioenregeling gedurende de referentieperiode 0% duurzame beleggingen gedaan met een milieudoelstelling afgestemd op de EU-Taxonomie.

Welke beleggingen zijn opgenomen in “#2 Overige”? Waarvoor waren deze bedoeld en waren er ecologische of sociale minimumwaarborgen?

Voor deze pensioenregeling zijn de volgende beleggingen opgenomen in #2 Overige:

- Geldmarktinstrumenten;
- Derivaten;
- Exchange Traded Funds (ETF's); en
- Hedge Funds.

Daarnaast nog een gedeelte van de beleggingen in:

- Real Estate;
- Private Equity; en
- Credits.

Bij de beleggingen die behoren tot #2 Overig worden geen ecologische en/of sociale minimum waarborgen toegepast. Deze beleggingen betreffen onder andere derivaten en liquide middelen die uitsluitend gebruikt worden voor efficiënt portefeuillebeheer en voor het beperken van risico's in overeenstemming met de Pensioenwet. Voor #2 Overige bestaan er geen ecologische of sociale minimumwaarborgen.

Welke maatregelen zijn er in de referentieperiode getroffen om te voldoen aan de ecologische en/of sociale kenmerken?

Insluiten van beleggingen

Voor het insluitingsbeleid worden periodiek duizenden bedrijven beoordeeld op basis van ESG-criteria. Vanaf 2020 beleggen we alleen nog in bedrijven die aan onze criteria voldoen (koplopers) of bedrijven waarvan wij verbetering verwachten (beloften).

In geval van beloften wordt bekeken of er voldoende mogelijkheden zijn om de negatieve gevolgen van de bedrijfsactiviteiten te stoppen, voorkomen of beperken. Alleen als onze vermogensbeheerder mogelijkheden ziet voor verbetering, zal een dialoog met het betreffende bedrijf worden gevoerd. Bij gebrek aan voortgang kan worden besloten tot verkoop van de belegging. Op onze website staat een overzicht van bedrijven waarin wij beleggen.

In 2022 publiceerden we op onze website een overzicht³ van de resultaten van afgesloten engagementtrajecten in het kader van ons insluitingsbeleid, zoals in het IMVB-convenant is afgesproken.

Uitsluiten van beleggingen

We beleggen niet in bedrijven die betrokken zijn bij de productie van tabak, clusterbommen, landmijnen, biologische- en chemische wapens en (belangrijke onderdelen van) kernwapens. We beleggen ook niet in staatsobligaties van landen waarvoor een bindend wapenembargo van de Verenigde Naties of Europese Unie geldt. Wij kijken daarnaast scherper naar landen die mogelijk de burgerrechten schenden. In 2022 zijn de beleggingen verkocht in staatsobligaties van landen met de 10% laagste score in de Voice & Accountability index van de Wereldbank.

We besloten in 2022 onze beleggingen in Rusland te verkopen. Aanleiding was de Russische militaire aanval op Oekraïne. Het is nog niet gelukt om alle beleggingen te verkopen vanwege de moeilijke marktomstandigheden en wettelijke beperkingen opgelegd door Rusland.

³ <https://www.spw.nl/images/engagement-bedrijven-2021-spw.pdf>

Klimaatverandering

We streven ernaar onze portefeuille in lijn te brengen met het internationale Klimaatakkoord van Parijs.

We willen dat bedrijven waarin we beleggen hun uitstoot van broeikasgassen beperken. Ook beleggen we steeds meer in hernieuwbare energie en in 'groene obligaties' waarmee bedrijven en overheden de overgang naar hernieuwbare energie kunnen financieren.

In 2022 was de CO₂-voetafdruk van onze aandelenbeleggingen lager dan in het peiljaar 2015.⁴ Onze doelstelling voor 2025 (-40%) is daarmee behaald. In 2022 publiceerden we ons Klimaatactieplan zoals is afgesproken in het Klimaatcommitment van de financiële sector. Met het ondertekenen van dit commitment heeft SPW zich vrijwillig verbonden aan het nationale Klimaatakkoord. Onze nieuwe doelstelling is dat de voetafdruk van onze beleggingen in aandelen en bedrijfsobligaties in 2030 is gehalveerd ten opzichte van 2019. Voor onze vastgoedbeleggingen is de doelstelling dat in 2030 minimaal 75% van de portefeuille in lijn is met de reductiepaden van de Carbon Risk Real Estate Monitor (CRREM). Voor beleggingen die hieraan in 2030 nog niet voldoen, willen we dat er een concreet en tijdsgebonden plan is om binnen redelijke termijn in lijn met CRREM te zijn. In ons verslag Maatschappelijk Verantwoord Beleggen rapporteren we ook over de CO₂-voetafdruk van andere beleggingscategorieën.

Onze vermogensbeheerder sloot zich in 2022 aan bij de Dutch Climate Coalition (DCC). Dit samenwerkingsverband van Nederlandse financiële instellingen voert engagement met CO₂-intensieve bedrijven om hun activiteiten in lijn te brengen met de afspraken in het Klimaatakkoord van Parijs. In 2022 scherpten we ook ons beleid aan voor het stemmen over klimaat bij bedrijven in de energiesector en andere sectoren met een grote klimaatimpact.

Engagement: In het SPW Stewardship beleid⁵ wordt uiteengezet hoe onze vermogensbeheerder namens ons dialoog en engagement voert met de bedrijven in de portefeuille, en stemt op de aandeelhoudersvergaderingen van de beursgenoteerde bedrijven.

Stemmen op aandeelhoudersvergaderingen

In 2022 scherpten wij ons stembeleid aan ten aanzien van de volgende onderwerpen:

- *Klimaat:* Onze klimaat-gerelateerde verwachtingen zijn in 2022 verder in het stembeleid geadresseerd door de uitbreiding van de bedrijven in scope, en de aanscherping van de verwachtingen rond klimaat-gerelateerde governance, openbaarmakingen en doelstellingen.
- *Diversiteit:* Om onze verwachtingen op het gebied van diversiteit in de toezichhoudende besturen van bedrijven verder te adresseren is in 2022 het stembeleid aangescherpt. In 2022 stemde SPW tegen leden van de nominatiecommissie bij bedrijven waar het bestuur onvoldoende divers is.
- *Mensenrechten:* Om de noodzaak van effectieve due diligence op het gebied van mensenrechten verder te benadrukken, heeft SPW in 2022 gestemd tegen de voorzitter van de raad van commissarissen van bedrijven die geen due diligence op het gebied van mensenrechten hebben, en geen significante vooruitgang hebben laten zien in het tot stand brengen van een mensenrechtenbeleid.

⁴ In ons verslag Maatschappelijk Verantwoord Beleggen rapporteren we over de precieze reductie van de CO₂-voetafdruk van onze beleggingen in 2022.

⁵ Het SPW Stewardship beleid is te vinden op onze website.

- *Digitalisering:* In 2022 heeft SPW de besturen van Big Tech en andere digitale bedrijven in haar stemgedrag ter verantwoording geroepen voor schendingen van digitale rechten. Dit betrof voornamelijk Big Tech en andere digitale bedrijven met problemen met privacy, inhoudsmoderatie of gezichtsherkenning. Ook was er meer aandacht voor aandeelhoudersvoorstellen gericht op betere inhoudsmoderatie en privacy normen, en een betere afstemming van lobbypraktijken op beleidsverklaringen door deze bedrijven.
- *Controle op raciale gelijkheid:* Aandeelhoudersvoorstellen over rassengelijkheid en/of richtlijnen voor controle op burgerrechten zijn in 2022 nauwlettend beoordeeld. Bij deze beoordeling is gekeken naar hoe een bedrijf omgaat met rassengelijkheid en discriminatie.

In 2022 publiceerde SPW op haar website een nieuw stemplatform waarop de door onze vermogensbeheerder APG namens SPW uitgebrachte stemmen nog inzichtelijker en transparanter worden gemaakt. Op het stemplatform kan historische informatie worden gevonden over de bedrijven, sectoren, landen en specifieke agendapunten waarop is gestemd.

Beleggen in duurzame ontwikkeling

Door te beleggen in bedrijven die met hun producten en diensten bijdragen aan de Duurzame Ontwikkelingsdoelen (Sustainable Development Goals) vergroten we onze positieve impact. Deze doelen zijn in 2015 door de Verenigde Naties vastgesteld en richten zich onder andere op betaalbare en duurzame energie, duurzame steden en gemeenschappen en de aanpak van klimaatverandering. In ons verslag Maatschappelijk Verantwoord Beleggen rapporteren we hoeveel (miljard euro) we eind 2022 hadden belegd in bedrijven die met hun producten bijdragen aan de Duurzame Ontwikkelingsdoelen.

Duurzame belegging een belegging in een economische activiteit die bijdraagt aan het behalen van een milieudoelstelling of een sociale doelstelling, mits deze belegging geen ernstig afbreuk doet aan milieu- of sociale doelstellingen en de ondernemingen waarin is belegd praktijken op het gebied van goed bestuur toepassen.

De **EU Taxonomie** is een classificatie systeem, dat is vastgelegd in Verordening (EU) 2020/852, waarbij een lijst van **ecologisch duurzame economische activiteiten** is vastgesteld. In de verordening is geen lijst van sociale duurzame economische activiteiten vastgesteld. Duurzame beleggingen met een milieudoelstellingen kunnen al dan niet in overeenstemming

Model voor de periodieke informatieverstrekking voor de financiële producten als bedoeld in artikel 8, leden 1, 2 en 2 bis, van Verordening (EU) 2019/2088 en artikel 6, eerste alinea, van Verordening (EU) 2020/852

Product benaming: SPW Nettopensioenregeling

Identificatiecode voor juridische entiteiten (LEI): 5493000Y69QXD2ECZ202

Ecologische en/of sociale kenmerken (E/S kenmerken)

Had dit financiële product een duurzame beleggingsdoelstelling?

☒ ☒ ☐ **Ja**

☒ ☐ ☒ **Nee**

☐ Er zijn **duurzame beleggingen met een milieudoelstelling** gedaan: _____%

☐ in economische activiteiten die als ecologisch duurzaam zijn aangemerkt in de EU-taxonomie

☐ in economische activiteiten die niet als ecologisch duurzaam zijn aangemerkt in de EU-taxonomie

☐ Er zijn **duurzame beleggingen met een sociale doelstelling** gedaan: _____%

☐ Het product **promootte ecologische/sociale (E/S) kenmerken**, en hoewel het geen duurzame beleggingen als doelstelling had, had het een minimaal aandeel duurzame beleggingen van _____%

☐ met een milieudoelstelling in economische activiteiten die als ecologisch duurzaam zijn aangemerkt in de EU-taxonomie

☐ met een milieudoelstelling in economische activiteiten die niet als ecologisch duurzaam zijn aangemerkt in de EU-taxonomie

☐ met een sociale doelstelling

☒ Het product promootte E/S kenmerken, maar deed geen duurzame beleggingen

In hoeverre is voldaan aan de ecologische en/of sociale kenmerken die dit financiële product promoot?

SPW heeft gedurende het afgelopen kalenderjaar verschillende ecologische en sociale (E/S) kenmerken gepromoot in de pensioenregeling conform het Maatschappelijk Verantwoord Beleggen beleid (MVB-beleid). In de referentieperiode is in de pensioenregeling geen duurzame belegging gedaan met een milieudoelstelling of een sociale doelstelling zoals bedoeld in de Taxonomie-verordening.

Hieronder volgt een beschrijving van hoe de pensioenregeling heeft voldaan aan de promotie van E/S kenmerken. Eventuele maatregelen die gedurende de referentieperiode zijn genomen en van invloed zijn op de promotie van E/S kenmerken in toekomstige referentieperiodes worden toegelicht onder de vraag; *Welke maatregelen zijn er in de referentieperiode getroffen om te voldoen aan de ecologische en/of sociale kenmerken?* Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan aanpassing van beleid en engagementactiviteiten.

Uitsluiting controversiële activiteiten

Het uitsluitingsbeleid van SPW zorgt ervoor dat de portefeuille geen bedrijven of staatsobligaties van landen bevat welke in controversiële activiteiten betrokken zijn. Het gaat hier om de volgende activiteiten:

- Controversiële wapens;
- Tabak;
- Beleggingen in landen waarvoor een VN-/EU-wapenembargo geldt.

Daarnaast belegt SPW niet in bedrijven die een bepaald deel van de omzet uit de extractie van thermische steenkoolwinning en uit de exploratie, productie en transport van teerzand.

Het belang in de bovenstaande activiteiten was voor 2022 nihil. SPW heeft daarmee voldaan aan de promotie van dit kenmerk.

Beperken van klimaatverandering

Bij de aandelenbeleggingen is in 2022 gewerkt met een carbon footprint reductiedoelstelling. Deze doelstelling is gebaseerd op de baseline in 2015. Ten opzichte van deze baseline is een reductie nagestreefd van 40% voor 2025. Inmiddels is dit reductiedoelstelling verder aangescherpt. Hierover wordt verder in dit verslag gerapporteerd.

Voor de informatie ten aanzien van uitstoot van bedrijven wordt gebruik gemaakt van dataprovider Trucost. Bij de bestaande methode wordt gerapporteerd over het aandeel van SPW in het aandelenkapitaal van de ondernemingen vermenigvuldigd met het tonnage CO₂-emissie van de onderneming. Voor de CO₂-voetafdruk wordt de totale CO₂-emissie gedeeld door het miljoen EUR geïnvesteerd in de betreffende ondernemingen.

Voor de vastgoedportefeuille wordt er gemanaged ten opzichte van het CRREM reductiepad. Daarbij wordt gestreefd naar een portefeuille welke beter gepositioneerd is dan het aangegeven CRREM reductiepad.

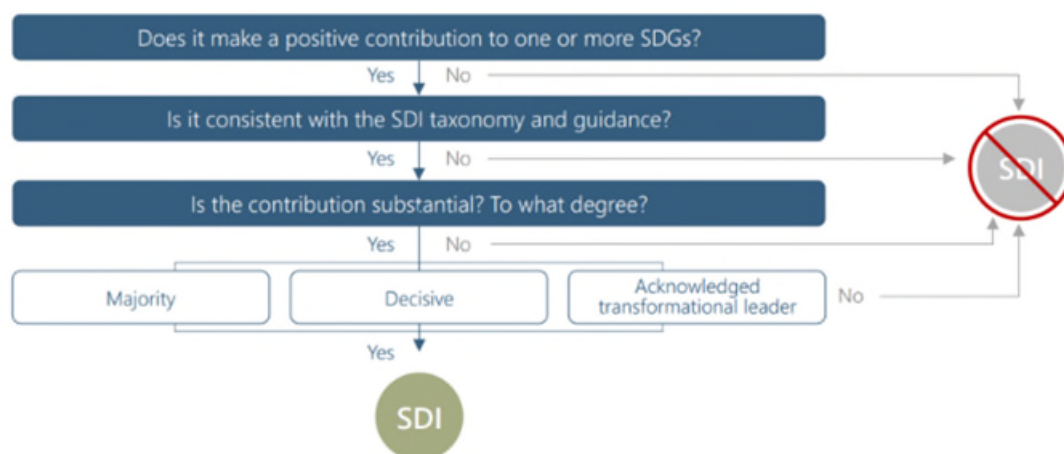
In de toekomst wordt de carbon footprint gemeten en gestuurd door middel van de enterprise value van ondernemingen. Hierdoor worden ook obligaties betrokken bij de reductiedoelstellingen zoals vastgesteld door SPW.

Bijdragen aan de VN SDG's

Door te beleggen in bedrijven die met hun producten en diensten bijdragen aan de duurzame ontwikkelingsdoelen vergroten we onze positieve impact. Deze beleggingen noemen we Sustainable Development Investments (SDI's). Het percentage SDI's wordt gemeten ten opzichte van de totale NAV (Net Asset Value). Het percentage van SDI's ten opzichte van de totale NAV van de portefeuille was per jaareinde 2022: **17.5%**.

Voor het investeren in een SDI worden altijd de risico/rendementsverwachtingen in overweging genomen. Als een SDI dezelfde risico/rendementsverhoudingen heeft als een onderneming zonder de betreffende SDI classificatie, dan geniet de SDI de voorkeur voor de niet-SDI investering. Middels deze afweging per beleggingsbeslissing wordt er gestreefd naar een zo hoog mogelijk percentage SDI's als onderdeel van de gehele portefeuille.

SDI investeringen zijn geclassificeerd op basis van SDI Taxonomy & Guidance. Dit kader is opgezet door onze vermogensbeheerder APG in samenwerking met andere investeerders, waaronder de andere grote Nederlandse pensioenuitvoerder PGGM. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de volgende SDI beslisboom:

“Majority” SDI’s worden vervolgens als 100% SDI gerekend, “Decisive” en “Acknowledged transformational leader” worden als 50% SDI gerekend. Dat houdt in dat of 100% of 50% van de marktwaarde van het belang als SDI wordt gerekend. Dit wordt vervolgens gebruikt om het percentage SDI’s als percentage van de totale investeringen te kunnen berekenen (NAV SDI’s / Totale NAV).

Insluitingsbeleid - Verantwoord ondernemen op het gebied van milieu, mensenrechten en goed bestuur

Beleggingen worden getoetst aan het insluitingsbeleid. Hierbij worden duurzaamheidskarakteristieken van beleggingen gemeten. Als deze karakteristieken niet op het gewenste niveau zijn, dan wordt er “engaged” met de betreffende partij. Door middel van engagement wordt de partij in de juiste richting gestuurd. Engagement duurt tot het moment dat de partij veranderd is van koers en in lijn met de gewenste duurzaamheidskarakteristieken acteert. Als het bedrijf niet in lijn met de duurzaamheidskarakteristieken handelt na engagement, dan vindt desinvestering van de belegging plaats.

Bedrijven worden binnen het insluitingsbeleid geclassificeerd als:

- Koploper;
- Achterblijver; of
- Belofte.

• Hoe hebben de duurzaamheidsindicatoren gepresteerd?

Duurzaamheids-indicatoren meten hoe wordt voldaan aan de ecologische of sociale kenmerken die het financiële product promoot.

#	Indicator	Resultaat rapportageperiode
	<i>Uitsluiting controversiële activiteiten</i>	
1	Geen belegging in bedrijven die betrokken zijn bij controversiële activiteiten (kernwapens, clusterbommen, landmijnen, chemische- en biologische wapens) referentiewaarde: 0	Geen beleggingen in portefeuille welke aan hiernaast genoemde karakteristieken voldoen. Waarde voor 2022: 0 . We verwijzen voor de selectie en uitsluiting van de betreffende bedrijven naar het uitsluitingsbeleid.

#	Indicator	Resultaat rapportageperiode
2	Geen beleggingen in landen waarvoor een VN-/EU-wapenembargo geldt referentiewaarde: 0	Geen beleggingen in portefeuille welke aan hiernaast genoemde karakteristieken voldoen. Waarde voor 2022: 0 . We verwijzen voor de selectie en uitsluiting van de betreffende bedrijven naar het uitsluitingsbeleid.
3	Geen beleggingen in bedrijven die omzet halen uit kolen en teerzand die met een grote CO ₂ -uitstoot gepaard gaan (omzetdrempels van respectievelijk 30% en 20%) referentiewaarde: 0	Geen beleggingen in portefeuille welke aan hiernaast genoemde karakteristieken voldoen. Waarde voor 2022: 0 . We verwijzen voor de selectie van de betreffende bedrijven naar het insluitingsbeleid.
4	Geen beleggingen in staatsobligaties van overheden die burgervrijheden en democratie ernstig beperken. referentiewaarde: 0	Geen beleggingen in portefeuille welke aan hiernaast genoemde karakteristieken voldoen. Waarde voor 2022: 0 . We verwijzen voor de selectie en uitsluiting van de betreffende bedrijven naar het uitsluitingsbeleid.
5	Geen beleggingen in bedrijven die betrokken zijn bij de productie van tabak referentiewaarde: 0	Geen beleggingen in portefeuille welke aan hiernaast genoemde karakteristieken voldoen. Waarde voor 2022: 0 . We verwijzen voor de selectie en uitsluiting van de betreffende bedrijven naar het uitsluitingsbeleid.
	<i>Beperken van klimaatverandering</i>	
6	CO ₂ -reductie van aandelenportefeuille 2025 (peiljaar 2015) referentiewaarde: Absoluut: [x] tCO ₂ e Relatief: [x] tCO ₂ e/ mln EUR	De totale reductie ten opzichte van het peiljaar is: -56.1% Additioneel betekent dit een carbon footprint voor de verschillende producten als volgt: • DME pool: 102.91 tCO₂e/ mln EUR • EME: 117.02 tCO₂e/ mln EUR Het gaat hier om het aantal ton CO ₂ per miljoen EUR geïnvesteerd. Voor aandelen wordt dit gemeten naar het belang in de betreffende onderneming ¹ .
7	CO ₂ -reductie van vastgoedportefeuille (CRREM reductiepad) referentiewaarde: Beter presteren dan het CRREM reductiepad zoals opgenomen in de benchmark van het product.	De portefeuille voldoet aan het CRREM reductiepad, welke is opgenomen in de benchmark van het product.
	<i>Bijdragen aan de VN SDG's</i>	
8	Beleggen in bedrijven die bijdragen aan de VN SDG Referentiewaarde: % waarde beleggingen/AuM portefeuille	Per jaareinde was het percentage SDI's ten opzichte van de totale NAV 17.5% .
	<i>Insluitingsbeleid - Verantwoord ondernemen op het gebied van milieu, mensenrechten en goed bestuur</i>	
9	Koplopers in de aandelen en obligatie portefeuille. Referentiewaarde: 100% van de beleggingen	Middels engagement en portefeuille management wordt een 100% koploper percentage nagestreefd voor de aandelen- en obligatieportefeuille. Per jaareinde was het percentage: 79.8% . Met het percentage dat niet wordt geclassificeerd als koploper, wordt engaged.

• **... en in vergelijking tot voorafgaande perioden?**

2022 is het eerste jaar waarover op deze wijze verslag wordt gedaan, deze vraag is derhalve niet van toepassing in deze referentieperiode.

¹ Als voorbeeld: we hebben een belang van 5% in bedrijf x. Dan wordt 5% van de totale uitstoot van bedrijf x meegenomen in de calculatie.

- ***Wat waren de doelstellingen van de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk heeft gedaan en hoe droeg de duurzame belegging bij tot die doelstellingen?***

Vooralsnog promoot de pensioenregeling alleen E/S kenmerken en heeft geen minimum aandeel in duurzame beleggingen in het kader van SFDR vastgesteld, en ook geen ecologisch duurzame beleggingen. Om te bepalen of een belegging conform SFDR kwalificeert als een "duurzame belegging" moet een omvangrijk raamwerk worden opgebouwd, om voor iedere belegging vast te stellen of deze duurzaam is. Dit betekent dat voor iedere belegging moet worden vastgesteld of deze bijdraagt aan een milieudoelstelling of een sociale doelstelling. Daarnaast moet de belegging altijd in een onderneming zijn die praktijken van goed bestuur volgt en mag het geen ernstige afbreuk doen aan bepaalde andere milieudoelstellingen. In 2022 beschikte SPW nog niet over een dergelijk raamwerk om beleggingen als "duurzaam" conform SFDR te kwalificeren, maar heeft het wel stappen gezet om tot een dergelijk raamwerk te komen.

Hoe is rekening gehouden met de indicatoren voor ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?

De belangrijkste ongunstige effecten zijn de belangrijkste negatieve effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren die verband houden met ecologische en sociale thema's en arbeidsomstandigheden, eerbiediging van de mensenrechten en bestrijding van corruptie en omkoping.

Dit product heeft rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren, zoals gedefinieerd in de EU regelgeving. Dit betreft ecologische, sociale en werkgelegenheidszaken, eerbiediging van de mensenrechten, en bestrijding van corruptie en van omkoping.

Wij hebben het OESO-richtsnoer voor institutionele beleggers als leidraad gebruikt bij de selectie, engagement en monitoring van onze beleggingen. Hier staat beschreven hoe onze vermogensbeheerder dit doet. Wij verwachten van onze vermogensbeheerder dat zij de portefeuille screenen op de eventuele negatieve impact van beleggingen en vervolgens de meest ernstige impacts prioriteren (op basis van zwaarte, reikwijdte, onomkeerbaarheid en waarschijnlijkheid). Waar zinvol raadplegen wij externe experts en andere belanghebbenden voor aanvullend onderzoek en perspectief.

Ecologische indicatoren voor ongunstige effecten op de duurzaamheidsfactoren					
Indicator	Parameter		Toelichting	Beleggings-categorie	Uitkomst
PAI 1	Broeikasgas (BKG)-emissies	Scope 1-BKG-emissies	Scope 1 en 2 emissies van de beleggingen worden gemeten en gemonitord. Scope 3 emissies worden niet gemeten.	Aandelen en obligaties	De gemiddelde uitstoot voor de aandelen / obligatie portefeuille per 2022 was: 41 kTon BKG emissies. Het getal is gemeten op basis van de enterprise value van de onderneming.
		Scope 2-BKG-emissies			

Ecologische indicatoren voor ongunstige effecten op de duurzaamheidsfactoren					
Indicator	Parameter		Toelichting	Beleggings-categorie	Uitkomst
PAI 2	CO ₂ -voetafdruk	CO ₂ -voetafdruk	Op basis van onze CO ₂ -voetafdrukdoelstelling ² , meten we hoeveel CO ₂ wordt uitgestoten door bedrijven waarin dit product investeert en hoeveel hiervan aan deze bedrijven kan worden toegeschreven.	Aandelen en obligaties	De gemiddelde CO ₂ -voetafdruk over 2022 was: 54.9 kTon/mln EUR voor de aandelenportefeuille (ontwikkelde en opkomende markten) samen met de obligatie portefeuille. Het getal is gemeten op basis van de enterprise value van de onderneming.
PAI 4	Blootstelling aan onderneming en actief in de sector fossiele brandstoffen	Aandeel beleggingen in onderneming en actief in de sector fossiele brandstoffen	Een aantal bedrijven dat actief is in de fossiele brandstofsector zal worden verkocht op basis van het insluitingsbeleid. Het gaat om energie- en nutsbedrijven die volgens ons achterlopen op het gebied van klimaatverandering. Deze bedrijven zullen worden afgestoten.	Aandelen en obligaties	De blootstelling aan bedrijven actief in de fossiele brandstofsector was gemiddeld (gemiddelde vier kwartalen) voor het jaar: EUR 52. De fossiele brandstofsector is als volgt gedefinieerd: • Bedrijven welke meer dan 1% van de omzet uit productie of exploratie van fossiele brandstoffen halen; • Bedrijven welke meer dan 20% van de omzet halen uit de fossiele brandstoffen waardeketen. Sommige bedrijven worden uitgesloten uit de bovenstaande definitie en dat zijn de volgende bedrijven: • Meerderheids-SDI's op basis van SDG 7 & 13; • Het bedrijf betreft een utiliteit; • Het bedrijf heeft een "1.5 graden" SBTi korte termijn target; Het bedrijf heeft een "1.5 graden" TPI CO₂-resultaat doel en heeft een TPI Management Quality score van 3 of 4.

² Voor meer informatie over onze voetafdruk doelstellingen, zie ons MVB-beleid.

Sociale indicatoren voor ongunstige effecten op de duurzaamheidsfactoren					
Indicator	Parameter		Toelichting	Beleggings-categorie	Uitkomst
PAI 10	Schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de richtsnoeren voor multinationale ondernemingen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO)	Aandeel beleggingen in ondernemingen die betrokken zijn geweest bij schendingen van de beginstelen van het VN Global Compact of van de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen	Op basis van het insluitingsbeleid kunnen wij alleen beleggen in bedrijven die betrokken zijn bij schendingen van de UNGC-principes of OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen als we ook met deze bedrijven een engagement zijn gestart.	Beursgenoteerde aandelen, bedrijfsobligaties	In totaal handelen er 77 ondernemingen niet in lijn met de VN Global Compact of de richtsnoeren voor multinationale ondernemingen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO).
PAI 13	Genderdiversiteit raad van bestuur	Gemiddelde verhouding tussen aantal vrouwelijke en mannelijke leden in de raad van bestuur van ondernemingen waarin is belegd, uitgedrukt als percentage van alle leden in de raad van bestuur	Genderdiversiteit in het bestuur wordt aangepakt via het Stewardshipbeleid en het stembeleid. De gemiddelde verhouding tussen vrouwelijke en mannelijke bestuursleden in bedrijven waarin is belegd van dit product wordt behandeld in ons stemgedrag dat is gebaseerd op onze verwachtingen rond de samenstelling en diversiteit van de raad van bestuur	Beursgenoteerde aandelen	Bij de aandelenbeleggingen is een aantal stemmen uitgebracht om de genderdiversiteit in de raad van bestuur van bedrijven te verbeteren. Het aantal stemmen waren gekoppeld aan de volgende drie aandelen producten: DME pool: 608 EME pool: 535
PAI 14	Blootstelling aan controversiële wapens (antipersoonsmijnen, clustermunitie, chemische wapens en biologische wapens)	Aandeel beleggingen in ondernemingen die zijn betrokken bij de productie of verkoop van controversiële wapens	Conform ons uitsluitingsbeleid beleggen wij niet in controversiële wapens.	Alle relevante beleggings-categorieën	Op basis van ons uitsluitingsbeleid zijn 57 beleggingen uitgesloten die betrokken zijn bij de productie of verkoop van controversiële wapens.

Wat waren de grootste beleggingen van dit financiële product?

De lijst bevat de beleggingen die tijdens de referentieperiode **het grootste deel uitmaken van de beleggingen** van het financiële product.

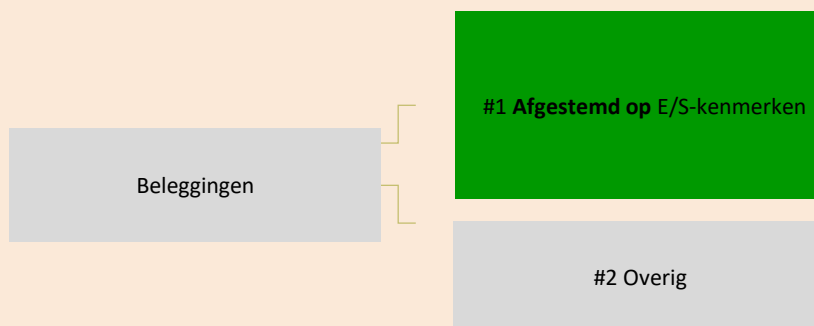
Nr.	Grootste beleggingen	Sector	% activa	Land
1	French Republic	Overheid	3.58%	Frankrijk
2	United States of America	Overheid	2.08%	U.S.
3	Italian Republic	Overheid	1.94%	Italië
4	Federal Republic of Germany	Overheid	1.72%	Duitsland
5	Kingdom of Spain	Securitized	1.06%	Spanje
6	Apple Inc	Informatietechnologie	0.73%	U.S.
7	United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland	Overheid	0.70%	V.K.
8	Microsoft Corp	Informatietechnologie	0.69%	U.S.
9	Fannie Mae or Freddie Mac	Securitized	0.57%	U.S.
10	Federal National Mortgage Association	Overheid	0.52%	U.S.
11	Kingdom of Belgium	Overheid	0.50%	België
12	Kingdom of The Netherlands	Overheid	0.50%	Nederland
13	Taiwan Semiconductor Manufacturing Co Ltd	Informatietechnologie	0.47%	Taiwan
14	Alphabet Inc	Informatietechnologie	0.44%	U.S.
15	Government National Mortgage Association	Securitized	0.36%	U.S.

Wat was het aandeel duurzaamheids-gerelateerde beleggingen?

• Hoe zag de activa-allocatie eruit?

Activa allocatie beschrijft het aandeel van investeringen in specifieke activa.

#1 Afgestemd op E/S-kenmerken omvat de beleggingen van het gebruikte financiële product om te voldoen aan de ecologische of sociale kenmerken die het financiële product promoot.

#2 Overig omvat de overige beleggingen van het financiële product die niet zijn afgestemd op de ecologische of sociale kenmerken en evenmin als duurzame belegging kwalificeren.

De categorie **#1 Afgestemd op E/S-kenmerken** omvat:

- Subcategorie **#1A Duurzaam** omvat duurzame beleggingen met ecologische of sociale doelstellingen.
- Subcategorie **#1B Overige E/S-kenmerken** omvat beleggingen die zijn afgestemd op de ecologische of sociale kenmerken die niet als duurzame belegging kwalificeren.

De beleggingen van SPW zijn als volgt opgebouwd:

- Beleggingen die E/S karakteristieken promoten: **93%**
- Overige: **7%**

Building block	Building block naam	E/S karakteristiek (gelijkgewogen gemiddeld)	Gewogen E/S karakteristiek
EQD	Aandelen Ontwikkelde Markten	99%	36%
FIC	Credits	100%	14%
EQE	Aandelen Opkomende Markten	100%	13%
FIT	Staatsobligaties	100%	10%
RE	Vastgoed	68%	6%
ILD	Index Linked Debt	100%	7%
FIT	Staatsobligaties Long Duration	100%	7%
COM	Commodities	0%	0%
OVL	Overlay	0%	0%
Totaal		74%	93%

• ***In welke economische sectoren werd belegd?***

Sector	Gewicht
Basismaterialen	3%
Dagelijkse goederen	4%
Energie	2%
Financiële Instellingen	15%
Gezondheidszorg	7%
Industriële bedrijven	6%
Informatietechnologie	12%
Luxe goederen	8%
Nutsbedrijven	2%
Overheid	26%
Securitized	3%
Telecommunicatie	2%
Transport	1%
Vastgoed	10%

Sectoren zoals bovenstaand benoemd zijn gebaseerd op GICS met daarbij toevoegingen voor specifieke beleggingen (bijvoorbeeld Nederlandse Woninghypotheken).

In welke mate waren de duurzame beleggingen met een milieudoelstelling afgestemd op de EU-taxonomie?

SPW heeft in de pensioenregeling gedurende de referentieperiode 0% duurzame beleggingen gedaan met een milieudoelstelling afgestemd op de EU-Taxonomie.

Welke beleggingen zijn opgenomen in “#2 Overige”? Waarvoor waren deze bedoeld en waren er ecologische of sociale minimumwaarborgen?

Voor deze pensioenregeling zijn de volgende beleggingen opgenomen in #2 Overige:

- Geldmarktinstrumenten;
- Derivaten; en
- Exchange Traded Funds (ETF's).

Bij de beleggingen die behoren tot #2 Overig worden geen ecologische en/of sociale minimum waarborgen toegepast. Deze beleggingen betreffen onder andere derivaten en liquide middelen die uitsluitend gebruikt worden voor efficiënt portefeuillebeheer en voor het beperken van risico's in overeenstemming met de Pensioenwet. Voor #2 Overige bestaan er geen ecologische of sociale minimumwaarborgen.

Welke maatregelen zijn er in de referentieperiode getroffen om te voldoen aan de ecologische en/of sociale kenmerken?

Insluiten van beleggingen

Voor het insluitingsbeleid worden periodiek duizenden bedrijven beoordeeld op basis van ESG-criteria. Vanaf 2020 beleggen we alleen nog in bedrijven die aan onze criteria voldoen (koplopers) of bedrijven waarvan wij verbetering verwachten (beloften).

In geval van beloften wordt bekeken of er voldoende mogelijkheden zijn om de negatieve gevolgen van de bedrijfsactiviteiten te stoppen, voorkomen of beperken. Alleen als onze vermogensbeheerder mogelijkheden ziet voor verbetering, zal een dialoog met het betreffende bedrijf worden gevoerd. Bij gebrek aan voortgang kan worden besloten tot verkoop van de belegging. Op onze website staat een overzicht van bedrijven waarin wij beleggen.

In 2022 publiceerden we op onze website een overzicht³ van de resultaten van afgesloten engagementtrajecten in het kader van ons insluitingsbeleid, zoals in het IMVB-convenant is afgesproken.

Uitsluiten van beleggingen

We beleggen niet in bedrijven die betrokken zijn bij de productie van tabak, clusterbommen, landmijnen, biologische- en chemische wapens en (belangrijke onderdelen van) kernwapens. We beleggen ook niet in staatsobligaties van landen waarvoor een bindend wapenembargo van de Verenigde Naties of Europese Unie geldt. Wij kijken daarnaast scherper naar landen die mogelijk de burgerrechten schenden. In 2022 zijn de beleggingen verkocht in staatsobligaties van landen met de 10% laagste score in de Voice & Accountability index van de Wereldbank.

We besloten in 2022 onze beleggingen in Rusland te verkopen. Aanleiding was de Russische militaire aanval op Oekraïne. Het is nog niet gelukt om alle beleggingen te verkopen vanwege de moeilijke marktomstandigheden en wettelijke beperkingen opgelegd door Rusland.

³ <https://www.spw.nl/images/engagement-bedrijven-2021-spw.pdf>

Klimaatverandering

We streven ernaar onze portefeuille in lijn te brengen met het internationale Klimaatakkoord van Parijs. We willen dat bedrijven waarin we beleggen hun uitstoot van broeikasgassen beperken. Ook beleggen we steeds meer in hernieuwbare energie en in 'groene obligaties' waarmee bedrijven en overheden de overgang naar hernieuwbare energie kunnen financieren.

In 2022 was de CO₂-voetafdruk van onze aandelenbeleggingen lager dan in het peiljaar 2015⁴. Onze doelstelling voor 2025 (-40%) is daarmee ruimschoots behaald. In 2022 publiceerden we ons Klimaatactieplan zoals is afgesproken in het Klimaatcommitment van de financiële sector. Met het ondertekenen van dit commitment heeft SPW zich vrijwillig verbonden aan het nationale Klimaatakkoord. Onze nieuwe doelstelling is dat de voetafdruk van onze beleggingen in aandelen en bedrijfsobligaties in 2030 is gehalveerd ten opzichte van 2019. Voor onze vastgoedbeleggingen is de doelstelling dat in 2030 minimaal 75% van de portefeuille in lijn is met de reductiepaden van de Carbon Risk Real Estate Monitor (CRREM). Voor beleggingen die hieraan in 2030 nog niet voldoen, willen we dat er een concreet en tijdsgebonden plan is om binnen redelijke termijn in lijn met CRREM te zijn. In ons verslag Maatschappelijk Verantwoord Beleggen rapporteren we ook over de CO₂-voetafdruk van andere beleggingscategorieën.

Onze vermogensbeheerder sloot zich in 2022 aan bij de Dutch Climate Coalition (DCC). Dit samenwerkingsverband van Nederlandse financiële instellingen voert engagement met CO₂-intensieve bedrijven om hun activiteiten in lijn te brengen met de afspraken in het Klimaatakkoord van Parijs. In 2022 scherpten we ook ons beleid aan voor het stemmen over klimaat bij bedrijven in de energiesector en andere sectoren met een grote klimaatimpact.

Engagement

In het SPW Stewardship beleid⁵ wordt uiteengezet hoe onze vermogensbeheerder namens ons dialoog en engagement voert met de bedrijven in de portefeuille, en stemt op de aandeelhoudersvergaderingen van de beursgenoteerde bedrijven.

Stemmen op aandeelhoudersvergaderingen

In 2022 scherpten wij ons stembeleid aan ten aanzien van de volgende onderwerpen:

- *Klimaat*: Onze klimaat-gerelateerde verwachtingen zijn in 2022 verder in het stembeleid geadresseerd door de uitbreiding van de bedrijven in scope, en de aanscherping van de verwachtingen rond klimaat-gerelateerde governance, openbaarmakingen en doelstellingen.
- *Diversiteit*: Om onze verwachtingen op het gebied van diversiteit in de toezichthoudende besturen van bedrijven verder te adresseren is in 2022 het stembeleid aangescherpt. In 2022 stemde SPW tegen leden van de nominatiecommissie bij bedrijven waar het bestuur onvoldoende divers is.
- *Mensenrechten*: Om de noodzaak van effectieve due diligence op het gebied van mensenrechten verder te benadrukken, heeft SPW in 2022 gestemd tegen de voorzitter van de raad van commissarissen van bedrijven die geen due diligence op het gebied van mensenrechten hebben, en geen significante vooruitgang hebben laten zien in het tot stand brengen van een mensenrechtenbeleid.

⁴ In ons verslag Maatschappelijk Verantwoord Beleggen rapporteren we over de precieze reductie van de CO₂-voetafdruk van onze beleggingen in 2022.

⁵ Het SPW Stewardship beleid is te vinden op onze website.

- *Digitalisering:* In 2022 heeft SPW de besturen van Big Tech en andere digitale bedrijven in haar stemgedrag ter verantwoording geroepen voor schendingen van digitale rechten. Dit betrof voornamelijk Big Tech en andere digitale bedrijven met problemen met privacy, inhoudsmoderatie of gezichtsherkenning. Ook was er meer aandacht voor aandeelhoudersvoorstellen gericht op betere inhoudsmoderatie en privacy normen, en een betere afstemming van lobbypraktijken op beleidsverklaringen door deze bedrijven.
- *Controle op raciale gelijkheid:* Aandeelhoudersvoorstellen over rassengelijkheid en/of richtlijnen voor controle op burgerrechten zijn in 2022 nauwlettend beoordeeld. Bij deze beoordeling is gekeken naar hoe een bedrijf omgaat met rassengelijkheid en discriminatie.

In 2022 publiceerde SPW op haar website een nieuw stemplatform waarop de door APG namens SPW uitgebrachte stemmen nog inzichtelijker en transparanter worden gemaakt. Op het stemplatform kan historische informatie worden gevonden over de bedrijven, sectoren, landen en specifieke agendapunten waarop is gestemd.

Beleggen in duurzame ontwikkeling

Door te beleggen in bedrijven die met hun producten en diensten bijdragen aan de Duurzame Ontwikkelingsdoelen (Sustainable Development Goals) vergroten we onze positieve impact. Deze doelen zijn in 2015 door de Verenigde Naties vastgesteld en richten zich onder andere op betaalbare en duurzame energie, duurzame steden en gemeenschappen en de aanpak van klimaatverandering. In ons verslag Maatschappelijk Verantwoord Beleggen rapporteren we hoeveel (miljard euro) we eind 2022 hadden belegd in bedrijven die met hun producten bijdragen aan de Duurzame Ontwikkelingsdoelen.

Kostenparagraaf

Vermogensbeheer

Algemeen

Deelnemers verlangen van het bestuur dat zij efficiëntie en transparantie nastreeft bij het uitvoeren van de pensioenregeling en het beheren van het pensioenvermogen. Kostenbeheersing en waar mogelijk kostenverlagingen spelen daarom een belangrijke rol in het beleid, temeer omdat het gaat om geld van onze deelnemers.

De kosten voor het beheer van het vermogen bestaan uit beheer- en prestatievergoedingen alsmede transactiekosten. De beheervergoedingen kunnen worden gestuurd met fee principles en de keuzes in de portefeuillesamenstelling. Hierbij moet worden gedacht aan keuzes tussen liquide en illiquide beleggingen en tussen actief en passief beheer van het vermogen. Middels eigen fee principles beoordelen wij de kosten van vermogensbeheer. Het is de taak van onze fiduciair manager om te kijken naar een optimale verdeling tussen intern door de uitvoerder beheerde portefeuilles en uitbesteding aan gespecialiseerde externe managers. Met de inzet van externe managers zijn vaak hogere kosten gemoeid. Prestatievergoedingen kunnen in mindere mate door ons worden beïnvloed. Bij het verstrekken van een extern mandaat maakt de uitvoerder, indien van toepassing, afspraken over een mogelijke prestatievergoeding. Een externe manager kan alleen aanspraak maken op deze aanvullende vergoeding wanneer een rendement wordt behaald boven een minimum afgesproken (benchmark)rendement. Prestatievergoedingen worden dus door SPW uit het extra behaalde rendement betaald. De transactiekosten ontstaan bij aan- en verkoop van beleggingen en kunnen in mindere mate worden beïnvloed. De hoogte hiervan hangt met de omvang en samenstelling van het beheerde vermogen alsmede de keuze voor een actieve beleggingsstijl. In dit deel van het bestuursverslag leggen wij verantwoording af over de vermogensbeheerkosten gemaakt in het boekjaar 2022.

De verslaglegging over de uitvoeringskosten in het bestuursverslag vindt plaats in overeenstemming met de aanbevelingen van de Pensioenfederatie. In de jaarrekening zelf zijn uitsluitend de kosten volgens de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving 610 opgenomen. Met name bij investeringen in beleggingsfondsen voor illiquide beleggingen worden kosten in de jaarrekening gesaldeerd met beleggingsresultaten. Hierdoor zijn de kosten zoals opgenomen in het bestuursverslag hoger dan de kosten in de jaarrekening. In navolgende tabel 1 is de aansluiting tussen de jaarrekening en het bestuursverslag weergegeven. De kosten van illiquide beleggingen zijn hierbij net als in voorgaande jaren met een kwartaal vertraging gerapporteerd. De gerapporteerde kosten worden hierbij gebaseerd op de werkelijke kosten tot en met het derde kwartaal en vervolgens aangevuld met schattingen voor het vierde kwartaal. Deze schatting wordt gebaseerd op de werkelijke kosten van het vierde kwartaal van het jaar daarvoor.

Aansluiting kosten jaarrekening en kosten bestuursverslag

in EUR mln.	2022	2021
Jaarrekening		
Directe kosten, opgenomen in de jaarrekening:		
- Beheervergoedingen	-16,2	-15,6
Indirecte kosten, onderdeel van de waardeveranderingen van beleggingen:	165,3	252,4
Totale vermogensbeheerkosten en transactiekosten	149,1	236,8

in EUR mln.	2022	2021
Bestuursverslag		
- Beheervergoedingen	94,1	86,7
- Prestatievergoedingen	25,4	123,3
- Transactiekosten	29,6	26,9
Totale vermogensbeheerkosten en transactiekosten bestuursverslag	149,1	236,9

Uitvoeringskosten vermogensbeheer

SPW heeft als doelstelling om de kosten, gegeven het gewenste rendement en risico, zo laag mogelijk te houden. De vermogensbeheerkosten moeten altijd in relatie worden gezien tot (extra) rendement, risico en duurzaam & verantwoord beleggen. Wij maken langs deze vier assen keuzes, om zo te komen tot een optimale portefeuille gegeven het gewenste risiconiveau.

Kosten van vermogensbeheer

Hieronder wordt toegelicht hoe de vermogensbeheerkosten zich in 2022 hebben ontwikkeld. Hierbij maken we onderscheid tussen beleggingskosten en transactiekosten.

Beleggings- en transactiekosten 2022 en 2021

	2022		2021	
Omschrijving	€ mln.	%	€ mln.	%
Beheervergoeding AM	45,8	0,30%	43,7	0,26%
Beheervergoeding externe vermogensbeheerders	36,0	0,23%	32,3	0,20%
Bewaarloon	1,7	0,01%	1,8	0,01%
Overige kosten *	10,6	0,07%	8,9	0,05%
Beheervergoedingen	94,1	0,61%	86,7	0,52%
Prestatievergoedingen	25,4	0,16%	123,3	0,74%
Beleggingskosten	119,5	0,77%	210,0	1,26%
Transactiekosten	29,6	0,19%	26,9	0,16%

* Kosten gemaakt in de fondsen onder beheer van de vermogensbeheerders

De beleggingskosten bestaan uit beheer- en prestatievergoedingen en zijn in 2022 met 0,48 procentpunt gedaald. De beheervergoedingen zijn 0,09 procentpunt hoger uitgekomen terwijl de prestatievergoedingen met 0,57 procentpunt zijn afgenomen. Binnen de beleggingsportefeuille is het procentuele aandeel van de asset categorieën private equity en hedge fondsen toegenomen terwijl het aandeel van treasuries juist is afgenomen. Hierdoor zijn de beheervergoedingen van zowel de uitvoerder als de externe vermogensbeheerders in absolute en ook in relatieve zin toegenomen. De prestatievergoedingen daarentegen zijn behoorlijk gedaald. Deze daling is vooral te verklaren door lagere behaalde rendementen bij private equity

waardoor lagere vergoedingen zijn toegekend. De stijging van de transactiekosten doet zich vooral voor bij de vastrentende waarden en wordt veroorzaakt door een toename van het aantal transacties en gestegen spreadkosten. Voor de totale beleggingsportefeuille is in 2022 is een rendement voor kosten behaald van -21,2 procent (2021: 9,9 procent). Na aftrek van de kosten van 1,0 procent (2021: 1,4 procent) resteert een (netto) rendement van -22,2 procent (2021: 8,5 procent).

Totaal vergoedingen

In de navolgende tabel zijn de beheer- en prestatievergoedingen opgenomen per beleggingscategorie voor 2022 en 2021.

Beheer- en prestatievergoedingen 2022 en 2021

Beleggingscategorieën	Gemiddeld NAV in mln euro	Beheervergoedingen			Prestatievergoedingen			Totaal 2022			Totaal 2021		
		in mln euro	% per categorie	% v/h totaal	in mln euro	% per categorie	% v/h totaal	in mln euro	% per categorie	% v/h totaal	in mln euro	% per categorie	% v/h totaal
Vastgoed	1.708	13,4	0,79%	0,09%	4,5	0,26%	0,03%	17,9	1,05%	0,12%	14,0	0,89%	0,08%
Aandelen		10,5		0,07%	3,3		0,02%	13,9		0,09%			
Ontwikkelde markten	3.800	7,1	0,19%	0,05%	2,4	0,06%	0,02%	9,5	0,25%	0,06%	7,7	0,17%	0,05%
Opkomende markten	982	3,4	0,34%	0,02%	0,9	0,10%	0,01%	4,3	0,44%	0,03%	4,5	0,39%	0,03%
Vastrentende waarden		9,7		0,06%	0,1		0,00%	9,8		0,06%			
Staatsobligaties	2.068	1,2	0,06%	0,01%	0,0	0,00%	0,00%	1,2	0,06%	0,01%	2,0	0,06%	0,01%
Bedrijfsobligaties	2.539	4,4	0,17%	0,04%	0,0	0,00%	0,00%	4,4	0,17%	0,03%	4,3	0,17%	0,03%
Woonhypotheken	623	2,5	0,40%	0,00%	0,0	0,00%	0,00%	2,5	0,40%	0,02%	1,1	0,33%	0,01%
Obligaties opkomende markten	691	1,6	0,24%	0,01%	0,1	0,01%	0,00%	1,7	0,25%	0,01%	2,0	0,28%	0,01%
Alternative credits	-	0,0		0,00%	0,0		0,00%	0,0	0,00%	0,00%	2,9	5,25%	0,02%
Illiquide beleggingen		48,2		0,31%	17,5		0,11%	65,7		0,43%			
Private Equity	1.535	31,3	2,04%	0,20%	4,0	0,26%	0,03%	35,3	2,30%	0,23%	122,7	9,52%	0,73%
Hedgefondsen	976	16,5	1,69%	0,11%	13,4	1,38%	0,09%	29,9	3,07%	0,20%	36,6	4,56%	0,22%
Opportunities	27	0,4	1,31%	0,00%	0,0	0,00%	0,00%	0,4	1,31%	0,00%	0,3	1,60%	0,00%
Infrastructuur	5	0,1	1,20%	0,00%	0,1	1,11%	0,00%	0,1	2,31%	0,00%	0,0	-1,02%	0,00%
Overige dienstverlening	365	12,2		0,08%	0,0		0,00%	12,2		0,08%	11,9		0,07%
Totaal 2022	15.339	94,1		0,61%	25,4		0,17%	119,5		0,78%			
Totaal 2021	16.700	86,7		0,52%	123,3		0,74%				210,0		1,26%

De beleggingsmix is één van de belangrijkste bepalende factoren voor de totale beleggingskosten. Het kostenniveau van illiquide beleggingen (0,42 procent, 2021: 0,96 procent) is hoger dan die van vastrentende waarden (0,06 procent, 2021: 0,07 procent), maar deze categorie biedt tegelijkertijd ook betere rendementsperspectieven. De keuze voor een hogere allocatie naar illiquide beleggingen resulteert zodoende ook in een hoger kostenniveau. Private equity en hedgefondsen maken samen 16,4 procent van de portefeuille uit, maar zijn verantwoordelijk voor 0,43 procentpunt van de totale 0,78 procentpunt aan beleggingskosten.

Prestatievergoedingen

De prestatievergoedingen zijn met 97,9 miljoen euro gedaald tot 25,4 miljoen euro. Op totaal portefeuille niveau is dit een daling van 0,57 procentpunt tot 0,17 procentpunt. Prestatievergoedingen worden altijd betaald uit behaalde rendementen. Dit betekent dat hoe hoger het behaalde rendement is, hoe gunstiger dat is voor de deelnemers maar ook hoe hoger de (totale) absolute kosten zijn om in een asset categorie te beleggen. SPW betaalt prestatie vergoedingen op basis van gerealiseerde rendementen. Tussentijds worden prestatie vergoedingen vastgesteld op basis van ongerealiseerde rendementen. Bij lagere of negatieve rendementen over een bepaalde periode kan het gebeuren dat de reservering voor nog te betalen performance fees naar beneden moet worden bijgesteld. Het rendementsoverzicht per beleggingscategorie is opgenomen op pagina 28.

Transactiekosten

In lijn met de Aanbevelingen van de Pensioenfederatie maken we onderscheid tussen kosten voor het beheren van vermogen en de transactiekosten. In onderstaande tabel zijn de transactiekosten per beleggingscategorie opgenomen. De transactiekosten zijn in 2022 met 2,7 miljoen euro gestegen tot 29,6 miljoen euro. De stijging doet zich vooral voor bij staats – en bedrijfsobligaties en is het gevolg van hogere transactievolumes en hogere spreadkosten als gevolg van onrust in de markt. Voor hedgefondsen is conform de Aanbevelingen van de Pensioenfederatie het 'look through' principe toegepast. Hierdoor zijn de transactiekosten van de onderliggende managers (met uitzondering van de spreadkosten) eveneens opgenomen.

Transactiekosten 2022 en 2021

Transactiekosten (EUR mln.)	Gemiddelde NAV 2022	Transactiekosten 2022		Gemiddelde NAV 2021	Transactiekosten 2021	
		% per cat	% v/h totaal		% per cat	% v/h totaal
Vastgoed	1.708	0,4	0,02%	1.567	1,0	0,06%
Aandelen	4.782	1,9	0,01%	5.777	2,2	0,01%
Ontwikkelde markten	3.800	0,2	0,00%	4.612	0,1	0,00%
Opkomende markten	982	1,7	0,18%	1.164	2,1	0,18%
Vastrentende waarden	5.941	10,1	0,07%	6.814	6,7	0,04%
Staatsobligaties	2.068	2,7	0,13%	3.274	1,0	0,03%
Bedrijfsobligaties	3.182	5,7	0,18%	2.790	3,9	0,14%
Obligaties opkomende markten	691	1,7	0,25%	693	1,6	0,23%
Alternative credits	-	-	0,00%	56	0,2	0,36%
Illiquide beleggingen	2.543	6,3	0,04%	2.118	6,1	0,04%
Private Equity	1.535	-0,4	-0,02%	1.289	-0,4	-0,03%
Hedgefondsen	976	6,7	0,69%	804	6,5	0,81%
Opportunities	27	-	0,00%	21	-	0,00%
Infrastructuur	5	-	0,00%	4	-	0,00%
Overige dienstverlening	365	10,9	2,98%	425	10,8	2,54%
Totaal	15.339	29,6	0,19%	16.700	26,8	0,16%

Benchmarking

Voor benchmarking maken we gebruik van externe adviseurs, die ons adviseren over de marktconformiteit van de beheervergoedingen van zowel onze uitvoerder als de externe managers die door onze uitvoerder worden ingehuurd. Aan de hand van onze fee principles hebben we de fiduciaire fee en andere vermogensbeheerkosten opnieuw geëvalueerd. In 2022 hebben we stappen ondernomen om de kosten van vermogensbeheer te verlagen. Voor het komende jaar zijn wij voornemens om deze lijn verder voort te zetten.

Uitvoeringskosten pensioenbeheer

In 2022 waren de totalepensioenuitvoeringskosten van SPW 10,3 miljoen euro (2021: 10,6 miljoen euro). Hieronder verstaan we de administratiekosten, accountants-, actuariële en advieskosten, de kosten van de Raad van Toezicht, het Verantwoordingsorgaan, bestuur, bestuursbureau, juridische kosten, verplichte afdrachten en contributies. Vanaf 2016 zijn vrijwel alle uitvoeringskosten btw-plichtig. De berekende btw over de administratiekosten APG bedraagt in 2022 1,5 miljoen euro (2021: idem).

Een specificatie van de pensioenuitvoerings- en administratiekosten is te vinden in de jaarrekening. De gemiddelde kosten per deelnemer zijn 209 euro in 2022 (2021: 224 euro).

De administratiekosten APG zijn in 2022 8,4 miljoen euro (2021: 8,9 miljoen euro).

De algemene kosten van het fonds (bijvoorbeeld de contributie aan DNB en de kosten van het bestuursbureau) bedragen over 2022 3,7 miljoen euro (2021: 3,6 miljoen euro). Hiervan wordt, conform de aanbevelingen van de Pensioenfederatie, in 2022 50 procent toegerekend aan de kosten vermogensbeheer.

Beloningsbeleid

Beloningsbeleid aangepast in 2022

Wij hebben gekozen voor vaste vergoedingen voor de bestuursleden en de leden van de Raad van Toezicht en voor een vacatievergoeding per bijgewoonde vergadering voor leden van het verantwoordingsorgaan. De beloning staat hierdoor in redelijke verhouding tot de gedragen verantwoordelijkheid en het tijdsbeslag. Het bestuur kent geen prestatiegerelateerde beloningen toe. Ook verstrekt het bestuur geen ontslagvergoedingen. Eén van de uitgangspunten van het beloningsbeleid is een marktconforme beloning. SPW heeft in november 2021 een onderzoek gedaan naar de hoogte van beloningen van voorzitters en leden van het bestuur en de Raad van Toezicht. Dat heeft geleid tot de volgende aanpassingen.

Bestuur

Een bestuurslid van SPW wordt geacht gemiddeld twee dagen per week te besteden aan het besturen van het fonds. Een voorzitter wordt geacht gemiddeld drie dagen per week te besteden aan het besturen van het fonds. Hierin zijn ook studie, lezen, overleg, bijeenkomsten en dergelijke begrepen. De geschatte tijdsbesteding is gebaseerd op de omvang van het belegd vermogen, het aantal deelnemers en de complexiteit/het risicoprofiel van SPW. Daarnaast sluit deze tijdsbesteding aan bij de vte-norm die DNB hanteert voor pensioenfondsen met de omvang van het belegd vermogen dat SPW heeft. Tot slot neemt de tijdsbesteding de laatste jaren ook zichtbaar toe, wat zich onder meer heeft vertaald naar een toename van de hoeveelheid bestuurs- en commissievergaderingen.

We hebben de vte-normering verhoogd van 0,3 naar 0,4 (voor bestuursleden) en van 0,4 naar 0,6 (voor de voorzitters) omdat SPW inmiddels al geruime tijd een zogenaamd groot fonds is (meer dan 10 miljard euro belegd vermogen).

Op basis van het uitgevoerde beloningsonderzoek komen we op een beloning van 152.500 euro op jaarbasis (op fulltime basis) voor de voorzitters en leden van het bestuur. Gelet op de tijdsbesteding komt dit neer op een vergoeding voor de voorzitter van 91.500 euro op jaarbasis en voor een bestuurslid van 61.000 euro op jaarbasis.

Reis- en verblijfskosten maken onderdeel uit van de beloning. Vergoedingen voor studie of opleiding, waaronder eventuele verblijfskosten, in verband met het bestuurslidmaatschap bij SPW komen voor vergoeding in aanmerking.

De vergoeding wordt jaarlijks verhoogd met de loonontwikkeling van de branche Woningcorporaties van 31 juli van het voorafgaande jaar ten opzichte van juli van het daaraan voorafgaande jaar. Deze verhoging vindt voor het eerst plaats per 1 januari 2023.

Raad van Toezicht

Met de leden van de Raad van Toezicht worden aparte opdrachtbevestigingen afgesloten. Op basis van het uitgevoerde beloningsonderzoek komt het bestuur op een beloning van 15.000 euro op jaarbasis voor de leden van de Raad van Toezicht. Voor de beloning van de voorzitter wordt een opslag gehanteerd van 30 procent. De beloning van de voorzitter komt daarmee uit op 19.500 euro per jaar.

Reis- en verblijfskosten maken onderdeel uit van de beloning evenals kosten voor het bijhouden van de eigen deskundigheid, waaronder het bezoek aan congressen en vertegenwoordigingen namens SPW.

Gemiddeld wordt een lid van de Raad van Toezicht van SPW geacht een halve dag per week te besteden aan het fonds. Hierin zijn ook studie, lezen, overleg, bijeenkomsten, commissies en dergelijke begrepen. De voorzitter wordt geacht gemiddeld meer tijd te besteden aan het fonds dan de overige leden.

De vergoeding wordt jaarlijks verhoogd met de loonontwikkeling van de branche Woningcorporaties in de periode van 31 juli van het voorafgaande jaar tot juli van het daaraan voorafgaande jaar. Deze verhoging vindt voor het eerst plaats per 1 januari 2023.

De beloning is hiermee naar het oordeel van het bestuur maatschappelijk verantwoord en sluit aan bij wat in de markt voor vergelijkbare fondsen gebruikelijk is. Tevens stelt de beloning SPW weer in staat kwalitatief goede bestuurders en toezichthouders aan te trekken en te behouden. Het Verantwoordingsorgaan is het hiermee eens en heeft een positief advies afgegeven. De Raad van Toezicht heeft de aanpassing goedgekeurd.

Vergoeding per functie

	2022	2021
Voorzitterschap bestuur	91.500	56.000
Lidmaatschap bestuur	61.000	42.000
Voorzitterschap Raad van Toezicht	19.500	16.800
Lidmaatschap Raad van Toezicht	15.000	14.000

Beloningen gremia 2022

Deze tabel geeft de vergoedingen weer voor de afzonderlijke bestuursleden en de leden van de Raad van Toezicht.

Vergoeding bestuur (in euro's)

Naam	Periode	VTE ¹⁾	Functie	Totaal 2022	Totaal 2021
H. Jagersma	01/01 - 31/12	0,6	Voorzitter werkgevers	91.500	11.356
M.A. Blomberg ²⁾	01/01 - 31/12	0,6	Voorzitter werknemers	91.500	56.000
B. Debrauwer	01/01 - 31/12	0,4	Bestuurslid	61.000	44.205
P.C. Jaspers	01/01 - 31/12	0,4	Bestuurslid	61.000	19.800
C.A.P. Kuiper	01/01 - 31/12	0,4	Bestuurslid	61.000	40.236
R. van Oostrom ³⁾	01/01 - 31/12	0,4	Bestuurslid	61.000	42.000
M. Rosenberg ²⁾	01/01 - 31/12	0,4	Bestuurslid	61.000	47.363
M. Simon ³⁾	01/01 - 31/12	0,4	Bestuurslid	61.000	44.205
J.C.A. Kestens	nvt			-	19.705
J. Schuyt	nvt			-	40.173
Totaal				549.000	365.043

*) De vergoeding wordt afgedragen aan de organisatie die hij/zij vertegenwoordigt

1) SPW hanteerde tot 2022 een eigen invulling van deze maatstaf. In 2022 is de invulling van DNB overgenomen.

2) Financial risk expert

3) Sleutelfunctiehouder Risicobeheer

Vergoeding Raad van Toezicht (in euro's)

Naam	Periode	VTE	Functie	Totaal 2022	Totaal 2021
F.J.C. Covers *)	1/1 - 31/12	0,2	Voorzitter Raad van Toezicht	17.250	14.735
S. Zeverijn	1/1 - 1/7	0,2	Voorzitter Raad van Toezicht	9.750	16.800
R. van Ewijk	1/1 - 31/12	0,1	Lid Raad van Toezicht	15.000	7.000
M.J.M. Hendriks	1/7 - 31/12	0,1	Lid Raad van Toezicht	7.500	-
R. Oosterhout	nvt			-	7.350
Totaal				49.500	45.885

*) Voorzitter vanaf 1/7

Communicatie

Werken aan onze ambitie

Vanuit het Meerjarencommunicatiebeleidsplan 2020-2022 is de afgelopen jaren gewerkt aan het vergroten van vertrouwen onder deelnemers en werkgevers.

De ambitie van SPW: "SPW wil de vertrouwde coach zijn met wie deelnemers en werkgevers een betrokken en persoonlijke verbintenis voelen"

Bestaande communicatie en dienstverlening zijn aangepast en verschillende nieuwe initiatieven gestart.

Hoe communicatie bijdraagt aan het vertrouwen in SPW en de tevredenheid van de dienstverlening, wordt jaarlijks gemeten in het Klanttevredenheidsonderzoek (KTO). Met de resultaten van 2022 en een nieuw Meerjarencommunicatiebeleidsplan 2023 – 2025 sluiten we de beleidsperiode 2020-2022 af. We concluderen dat de ambitie op binding bij alle doelgroepen zijn behaald. Ook de manier van informeren en de kwaliteit van onze dienstverlening wordt goed beoordeeld.

Doelgroep	Actieve deelnemers			Gewezen deelnemers			Gepensioneerden			Werkgevers		
Ambitie binding (NPS)	-9			-21			+24			+28		
Jaartal meting	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
N= aantal respondenten	300	304	373	369	304	281	363	368	390	73	34*	94
Binding (NPS)	8	12	17	-21	-13	8	36	47	38	38	29	55
Beeld van SPW (%) (zeer) positief	74%	75%	76%	58%	59%	62%	90%	86%	80%	91%	96%	91%
Vertrouwen in SPW (gemiddeld rapportcijfer)	7,3	7,5	7,5	6,8	6,9	7,2	8,0	8,0	7,7	7,7	7,9	7,9
Manier van informeren (gemiddeld rapportcijfer)	7,7	7,7	7,8	7,0	7,2	7,4	8,1	8,1	7,9	7,9	8,0	8,2
Kwaliteit van de service (gemiddeld rapportcijfer)	7,6	7,7	7,8	7,0	7,1	7,4	8,2	8,1	8,0	8,0	8,3	8,1

* De uitkomsten van werkgevers zijn niet indicatief vanwege een respons n<50

Bron: Klanttevredenheidsonderzoek SPW, 2020-2022, onderzoeksbureau MWM2

Neemt niet weg dat er over de jaren een ander sentiment heerst. Door ontwikkelingen in de maatschappij en specifiek de verandering van het Nederlandse pensioenstelsel. Dit zien en horen we terug, met name onder gepensioneerden waar het positieve beeld en bijbehorend vertrouwen in SPW is gedaald. Zolang de Wet toekomst pensioen nog niet definitief is, blijft het onzeker wat het precies betekent voor iemands portemonnee. Dat dit belangrijk is merkten we ook in december rond het indexatiebesluit en de communicatie hierover.

Indexatie

Met de goede financiële positie van het fonds en versoepelde regels vanuit de overheid, was het dit jaar mogelijk om tweemaal te indexeren. Per januari en tussentijds per oktober. Mede door de vele berichtgeving in de media, werd er emotioneel op

gereageerd. We hebben veel reacties ontvangen van deelnemers en werkgevers. De besluitvorming over indexatie is niet 1-2-3 uitgelegd. Zo gaan vergelijkingen met andere pensioenfondsen niet altijd op. En was de inflatie dit jaar ongekend. Ook de aankondiging einde jaar over de indexatie per januari 2023, kende een golf van reacties. Zowel positief, als negatief over de hoogte of het verschil van percentages tussen actieven en gepensioneerden/gewezen deelnemers. Het bestuur heeft hierover gecommuniceerd met de deelnemers via website, nieuwsbrief, sociale media en persoonlijke correspondentie.

Actualiseren van de Strategienota 2022-2024

De resultaten uit de periode 2020- 2022 en andere ontwikkelingen zijn meegenomen in het actualiseren van de Strategienota 2022-2024. Hierbij is de ambitie op binding en vertrouwen gelijk gebleven, waarbij het bestuur prioriteit geeft aan een drietal speerpunten:

1. Het nieuwe pensioenstelsel

SPW is voornemens om per 2026 over te gaan naar het nieuwe pensioenstelsel. Het fonds is beleidsmatig druk met de voorbereidingen. Zo werd er in april 2022 samen met CAO partijen een belangrijke stap met de voorlopige keuze voor de solidaire premieregeling. De communicatie over het nieuwe stelsel ging in 2022 vooral over proces, update van tijdslijnen en antwoorden op de meest gestelde vragen. Dit gebeurde via de nieuwsbrief, nieuwsberichten op de website en een speciale pagina op de website. Qua kennis weten deelnemers dat het eraan komt, maar nog niet precies wat het (voor hen) betekent. Werkgevers zijn met name benieuwd naar hoe het stelsel eruit gaat zien en wat van hen verwacht wordt richting hun medewerkers.

SPW voelt zich verantwoordelijk om deze en andere vragen te beantwoorden en zo haar deelnemers en werkgevers goed voor te bereiden op deze verandering. We bereiden communicatie voor, voor tijdens de transitie. Hierin worden we gevoed door onderzoek vanuit het Ministerie en de pensioensector. En dit maken we specifiek voor ons fonds en onze deelnemers.

Zo zien we grote verschillen in interesse onder de doelgroep. Willen sommigen volledig meegenomen worden in alle ontwikkelingen, willen anderen het pas horen wanneer het zo ver is. Ook zijn er verschillen in sentiment, o.a. gevoed door berichtgeving in de media. Met de introductie van de PensioenBarometer in de zomer van 2022, meten we halfjaarlijks de kennis en verwachtingen onder eigen deelnemers. Hiermee willen we de communicatie naadloos aan laten sluiten, met een fonds eigen verhaal.

Als onderdeel van de Wet toekomst pensioen is een nieuwe norm keuzebegeleiding ingebracht. Voor pensioenfondsen betekent dit dat de deelnemer, partner en/of pensioengerechtigde op een adequate wijze begeleid moet worden bij het maken van een keuze binnen de pensioenregeling. De norm die gesteld wordt in de uitvoering van deze zorgplicht, maakt dat wij al onze communicatie en (digitale) dienstverlening moeten aanscherpen. Het aanbieden van pensioeninformatie is niet voldoende. Er wordt van pensioenfondsen verwacht dat zij keuze ondersteunende informatie, handelingsperspectief en begeleiding gaat bieden.

2. Maatschappelijk verantwoord beleggen

'SPW streeft naar een goed en betaalbaar pensioen in een leefbare wereld voor al haar deelnemers'

De stappen die we zetten op het gebied van duurzaamheid, impact op klimaat en verantwoorde beleggingen, worden steeds concreter. Deelnemers vragen hier om. En sterker, verwachten dit ook van hun pensioenfonds. Deze en een sterker wordende publieke discussie hebben invloed op de aanscherping van ons beleggingsbeleid. En hoewel dit niet altijd zo snel kan of gaat als wij of onze deelnemers zouden willen, delen we de stappen die we zetten.

Met de campagne 'Meer dan je denkt' laten we zien welke stappen we zetten en lichten we resultaten toe. Aangemoedigd door reacties en vragen van deelnemers, verkochten wij in april 2022 onze beleggingen in kolen- en teerzandbedrijven. En met de publicatie van ons eerste klimaatactieplan sluiten we met aan bij het Nederlands klimaatakkoord. Met het publiceren van

een dashboard op onze website, maken we ons stemgedrag als actief aandeelhouder zichtbaar. Dit maakt transparant hoe wij beleggen en hoe wij engagement inzetten voor een goed pensioen en een leefbare wereld.

3. SPW als digitaal fonds

Het derde speerpunt is onze ambitie om een digitaal fonds te zijn. Dit kent verschillende vormen. Denk hierbij aan de (door)ontwikkeling van de digitale dienstverlening in MijnSPW. Verschillende online tools helpen deelnemers om overzicht en inzicht te krijgen gedurende zijn/haar loopbaan, of om zich te oriënteren op de keuzemogelijkheden van het pensioen (Pensioencoach), tot de daadwerkelijke pensioenaanvraag (Pensioenplanner).

Op het gebied van communicatie versturen wij steeds meer digitaal. Zowel de wettelijk verplichte brieven, als ook de nieuwsbrief die eens per kwartaal wordt verstuurd. Het op orde hebben van contactgegevens is hierbij een uitdaging. Niet alleen bij de toestroom van jonge, nieuwe deelnemers. Maar ook het groeiend aantal gewezen deelnemer blijkt soms lastig of niet te bereiken bij het ontbreken van een privé e-mailadres. Verschillende initiatieven zijn ingezet om het digitale bereik van SPW te vergroten. Dit resulteerde in een groei van ons bereik van de gehele doelgroep met geldige e-mailadressen (72%), abonnement op de nieuwsbrief (54%) en de toestemming voor het digitaal ontvangen van post (83%).

De inzet van spraak naar tekst technologieën bij telefonisch contact, verbetert onze dienstverlening aan de telefoon. Denk hierbij aan het automatisch loggen van een gesprek, als ook de effectiviteit van woordgebruik in de beantwoording van vragen. SPW blijft inzet van technologieën om dienstverlening te verbeteren, onderzoeken.

Het bereik op LinkedIn groeide van 950 naar ruim 1300 volgers. Dit kanaal zetten we in voor losse berichtgeving en het uitzetten van campagnes. Door vanuit de nieuwsbrief of een post op LinkedIn, te verwijzen, zagen we het bezoek op de website groeien tot 280.000 bezoeken (170.000 in 2021) en het aantal inlogs op MijnSPW naar 41.000 (26.500 in 2021). Het monitoren en analyseren van gebruik en gemak, helpt ons te verbeteren en nieuwe functionaliteiten toe te voegen.

Veiligheid en de beveiliging van data is essentieel. Vooruitlopend op de wet digitale overheid, is in 2022 de inlog van MijnSPW dan ook verzaamd naar een zogenaamde twee factor authenticatie. Dit is zonder problemen verlopen.

Hoe we onze deelnemers bereiken

Onze basis dienstverlening kent een aantal activiteiten, waaronder het versturen van de nieuwsbrief. Aan het eind van ieder kwartaal wordt deze verstuurd aan deelnemers en werkgevers. Ook dit jaar is aandacht besteed aan steeds specifiekere content voor de verschillende doelgroepen; actief, gewezen of gepensioneerd.

Het jaar 2022 kende een record aantal deelnemers en werkgevers dat onze bijeenkomsten bijwoonde. Door het aanbieden van fysiek en digitale sessies, zagen we een toename in het aantal deelnemers als ook in de waardering voor de bijeenkomsten. In het najaar vond een bijeenkomst plaats speciaal voor gewezen deelnemers. En in september is een pilot gehouden met jongeren, in samenwerking met Jong Woonstad. De jongere doelgroep is opgezocht om te kijken hoe we pensioen dichtbij kunnen brengen. Het doel was om kennis over pensioen te vergroten, als ook te achterhalen hoe we pensioen beter onder de aandacht kunnen krijgen. Aan de hand van stellingen kwamen mooie discussies op gang. De pilot was succesvol. Komend jaar willen we een dergelijke bijeenkomst, specifiek voor jongeren, vormgeven.

Vanuit het motto van SPW, Goed voor elkaar, werd in het voorjaar aandacht gevestigd op de verzekering voor het ANW hiaatpensioen. In dat geval keert SPW een extra inkomen uit voor nabestaanden. De afgelopen jaren zagen we het gebruik hiervan afnemen. Het effect was kort maar krachtig. Het was een wijze les om het brede aanbod van de regeling van SPW onder de aandacht te blijven brengen.

Het voorjaar stond in het teken van de verkiezingen van het Verantwoordingsorgaan. SPW heeft haar deelnemers opgeroepen zich kandidaat te stellen. En met resultaat. Op 1 juli zijn 10 nieuwe kandidaten geïnstalleerd en vertegenwoordigen zij ruim 70.000 mensen die pensioenrechten hebben opgebouwd bij SPW.

Een tweetal nieuwe campagnes zijn dit jaar toegevoegd. 'Laat het je toekomst weten' draagt bij aan bewustwording van levensgebeurtenissen. Want wanneer je leven verandert, verandert je toekomst. En dus ook je pensioen. Deze langlopende campagne ging in het najaar van 2022 van start met een video waarbij een deelnemer van SPW de hoofdrol speelde. Samen met het Werkgeverspanel is het idee ontstaan voor de campagne 'Jouw pensioen staat als een huis'. Hierbij wordt de werkgever in gesprek met een nieuwe medewerker geholpen om het pensioen van SPW als goede arbeidsvoorwaarde in te brengen. Goed werkgeverschap en de waarde van pensioen zijn hier van belang. De bestaande campagnes Warm Welkom en Met Pensioen Gaan zijn geactualiseerd en aangepast op basis van feedback.

Ontzorgen van onze werkgevers

Werkgevers willen wij zo goed mogelijk faciliteren en ontzorgen. De introductie van de intranetservice en communicatieplanner, komen voort uit specifieke behoeften om pensioeninformatie intern te kunnen delen dan wel op de hoogte te zijn van communicatie die door SPW wordt verstuurd. Met het tijdig delen van flexfactoren, de nieuwe premies en kengetallen en de tekst voor het jaarwerk, proberen wij de werkgever te ontzorgen.

Samenwerking met Aedes

Op meerdere momenten in het jaar is de samenwerking gezocht met branchevereniging Aedes. Met een nieuwsbericht op de website of een artikel in hun digitale nieuwsbrief, is het gelukt om de aandacht én het bereik te vergroten. Wanneer de gelegenheid zich voordoet, zoeken we elkaar ook in de toekomst op.

Het luisteren naar de 'stem van de klant'

Het is niet alleen aan het einde van jaar, of enkel de resultaten van het klanttevredenheidsonderzoek, die ons bijsturen in hetgeen we doen. Het luisteren naar de 'stem van de klant' in de vorm van feedback, werd ook dit jaar gefaciliteerd door de Feedbackloop. Hierbij worden tweewekelijks klantsignalen voorgelegd en besproken hoe wij onze communicatie en dienstverlening kunnen aanpassen. Aan het eind van het jaar heeft er een audit plaatsgevonden door de Stichting van Het Gouden Oor. We zijn in afwachting van de uitslag.

Vooruitblik 2023

Samen met het bestuur, de communicatiecommissie, een afvaardiging van het Verantwoordingsorgaan en werkgeversbediening, is in het voorjaar geschreven aan het Meerjarencommunicatiebeleidsplan 2023-2025. Hierbij is de strategische focus verlegd:

'Van het bouwen van vertrouwen, naar het behouden van vertrouwen.'

Want hoe kan SPW haar ambitie als 'vertrouwde coach' het beste invulling geven? En wat is de impact van alle veranderingen op weg naar een nieuw pensioenstelsel?

Met een heldere ambitie en het genoten vertrouwen zijn in het communicatiejaarplan 2023 de eerste activiteiten opgetekend.

De komst van de nieuwe keuzemogelijkheid bedrag ineens laat zien welke uitdagingen dit met zich meebrengt. Bedrag ineens maakt het mogelijk om tot 10% van het totale flexpensioen in een keer op te nemen. Dit heeft niet alleen invloed op de levenslange pensioenuitkering, maar ook op iemands financiële plaatje. De komst van deze keuzemogelijkheid is aangekondigd bij deelnemers en werkgevers. Maar doordat de wet meermaals is uitgesteld, is het enkel bij informeren gebleven. Naar verwachting gaat de wet per 1 januari 2024 in en starten we rond de zomer met de communicatie.

Wijzigingen in reglementen, statuten en verplichtstelling

Flexpensioenreglement

In 2022 is het flexpensioenreglement per 1 juli 2022 op de volgende drie punten gewijzigd.

Extra toeslagverlening per 1 oktober 2022

De wijzigingen in het reglement hielden verband met de extra toeslagverlening per 1 oktober 2022 op grond van de wettelijke verruiming van de toeslagregels voor het jaar 2022. Bij deze aanpassing is de mogelijkheid in het reglement toegevoegd dat pensioenaanspraken- en rechten ook op een andere datum dan 1 januari kunnen worden verhoogd.

Geen collectieve verhoging lonen met terugwerkende kracht

Hierbij is verduidelijkt dat een besluit van cao-partijen om gedurende een kalenderjaar met terugwerkende kracht de lonen collectief te verhogen, niet kan leiden tot een verhoging van de eerder vastgestelde pensioengrondslag.

Herleven recht op premievrije deelneming

Daarbij is van de gelegenheid gebruik gemaakt om een bepaling in verband met premievrije deelneming bij arbeidsongeschiktheid aan te passen, zodat deze kan herleven bij eenmalige tijdelijke neveninkomsten.

Artikel 6, 28, 29, 37 en 38 van het pensioenreglement zijn hierop aangepast.

Per 1 januari 2023 is het flexpensioenreglement gewijzigd op het volgende punt.

Bedrag ineens

De mogelijkheid voor de keuze van een bedrag ineens bij pensioneren is opgenomen in het reglement. De opname van een bedrag van maximaal 10% van de waarde van het ouderdomspensioen is een eerste onderdeel van het nieuwe pensioenstelsel. De verwachte ingangsdatum van deze nieuwe keuze is nog niet bekend. De overheid moet hierover nog besluiten.

Artikel 8, 18 en 19 van het pensioenreglement zijn hierop aangepast.

Statuten

In 2022 zijn hierin geen wijzigingen aangebracht.

Nettopensioenreglement

De actuariële factoren en beheerkosten zijn aangepast in het nettopensioenreglement.

Klachten en geschillen

In 2022 heeft het bestuur van SPW twaalf individuele zaken met een beroep op hardheid behandeld. Hiervan zijn er zeven toegewezen en vijf afgewezen.

Een aantal dossiers gaf aanleiding voor aanpassing van het pensioenreglement per 1 juli 2022 inzake premievrije deelneming bij arbeidsongeschiktheid.

Er zijn dertien klachten ingediend. Er zijn geen klachten die betrekking hebben op een specifiek onderwerp. De klachten hebben niet geleid tot aanpassing van de pensioenregeling of processen die hieruit voortvloeien. Een aantal klachten heeft wel tot specifieke maatregelen geleid. Voor een nader inzicht in de klachten en de afhandeling ontvangt het bestuur van SPW driemaandelijks een klachtenrapportage van de pensioenuitvoerder.

In 2022 is er door SPW een verzoek tot bemiddeling door de Ombudsman Pensioenen (hierna 'de Ombudsman') behandeld. Het verzoek tot bemiddeling heeft ertoe geleid dat de hardheidsclausule is toegepast. En dat er met terugwerkende kracht, onder aftrek van de kosten voor vrijwillige voortzetting over de desbetreffende periode, alsnog arbeidsongeschiktheidspensioen is toegekend.

In 2022 heeft de Ombudsman het bestuur erover geïnformeerd dat een klacht aangaande de indexatie van pensioenen niet door de Ombudsman in behandeling is genomen. De taak van de Ombudsman is om te bemiddelen bij een klacht over de uitvoering van het pensioenreglement en niet over de inhoud van het reglement. Deze informatie is voor kennisneming aangenomen.

In november 2022 heeft de Ombudsman in zijn blog een oproep gedaan om het mogelijk te maken dat deelnemers, van wie het tijdelijk dienstverband eindigt tijdens ziekte, ook in aanmerking kunnen komen voor premievrije deelneming bij arbeidsongeschiktheid. Voor SPW geldt dat reglementair alleen vereist is dat werkenden op de eerste ziekte dag deelnemer zijn aan het fonds en niet ook op de eerste dag van de WIA-uitkering. Daarmee wordt het doel van het convenant uit 2013 nageleefd.

In 2022 is de geschillencommissie niet bijeen geweest.

Hieronder volgt een schematische weergave van de hiervoor beschreven behandeling van de individuele verzoeken.

	Aantallen
Beroep op hardheid behandeld door het bestuur	
Verzoeken in behandeling 1 januari 2022:	-
Ingediende verzoeken 2022:	12
Afgewikkelde geschillen 2022:	12
- Waarvan aanpassing besluit	7
- Waarvan handhaving besluit	5
- Waarvan ingetrokken door deelnemer	-
- Waarvan niet ontvankelijk	-
In behandeling 31 december 2022:	-
Klachten	
Klachten in behandeling 1 januari 2022:	-
Ingediende klachten 2022:	13

	Aantallen
Afgewikkelde klachten 2022:	13
- Waarvan aanpassing besluit	-
- Waarvan handhaving besluit	13
- Waarvan ingetrokken door deelnemer	-
- Waarvan niet ontvankelijk	-
In behandeling 31 december 2022:	-

Geschillen

Geschillen in behandeling 1 januari 2022:	-
Ingediende geschillen 2022:	-
Afgewikkelde geschillen 2022:	-
- Waarvan aanpassing besluit	-
- Waarvan handhaving besluit	-
- Waarvan ingetrokken door deelnemer	-
- Waarvan niet ontvankelijk	-
In behandeling 31 december 2022:	-

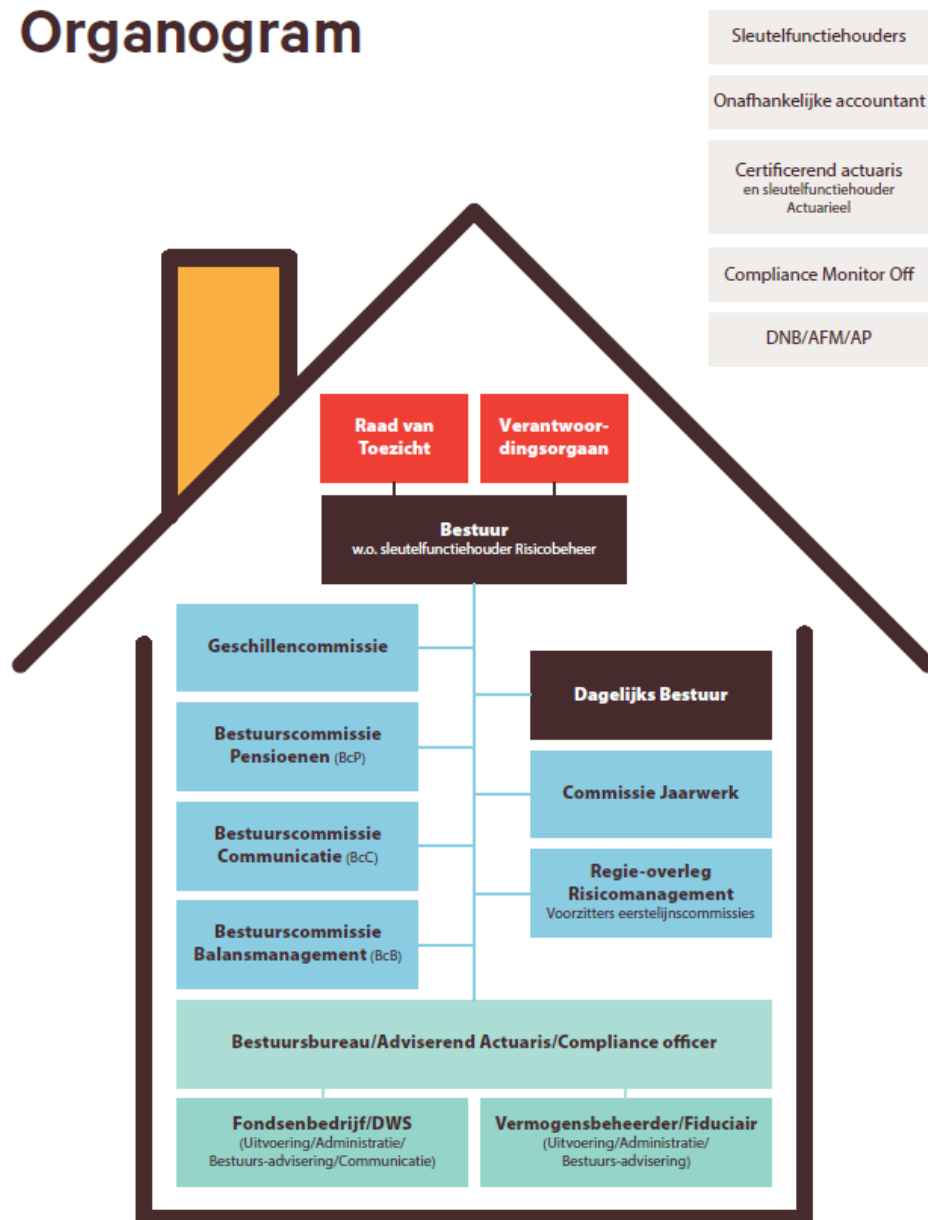
Klachten via Ombudsman Pensioenen

Klachten in behandeling 1 januari 2022:	1
Ingediende klachten 2022:	-
Afgewikkelde geschillen 2022:	1
- Waarvan behandeld als klacht/geschil	1
- Waarvan normaal in behandeling genomen door fonds	1
- Waarvan behandeld door de Ombudsman Pensioenen	1
In behandeling 31 december 2022:	-

Organisatie

De organisatie van SPW ziet er als volgt uit:

Organogram

Bestuur

Ultimo 2022 was de samenstelling van het bestuur als volgt:

Leden	Leeftijd	Geslacht	Benoemende organisatie	Functie	In functie sinds	Einde zittingsduur
M.A. Blomberg	59	V	FNV	Voorzitter werknemers en vigerend voorzitter	27-5-2010	27-5-2026
H. Jagersma	65	M	Aedes vereniging van woningcorporaties	Voorzitter werkgevers	18-10-2021	18-10-2033
B. Debrauwer	70	M	Namens gepensioneerden		2-2-2015	2-2-2027
P.C. Jaspers	57	M	Aedes vereniging van woningcorporaties	Secretaris werkgevers	9-7-2021	9-7-2033
C.A.P. Kuiper	44	V	Aedes vereniging van woningcorporaties		4-6-2020	4-6-2032
R. van Oostrom	45	M	CNV Vakmensen	Secretaris werknemers	1-1-2018	1-1-2030
M.H. Rosenberg	60	M	Onafhankelijk		1-7-2014	1-7-2026
M. Simon	62	M	Vakbond De Unie	Sleutelfunctiehouder Risicobeheer	25-3-2019	25-3-2031

Bestuurswisselingen

In 2022 zijn geen wisselingen in het bestuur geweest.

Dagelijks bestuur

De voorzitter van werkgeverszijde en de voorzitter van werknemerszijde vormen het dagelijks bestuur. Zij worden ondersteund door de directeur van het bestuursbureau, de heer H.A.J. de Valck en de bestuurssecretaris B. Braafhart. De heer De Valck is ook adviserend actuaris en Compliance Officer.

Bestuursbureau

Het bestuur heeft een bestuursbureau ingericht waar acht medewerkers werkzaam zijn. Dit bureau ondersteunt het bestuur bij de besturing van het fonds. Het bestuursbureau staat onder leiding van de heer Y. Boon.

Sleutelfunctiehouders

De heer M.N.J. Kee was tot 1 juli 2022 de sleutelfunctiehouder interne audit. De heer J. Herder is per 1 juli 2022 zijn opvolger. Mevrouw K. Kusters-van Meurs is de sleutelfunctiehouder Actuariel. De sleutelfunctiehouder Risicobeheer is bestuurslid de heer M. Simon.

Evenwichtige verdeling / diversiteit bestuurszetels

De man/vrouw-verdeling van de bestuurszetels is niet evenwichtig.

Ultimo 2022 waren er twee vrouwen op een bestuur van acht leden; één ervan is namens werknemers de bestuursvoorzitter. Het bestuur heeft een diversiteitsbeleid vastgesteld. Daarin is onder meer het volgende opgenomen: De bestuurders vullen elkaar aan op het gebied van de voor het pensioenfondsbestuur vereiste competenties en verdieping ten aanzien van deskundigheid, zodat zij tezamen voldoende geschikt zijn om het pensioenfonds te besturen. Het bestuur voldoet aan dit punt. Het bestuur

streeft ernaar dat in ieder geval minimaal één man en minimaal één vrouw zitting heeft in het bestuur. Dit is ultimo 2022 het geval.

Bij toekomstige vacatures zal het bestuur er bij het opstellen van de profielen naar streven de verhouding tussen mannen en vrouwen in het bestuur zo evenwichtig mogelijk te maken en te houden. Hiervoor is van belang dat SPW ook kandidaten moet aantrekken die voldoende in het profiel passen ter zake van de geschiktheid en dat zij ook als zodanig worden goedgekeurd door de toezichthouder DNB. Een vereiste met betrekking tot diversiteit moet niet leiden tot het blijven bestaan van een vacature in het bestuur. Het bestuur heeft het diversiteitsbeleid vastgesteld en zoveel mogelijk toegepast.

Het beleid heeft er inmiddels toe geleid dat het bestuur, het VO en de RvT voldoen aan het beleid. In de afgelopen jaren zijn twee bestuurders aangetrokken van begin 40.

Ook is de vacature bij de RvT in 2022 is opgevuld met een vrouw .

Daarmee voldoet SPW bijna volledig aan de normen 33, 35, 36 en 38 van de Code Pensioenfondsen (zie ook het hoofdstuk Code Pensioenfondsen)

Verantwoordingsorgaan

De leden van het VO die de deelnemers en pensioengerechtigden vertegenwoordigen (respectievelijk zes en vier leden), worden lid door middel van verkiezingen. Het bestuur en het VO zijn van mening dat de representativiteit het best geborgd is als er geen dwingende vereisten zijn aan de kandidaten die uiteindelijk plaatsnemen in het VO. Simpelweg de kandidaten die de meeste stemmen hebben verworven, nemen plaats in het VO. Hiermee wordt de vertegenwoordiging van de populatie het best gediend. Wel toetst het bestuur de voorgedragen kandidaten mede aan de hand van de diversiteitsdoelstellingen. Het bestuur vindt dat het VO geschikt en divers samengesteld is.

In de aanloop naar de verkiezingen voor het VO in 2022 heeft SPW besloten het diversiteitsbeleid te stimuleren en de diversiteit in de kandidaatstelling actief te bevorderen.

De verkiezingen voor het verantwoordingsorgaan zijn goed verlopen. We organiseerden de verkiezingen om te bepalen wie vanaf 1 juli 2022 de 6 leden zijn namens de (actieve) deelnemers bij SPW. En welke 4 leden plaatsnemen namens de pensioengerechtigden. De twee werkgeversleden worden voorgedragen door Aedes vereniging van woningcorporaties, en benoemd door het bestuur.

Het bestuur verwacht van, en verzoekt, aan Aedes altijd dat zij bij voordracht zoveel mogelijk streeft naar diversiteit tussen de beide leden, gelet op leeftijd en geslacht.

Ultimo 2022 was de samenstelling naar leeftijd en geslacht van het Verantwoordingsorgaan als volgt. Opgenomen is ook welke geleding wordt vertegenwoordigd.

Leden	Leeftijd	Geslacht	Vertegenwoordigt	In functie sinds	Einde zittingsduur
H. Both	29	m	Werknemers	1-7-2022	1-7-2026
A.H. Catau	72	m	Pensioengerechtigden	1-7-2018	1-7-2026
G.W. Kamp	75	m	Pensioengerechtigden	1-7-2022	1-7-2026
J.W. de Landmeter	67	m	Pensioengerechtigden	1-7-2022	1-7-2026
J.J. Martens	56	m	Werknemers	1-7-2022	1-7-2026
N.T.J. Overdevest	63	m	Werkgevers	15-10-2019	1-7-2026
C. van der Pauw	43	v	Werknemers	1-7-2022	1-7-2026
J.J. Rebelo Oliveira dos Santos	65	m	Werknemers	1-7-2018	1-7-2026
B. van Steen	50	v	Werknemers	1-7-2022	1-7-2026
D. Visser	40	m	Werkgevers	14-7-2021	1-7-2026
A.A. Vroege	74	v	Pensioengerechtigden	1-7-2018	1-7-2026
E. de Wilde	45	v	Werknemers	1-7-2022	1-7-2026

Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht bestaat uit drie onafhankelijke leden.

De leden van de Raad van Toezicht worden door het bestuur benoemd op bindende voordracht van het verantwoordingsorgaan. De raadsleden zijn benoemd op basis van de profielschets Raad van Toezicht. Daarin zijn eisen ten aanzien van geschiktheid, deskundigheid en competenties omtrent de leden van de RvT opgenomen. De RvT toetst jaarlijks het auditplan en de periodieke verslagen van de sleutelfunctiehouder interne audit (SFH IA) en bespreekt deze met de SFH IA.

In 2022 is de samenstelling van de RvT gewijzigd: per 1 juli 2022 heeft de heer Zeverijn afscheid genomen van de RvT. Met ingang van 1 juli 2022 is Mevrouw Hendriks benoemd in de RvT, met governance als aandachtsgebied. De heer Covers heeft het voorzitterschap overgenomen van de heer Zeverijn.

Uitmo 2022 was de samenstelling van de Raad van Toezicht als volgt:

Leden	Leeftijd	Geslacht	Functie	In functie sinds	Einde zittingsduur
F.J.C. Covers	64	M	Voorzitter	1-7-2017	1-7-2023
R. van Ewijk	56	V	Lid	1-7-2021	1-7-2027
M.J.M. Hendriks	48	V	Lid	1-7-2022	1-7-2028

De RvT heeft de wettelijke taak toezicht te houden op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het pensioenfonds. De RvT geeft een oordeel over het functioneren van het bestuur en is onder meer belast met het toezicht op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur. Naast deze wettelijke taken heeft de RvT een aantal goedkeuringsrechten. In dit kader heeft de RvT in 2022 goedkeuring verleend aan een aantal bestuursbesluiten.

Accountant en actuaris

De accountant van SPW is de heer drs. M. Ferwerda RA, verbonden aan PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. De certificerend actuaris is mevrouw drs. K. Kusters-van Meurs AAG, verbonden aan Mercer (Nederland) B.V. Zij is ook de actuariële sleutelfunctiehouder. Als sleutelfunctiehouder is zij geëvalueerd. Het beeld van de sleutelfunctiehouder Actuarieel is positief.

Bestuurlijke boetes en aanwijzingen

In het verslagjaar is geen sprake geweest van:

- het opleggen van dwangsommen en boetes door de toezichthouder;
- een aanwijzing van de toezichthouder als bedoeld in artikel 171 van de Pensioenwet;
- de aanstelling van een bewindvoerder door de toezichthouder als bedoeld in artikel 173 van de Pensioenwet en
- de beëindiging van de situatie, als bedoeld in artikel 172 van de Pensioenwet, waarin de bevoegdheidsuitoefening van alle of bepaalde organen van een pensioenfonds is gebonden aan toestemming van de toezichthouder.

In het verslagjaar is sprake geweest van een herstelplan als bedoeld in artikel 138 van de Pensioenwet. Vanaf 30 september 2022 is SPW uit herstel.

Integriteit

SPW beschikt over een integriteitsbeleid. Het bestuur van SPW heeft in het verslagjaar de gedragscode geactualiseerd.

De integriteitscode “Zo zijn onze manieren” is als bijlage bij de gedragscode opgenomen. Evenals de insiderregeling. Daarnaast heeft het fonds een klokkenluidersregeling, een incidentenregeling en een regeling ongewenst gedrag. Er zijn geen bijzonderheden te melden.

Evaluatie functioneren bestuur

Over het algemeen oordeelt -evenals in voorgaande jaren- het bestuur positief over het eigen functioneren. SPW wil wendbaarder en onafhankelijker van de uitvoeringsorganisatie worden. Het bestuur heeft daarnaast de behoefte om elkaar meer te vinden, zowel op persoonlijk vlak als in onderzoekend- en toekomstgerichtheid. Aangaande het thema efficiënte organisatie zijn er praktische stappen genoemd die de hoeveelheid stukken voor vergaderingen enigszins kunnen beperken.

Code Pensioenfondsen

Het fonds voldoet nu praktisch aan alle normen uit de Code pensioenfondsen; tenminste die normen waar het zelf over gaat. SPW voldoet niet volledig aan de normen 33, 35, 36 en 38 uit de Code Pensioenfondsen. Deze normen betreffen de zittingsduur en diversiteit in de samenstelling van de fondsorganen.

Voor zover er sprake is van onderuitbesteding door de uitvoeringsorganisatie, steunt de uitvoeringsorganisatie op International Standard on Assurance Engagements (ISAE) 3402 – of accountantsverklaringen van de partijen waaraan de uitvoeringsorganisatie heeft uitbesteed. Er zijn stappen gezet in het verslagjaar en er is voldoende zicht en helderheid bij het bestuur over de onderuitbestedingen; daarmee wordt volledig voldaan aan norm 12.

Code Pensioenfondsen: rapportagenormen

De Code Pensioenfondsen kent acht normen (van de 65) die altijd om een toelichting vragen (de zogenoemde “rapportagenormen”):

Naleving rapportagenormen

Rapportagenorm	Voldoet het fonds aan de norm?	Vindplaats toelichting jaarverslag of website
----------------	---	---

Norm 5

Het bestuur legt verantwoording af over het beleid dat het voert, de gerealiseerde uitkomsten van dit beleid en de beleidskeuzes die het eventueel voor de toekomst maakt. Het bestuur weegt daarbij de verschillende belangen af van de groepen die bij het pensioenfonds betrokken zijn. Ook geeft het bestuur inzicht in de risico's van de belanghebbenden op korte en lange termijn, gerelateerd aan het overeengekomen ambitieniveau.	ja	Het bestuur rapporteert in het "Bestuursverslag" over het beleid dat het voert, de gerealiseerde uitkomsten van dit beleid en de beleidskeuzes die het eventueel voor de toekomst maakt.
---	----	--

Norm 31

De samenstelling van fondsorganen is wat betreft geschiktheid, complementariteit, diversiteit, afspiegeling van belanghebbenden en continuïteit, vastgelegd in beleid. Zowel bij de aanvang van een termijn, als ook tussentijds bij de zelfevaluatie vindt een check plaats.	ja	Het bestuur rapporteert in het hoofdstuk 'Organisatie' bij de diverse gremia over de samenstelling ervan fondsorganen en de geschiktheid van de leden.
---	----	--

Norm 33

In zowel het bestuur als in het VO of het BO is er tenminste één vrouw en één man. Er zitten zowel mensen van boven als van onder de 40 jaar in. Het bestuur stelt een stappenplan op om diversiteit in het bestuur te bevorderen.	Nee	In het hoofdstuk 'Organisatie' rapporteert het bestuur over de diverse samenstelling van fondsorganen, de doelen ten aanzien van diversiteit en de stappen voor het bevorderen van diversiteit.
--	-----	---

Norm 47

Het intern toezicht betreft deze Code bij de uitoefening van zijn taak.	ja	De Raad van Toezicht betreft de Code bij de uitoefening van zijn taak en rapporteert hierover in zijn rapportage intern toezicht.
---	----	---

Rapportagenorm	Voldoet het fonds aan de norm?	Vindplaats toelichting jaarverslag of website
----------------	---	---

Norm 58

Het bestuur geeft publiekelijk inzicht in missie, visie en strategie.	ja	In de Inleiding beschrijft het bestuur de missie, visie en strategie van het fonds.
---	----	---

Norm 62

Het bestuur legt zijn overwegingen omtrent verantwoord beleggen vast en zorgt ervoor dat deze beschikbaar zijn voor belanghebbenden.	ja	Het bestuur licht in het hoofdstuk 'Vermogensbeheer' de overwegingen toe om maatschappelijk verantwoord te beleggen.
--	----	--

Norm 64

Het bestuur rapporteert in het jaarverslag over de naleving van de interne gedragscode (zoals bedoeld in de normen 15 en 16) en deze Code, net als over de evaluatie van het functioneren van het bestuur.	ja	In het hoofdstuk 'Organisatie' rapporteert het bestuur over de naleving van de integriteitregeling en over de evaluatie van het functioneren van het bestuur.
--	----	---

Norm 65

Het bestuur zorgt voor een adequate klachten- en geschillenprocedure die voor belanghebbenden eenvoudig toegankelijk is. In het jaarverslag rapporteert het bestuur over de afhandeling van klachten en de veranderingen in regelingen of processen die daaruit voortvloeien.	ja	In het hoofdstuk 'Wijzigingen in reglementen, statuten en verplichtstelling' wordt gerapporteerd over de behandeling van klachten en geschillen.
---	----	--

Gedragslijn Verwerking persoonsgegevens pensioenfondsen

De vraag of APG bij de in 2022 in het kader van het uitvoeren van de pensioenregeling van SPW verrichte gegevensverwerkingen de Gedragslijn heeft nageleefd, kan op basis van de onderscheiden verplichtingen uit de Gedragslijn opgenomen conclusies beantwoord worden met de consoliderende en generieke conclusie dat APG deze Gedragslijn ten gronde heeft nageleefd.

De functionaris voor gegevensbescherming van APG heeft in 2021 een aantal aanbevelingen gedaan ter afronding, evaluatie, verbetering dan wel optimalisering die allen een nog hogere efficiency op het naleven van de Gedragslijn tot doel hebben. Deze acties ter vergroting van de efficiency zijn deels reeds uitgevoerd en niet van zodanige aard, karakter of risico dat de overall conclusie geen stand zou kunnen houden. Wel spreekt hieruit de ambitie van APG om de komende jaren het naleven van de Gedragslijn en dus ook de AVG op een hoger volwassenheidsniveau te tillen en voor zichzelf de meetlat nog hoger te leggen. Dit is en blijft een continu proces. De conclusie is gebaseerd op een strikte uitleg van de Gedragslijn en moet ook volledig geplaatst worden in het perspectief van deze Gedragslijn. Dit statement is niet bedoeld om de nalevingsvraag te beantwoorden vanuit een risk of compliance invalshoek. Daarvoor zijn de risk/compliance kwartaal risicorapportages.

Ondertekening

Harderwijk, 13 juni 2023

STICHTING PENSIOENFONDS VOOR DE WONINGCORPORATIES (SPW)

Het bestuur:

H. Jagersma, fungerend voorzitter
mw. M.A. Blomberg, voorzitter
H.J.J. Debrauwer
P.C. Jaspers
C.A.P. Kuiper
R. van Oostrom
M.H. Rosenberg
M. Simon

Raad van Toezicht:
F.J.C. Covers, voorzitter
R. van Ewijk
M.J.M. Hendriks

Verslag van de Compliance Officer

De Compliance Officer doet hierbij verslag van zijn bevindingen over het verslagjaar 2022.

Inleiding

In het kader van compliance zijn verschillende taken neergelegd bij de Compliance Officer. In de rapportage daarover aan het bestuur zijn verschillende onderwerpen opgenomen die hieronder zijn weergegeven:

- Financiële belangen in zakelijke relaties van SPW;
- Het verstrekken of ontvangen van relatiegeschenken;
- Het aanvaarden van uitnodigingen;
- Relevante nevenfuncties;
- Privé handelen met een (beoogde) zakelijke relatie van SPW;
- Privé relaties met een (beoogde) zakelijke relatie van SPW;
- Belangenverstrengeling;
- Privégebruik van eigendommen van SPW;
- Voorwetenschap;
- Informatiebeveiliging en
- Insiderregeling.

Gedrag en integriteit

De Compliance Officer toetst jaarlijks of iedere verbonden persoon de gedragscode en het informatiebeveiligingsbeleid heeft nageleefd. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van een uitgebreide vragenlijst. De conclusie van de Compliance Officer is dat, op één na, iedere verbonden persoon zich aan de gedragscode en het informatiebeveiligingsbeleid heeft gehouden. Van één verbonden persoon heeft de Compliance Officer dit niet kunnen vaststellen, omdat hij vanwege ziekte niet in staat is geweest om de vragenlijst in te vullen.

Onderwerpen die specifiek betrekking hebben op de “insiderregeling” zijn namens het fonds uitgevraagd door de Compliance Officer van de uitvoeringsorganisatie. De conclusie van de Compliance Officer van de uitvoeringsorganisatie is dat de leden van het bestuur en het bestuursbureau van SPW zich in 2022 aan de “insiderregeling” hebben gehouden.

Een beoordeling of er sprake kan zijn van (een schijn van) belangenverstrengeling vindt plaats bij het aantreden van nieuwe verbonden personen en zodra een verbonden persoon een nieuwe nevenfunctie aanvaard. Het Dagelijks Bestuur dient goedkeuring te geven alvorens een nieuwe nevenfunctie door een verbonden persoon wordt aanvaard. In het verslagjaar heeft het Dagelijks Bestuur aan alle nieuw aanvaarde nevenfuncties goedkeuring verleend.

Verslag Raad van Toezicht

Inleiding

De raad van toezicht (RvT), bestaande uit Fokko Covers (voorzitter), Rita van Ewijk en Mechteld Hendriks, doet hierbij verslag van zijn bevindingen over het jaar 2022.

In 2022 is de samenstelling van de RvT gewijzigd: per 1 juli 2022 heeft Sako Zeverijn afscheid genomen van de RvT. Hij heeft de afgelopen vijf jaar het voorzitterschap van de RvT op prettige en efficiënte wijze ingevuld. De RvT dankt Sako voor zijn inzet. Met ingang van 1 juli 2022 is Mechteld Hendriks benoemd in de RvT, met governance als aandachtsgebied. Fokko Covers heeft het voorzitterschap overgenomen van Sako Zeverijn; het is de bedoeling dat Mechteld, na het verstrijken van de statutaire benoemingstermijn van Fokko, per 1 juli 2023 het voorzitterschap op zich zal nemen.

Dit verslag van bevindingen is als volgt opgezet:

1. verantwoording;
2. bevindingen;
3. goedkeuring besluit vaststelling bestuursverslag en jaarrekening 2022.

1 Verantwoording

De RvT heeft de wettelijke taak toezicht te houden op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het pensioenfonds. De RvT geeft een oordeel over het functioneren van het bestuur en is onder meer belast met het toezicht op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur.

Naast deze wettelijke taken heeft de RvT een aantal goedkeuringsrechten. In dit kader heeft de RvT in 2022 goedkeuring verleend aan de volgende bestuursbesluiten:

- herbenoeming Mark Rosenberg;
- herbenoeming Berry Debrauwer;
- vaststelling beloningsbeleid; en
- vaststelling bestuursverslag en jaarrekening 2021.

De RvT legt verantwoording af over de uitvoering van de taken en de bevoegdheden aan het verantwoordingsorgaan (VO). De RvT betreft bij de uitoefening van zijn taak de Code Pensioenfonds.

De RvT werkt volgens het normenkader zoals vastgelegd in de Toezichtcode van Vereniging Intern Toezichthouders Pensioensector (VITP). Daarnaast werkt de RvT aan de hand van een toezichtsplan: aan het einde van het jaar wordt het concept toezichtsplan voor het daaropvolgende jaar opgesteld en met het bestuur en het VO besproken. Tevens wordt de voortgang van het toezichtsplan gedurende het jaar besproken met het VO en het dagelijks bestuur (DB).

Naast de onderlinge vergaderingen streeft de RvT ernaar om gedurende het jaar met alle bestuursleden individueel te spreken. Dit zijn open gesprekken zonder agenda. Daarnaast spreekt de RvT met de sleutelfunctiehouders, de directeur bestuursbureau en met medewerkers van het bestuursbureau. De leden van de RvT proberen éénmaal per jaar een vergadering van het bestuur, van elk van de bestuurscommissies en van het regieoverleg risicomangement bij te wonen. Voorts spreekt de RvT met nieuwe kandidaten voor bestuursfuncties, met bestuursleden in het kader van (her)benoeming en houdt de RvT exitgesprekken met vertrekkende bestuursleden. De RvT spreekt ten minste tweemaal per jaar met het VO en jaarlijks met de certificerend actuaire, de accountant en de compliance officer.

Begin 2022 hebben veel vergaderingen, vanwege corona, nog online plaatsgevonden; vanaf medio 2022 hebben de meeste besprekingen fysiek plaats gevonden. In dit kader was de RvT zeer verheugd dat het deel heeft kunnen nemen aan de studiereis

van het bestuur in juli 2022 en de Summer Course van APG in augustus 2022. Deze gebeurtenissen bieden de gelegenheid om op informele basis een groot aantal bestuursleden en medewerkers van het bestuursbureau te spreken.

De RvT evalueert zichzelf jaarlijks. In 2022 vond de zelfevaluatie plaats zonder begeleiding van een externe partij. De belangrijkste resultaten zijn gedeeld met het bestuur en het VO.

2 Bevindingen

De bevindingen voor 2022 worden toegelicht aan de hand van de toezichtsthema's voor 2022:

- a. Bestuur & organisatie
- b. Uitbesteding
- c. Vermogensbeheer
- d. Risicomanagement
- e. Pensioen van straks
- f. Communicatie
- g. Compliance en interne audit

Tot slot wordt een toelichting gegeven op de opvolging van de aanbevelingen en de naleving van de Code Pensioenfondsen.

Deze thema's worden toegelicht in onderdeel 2.2; in onderdeel 2.1 wordt eerst een aantal algemene ontwikkelingen benoemd.

2.1 Algemene ontwikkelingen

Het jaar 2022 is gekenmerkt door een aantal belangrijke externe ontwikkelingen, die veel aandacht hebben gevraagd van het bestuur en het bestuursbureau:

- Oekraïne-crisis: met de inval van Rusland in de Oekraïne in februari 2022 ontstond grote onzekerheid op de financiële markten. Het bestuur heeft hierop gereageerd door een crisisteam te benoemen, waarin de ontwikkelingen werden gevolgd. In september is besloten het crisisteam op te heffen en heeft het bestuur het functioneren van het crisisteam geëvalueerd.
- Coronacrisis: in 2022 zijn de belangrijkste coronamaatregelen versoepeld, en heeft het fonds weer een groot deel van de activiteiten fysiek kunnen organiseren. Dit heeft de mogelijkheid van informele contacten tussen bestuursleden en met medewerkers van het bestuursbureau aanzienlijk verruimd, en daarmee het bestuurlijk functioneren positief beïnvloed.
- Volatiliteit financiële markten: de oplopende inflatie, de oplopende rente, alsmede de sterk dalende aandelenkoersen hebben het afgelopen jaar geleid tot forse hectiek op de financiële markten, hetgeen per saldo heeft geleid tot een positieve ontwikkeling van de dekkingsgraad;
- Wetgevingsproces Wet toekomst pensioenen: de parlementaire behandeling van de Wet toekomst pensioenen is sterk vertraagd en heeft pas in december 2022 geleid tot instemming vanuit de Tweede Kamer. De verwachting is dat de wetgeving in 2023 definitief wordt vastgesteld, waarna volgende stappen kunnen worden genomen in de besluitvorming en communicatie richting de deelnemers.

De ontwikkelingen op de financiële markten hebben er mede toe bijgedragen dat de dekkingsgraad van SPW in 2022 aanzienlijk is gestegen, hetgeen het bestuur in staat heeft gesteld in december 2022 een hogere indexatie toe te kennen dan dat in het verleden gebruikelijk was. De RvT heeft dit proces van nabij gevolgd en is van mening dat de besluitvorming zorgvuldig en evenwichtig is verlopen.

Het geheel overziende is de RvT van mening dat het bestuur zeer alert en adequaat is omgegaan met bovenstaande onzekerheden.

2.2 Bevindingen per toezichtsthema

a. Toezichtsthema Bestuur & Organisatie

Eén van de taken van de RvT is zijn betrokkenheid bij benoeming en herbenoeming van bestuursleden. Bovendien kan de RvT de (her)benoeming van een (aspirant-) bestuurslid beletten indien deze niet voldoet aan de profielschets bestuur. De profielen zoals zijn opgenomen in de profielschets bestuur, zijn gericht op de behoeften en (nieuwe) inzichten van het bestuur. Er is een duidelijke lijn en er zijn goede afspraken met het bestuur en de voordragende organisaties over de (her)benoemingsprocedure. De RvT wordt bijtijds geïnformeerd en kan zijn werk goed doen.

Bevindingen:

In 2022 is de RvT betrokken geweest bij de herbenoeming van twee bestuursleden, Berry Debrauwer en Mark Rosenberg, beiden lid van de BcB. Omdat de zittingstermijn van beide bestuursleden op ongeveer hetzelfde moment eindigt, heeft de RvT bij de herbenoeming specifiek aandacht besteed aan de successieplanning, teneinde te borgen dat beide bestuursleden niet gelijktijdig zouden vertrekken. Hierover heeft de RvT gesproken met het bestuur waarbij de RvT heeft geconstateerd dat het bestuur dit op het netvlies heeft en hier rekening mee houdt.

Voor wat betreft de aansturing van APG is het afgelopen jaar gebleken dat deze binnen het bestuur en de bestuurscommissies verschillend werd ervaren. Het bestuur heeft hier veel over gesproken. Het resultaat is dat het bestuur de verschillende meningen op één lijn heeft gebracht ('bestuurlijke alignment'), en een gezamenlijke visie heeft ontwikkeld op de houding ten opzichte van en de aansturing van APG. Hierbij is onderscheid aangebracht tussen inhoudelijke en relationele aspecten. Kern van de houding is 'gecontroleerd vertrouwen', dat wil zeggen dat SPW een constructief-kritische houding wenst aan te nemen richting de dienstverlening door APG. De RvT is zich ervan bewust dat dit ook eisen stelt aan het bestuursbureau: het bestuursbureau ondersteunt immers de (voorzitters van) de bestuurscommissies en kan een belangrijke rol spelen om invulling te geven aan de aansturing van APG.

Aanbevelingen:

1. Zorg voor doorontwikkeling van de actieve invulling door bestuur, commissies en het bestuursbureau aan de door SPW gewenste regierol richting APG. Dit kan bijvoorbeeld door agendasetting, prioritering, bewuste keuze inzake de aanwezigheid APG bij vergaderingen en door optimaal gebruik te maken van de ondersteuning die het bestuursbureau op dit vlak kan bieden.

b. Toezichtsthema Uitbesteding

SPW heeft het pensioenbeheer en het vermogensbeheer uitbesteed aan APG, en is daarmee in hoge mate afhankelijk van de kwaliteit van de door APG geleverde diensten. Het monitoren en evalueren door SPW van deze uitbesteede processen, inclusief de risicobeheersing, is primair neergelegd bij de commissies. Van belang daarbij is dat er voldoende 'countervailing power' aanwezig is binnen de commissies.

Medio 2021 is het bestuur versterkt door een bestuurslid met het aandachtsgebied 'uitbesteding en audit'. Dit bestuurslid schuift als commissielid aan bij zowel de bestuurscommissie balansmanagement als de bestuurscommissie pensioenen bij agendapunten die betrekking hebben op het onderwerp uitbesteding.

Bevindingen

APG is een grote, deskundige en complexe organisatie waar veel specialisten werkzaam zijn. Het vraagt van SPW blijvend aandacht om, vanuit haar verantwoordelijkheden, goed aan te sluiten op de APG-organisatie. Op grond van eigen waarnemingen is de RvT van mening dat er binnen de commissies en binnen het bestuur en het bestuursbureau voldoende kritisch vermogen aanwezig is om in control te zijn op de uitbesteede diensten. Ook de externe adviseurs dragen bij aan de countervailing power richting APG.

Op bestuurlijk niveau vindt periodiek voorzittersoverleg plaats met APG om de algemene ontwikkelingen en de voortgang op de openstaande strategische en tactische punten te bespreken.

De RvT constateert dat het bestuurlijke alignment en de daaruit volgende benadering van APG, de positie van SPW richting APG verduidelijkt, versterkt en verzakelijkt. Waar in 2021 de nadruk heeft gelegen op het aanscherpen van de afspraken met betrekking tot pensioenbeheer, is vanaf medio 2022 de inspanning gericht op de aanscherping van de afspraken over het fiduciair management en het vermogensbeheer (zie hierover meer bij het toezichtsthema vermogensbeheer). Deze verzakelijking leidt niet alleen tot een cultuurverandering binnen SPW, maar zal op termijn ook moeten leiden tot een verandering bij APG. De RvT is zeer positief over het feit dat SPW hiertoe het initiatief heeft genomen, maar realiseert zich ook dat dit traject ook de komende jaren veel bestuurlijke aandacht zal vragen.

Aanbevelingen:

2. Ga door op het ingezette pad inzake de verzakelijking van de samenwerkingsrelatie met APG.

c. Toezichtsthema Vermogensbeheer

SPW is voor de uitvoering van het vermogensbeheer aangewezen op de diensten van APG. De afgelopen jaren is in toenemende mate de behoefte ontstaan om de dienstverlening beter aan te laten sluiten op SPW.

Bevindingen

Het afgelopen jaar heeft het fonds daarbij aandacht gevraagd voor de volgende onderwerpen:

- De rolverdeling tussen fiduciair management (FM) en asset management (AM), waarbij SPW op zoek is naar een efficiënte en onafhankelijke invulling van het FM. In 2023 zal nader onderzoek plaats vinden naar de wijze waarop de belangen van SPW het beste geborgd kunnen worden. Hierbij zal in het bijzonder gekeken worden naar het manager-selectieproces.
- De wijze waarop APG de mandateringscyclus invult leidt ertoe dat door SPW gewenste aanpassingen van het beleggingsbeleid een zeer lange doorlooptijd kennen. Samen met APG zal worden gezocht naar een oplossing die flexibeler in kan spelen op ontwikkelingen in de markt.
- De hoogte van de kosten: de dienstverlening vanuit APG kent een relatief hoog kostenniveau, mede door de keuze voor specifieke beleggingscategorieën zoals private equity die een relatief hoge kostenstructuur kennen. Ook de kosten van FM dienen hierbij betrokken te worden. SPW is hierover intensief in gesprek met APG. De inzet van SPW is om te komen tot marktconforme fees.

Aanbevelingen:

3. Zet de ingezette lijn door voor wat betreft het maken van nieuwe afspraken met APG op het gebied van vermogensbeheer; onder meer over

- a. Een nieuwe invulling van de FM/AM-structuur, waarin de onafhankelijkheid van de FM-functie beter geborgd wordt.
- b. De mandateringscyclus met als doel om het proces te vereenvoudigen, meer flexibel te maken en de totale doorlooptijd te verkorten.
- c. Marktconforme kosten van fiduciair beheer.

d. Toezichtsthema Risicomanagement

In 2022 is het risicobeheer verder verstevigd: het eerder ontwikkelde beleid en de ontwikkelde rapportages zijn verder geïmplementeerd met een nadrukkelijker rol voor de commissies als eerste lijn als het gaat om de operationele risico's. Het bestuur vervult de eerstelijnsrol als het gaat om de strategische risico's. Er is voortgang gemaakt op de ontwikkeling van een strategisch risicodashboard waarmee de risico's van het fonds gemonitord kunnen worden.

Bevindingen

Het bestuur heeft de ontwikkeling van het risicomanagement in 2022 geëvalueerd en heeft geconstateerd dat de eerste lijn nog verder verstevigd kan worden. Dit proces vindt plaats in de commissies, de tweede lijn ondersteunt daarbij. De RvT neemt de

ontwikkeling waar aan de hand van de strategische en ook de operationele risicodashboards en constateert dat het beschikbare instrumentarium op het gebied van risicomanagement voldoet. De verdere versterking van de eerste lijn is een lopend proces dat ook in 2023 aandacht zal vragen. (bijvoorbeeld het borgen van het informatievoorzieningsrisico en het binnen commissies met dezelfde diepgang behandelen van risico's en de beheersing daarvan).

De RvT stelt vast dat het regie-overleg risicomanagement een belangrijke rol heeft bij het borgen van de werkwijze en de procesmatige afstemming tussen de eerste en de tweede lijn. Daarnaast is het bestuursbureau met de komst van de manager bedrijfsvoering bestuursbureau tevens verrijkt met specifieke kennis op het gebied van ESG (risico's) waardoor het IRM-raamwerk ook op dit punt, mede op basis van recente ontwikkelingen en publicaties, actueel en relevant blijft. De RvT zal deze ontwikkeling in 2023 eveneens met aandacht volgen.

De RvT constateert verder dat het risicobewustzijn bij het bestuur, in relatie tot het behalen van de (strategische) doelstellingen, verder is toegenomen. Waar eerdere jaren een voortrekkersrol door de tweede lijn benodigd was, verschuift deze nu naar een nog meer ondersteunende en beoordelende rol. De versterking van de eerste lijn vindt mede plaats door adequaat en zichtbaar op de oordelen en opinies van de tweede lijn te acteren.

De verdere versteviging van de eerste lijn en een daarbij behorende andere rol van de tweede lijn zijn communicerende vaten en vragen een voortdurende afstemming en dialoog. Het bestuur heeft het regie-overleg risicomanagement in stand gehouden, de RvT juicht dit toe.

Aanbevelingen:

4. Zet de ingezette versteviging van de eerste lijn door: maak duidelijk wanneer dit gerealiseerd is, onder meer door helder te maken aan welke voorwaarden voldaan moet worden om dit te realiseren.

5. Draag zorg voor een goede inbedding van de ESG-risico's 'op en van' de portefeuille in het IRM-raamwerk.

e. Toezichtsthema Pensioen van Straks

Het afgelopen jaar heeft in het kader gestaan van de voorbereiding van de invoering van de Wet toekomst pensioenen (Wtp). Het wetgevingstraject heeft vertraging opgelopen, met als gevolg dat de beoogde invoeringsdatum van Wtp is verschoven naar 1 juli 2023. De parlementaire behandeling heeft eveneens langer geduurd dan verwacht, en de Tweede Kamer heeft pas in december 2022 ingestemd met de nieuwe wetgeving. Voor de implementatie van Wtp is SPW in hoge mate afhankelijk van de infrastructuur die APG kan bieden op dit vlak. Nog onzeker is of de door SPW gewenste transitiedatum van 1 januari 2026 gehaald kan worden.

De voortgang van het Wtp traject wordt bewaakt door de regiegroep pensioen van straks (PvS) die op periodieke basis het verloop van het PvS-traject monitort. De bestuurscommissies van SPW zijn verantwoordelijk voor de inhoudelijke invulling.

Bevindingen

SPW heeft ervoor gekozen in 2022 de regie van het project PvS verder naar zich toe te trekken. Dit geldt in het bijzonder voor het traject dat is doorlopen met de sociale partners, waarbij SPW heeft gefaciliteerd dat sociale partners op verantwoorde wijze kunnen voorsorteren op de noodzakelijke keuzes. Ook heeft in 2022 een risicopreferentie onderzoek plaatsgevonden onder de deelnemers.

Door middel van een periodieke wrap-up heeft de RvT kennis kunnen nemen van de voortgang van het project PvS. De RvT begrijpt dat het VO op vergelijkbare wijze is meegenomen in het PvS-traject. Verder hebben de verschillende gremia -met inbegrip van de RvT- zich door middel van kennissessies op de hoogte kunnen stellen van de gevolgen van Wtp. De RvT heeft veel waardering voor de inspanningen die het bestuur en met name de directeur bestuursbureau hierop geleverd hebben.

Door de vertraging van het wetgevingstraject en de daarmee samenhangende onzekerheden heeft het fonds nog maar beperkt gecommuniceerd over de gevolgen voor de deelnemers. Ervan uitgaande dat de Wtp in 2023 definitief zal worden zal het project in een stroomversnelling komen.

Aanbevelingen

6. Zorg voor adequate projectbewaking inzake pensioen van straks. Dit kan bijvoorbeeld door:

- a. het krijgen van goede waarborgen vanuit APG over de gewenste migratiedatum en stel hierbij zelf criteria vast voor go/no go;
- b. het gebruik (blijven) maken van periodieke wrap-up sessies;
- c. het ervoor zorgen dat de commissies op adequate wijze invulling kunnen geven aan de aan hen toebedeelde taken vanuit PvS; en
- d. het tijdig bij de besluitvorming betrekken van relevante gremia en alle besluitvorming en overwegingen daaromtrent vast leggen.

f. Toezichtsthema Communicatie

SPW heeft de afgelopen jaren fors geïnvesteerd in communicatie, waarbij het, in samenwerking met APG, belangrijke initiatieven heeft ontwikkeld om de communicatie met de deelnemers te verbeteren, zoals Helder Overzicht & Inzicht en de Pensioencoach. Daarnaast is de RvT zeer positief over de wijze waarop SPW invulling heeft gegeven aan de pensioenbeloftes.

De RvT is positief over bovenstaande ontwikkelingen en zal deze ook in de toekomst met belangstelling volgen.

Bevindingen

Vanwege de vertraging in het wetgevingstraject, heeft SPW nog weinig inhoudelijke informatie kunnen delen met de deelnemer inzake de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel. Naar verwachting zullen het komend jaar verdere stappen gezet worden inzake de invulling van de nieuwe pensioenregeling en wordt het belangrijk de deelnemer verder te informeren. De RvT zal deze ontwikkelingen ook in 2023 met grote belangstelling volgen.

Aanbevelingen:

7. Zorg voor adequate informatie richting de deelnemers over de voorbereidingen en voortgang richting het nieuwe pensioenstelsel.

g. Toezichtsthema Compliance en Interne Audit

SPW is een goed georganiseerd fonds wat betreft compliance. Het raamwerk is robuust en de compliance functies zijn goed ingevuld. SPW werkt met een interne compliance officer en een externe compliance monitoring officer. De sleutelfunctiehouder interne audit wordt door middel van externe capaciteit ingevuld.

Bevindingen

Medio 2022 is de eind 2021 besloten wisseling van sleutelfunctiehouder interne audit (SFH IA) geëffectueerd. De RvT is op een zorgvuldige wijze door het bestuur betrokken bij de nieuwe invulling en heeft met de vertrekkende SFH IA een afrondend gesprek gevoerd. De RvT heeft geconstateerd dat het bestuur lessen heeft getrokken uit de voor alle betrokkenen onbevredigende situatie in 2021 en zich inzet voor een langdurige goede rolinvulling van het sleutelhouderschap interne audit.

De RvT constateert dat het bestuur de nieuwe SFH IA een adequate inwerkperiode ter beschikking heeft gesteld, de vertrekkende SFH IA een professionele overdracht heeft gedaan en dat de SFH IA een pro-actieve en gedegen start heeft gemaakt. Eind 2022 was een concept auditplan voor 2023 beschikbaar voor het bestuur en de RvT.

Een uitdaging vormt de afstemming met APG: APG stelt zich op het standpunt dat de derde lijn van APG communiceert met de SFH IA, terwijl afstemming over uitbestedingsrisico's bij SPW in de eerste lijn (met desgewenst ondersteuning van de tweede lijn) ligt.

Aanbeveling:

8. Draag zorg voor het behoud van een duidelijke derdelijns rol binnen SPW.

h. Opvolging aanbevelingen en toepassing Code Pensioenfondsen

De RvT vindt het van belang om aan te geven in hoeverre het bestuur opvolging geeft aan de aanbevelingen 2021 en op welke wijze het bestuur opvolging geeft aan de Code Pensioenfondsen en hierover rapporteert.

De RvT constateert dat de aanbevelingen uit het rapport over 2021 zijn opgevolgd en dat het bestuur de normen van de Code Pensioenfondsen naleeft. De RvT constateert dat het bestuur op gedegen wijze een inventarisatie heeft gemaakt van de naleving van de normen uit de Code Pensioenfondsen door het fonds en sluit zich aan bij de bevindingen van het bestuur hieromtrent.

3 Goedkeuring besluit vaststelling bestuursverslag en jaarrekening 2022

De RvT constateert dat het beleid van het bestuur en de algemene gang van zaken in het pensioenfonds geen aanleiding geven tot bijzondere op- of aanmerkingen. De risicobeheersing is adequaat en de belangenafweging is evenwichtig. De RvT geeft daarom goedkeuring aan het bestuursbesluit tot de vaststelling van het bestuursverslag en de jaarrekening 2022.

De RvT heeft in november 2022 kennis gemaakt met het VO in de nieuwe samenstelling. Het RvT is zeer positief over de proactief-kritische rol die het VO speelt binnen SPW, en de professionele wijze waarop het VO daar het afgelopen jaar invulling aan heeft gegeven.

De RvT dankt het bestuur en het VO voor de prettige en constructieve samenwerking.

Maart 2023

Fokko Covers

Rita van Ewijk

Mechteld Hendriks

Oordeel en verslag VO 2022

Inleiding

Het VO bestaat uit twaalf leden, waarbij zes leden verkozen zijn door de werknemers en vier door de pensioengerechtigden. Twee leden zijn benoemd op voordracht van de werkgevers.

Het VO heeft de taak om jaarlijks een oordeel te geven over:

- Het handelen van het bestuur op basis van het jaarverslag, de jaarrekening en andere relevante informatie, waaronder de bevindingen van de raad van toezicht (RvT);
- Het door het bestuur uitgevoerde beleid in het afgelopen kalenderjaar;
- De beleidskeuzes die op de toekomst betrekking hebben;
- De naleving van de Code Pensioenfondsen.

Oordeel

Het VO heeft een positief oordeel over het handelen van het bestuur, het gevoerde en voorgenomen beleid en stelt vast, dat het bestuur de belangen van alle belanghebbenden in 2022 op een evenwichtige en deskundige wijze heeft afgewogen.

Het VO is van mening, dat het bestuur adequaat heeft gereageerd op externe ontwikkelingen. Te noemen zijn: de Oekraïne-crisis, de volatiliteit op de financiële markten en de trage voortgang van het wetgevingsproces op weg naar de vernieuwing van het pensioenstelsel.

Met de Strategienota 2022-2024, het Strategisch beleggingsbeleidsplan 2023-2025 en het Marketingcommunicatiebeleidsplan 2023-2025 heeft het bestuur een duidelijke koers naar de toekomst uitgezet.

Het VO constateert, dat het fonds invulling geeft aan de normen uit de Code Pensioenfondsen en dat het fonds deze na leeft.

Adviezen

Het VO heeft in 2022 positieve adviezen uitgebracht over:

- De procedure wat betreft de opvolging van de heer F.J.C. Covers als lid van de RvT, met ingang van 1 juli 2023;
- De vaststelling van de premies 2023.
- Het marketingcommunicatiebeleidsplan 2023-2025.
- Het aanpassen van de VTE-normering voor bestuursleden, de marktconforme beloning en indexatie van deze beloningen van bestuursleden.
- Het aanpassen van de vacatievergoeding voor leden van het VO in verband met het toegenomen tijdsbeslag.
- Het besluit van het dagelijks bestuur (DB), om notulen van vergaderingen van het bestuur en het VO niet openbaar te maken. Wel maakt het VO hierbij de kanttekening, dat er nog aandacht moet worden besteed om op een andere wijze over onderwerpen uit vergaderingen te communiceren. Het VO gaat hier over nadenken.
- Het VO heeft een bindende voordracht gedaan voor de benoeming van mevrouw M.J.M. Hendriks tot lid van de RvT, met ingang van 1 juli 2022. De heer W.S. Severijn is per deze datum afgetreden als lid en voorzitter van de RvT.

Het VO heeft in 2022 geen negatieve adviezen uitgebracht.

Inhoudelijke aandachtspunten voor het VO

Communicatie

Het VO is van mening, dat het bestuur met het marketingcommunicatiebeleidsplan 2023-2025 het communicatiebeleid verder vorm en inhoud heeft gegeven. Bij het maken van dit beleidsplan is de VO-commissie pensioenen en communicatie intensief betrokken.

In 2023-2025 verkent SPW hoe aan de rol van de vertrouwde coach inhoud gegeven kan worden. Het VO vraagt het bestuur aandacht voor de spanning die mogelijk optreedt tussen de ambitie om uit te gaan van een persoonlijk advies en de daarmee gepaard gaande privacyregels.

Aanbevelingen:

1. Bewaak zorgvuldig de grens tussen coach en adviseur, bewaak de privacyaspecten.

Het VO constateert dat met betrekking tot een aantal aandachtspunten in 2022 wel een start is gemaakt, maar dat zaken nog niet afgerond zijn. Daarom wil het VO voor deze punten wederom aandacht vragen van het bestuur.

Aanbevelingen:

2. Onderzoek de impact van de transitie op de pensioenbeloften.

3. Herijk de klachten- en geschillenregeling.

4. Neem alle doelgroepen in de ontwikkelingen omtrent de Wet toekomst pensioenen proactief mee.

Pensioenen

In 2022 heeft het bestuur besloten om de gedeeltelijk indexatie over 2021 te verhogen naar volledige toeslagverlening ingaande 1 oktober 2022. (Plus 1,20% voor actieven en 0,69 voor niet actieven en gepensioneerden).

Eind 2022 nam het bestuur het besluit om volgens het pensioenreglement per 1 januari 2023 te indexeren. Dit is voor de gewezen deelnemers en gepensioneerden 9,84 % gebaseerd op de gemiddelde prijsstijging in het vorige jaar en voor de werkenden 2,38 % gebaseerd op de loonstijging van cao-woondiensten.

Het VO heeft geconstateerd, dat de communicatie over dit laatste besluit naar de deelnemers niet duidelijk genoeg is geweest. Ook ontstaat door het relatief grote verschil in indexatie voor actieven en niet actieven mogelijk een nadeel voor deelnemers die in 2023 en 2024 met pensioen gaan. Deze zullen namelijk niet profiteren van een eventuele hoge loonstijging na het aflopen van de huidige cao eind 2023. In het nieuwe pensioenstelsel is immers geen sprake meer van het toekennen van indexatie. Het bestuur heeft toegezegd dit laatste aspect mee te nemen in het overleg met de sociale partners.

Aanbeveling

5. Besteed bij de komende indexatie veel aandacht aan communicatie, zeker als eind 2023 er opnieuw een relatief groot verschil blijkt te zijn tussen de indexatiepercentages. Overleg met de sociale partners indien dit het geval is.

Verkiezingen VO

Het VO constateert de verkiezingen goed verlopen zijn. In een gesprek met de kiescommissie zijn een aantal vragen vanuit het VO ten aanzien van de uitvoering aan de orde gesteld en beantwoord. Het VO vraagt aandacht voor het feit dat de animo om te stemmen afneemt en dat extra actie daaromtrent bij de volgende verkiezingen ondernomen moet worden. Daarbij is het nodig dat het VO beter zichtbaar wordt op de site van het SPW.

Aanbevelingen:

- 6. Ofschoon het de ambitie van SPW is om een digitaal fonds te zijn, draag er zorg voor om ook deelnemers die geen dan wel minder gebruik maken van digitale middelen op andere wijze te attenderen op komende verkiezingen.**
- 7. Zorg voor reminders tijdens het stemproces, zeker op de dag dat de stembus opengaat. Start tijdig met de voorbereiding hiervan (eind 2024).**

Relatie met APG

SPW en APG zijn het in 2022 nog niet eens geworden over de invulling en daarmee samenhangende kosten van het fiduciair management. Wij constateren, dat de relatie met de uitvoeringsorganisatie een punt van zorg is. Dit uit zich met name in kosten voor vermogensbeheer, de inrichting van het fiduciair management en overstappen naar meer passief beheer van het vermogen. Zeker omdat dit ons inziens traag verloopt.

Aanbevelingen:

- 8. Zorg voor verlaging van de kosten van het vermogensbeheer.**
- 9. Geef vorm aan de gewenste inrichting van het fiduciair management**
- 10. Geef invulling aan de afspraak om te komen tot meer passief vermogensbeheer.**

Maatschappelijk verantwoord beleggen (ESG)

SPW blijft zich inspannen om op een verantwoorde wijze duurzaam (ESG) te beleggen. Er wordt veelvuldig overlegd met belanghebbenden en stakeholders. Ook wordt de rol in de maatschappelijke discussie en meningen van externen over het beleid serieus meegenomen in beleid en communicatie.

Het VO heeft veelvuldig zowel intern als met het bestuur hierover meningen uitgewisseld en oordeelt positief over acties en beleid hieromtrent in 2022.

Beleggingen in 2022

We constateren dat 2022 in absolute zin een slecht jaar was. De totale beleggingsportefeuille daalde met 22,2% in waarde. De technische voorziening daalde echter met 24% nog sterker in waarde. Hierdoor steeg de beleidsdekkingsgraad in 2022 van 126% naar 129%, zelfs na twee indexaties. Het bestuur heeft op deze ontwikkeling beperkte invloed; immers, de volatiliteit van de financiële markten, geopolitieke onzekerheden en afhankelijkheid van regelgeving zijn bepalend hiervoor. We constateren, dat het bestuur voldoende aandacht schenkt aan deze onzekerheden. Wel missen wij in het jaarverslag een kritische beschouwing over de vraag in hoeverre ambitie (welvaarts- en waardevast pensioen) en realiteit nog op elkaar aansluiten nu dit al vele jaren niet het geval is.

Aanbevelingen:

- 11. Besteed aandacht aan het niet realiseren van de ambitie van het fonds en de vraag of een herijking hiervan gewenst is.**

Pensioen van Straks

SPW is van plan in te varen en vanaf 2026 over te stappen op het nieuwe pensioenstelsel (Pensioen van Straks). Het bestuur neemt de organisatorische en inhoudelijke stappen die nodig zijn om tot een goede transitie te komen. Het VO wordt nauw bij dit proces betrokken. Het VO zal in dit traject een aantal zwaarwegende adviezen uitbrengen. Daarbij is het van groot belang dat het VO tijdig en adequaat over alle informatie kan beschikken om invulling te geven aan haar adviesrol. Daarnaast is ook een goede en adequate informatie naar deelnemers een vereiste

Aanbevelingen

12. Zorg ervoor dat het VO tijdig en adequaat beschikt over alle informatie om invulling te kunnen geven aan haar adviesrol

13. Besteed ten aanzien van Pensioen van Straks veel aandacht aan de communicatie met deelnemers. Zowel digitaal maar zeker ook schriftelijk.

Het VO dankt het bestuur, de raad van toezicht en de medewerkers van het bestuursbureau voor de prettige en constructieve samenwerking.

Verantwoordingsorgaan SPW 31 mei 2023

Reactie van het bestuur op het oordeel van het verantwoordingsorgaan (VO) en het verslag van bevindingen van de Raad van Toezicht (RvT)

Het bestuur heeft kennisgenomen van het positieve oordeel van het verantwoordingsorgaan ten aanzien van het gevoerde beleid en onze beleidsvoornemens. De aanbevelingen nemen wij ter harte. Wij zullen het verantwoordingsorgaan op de hoogte houden van de wijze hoe wij met deze aanbevelingen omgaan en blijvend informeren over de beleidsontwikkelingen bij het fonds, met name wat betreft de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel.

Het bestuur constateert met grote tevredenheid, dat het verantwoordingsorgaan zich ook in 2022 en 2023 op een gedegen wijze heeft gekweten van zijn taken en bevoegdheden. Het bestuur waardeert de wijze van samenwerking met het verantwoordingsorgaan.

Tevens heeft het bestuur met grote belangstelling kennisgenomen van het verslag van bevindingen van de raad van toezicht. De raad van toezicht heeft op een gestructureerde, gedegen en transparante wijze invulling gegeven aan zijn taken en bevoegdheden.

Het bestuur is verheugd over de bevindingen van de raad van toezicht en het beperkt aantal aanbevelingen. Ook deze nemen we ter harte en wij zullen de raad hierover terugkoppelen.

Het bestuur is verheugd over de goede samenwerking tussen het verantwoordingsorgaan, de raad van toezicht en het bestuur. Die samenwerking is van groot belang om de overgang naar het nieuwe stelsel goed te laten verlopen.

Harderwijk, 13 juni 2023

Het bestuur

2 Jaarrekening

Stichting Pensioenfonds voor de Woningcorporaties

Jaarrekening 2022

Leeswijzer bij de jaarrekening

Hierna volgt de balans per 31 december 2022 en de Staat van baten en lasten over 2022. De cijfers in de kolom Toelichting verwijzen naar de toelichting op de balans per 31 december 2022 (vanaf pagina 112) en de toelichting op de staat van baten en lasten over 2022 (vanaf pagina 128).

Balans

Balans per 31 december 2022, na resultaatbestemming (bedragen in duizenden euro's).

Activa

	Toelichting	31-12-2022	31-12-2021
Beleggingen			
Beleggingen voor risico pensioenfonds	1		
Vastgoed		1.562.193	1.762.922
Aandelen		3.878.182	5.990.721
Vasterentende waarden		5.319.004	6.840.954
Derivaten		4.304.329	4.023.750
Overige		2.376.898	2.452.721
Totaal beleggingen voor risico pensioenfonds		17.440.606	21.071.068
Beleggingen voor risico deelnemers	2	1.267	1.927
Vorderingen en overlopende activa	3	369.015	63.585
Overige activa			
Liquide middelen	4	775.340	674.156
Totaal		18.586.228	21.810.736

Passiva

	Toelichting	31-12-2022	31-12-2021
Stichtingskapitaal en reserves	5	3.145.036	3.700.945
Technische voorzieningen			
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds	6	10.583.285	13.920.869
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers	7	1.267	1.927
Overige schulden en overlopende passiva	8	4.856.640	4.186.995
Totaal		18.586.228	21.810.736

Staat van baten en lasten

Staat van baten en lasten over 2022 (bedragen in duizenden euro's).

Baten

	Toelichting	2022	2021
Premiebijdragen (van werkgevers en werknemers)	9	277.459	256.345
Premiebijdragen voor risico deelnemers	10	229	258
Beleggingsresultaten voor risico pensioenfondsen	11	-3.913.008	1.378.554
Beleggingsresultaten voor risico deelnemers	12	-284	233
Saldo overdracht van rechten	13	66.978	15.569
Overige baten	14	15	17
Totaal van de baten		-3.568.611	1.650.976

Lasten

	Toelichting	2022	2021
Pensioenuitkeringen	15	-315.159	-295.827
Pensioenuitvoeringskosten	16	-10.273	-10.643
Mutatie VPV voor risico pensioenfondsen	17	3.337.584	876.282
Mutatie voorziening voor risico deelnemers		660	-315
Overige lasten	18	-110	-112
Totaal van de lasten		3.012.702	569.385
Saldo van baten en lasten		-555.909	2.220.361

Bestemming van het saldo van baten en lasten

Reserve beleggings- en verzekeringstechnische risico's	-687.898	2.218.531
Premie-egaliseringsreserve	-12.548	1.830
Extra reserve	144.537	-
Totaal	-555.909	2.220.361

Kasstroomoverzicht over 2022

(Bedragen in duizenden euro's)

Kasstroomoverzicht over 2022

	Toelichting	2022	2021
Kasstroom uit pensioenactiviteiten			
Ontvangen premies		275.664	261.659
Ontvangen waardeoverdrachten		100.423	18.578
Betaalde pensioenuitkeringen	15	-316.236	-295.553
Betaalde waardeoverdrachten		-33.462	-6.190
Betaalde pensioenuitvoeringskosten		-12.327	-13.538
Overige kasstromen uit pensioenactiviteiten		-	-
Totaal kasstroom uit pensioenactiviteiten		14.062	-35.044
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten			
Verkopen en aflossingen van beleggingen		2.798.201	1.949.246
Ontvangen directe beleggingsresultaten		178.474	238.600
Aankopen en verstrekkingen van beleggingen		-1.328.233	-1.835.744
Betaalde kosten van vermogensbeheer		-9.884	-10.949
Overige kasstromen uit beleggingsactiviteiten [1]		-1.527.897	-773.670
Totaal kasstroom uit beleggingsactiviteiten		110.661	-432.517
Mutatie liquide middelen		124.723	-467.561
Mutatie Liquide middelen opgenomen onder 'Overige schulden en overlopende passiva'		-23.539	61.667
Totaal		101.184	-405.894
Stand per 1 januari	4	674.156	1.080.050
Stand per 31 december	4	775.340	674.156

[1] Dit bedrag is inclusief mutatie van cashcollateral ad -785 miljoen euro (2021: -527 miljoen euro).

Toelichting behorende tot de jaarrekening 2022

(Bedragen in duizenden euro's, tenzij anders vermeld)

Inleiding

Het doel van Stichting Pensioenfonds voor de Woningcorporaties (SPW), statutair gevestigd Ceintuurbaan 2 110A te Harderwijk en ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41199588, is het nu en in de toekomst verstrekken van uitkeringen aan gepensioneerden en nabestaanden bij ouderdom en overlijden. Ook verstrekt SPW uitkeringen aan arbeidsongeschikte deelnemers. SPW geeft invulling aan de uitvoering van de pensioenregelingen van de aangesloten werkgevers. De functionele valuta waarin de jaarrekening is opgesteld is de euro.

Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is in overeenstemming met de wettelijke bepalingen, zoals opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, zoals de dikgedrukte bepalingen in deze richtlijnen.

Het bestuur heeft op 13 juni 2023 de jaarrekening vastgesteld.

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De gehanteerde grondslagen van waarderingen en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar, met uitzondering van de toegepaste schattingswijzigingen zoals opgenomen in de desbetreffende paragraaf.

Continuïteit

Het fonds gaat bij de opstelling van de jaarrekening uit van de continuïteitsgrondslag. Bij de FTK-rapportage Beleggingen aan De Nederlandsche Bank (DNB) over het derde kwartaal in 2022 is vastgesteld dat door de verbeterde financiële positie het fonds formeel 'uit herstel' was. Daarnaast heeft het bestuur beleid geformuleerd voor het beheersen van het liquiditeitsrisico en wordt hierover gerapporteerd aan de Bestuurscommissie Balansmanagement in de reguliere beleggingsrapportages. Er zijn processen om de potentiële liquiditeitsbehoefte van het fonds en de liquiditeitsrisico's vast te stellen (zie pagina 147). Voorts monitort het bestuur met behulp van Standaard 3402- rapportages en periodieke SLA-rapportages van haar uitvoeringsorganisaties over de beheerste operationele uitvoering van de processen van het fonds (zie pagina 148). Hiermee is de continuïteit van het fonds onder normale omstandigheden geborgd.

Schattingswijziging UFR

Sinds 1 januari 2012 wordt de rentetermijnstructuur van DNB voor pensioenfondsen bepaald met behulp van de Ultimate Forward Rate (UFR). Vanaf 1 januari 2021 wordt de huidige UFR methode in vier gelijke jaarlijkse stappen ingevoerd. De huidige UFR is voor looptijden langer dan 30 jaar gebaseerd op het (voortschrijdend) 120-maands gemiddelde van de 30-jaars forward rate. Per 1 januari 2021 is de eerste stap van de huidige UFR-methode ingevoerd. Het effect is verwerkt in boekjaar 2021. De aanpassing van de rentetermijnstructuur door de stapsgewijze invoering van de huidige UFR-methode is een schattingswijziging. Het effect van de verwerking van de tweede stap van de huidige UFR-methode is onderdeel van de mutatie Wijziging Rentetermijnstructuur en is een toename van de Voorziening pensioenverplichtingen per 31 december 2022 van 127,0 miljoen euro. De UFR-methode is per 1 januari 2023 gewijzigd. Dit wordt toegelicht bij de gebeurtenissen na balansdatum.

Schattingswijziging voorziening voor risico pensioenfonds

Het bestuur heeft, met betrekking tot verslagjaar 2022, besloten om de (actuariële) grondslagen die gehanteerd worden voor de bepaling van de voorziening pensioenverplichtingen te wijzigen. De wijziging en het effect van de schattingswijziging op de voorziening pensioenverplichtingen is:

- Toepassing van recente overlevingsgrondslagen door de overgang van Prognosetafel AG2020 naar Prognosetafel AG2022 in combinatie met toepassing van ongewijzigde fondsspecifieke ervaringssterfte (toename voorziening 77,3 miljoen euro).

Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Beleggingsvorderingen en -verplichtingen ontstaan op handelsdatum.

Verantwoording van baten en lasten

Baten worden in de rekening van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde. Dit betekent dat transacties worden verwerkt op transactiedatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post 'nog af te wikkelen transacties'. Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de waardering op de balans van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt.

De belangrijkste schattingsposten voor de jaarrekening van SPW zijn de beleggingen en de voorziening pensioenverplichtingen. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen

worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, indien de herziening alleen voor die periode gevolgen heeft. Indien de herziening gevolgen heeft voor zowel de verslagperiode als toekomstige perioden worden herzieningen en schattingen opgenomen in de periode van herziening en toekomstige perioden.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Voor de jaarrekening wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als indirecte beleggingsresultaten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen reële waarde. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum. Alle valutakoersverschillen zijn verwerkt in de staat van baten en lasten als indirecte beleggingsresultaten.

Vreemde-valutakoers per balansdatum

	31-12-2022	31-12-2021
USD	0,94	0,88
GBP	1,13	1,19
JPY*	71,01	76,36
AUD	0,64	0,64
CAD	0,69	0,70

* Euro per 10.000 eenheden Japanse yens.

Beleggingen voor risico pensioenfondsen

Algemeen

De beleggingen worden gewaardeerd op actuele waarde. Slechts indien de actuele waarde van een belegging niet betrouwbaar kan worden vastgesteld, vindt waardering plaats op basis van geamortiseerde kostprijs. Participaties in beleggingsinstellingen, die gespecialiseerd zijn in een bepaald soort beleggingen worden gerubriceerd en gewaardeerd volgens de grondslagen voor dat soort beleggingen.

Participaties in vastgoedbeleggingsinstellingen

Participaties in beursgenoteerde vastgoedbeleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers. Participaties in niet-beursgenoteerde vastgoedbeleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende actuele waarde.

Aandelen

Beursgenoteerde aandelen en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers. Participaties in niet-beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende actuele waarde.

Obligaties en andere vastrentende waardepapieren

Beursgenoteerde obligaties, andere vastrentende waardepapieren en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers, inclusief de opgelopen rente. Participaties in niet-beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende actuele waarde.

Leningen op schuldbekentenis worden gewaardeerd op actuele waarde. De actuele waarde van de leningen op schuldbekentenis wordt berekend op basis van de contante waarde van de toekomstige kasstromen. De gehanteerde interestpercentages voor het contant maken zijn ontleend aan externe onafhankelijke partijen en zijn afhankelijk van het kredietrisico per tegenpartij. De leningen op schuldbekentenis worden in de jaarrekening verantwoord onder de obligaties en andere vastrentende waardepapieren.

Nederlandse woninghypotheken

De actuele waarde van de Nederlandse woninghypotheken wordt bepaald aan de hand van de contractuele kasstromen per hypothecaire lening tot het einde van de vaste renteperiode, gecorrigeerd voor verwachte vooruitbetalingen door toepassing van een 'constant prepayment rate' (CPR). De CPR is gebaseerd op portfolio-observaties of de CPR in een vergelijkbare portefeuille.

De kasstromen worden verdisconteerd met de relevante disconteringsvoet gebaseerd op het gemiddelde van de 10 laagste hypotheekrentes zoals verstrekt door Hypotheekbond per waarderingsdatum. De disconteringsvoet wordt bepaald op basis van de loan-to-value, de resterende rentevaste periode en het aflossingstype. De disconteringsvoet wordt aangepast voor het pijplijnsrisico.

Derivaten

Derivaten met een negatieve waarde ultimo boekjaar worden opgenomen onder de overige schulden en overlopende passiva.

Valutatermijncontracten

Het fonds maakt voor het afdekken van valutarisico's gebruik van valutatermijncontracten. De valutatermijncontracten worden gewaardeerd tegen marktwaarde. De marktwaarde wordt bepaald door de waarde van de vreemde valuta tegen de termijenkoersen op het afsluitmoment af te zetten tegen de waarde van de vreemde valuta tegen de termijenkoersen op de balansdatum. Het verschil tussen deze twee waarden is de marktwaarde van de valutatermijncontracten.

Renteswapcontracten

Het fonds gebruikt renteswapcontracten voor het afdekken van het renterisico. De renteswapcontracten worden gewaardeerd tegen marktwaarde, inclusief de opgelopen rente. De marktwaarde wordt bepaald als de resultante van de contante waarde van de toekomstige kasstromen, contant gemaakt op basis van de geldende renteswapcurve. Een deel van de contracten betreft centrally cleared swaps. Deze worden dagelijks gecleard en de waarde van de contracten wordt gesaldeerd opgenomen.

Futures

Het fonds maakt gebruik van futures voor het afdekken van marktrisico's op posities in vastrentende waarden, aandelen en grondstoffen. De futures worden gewaardeerd tegen actuele waarde. Omdat de aangehouden futures beursgenoteerd zijn, wordt de actuele waarde bepaald op basis van de beurswaarde. Doordat futures dagelijks gecleard worden is de waarde op de balans nihil.

Overige beleggingen

Dit betreffen beleggingen die niet aan de andere beleggingscategorieën kunnen worden toegewezen. De overige beleggingen betreffen private equity, hedgefondsen, opportuniteiten en infrastructuur. Deze beleggingen (behalve opportuniteiten) betreffen

participaties in niet-beursgenoteerde beleggingsinstellingen en zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende intrinsieke waarde.

Opportunities

Dit betreft de Life settlementportefeuille van het fonds. Deze portefeuille wordt gewaardeerd tegen reële waarde, die wordt bepaald op basis van de contante waarde van de toekomstige kasstromen. De polisportefeuille wordt gewaardeerd op basis van prudente RP- en MP-overlevingstafels 2014. Deze waarde tezamen met de overige activa en passiva vormen de waarde van het fonds. Naast het brutorendement op de polissen worden er op fondsniveau kosten gemaakt en ingehouden, waardoor een nettorendement resteert.

Beleggingen voor risico deelnemers

Op de balans van het fonds bevindt zich een pensioenvoorziening voor risico van deelnemers. Deze voorziening betreft de nettopensioenregeling. De tegenover deze voorziening staande beleggingen zijn de beleggingen voor risico van deelnemers.

Voor de deelnemers aan de regeling nettopensioen worden specifieke beleggingen aangehouden via participaties in een aantal beleggingspools. De participaties in de beleggingspools worden gewaardeerd tegen de nettovermogenswaarde per participatie, waarbij de nettovermogenswaarde wordt bepaald op actuele waarde, volgens dezelfde grondslagen als in dit hoofdstuk opgenomen.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa worden tegen reële waarde opgenomen. Na eerste verwerking worden de vorderingen en overlopende activa tegen geamortiseerde kostprijs gewaardeerd. Bij vorderingen en overlopende activa komt deze waarde veelal overeen met de nominale waarde, voor zover van toepassing onder aftrek van eventuele bijzondere waardevermindering, indien sprake is van oninbaarheid.

Alle vorderingen en overlopende activa hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar. Voor zover noodzakelijk is een voorziening voor oninbaarheid in mindering gebracht.

Liquide middelen

De geldmiddelen en kasequivalenten bestaan uit banktegoeden en vorderingen uit hoofde van geldmarktproducten. Schulden uit hoofde van geldmarktproducten worden opgenomen onder overige schulden en overlopende passiva. Indien sprake is van rekening-courantschulden bij banken wordt dit opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder overige schulden en overlopende passiva.

Banktegoeden en rekening-courantschulden

Banktegoeden en rekening-courantschulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Deposito's

Deposito's worden na eerste opname gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Repo's

Repurchase agreements (repo's o/g) bestaan uit een contante verkoop van waardepapieren met een termijnaankoop van dezelfde waardepapieren tegen dezelfde prijs. De ontvangen geldmiddelen zijn op de balans verantwoord als een repo o/g. Op grond van de termijnaankoop blijven de waardepapieren onder de activa verantwoord.

Reverse repurchase agreements (repo's u/g of reverse repo's) bestaan uit een contante aankoop van waardepapieren met een termijnverkoop van dezelfde waardepapieren tegen dezelfde prijs. De betaalde geldmiddelen zijn op de balans

verantwoord als repo's u/g. Op grond van de termijnverkoop zijn de gekochte waardepapieren niet in de balans verantwoord. (Reverse) repurchase agreements worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieverentemethode, verminderd met bijzondere waardeverminderingverliezen. Indien de geamortiseerde kostprijs substantieel afwijkt van de reële waarde, wordt additionele informatie verstrekt over de reële waarde.

Stichtingskapitaal en reserves

Stichtingskapitaal en reserves zijn bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle actiefposten en posten van het vreemd vermogen, inclusief de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds, volgens de van toepassing zijnde waarderinggrondslagen in de balans zijn opgenomen.

Reserve beleggings- en verzekeringstechnische risico's

De reserve beleggings- en verzekeringstechnische risico's is minimaal gelijkgesteld aan het minimaal vereist eigen vermogen en maximaal gelijk aan het vereist eigen vermogen zoals vastgesteld in de solvabiliteitstoets en voor zover de middelen van het fonds de vorming hiervan toelaten.

Premie-egalisereserve

De financiering van de basisregeling geschiedt op basis van een doorsneepremie, die met ingang van 2020 is vastgesteld op 27% van de pensioengrondslag. De gedempte kostendekkende premie geldt als minimumpremie, ook als deze meer bedraagt dan 27% van de pensioengrondslag. Verschillen tussen de in rekening gebrachte doorsneepremie en de gedempte kostendekkende premie worden ten gunste of, voor zover mogelijk, ten laste gebracht van de premie-egalisereserve inclusief rendementstoevoeging.

Extra reserve

Gezien de vermogenspositie kon eind 2022 een dotatie plaatsvinden aan de extra reserve. De dotatie gebeurt alleen wanneer het vermogen groter is dan het vereist eigen vermogen.

Dekkingsgraad

De dekkingsgraad van het fonds wordt berekend door op balansdatum het balanstotaal, minus de kortlopende schulden, te delen op de technische voorzieningen en de 'Voorziening voor risico deelnemers' zoals opgenomen in de balans.

Beleidsdekkingsgraad

De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de dekkingsgraden van de laatste twaalf maanden tot en met de berekeningsdatum. De dekkingsgraad is een momentopname. Indien na rapportage aan DNB een dekkingsgraad op basis van actuele informatie wordt bijgesteld, dan wordt deze gecorrigeerde dekkingsgraad gebruikt voor de berekening van de beleidsdekkingsgraad.

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds

De voorziening pensioenverplichtingen wordt gewaardeerd op actuele waarde (conform wettelijke vereisten). De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (toezeggingen tot) toeslagen.

Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of toeslagen op de opgebouwde pensioenaanspraken worden verleend. Alle per balansdatum bestaande besluiten tot toeslagverlening (ook voor besluiten na balansdatum voor zover sprake is van ex-ante condities) zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen. Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken.

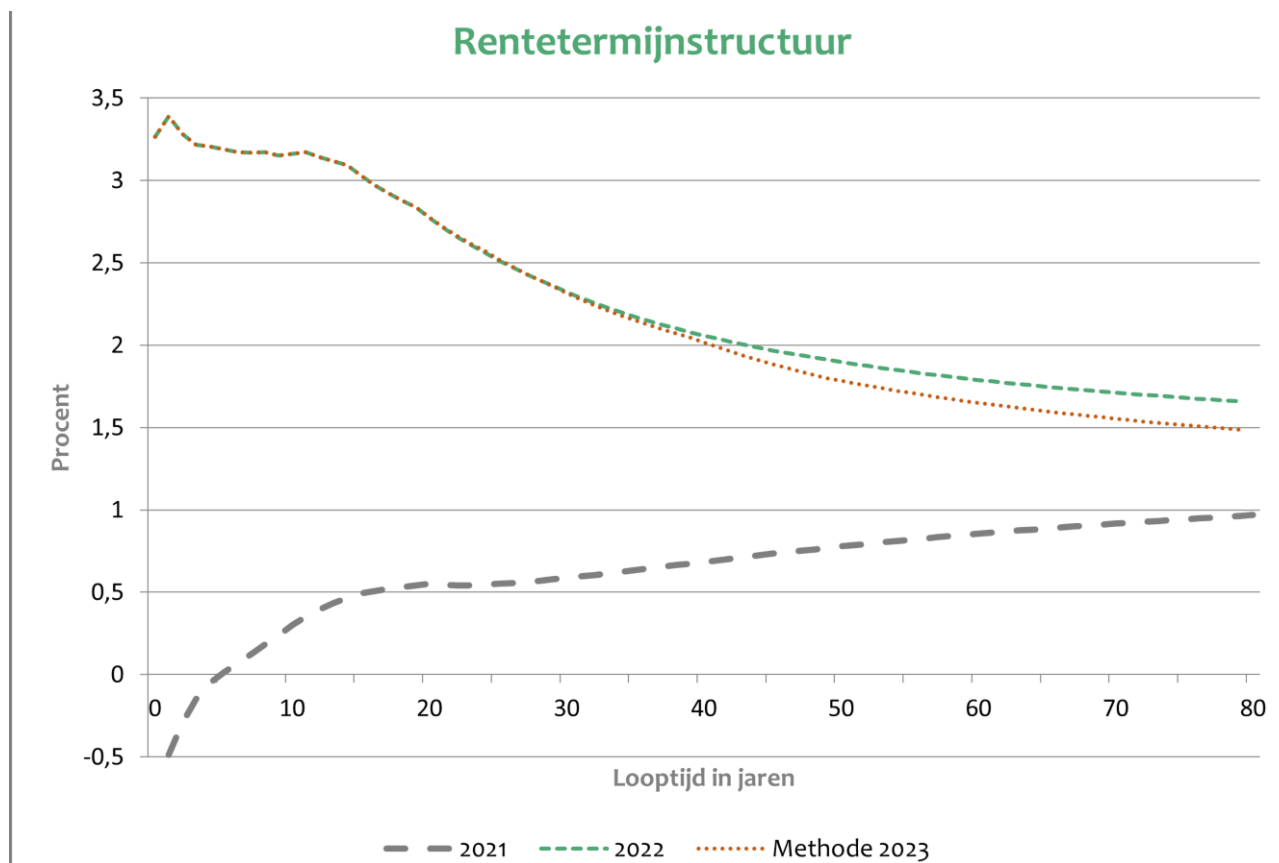
Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit op basis van de contante waarde van de toekomstige nog op te bouwen aanspraken waarvoor vrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van voor de toezichthouder acceptabele grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen. Het Actuariële Genootschap heeft in september 2022 de Prognosetafel AG2022 gepubliceerd. SPW heeft besloten om deze tafel vanaf eind 2022 te hanteren in combinatie met fondsspecifieke correctiefactoren (ervaringssterfte). De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen.

Rekenrente

De contante waarde van de pensioenverplichtingen wordt bepaald met gebruikmaking van de door DNB gepubliceerde rentecurve. Dit is de rentetermijnstructuur met toepassing van de Ultimate Forward Rate. Het hanteren van de UFR houdt in dat voor ver in de toekomst liggende verplichtingen (vanaf 20 jaar) een ten opzichte van de markt aangepaste rentecurve wordt gehanteerd. De ontwikkeling van de rentetermijnstructuur over 2022 heeft een verhogend effect op de dekkinggraad gehad van circa 56,0%-punt. Dit is inclusief een verlagend effect van 1,1%-punt primo boekjaar door de wijziging van de bepaling van de rentetermijnstructuur.

Rentetermijnstructuur per 31 december 2021 en 31 december 2022.

Sterfte

De sterftekansen zijn gebaseerd op de Prognosetafel AG2022 (2021: AG2020) met toepassing van eind 2020 vastgestelde fondsspecifieke ervaringssterfte.

Partnerfrequenties

Het fonds heeft voor de verplichte regeling voor mannen en vrouwen separaat de partnerfrequenties vastgesteld op basis van CBS gehuwdheidscijfers van 2008, beiden met een opslag van 10 procentpunten. Door de uitruilmogelijkheid van het nabestaandenpensioen in de pensioenregeling is de partnerfrequentie op 68-jarige leeftijd gelijk gesteld aan 100%. Na pensionering gaat het fonds uit van het zogenaamde bepaalde partnersysteem.

Leeftijdsverschil

Voor partnerpensioen is aangenomen dat de vrouwelijke partner drie jaar jonger is dan de verzekerde man en de mannelijke partner drie jaar ouder dan de verzekerde vrouw.

Moment pensioenuitkering

Pensioenuitkeringen worden continu verondersteld.

Excassokostenopslag

Dit betreft een kostenopslag ter grootte van 1,9% (2021: idem) van de voorziening voor pensioenverplichtingen in verband met toekomstige administratie- en excassokosten.

Wezenopslag

In verband met het verzekerde wezenpensioen voor de kinderen is de voorziening pensioenverplichtingen voor het latente nabestaandenpensioen van actieve en gewezen deelnemers met 1,5% (2021: idem) verhoogd.

Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid

Het fonds houdt een (schade)voorziening aan voor (gedeeltelijke) premievrijgestelde arbeidsongeschikten. De voorziening pensioenverplichtingen voor (gedeeltelijk) arbeidsongeschikten is gelijk aan de contante waarde van de toekomstige opbouw (voor ouderdoms- en nabestaandenpensioen), berekend naar de mate van arbeidsongeschiktheid.

IBNR

Het fonds houdt een voorziening aan voor toekomstige arbeidsongeschiktheid (IBNR). Deze voorziening wordt ultimo jaar vastgesteld op tweemaal de verwachte schadelast. Deze schadelast wordt gelijk verondersteld aan de in het volgende verslagjaar verwachte premie voor premievrije deelneming en arbeidsongeschiktheidsuitkeringen.

Korte beschrijving van de pensioenregeling(en)

Het fonds heeft de pensioenregelingen en de wijze waarop hieraan uitvoering wordt gegeven vastgelegd in de volgende reglementen:

1. (Vroeg)pensioenreglement
2. Flexpensioenreglement
3. Uitvoeringsreglement

De actuele Flexpensioenregeling kan worden gekenmerkt als een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling. Een bondige opsomming van de kenmerken van de regelingen is opgenomen in de Abtn van het fonds. Jaarlijks beslist het bestuur van het fonds de mate waarin de opgebouwde aanspraken worden geïndexeerd. Overeenkomstig artikel 10 van de Pensioenwet kwalificeren de pensioenregelingen zich als een uitkeringsovereenkomst.

Toeslagverlening

Het pensioenfonds streeft ernaar de opgebouwde pensioenrechten van de actieve deelnemers jaarlijks aan te passen aan de loonontwikkeling volgens de CAO. De toeslagverlening heeft een voorwaardelijk karakter. Dit betekent dat geen recht op toeslagen bestaat en dat het niet zeker is of en in hoeverre in de toekomst toeslagverlening kan plaatsvinden.

Het pensioenfonds streeft ernaar de ingegane pensioenen en de premievrije pensioenrechten (gewezen deelnemers) jaarlijks aan te passen aan de ontwikkeling van de prijsindex. Ook deze toeslagverlening heeft een voorwaardelijk karakter.

De opgebouwde pensioenen van actieve deelnemers zijn per 1 januari 2022 verhoogd met een toeslag van 1,05% bij een beoogde toeslag van 2,25% en per 1 oktober 2022 met de resterende 1,20%. De opgebouwde pensioenen zijn per 1 januari 2023 verhoogd met een toeslag van 2,38% bij een beoogde toeslag van 3,00%.

De opgebouwde pensioenen van gewezen deelnemers en pensioengerechtigden zijn per 1 januari 2022 verhoogd met een toeslag van 0,61% bij een beoogde toeslag van 1,30% en per 1 oktober met de resterende 0,69%. De opgebouwde pensioenen zijn per 1 januari 2023 verhoogd met een toeslag van 9,84% bij een beoogde toeslag van 12,40%.

Inhaaltoeslagen

Onder bepaalde omstandigheden kunnen inhaaltoeslagen worden toegekend. Inhaaltoeslagen zijn toeslagen, voor zover in het verleden niet volledig zijn toegekend. Om niet (volledig) toegekende toeslagen alsnog te kunnen toekennen is een hoge dekkingsgraad vereist. Inhaaltoeslagen zijn daarom op korte termijn niet te verwachten. Het bestuur van het fonds geeft in zijn jaarverslag elk jaar een specificatie van het verschil tussen de volledige en de werkelijk toegekende toeslagen.

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers

De pensioenregeling voor risico van deelnemers is een beschikbare premieregeling (premieovereenkomst). De regeling betreft de nettopensioenregeling.

De waardering van deze post wordt bepaald door de ingelegde gelden, na aftrek van kosten en risicopremies, gemuteerd met de behaalde rendementen tot balansdatum en verminderd met onttrekkingen als gevolg van pensionering, uitdiensttreding of overlijden.

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking worden schulden en overlopende passiva gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde, indien er geen sprake is van transactiekosten).

Resultaatbepaling

Premiebijdragen (van werkgevers en werknemers)

Dit betreft de over het verslagjaar geheven premiebijdragen van werkgevers en werknemers. Deze zijn, met uitzondering van de vrijwillige ANW-hiaatverzekering, gebaseerd op doorsneepremies voor de verschillende onderdelen van de pensioenregeling.

Premiebijdragen voor risico deelnemers

Dit betreft de over het verslagjaar geheven premies voor de nettopensioenregeling.

beleggingsresultaten

Directe beleggingsresultaten

Onder de directe beleggingsresultaten worden de aan het verslagjaar toe te rekenen interest en dividenden verantwoord.

Indirecte beleggingsresultaten

Onder de indirecte beleggingsresultaten worden de gerealiseerde en ongerealiseerde waardewijzigingen en valutakoersverschillen gedurende het boekjaar verantwoord.

De kosten van vermogensbeheer

De aan het boekjaar toegerekende kosten van vermogensbeheer zijn op de beleggingsresultaten in mindering gebracht.

Saldo overdracht van rechten

Onder het saldo overdracht van rechten worden de in het verslagjaar ontvangen en betaalde overdrachtswaarden van pensioenaanspraken verantwoord, vermeerderd met interestvergoeding.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen worden in de staat van baten en lasten opgenomen in de periode waarop zij betrekking hebben.

Pensioenuitvoeringskosten

De pensioenuitvoeringskosten worden in de staat van baten en lasten opgenomen in de periode waarop zij betrekking hebben. De contracten voor de leaseauto's en het contract voor de huisvesting van het bestuursbureau betreffen operationele-leasecontracten. De leasebetalingen voor deze contracten worden lineair ten laste van de staat van baten en lasten gebracht.

Mutatie VPV voor risico fonds

Effect rentetermijnstructuur

De wijziging van de marktrente op balansdatum als gevolg van wijzigingen in de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur, wordt in de staat van baten en lasten opgenomen.

Pensioenopbouw

De pensioenopbouw met betrekking tot ouderdomspensioen wordt toegerekend aan de periode waarin de opbouw van pensioenrechten plaatsvindt. De verplichtingen met betrekking tot nabestaandenpensioen en arbeidsongeschiktheidspensioen worden opgenomen in de periode waarin zij ontstaan.

Vrijval uitkeringen

De vrijval wordt ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht in de periode waarin de lasten bij de berekening van de voorziening waren voorzien.

Wijziging actuariële grondslagen

De mutatie van de voorziening als gevolg van de aanpassing van actuariële grondslagen in het verslagjaar wordt in de staat van baten en lasten opgenomen.

Mutatie voorziening voor risico deelnemers

Dit betreft de mutatie in de waarde van het opgebouwde kapitaal van de nettopensioenregeling.

Transacties met verbonden partijen

Transacties met verbonden partijen vinden plaats tegen marktconforme condities.

Grondslagen voor het kasstroomoverzicht

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is volgens de directe methode opgesteld. Alle ontvangsten en uitgaven worden hierbij als zodanig gepresenteerd. Onderscheid wordt gemaakt tussen kasstromen uit pensioenactiviteiten en uit beleggingsactiviteiten.

Ontvangsten en uitgaven in vreemde valuta worden omgerekend in euro's tegen de koersen per transactiedatum. De verschillen tussen de transactiekoers en de koers van afwikkeling worden opgenomen in de post 'overige kasstromen uit beleggingsactiviteiten'. Voor beleggingen in het buitenland gelden dezelfde voorschriften. De mutatie in het cashcollateral is in de post 'overige kasstromen uit beleggingsactiviteiten' opgenomen.

Toelichting op de balans over 2022

(Bedragen in duizenden euro's, tenzij anders vermeld)

1. Beleggingen voor risico pensioenfonds

	Vastgoed	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten ⁽¹⁾	Overige	2022 totaal
Stand per 1 januari 2022	1.762.922	5.990.721	6.840.954	1.715.584	2.452.721	18.762.902
Aankoop/verstrekkingen	57.013	12.313	1.172.797	-	138.404	1.380.527
Verkoop/aflossingen	-68.868	-1.307.947	-1.125.900	429.817	-295.127	-2.368.025
Waardeontwikkelingen	-188.874	-816.905	-1.568.847	-1.263.084	80.900	-3.756.810
Stand per 31 december 2022	1.562.193	3.878.182	5.319.004	882.317	2.376.898	14.018.594
Onder de overlopende schulden en overlopende passiva verantwoorde derivaten						3.422.012
Totaal beleggingen volgens de balans						17.440.606

(1) Het bedrag dat is opgenomen onder de 'Verkoop/aflossingen' heeft betrekking op voortijdig afgewikkelde derivatencontracten.

	Vastgoed	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten ⁽¹⁾	Overige	2021 totaal
Stand per 1 januari 2021	1.404.146	5.279.255	6.749.569	2.220.663	1.834.004	17.487.637
Aankoop/verstrekkingen	41.057	171.901	3.772.761	-	200.616	4.186.335
Verkoop/aflossingen	-136	-632.070	-3.386.185	197.755	-198.419	-4.019.055
Waardeontwikkelingen	317.855	1.171.635	-295.191	-702.834	616.520	1.107.985
Stand per 31 december 2021	1.762.922	5.990.721	6.840.954	1.715.584	2.452.721	18.762.902

Onder de overlopende schulden en overlopende passiva verantwoorde derivaten	2.308.166
---	------------------

Totaal beleggingen volgens de balans**21.071.068**

(1) Het bedrag dat is opgenomen onder de 'Verkoop/aflossingen' heeft betrekking op voortijdig afgewikkelde derivatencontracten.

Het fonds belegt niet in premiebijdragende ondernemingen.

Schattingen en oordelen

Zoals vermeld in de toelichting zijn de beleggingen van het fonds nagenoeg allemaal gewaardeerd tegen actuele waarde per balansdatum en is het over het algemeen mogelijk en gebruikelijk om de actuele waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. Voor sommige andere financiële instrumenten, zoals beleggingsvorderingen en beleggingsschulden, geldt dat de boekwaarde de actuele waarde benadert als gevolg van het kortetermijnkarakter van de vorderingen en schulden. De boekwaarde van alle activa en de verplichtingen op balansdatum benadert de actuele waarde.

Voor de meerderheid van de financiële instrumenten van het fonds kan gebruik worden gemaakt van afgeleide marktnoteringen. Echter, bepaalde financiële instrumenten, zoals onderhandse leningen, nederlandse woninghypotheken en niet-beursgenoteerde beleggingsfondsen zijn gewaardeerd door middel van waarderingmodellen en waarderingstechnieken, inclusief een verwijzing naar de huidige, reële waarde van vergelijkbare instrumenten.

De beleggingen worden volgens de volgende methodieken gewaardeerd:

	Marktnoteringen	Afgeleide marktnoteringen	Waarderingsmodellen en - technieken	31-12-2022
--	-----------------	------------------------------	--	------------

Per 31 december 2022

Vastgoedbeleggingen	-	297.007	1.265.186	1.562.193
Aandelen	-	3.878.182	-	3.878.182
Vastrentende waarden	1.584.611	3.094.404	639.989	5.319.004
Derivaten	584	881.733	-	882.317
Overige beleggingen	-	-	2.376.898	2.376.898
Totaal	1.585.195	8.151.326	4.282.073	14.018.594

	Marktnoteringen	Afgeleide marktnoteringen	Waarderingsmodellen en - technieken	31-12-2021
--	-----------------	------------------------------	--	------------

Per 31 december 2021

Vastgoedbeleggingen	-	462.764	1.300.158	1.762.922
Aandelen	-	5.990.721	-	5.990.721
Vastrentende waarden	2.893.721	3.310.051	637.182	6.840.954
Derivaten	-12.321	1.727.905	-	1.715.584
Overige beleggingen	-	-	2.452.721	2.452.721
Totaal	2.881.400	11.491.441	4.390.061	18.762.902

De schatting van de actuele waarde is een momentopname, gebaseerd op de marktomstandigheden en de beschikbare informatie over het financiële instrument. Deze schattingen zijn van nature subjectief en bevatten onzekerheden en een significante oordeelsvorming (zoals de rentestand, volatiliteit en schattingen van kasstromen) en kunnen daarom niet met precisie worden vastgesteld.

Schatting van actuele waarde

De belangrijkste gehanteerde methoden en veronderstellingen voor het schatten van de actuele waarde van financiële instrumenten zijn:

- theoretische waarderingsmodellen op basis van marktdata (derivaten, hypotheekleningen en onderhandse leningen als onderdeel van de vastrentende waarden);
- intrinsieke waardebepaling op basis van al dan niet gecertificeerde rapportages van de desbetreffende vermogensbeheerders of, indien en voor zover deze niet beschikbaar zijn, de kostprijs van de (recente) investeringen (vastgoedbeleggingen en overige beleggingen).

Marktnoteringen

Hieronder worden de beleggingen gepresenteerd die voor de waardering gebruikmaken van prijzen van onafhankelijke prijsleveranciers. Dit betreft dus zowel beursnoteringen als prijzen die dagelijks worden verstrekt door onafhankelijke prijsleveranciers.

Afgeleide marktnoteringen

Hieronder worden de niet beursgenoteerde beleggingsfondsen gepresenteerd die onderliggend overwegend beursgenoteerde beleggingen bevatten. Ook de rente- en valutaderivaten worden hieronder gepresenteerd. De rente- en valutaderivaten worden gewaardeerd op basis van gevalideerde waarderingmodellen, waarbij waarneembare marktgegevens als input worden gebruikt.

Waarderingsmodellen en -technieken

Hieronder worden niet-beursgenoteerde beleggingen gepresenteerd en die beleggingsfondsen die overwegend nietbeursgenoteerde beleggingen bevatten.

Het bestuur heeft de actuele waarde van de niet-beursgenoteerde beleggingen geschat op basis van opgaven van investment managers. De betrouwbaarheid van de gebruikte opgave wordt geverifieerd aan de hand van gecontroleerde jaarrekeningen van de fondsen waarin wordt belegd.

Vastgoed

Alle beleggingen in vastgoed zijn via niet-beursgenoteerde beleggingsfondsen gedaan.

Per balansdatum waren geen vastgoedbeleggingen uitgeleend.

Aandelen

Alle beleggingen in aandelen zijn via niet-beursgenoteerde beleggingsfondsen gedaan.

Per balansdatum waren geen aandelen uitgeleend.

Vastrentende waarden

	31-12-2022	31-12-2021
Staatsobligaties (ontwikkelde landen)	1.584.611	2.893.721
Staatsobligaties (opkomende landen)	677.432	704.819
Credits	2.416.972	2.605.154
Nederlandse woninghypotheken	618.740	601.694
Onderhandse leningen	21.249	35.566
Totaal	5.319.004	6.840.954

Per balansdatum waren geen vastrentende waarden uitgeleend.

Derivaten

	31-12-2022	31-12-2021
Valutaderivaten	170.828	-48.882
Rentederivaten	704.315	1.773.715
Overige derivaten	7.174	-9.249
Totaal	882.317	1.715.584

De waarde van de rentederivaten bevat voor 79.165 (2021: 71.257) aan te vorderen rente. De derivaten kunnen als volgt worden gepresenteerd (uitgesplitst naar activa en passiva):

Activa	31-12-2022	31-12-2021
Valutaderivaten	174.992	12.766
Rentederivaten	4.122.145	4.010.629
Overige derivaten	7.192	355
Totaal	4.304.329	4.023.750

Passiva	31-12-2022	31-12-2021
Valutaderivaten	4.164	61.648
Rentederivaten	3.417.830	2.236.914
Overige derivaten	18	9.604
Totaal	3.422.012	2.308.166

De valutatermijncontracten worden niet voor een specifieke beleggingscategorie afgesloten; er heeft daarom geen verdeling naar beleggingscategorieën plaatsgevonden.

Voor de uitvoering van het beleggingsbeleid maakt het fonds gebruik van financiële derivaten voor zover dit passend is. De portefeuillestructuur en het risicoprofiel, berekend inclusief de economische effecten van derivaten, dienen zich binnen de door het bestuur vastgestelde grenzen (limieten) te bevinden. In 2022 gebruikt het fonds derivaten alleen om marktrisico's af te dekken. Als gevolg van de waardeontwikkeling van deze derivaten wordt collateral uitgewisseld.

Het fonds heeft eind 2022 1.268 miljoen euro (2021: 1.726 miljoen euro) aan onderpand ontvangen in de vorm van liquiditeiten als gevolg van de positieve waarde van de derivaten. Het ontvangen onderpand staat ter vrije beschikking voor het fonds. Op basis van het normpercentage voor de overlaywaarde in de beleggingsmix vindt herbelegging van ontvangen cash collateral plaats. Daarnaast had het fonds eind 2022 345 miljoen euro (2021: 18 miljoen euro) aan onderpand verstrekt in de vorm van liquiditeiten als gevolg van de negatieve waarde van enkele derivaten.

De collateralstand muteert per dag als gevolg van de waardeontwikkeling van de derivaten en eventuele nieuwe transacties. Hiermee bestaat er een dagelijks muterende terugbetalingsverplichting. Er wordt tussen de transactiepartijen cash uitgewisseld, dat afgewikkeld wordt op de eerstvolgende werkdag. Over de collateralstand wordt rente verrekend conform de CSA waarin de collateralvoorwaarden zijn vastgelegd. De vorderingen dan wel schulden uit hoofde van collateral worden in de jaarrekening gesaldeerd per tegenpartij gepresenteerd.

Overige beleggingen

	31-12-2022	31-12-2021
Private equity	1.368.884	1.542.534
Hedgefondsen	973.954	882.710
Opportunities	29.015	22.897
Infrastructuur	5.045	4.580
Totaal	2.376.898	2.452.721

2. Beleggingen voor risico deelnemers

Op de balans van het fonds bevindt zich een pensioenvoorziening voor risico deelnemers. Deze voorziening betreft de nettopensioenregeling. De tegenover deze voorziening staande beleggingen zijn de beleggingen voor risico van deelnemers. Het mutatieoverzicht is als volgt:

	Vastgoed	Aandelen	Vastrentende waarden	Overige	2022 totaal
Stand per 1 januari 2022					1.927
Nog niet belegde premies ultimo 2021					-22
Subtotaal	187	990	665	63	1.905
Aankoop/verstrekkingen	21	100	143	6	270
Verkoop/aflossingen	-41	-265	-163	-49	-518
Herwaardering	-39	-148	-129	22	-294
Subtotaal	128	677	516	42	1.363
Nog niet belegde premies					15
Te verkopen beleggingen wegens onttrekkingen					-111
Stand per 31 december 2022					1.267

	Vastgoed	Aandelen	Vastrentende waarden	Overige	2021 totaal
Stand per 1 januari 2021					1.620
Nog niet belegde ultimo 2020					-4
Subtotaal	151	836	576	53	1.616
Aankoop/verstrekkingen	24	96	353	4	477
Verkoop/aflossingen	-23	-119	-249	-17	-408
Herwaardering	35	177	-15	23	220
Subtotaal	187	990	665	63	1.905
Nog niet belegde premies					22
Stand per 31 december 2021					1.927

Alle beleggingen betreffen participaties in niet-beursgenoteerde beleggingsinstellingen.

3. Overige vorderingen en overlopende activa

	31-12-2022	31-12-2021
Te vorderen premies en koopsommen op werkgevers	16.695	13.602
Beleggingsdebiteuren	349.525	47.529
Vorderingen uit waardeoverdrachten	2.574	1.639
Vorderingen op deelnemers	113	119
Overige vorderingen en overlopende activa	108	696
Totaal	369.015	63.585

Alle vorderingen hebben een looptijd van korter dan één jaar. Er is geen noodzaak tot het vormen van een voorziening voor oninbaarheid.

Beleggingsdebiteuren

	31-12-2022	31-12-2021
Vordering inzake verstrekt cashcollateral	344.643	17.734
Nog af te wikkelen transacties	4.882	29.795
Totaal	349.525	47.529

4. Liquide middelen

	31-12-2022	31-12-2021
Vorderingen uit hoofde van geldmarktproducten	678.949	557.648
Liquiditeiten aangehouden als onderdeel van de beleggingsmandaten	75.327	100.767
Overige bankrekeningen	21.064	15.741
Totaal	775.340	674.156

De liquide middelen staan ter vrije beschikking met uitzondering van de initial margin ontvangen in cash, dit bedraagt in 2022 24 miljoen euro (2021: 33 miljoen euro). Ultimo 2022 heeft SPW bij ING Bank N.V. een kredietfaciliteit van 7,5 miljoen euro (2021: 7,5 miljoen euro). Hiervan wordt ultimo 2022 geen gebruik gemaakt.

5. Stichtingskapitaal en reserves

In onderstaande tabel wordt het verloop van het vermogen weergegeven.

	Reserve beleggings- en verzekeringstechnische risico's	Stichtingskapitaal	Premie- egaliseringsreserve	Extra reserve	2022 totaal
--	--	--------------------	--------------------------------	---------------	-------------

Stand per

31 december 2021

	3.613.950	-	86.995	-	3.700.945
Toevoeging saldo van baten en lasten	-680.288	-	-20.158	144.537	-555.909
Dotatie ter aanvulling van de feitelijke premie	-7.610	-	7.610	-	-
Stand per 31 december 2022	2.926.052	-	74.447	144.537	3.145.036

	Reserve beleggings- en verzekeringstechnische risico's	Stichtingskapitaal	Premie- egaliseringsreserve	Extra reserve	2021 totaal
--	--	--------------------	--------------------------------	---------------	-------------

Stand per

31 december 2020

	1.395.419	-	85.165	-	1.480.584
Toevoeging saldo van baten en lasten	2.213.343	-	7.018	-	2.220.361
Dotatie ter aanvulling van de feitelijke premie	5.188	-	-5.188	-	-
Stand per 31 december 2021	3.613.950	-	86.995	-	3.700.945

Toelichting bestemming resultaat

De mutatie van de premie-egaliseringsreserve ad -12.548 bestaat uit een onttrekking ter grootte van het verschil tussen de feitelijke premie en de gedempte premie ad 7.610 (2021: 5.188) en een rendementstoevoeging van -20.158 (2021: 7.018).

Krachtens het besluit van het bestuur in de vergadering van 13 juni 2023 is het saldo van baten en lasten over 2022, na verwerking van de mutatie premie-egaliseringsreserve, toegevoegd aan de reserve beleggings- en verzekeringstechnische risico's tot het niveau van het vereist eigen vermogen (VEV) en het restant aan de extra reserve.

Reserve beleggings- en verzekeringstechnische risico's

De reserve beleggings- en verzekeringstechnische risico's is minimaal gelijkgesteld aan het minimaal vereist eigen vermogen en maximaal gelijk aan het vereist eigen vermogen zoals vastgesteld in de solvabiliteitsstoets en voor zover de middelen van het fonds de vorming hiervan toelaten.

Premie-egaliseringsreserve

Begin 2015 heeft het bestuur besloten tot de vorming van een premie-egaliseringsreserve. Vanaf 2015 worden verschillen tussen de in rekening gebrachte doorsneepremie en de gedempte kostendekkende premie ten gunste of, voor zover het saldo het toelaat, ten laste gebracht van de premie-egaliseringsreserve. Over de reserve wordt het fondsrendement vergoed. De reserve wordt, indien nodig, boven 10% van de pensioengrondslagsom aangewend om de premiedekkingsgraad te verhogen tot maximaal 100%. In 2022 is 7.610 (2021: - 5.188) gedoteerd aan de premie-egaliseringsreserve als aanvulling op de feitelijke premie tot het niveau van de gedempte kostendekkende premie.

Extra reserve

Gezien de vermogenspositie kon eind 2022 een dotatie plaatsvinden aan de extra reserve. De dotatie gebeurt alleen wanneer het vermogen groter is dan het vereist eigen vermogen.

Solvabiliteit

	31-12-2022		31-12-2021	
		Percentage van technische voorziening		Percentage van technische voorziening
Minimaal vereist eigen vermogen	442.690	4,2%	579.555	4,2%
Vereist eigen vermogen	2.926.052	27,6%	3.731.110	26,8%
Aanwezig eigen vermogen	3.070.589	29,0%	3.613.950	26,0%

De beleidsdekkingsgraad van het fonds ultimo 2022 bedraagt 133,7% (2021: 118,8%). Dit is hoger dan de vereiste dekkingsgraad onder de normportefeuille 2023. Voor de berekening van het vereist eigen vermogen wordt gebruikgemaakt van het standaardmodel.

In 2022 is het herstelplan geactualiseerd en goedgekeurd door DNB. Op basis daarvan werd verwacht het fonds al na 1 jaar over het vereist eigen vermogen zou beschikken. Bij de kwartaalafsluiting op 30 september 2022 is officieel geconcludeerd dat SPW 'uit herstel' was. De herstelperiode onder het huidige Financieel Toetsingskader begon in 2015.

6. Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds

De voorziening voor pensioenverplichtingen is naar categorieën van deelnemers als volgt samengesteld:

Categorie	31-12-2022	31-12-2021
Deelnemers	4.072.829	6.176.758
Gewezen deelnemers	1.904.670	2.634.933
Pensioengerechtigden	4.548.282	5.031.974
VPV	10.525.781	13.843.665
Premievrije deelneming arbeidsongeschikten	36.410	60.387
Spaarfonds voor gemoedsbezwaarden	310	290
IBNR	20.784	16.527
Totaal	10.583.285	13.920.869

De methode voor de berekening van de pensioenverplichtingen is zodanig toegepast dat er geen sprake is van een financieringsachterstand. Naar hun aard hebben de technische voorzieningen in het algemeen een langlopend karakter.

De verdeling van de deelnemers naar categorieën is als volgt (in aantallen):

Categorie	31-12-2022	31-12-2021
Deelnemers	28.331	27.666
Gewezen deelnemers	23.506	25.162
Pensioengerechtigden	20.833	19.929
Totaal	72.670	72.757

Mutatie balanspost Voorziening pensioenverplichtingen

	2022	2021
Stand per 1 januari	13.920.869	14.797.151
Toevoegingen en onttrekkingen		
Interest	-68.905	-79.787
Effect rentetermijnstructuur	-4.281.598	-1.012.179
Pensioenopbouw	382.443	387.668
Toeslagverlening	803.754	110.210
Saldo overdracht van rechten	67.896	16.267
Arbeidsongeschiktheid	6.021	9.606
Vrijval uitkeringen	-314.959	-295.797
Sterfte	-5.697	-7.545
Vrijval excasso	-5.984	-5.620
Dotatie IBNR	4.257	1.252
Wijziging actuariële grondslagen	77.264	0
Andere resultaten	-2.076	-357
Totaal mutatie	-3.337.584	-876.282
Stand per 31 december	10.583.285	13.920.869

Interest

Aan de pensioenverplichtingen is over het jaar 2022 een interest van -0,486% toegevoegd (2021: -0,533%), op basis van de éénjaarsrente aan het begin van het verslagjaar.

Effect rentetermijnstructuur

Onder de post 'effect rentetermijnstructuur' is de mutatie verantwoord als gevolg van de wijziging van de rentetermijnstructuur. De rentetermijnstructuur ultimo 2022 zoals gepubliceerd door DNB correspondeert met een gemiddelde nominale rente van 2,58%. Ultimo 2021 correspondeert de rentetermijnstructuur met een gemiddelde nominale rente van 0,57%.

Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuariële berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen. Verder is hierin begrepen het effect van de individuele salarisontwikkeling.

Toeslagverlening

Per 1 januari 2022 zijn de pensioenaanspraken en uitkeringen van gewezen deelnemers en pensioengerechtigden verhoogd met 0,61% en de pensioenaanspraken van actieve deelnemers met 1,05%. Per 1 oktober 2022 zijn de pensioenaanspraken en uitkeringen van gewezen deelnemers en pensioengerechtigden verhoogd met 0,69% en de pensioenaanspraken van actieve deelnemers met 1,20%.

Per 1 januari 2023 zijn de pensioenaanspraken en uitkeringen van gewezen deelnemers en pensioengerechtigden verhoogd met 9,84% en de pensioenaanspraken van actieve deelnemers met 2,38%. De benodigde koopsom voor de indexatie per 1 januari 2023 is ultimo 2022 reeds opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen.

Saldo overdracht van rechten

	31-12-2022	31-12-2021
Inkomende waardeoverdrachten	103.666	21.628
Uitgaande waardeoverdrachten	-35.770	-5.361
Saldo overdracht van rechten	67.896	16.267

Waardeoverdracht betreft de ontvangst van of overdracht aan pensioenfondsen of pensioenverzekeraar van respectievelijk de vorige of nieuwe werkgever van de contante waarde van premievrije pensioenaanspraken van deelnemers, die tot de ontslagdatum zijn opgebouwd. De ontvangen koopsommen worden aangewend voor de inkoop van extra pensioenaanspraken.

Arbeidsongeschiktheid

Als gevolg van invalidatie/revalidatie wordt een bedrag toegevoegd/onttrokken aan de voorziening pensioenverplichtingen.

Vrijval uitkeringen

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuariel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de verwachte pensioenuitkeringen in de verslagperiode.

Sterfte

Als gevolg van sterfte wordt een bedrag toegevoegd (ingang nabestaandenpensioen) / onttrokken (vrijval opgebouwd ouderdomspensioen) aan de voorziening pensioenverplichtingen.

Vrijval excasso

Toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuariel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de verwachte uitvoeringskosten in de verslagperiode.

Dotatie IBNR

Er wordt een voorziening aangehouden voor het risico dat deelnemers, die zich nog bevinden in de periode van verplichting tot loondoorbetaling door de werkgever, binnen twee jaar arbeidsongeschikt worden. Deze voorziening wordt (ultimo jaar) geschat als tweemaal de verwachte schadelast (risicopremie) als gevolg van premievrije deelneming en (aanvullende) arbeidsongeschiktheidsuitkeringen in het komende boekjaar.

Wijziging actuariële grondslagen

Het bestuur heeft, met betrekking tot verslagjaar 2022, besloten om de (actuariële) grondslagen die gehanteerd worden voor de bepaling van de voorziening pensioenverplichtingen te wijzigen. De wijziging en het effect van de schattingswijziging op de voorziening pensioenverplichtingen is:

- Toepassing van recente overlevingsgrondslagen door de overgang van Prognosetafel AG2020 naar Prognosetafel AG2022 in combinatie met toepassing van ongewijzigde fondsspecifieke ervaringssterfte (toename voorziening 77,3 miljoen euro).

Andere resultaten

Andere resultaten betreft voornamelijk resultaat op gehanteerde flexibiliseringsfactoren bij uitruil en vervroegen, vrijval van de voorziening voor wezenpensioen bij pensioneren en correcties. Tevens is hier de verhoging van uitkeringsduren opgenomen als gevolg van de toekomstige stijging van de AOW-leeftijd naar 67 jaar en drie maanden. Het betreft arbeidsongeschiktheids- en ANW-hiaatpensioenen.

7. Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers

	2022	2021
Stand per 1 januari	1.927	1.612
Stortingen	217	244
Rendement	-284	233
Onttrekkingen	-593	-162
Stand per 31 december	1.267	1.927

Dit betreft de voorziening voor de nettopensioenregeling.

8. Overige schulden en overlopende passiva

	31-12-2022	31-12-2021
Derivaten	3.422.012	2.308.166
Collateral	1.267.673	1.725.839
Schulden uit hoofde van geldmarktproducten	112.036	133.966
Overige beleggingscrediteuren	45.709	9.846
Af te dragen belastingen en sociale premies	6.648	6.162
Diversen	1.889	1.947
Schulden inzake waardeoverdrachten	668	1.062
Schulden inzake pensioenuitkeringen	5	7
Totaal	4.856.640	4.186.995

Alle schulden, met uitzondering van de derivaten, hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

Derivaten

De schulden uit hoofde van derivaten betreffen valutaderivaten, rentederivaten en overige derivaten met een negatieve waarde. Voor een specificatie wordt verwezen naar pagina 115.

Collateral

Dit betreft de terugbetalingsverplichting van het ontvangen cashcollateral. Voor een verdere toelichting verwijzen wij u naar de toelichting op pagina 116.

Overige beleggingscrediteuren

Dit betreft nog af te wikkelen transacties.

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Uitbesteding administratie

De dienstverlening met betrekking tot administratie, de communicatie, secretariële werkzaamheden en het beheer van het vermogen is vanaf 1 januari 2016 verlengd. De overeenkomst is in werking getreden op 1 januari 2016 en is gesloten voor onbepaalde tijd met een opzegtermijn van 1 jaar. De kosten bedragen circa 9 miljoen euro per jaar voor de pensioenadministratie en de indicatieve kosten voor het beheer van het vermogen exclusief performance fees en transactiekosten bedragen circa 39 miljoen euro per jaar.

Leaseauto's

SPW heeft voor drie (2021: twee) leaseauto's leasecontracten afgesloten met wisselende resterende looptijden ultimo 2022 van 2 en 48 maanden. De totale verplichting van SPW op basis van de resterende looptijden van de afgesloten contracten bedraagt ultimo 2022 circa 74 duizend euro (2021: 28 duizend euro).

Ultimo boekjaar zijn de verplichtingen uit hoofde van operationele lease als volgt te specificeren:

	31-12-2022	31-12-2021
Te betalen:		
Binnen één jaar	2	23
Tussen één en vijf jaar	72	5
Meer dan vijf jaar	-	-
Totaal	74	28

De opgenomen last 2022 inzake leaseauto's bedraagt 34 duizend euro (2021: 44 duizend euro).

Huisvesting

SPW heeft een contract met onbepaalde looptijd met Bouw & Infrapark inzake de huisvesting van het bestuursbureau. De huisvestingskosten bedragen per jaar circa 26 duizend euro (2021: 29 duizend euro).

Aankoopverplichtingen

Aankoopverplichtingen vastgoed

Op 31 december 2022 staat er voor 118 miljoen euro (2021: 169 miljoen euro) aan commitments open, verdeeld over de volgende valuta (in equivalenten maal 1 miljoen euro):

Valuta	
EUR	118,0
USD	-
Totaal	118,0

Aankoopverplichtingen vastrentende waarden

Op 31 december 2022 staat er voor 66 miljoen euro (2021: 67 miljoen euro) aan commitments open voor beleggingen in vastrentende waarden volgens onderstaande tabel:

Vastrentende waarden	
Nederlandse woninghypotheken	66,0
Totaal	66,0

Ontvangen en/of verstrekte zekerheden

In onderstaande tabel worden de ontvangen en/of verstrekte zekerheden per balansdatum weergegeven.

Ontvangen en/of verstrekte zekerheden	31-12-2022	31-12-2021
Verstrekte stukken u.h.v.		
Repurchase transacties van vastrentende stukken	195,0	125,0
Initial margin	434,3	56,3
Collateral op derivaten	32,7	-
Ontvangen stukken u.h.v.		
Collateral inz repurchase transacties	61,8	-

Aankoopverplichtingen overige beleggingen

Op 31 december 2022 staat er voor 571 miljoen euro (2021: 492 miljoen euro) aan commitments open voor overige beleggingen volgens onderstaande tabel:

Commitments	
Infrastructuur	1,8
Private equity	550,5
Hedgefondsen	18,6
Totaal	570,9

Verbonden partijen

Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan.

Gebeurtenissen na balansdatum

Aanpassing UFR

Sinds 2012 wordt de rentetermijnstructuur (RTS) van DNB voor pensioenfondsen bepaald met behulp van de Ultimate Forward Rate (UFR). In 2022 is door de Commissie Parameters geadviseerd om de UFR-methode aan te passen. Er is geadviseerd om

voor looptijden tot 50 jaar uit te gaan van de marktrente en voor langere looptijden te extrapoleren op basis van de marktrente tussen 30 en 50 jaar. DNB heeft besloten het advies van de Commissie Parameters over te nemen met ingang van 2023. Hiermee komen de resterende twee stappen van de oude UFR-methode te vervallen. De wijziging van de UFR-methode betreft een schattingswijziging van de Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds. Het effect op de dekkingsgraad is geschat op +/- 0,4 procentpunt (gebaseerd op de financiële situatie van het fonds ultimo 2022).

Toelichting op de staat van baten en lasten over 2022

9. Premiebijdragen (van werkgevers en werknemers)

	2022	2021	2022	2021	2022	2021
	Werkgevers	Werkgevers	Werknemers	Werknemers	Totaal	Totaal
Aard van de verzekering						
Verplichte verzekering	186.761	172.713	84.927	78.540	271.688	251.253
Arbeidsong.pensioen/ Aanvull.arbeidsong.pensioen	1.370	1.328	1.743	1.690	3.113	3.018
Vrijwillige verzekering	-	-	524	485	524	485
ANW-hiaatverzekering	-	-	516	686	516	686
Invaliditeitspensioen	560	316	1.058	587	1.618	903
Totaal	188.691	174.357	88.768	81.988	277.459	256.345

De totale bijdrage van werkgevers en werknemers (inclusief aanvullende en vrijwillige verzekeringen, maar exclusief premie nettopensioen) bedraagt 27,6% procent (2021: 27,5%) van de pensioengrondslagsom. Een specificatie van de ontvangen premiebijdragen (van werkgevers en werknemers) is opgenomen in bovenstaande tabel.

De kostendekkende premie, de feitelijke premie en de gedempte premie volgens artikel 130 van de Pensioenwet zijn als volgt:

	2022	2021
	In % van pensioengrondslag	In % van pensioengrondslag
Kostendekkende premie	503.726 50,5%	509.170 54,9%
Feitelijke premie (middelloonregeling)	272.211 27,0%	251.738 27,0%
Gedempte premie	264.601 26,5%	256.926 27,7%

De aan het boekjaar toe te rekenen feitelijke premie is als bate verantwoord. SPW hanteert de gedempte premiemethodiek voor de toetsing van de kostendekkendheid van de premie. De feitelijke premie was hoger dan de gedempte premie maar lager dan de kostendekkende premie. Het verschil tussen de feitelijke en gedempte premie is toegevoegd aan de premie-egaliseringsreserve.

De samenstelling van de kostendekkende premie is als volgt:

	2022	2021
Actuarieel benodigde koopsom voor pensioenopbouw	381.934	387.524
Benodigde koopsom voor risicodekking	11.943	12.593
Solvabiliteitsopslag	105.559	104.030
Opslag voor uitvoeringskosten	4.290	5.023
Totale kostendekkende premie	503.726	509.170

De samenstelling van de gedempte premie is als volgt:

	2022	2021
Actuarieel benodigde koopsom voor pensioenopbouw	251.739	243.409
Benodigde koopsom voor risicodekking	8.572	8.494
Opslag voor uitvoeringskosten	4.290	5.023
Totale gedempte premie	264.601	256.926

Het verschil tussen de kostendekkende premie en de feitelijke premie is het gevolg van het verschil tussen de gehanteerde veronderstellingen bij de premiestelling (feitelijke premie) en de gerealiseerde kostendekkende premie. Het verschil tussen de feitelijke premie en de gedempte premie komt ten laste/gunste van de premie-egalisatiereserve.

10. Premiebijdragen voor risico deelnemers

	2022	2021
Premiebijdragen voor risico deelnemers	229	258
Totaal	229	258

De premiebijdragen hebben betrekking op de nettopensioenregeling.

11. Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds

	Directe beleggingsresultaten	Indirecte beleggingsresultaten	Kosten van vermogensbeheer	2022
Vastgoed	281	-188.874	5.243	-183.350
Aandelen	147	-816.905	7.900	-808.858
Vastrentende waarden	82.377	-1.563.432	554	-1.480.501
Derivaten	124.524	-1.614.220	-4.187	-1.493.883
Overige	-1.031	49.824	6.656	55.449
Subtotaal	206.298	-4.133.607	16.166	-3.911.143
Toegekende algemene kosten aan kosten van vermogensbeheer	-	-	-1.865	-1.865
Totaal	206.298	-4.133.607	14.301	-3.913.008

	Directe beleggingsresultaten	Indirecte beleggingsresultaten	Kosten van vermogensbeheer	2021
Vastgoed	853	317.855	4.493	323.201
Aandelen	126	1.171.635	8.786	1.180.547
Vastrentende waarden	131.749	-289.144	265	-157.130
Derivaten	128.988	-697.018	-3.085	-571.115
Overige	5.598	594.097	5.133	604.828
Subtotaal	267.314	1.097.425	15.592	1.380.331
Toegekende algemene kosten aan kosten van vermogensbeheer	-	-	-1.777	-1.777
Totaal	267.314	1.097.425	13.815	1.378.554

De bate van 16.166 (2021: 15.592) onder de kosten van vermogensbeheer ontstaat doordat het grootste deel van de kosten rechtsreeks door APG Asset Management in rekening wordt gebracht in de APG Pools en derhalve niet in de administratie van SPW terecht komt. De kortingen die SPW ontvangt van APG Asset Management daarentegen worden rechtsreeks met SPW verrekend. Derhalve resulteren de kosten vermogensbeheer in bovenstaande tabel in een bate en niet in een last. Voor een volledige toelichting op de kosten van vermogensbeheer verwijzen wij naar pagina 61.

Naast deze kosten komen er nog kosten voor rekening van het fonds die direct ten laste van de beleggingsresultaten gebracht worden en daarom in de jaarrekening niet zichtbaar zijn waaronder transactiekosten. De transactiekosten bestaan uit in- en uitstapkosten bij beleggingsfondsen, aan- en verkoopkosten bij directe beleggingen in beleggingstitels en aankoopkosten. De geïdentificeerde transactiekosten over 2022 bedroegen 10,8 miljoen euro (2021: 26,8 miljoen euro).

In bovenstaande tabel worden tevens de algemene kosten gepresenteerd die toegerekend zijn vanuit pensioenuitvoeringskosten aan de kosten vermogensbeheer van 1.865 (2021: 1.777).

12. Beleggingsresultaten voor risico deelnemers

De post beleggingsresultaten voor risico deelnemers betreft de beleggingsresultaten van de nettopensioenregeling. In 2022 bedroegen deze beleggingsresultaten -284 (2021: 233).

	Directe beleggingsresultaten	Indirecte beleggingsresultaten	Kosten van vermogensbeheer	2022
Vastgoed	-	-39	-	-39
Aandelen	-	-148	-	-148
Vastrentende waarden	10	-129	-	-119
Overige	-	22	-	22
Totaal	10	-294	-	-284

	Directe beleggingsresultaten	Indirecte beleggingsresultaten	Kosten van vermogensbeheer	2021
Vastgoed	-	35	-	35
Aandelen	-	176	-1	175
Vastrentende waarden	12	-15	-	-3
Overige	-	26	-	26
Totaal	12	222	-1	233

13. Saldo overdracht van rechten

	2022	2021
Overgenomen pensioenverplichtingen	100.439	22.710
Overgedragen pensioenverplichtingen	-33.461	-7.141
Totaal	66.978	15.569

14. Overige baten

	2022	2021
Overige baten	15	17
Totaal	15	17

15. Pensioenuitkeringen

	2022	2021
Ouderdomspensioen	-271.296	-254.050
Weduwe- en weduwnaarspensioen	-37.720	-35.456
Wezenpensioen	-676	-648
Invalideitpensioen	-135	-223
Afkoop wegens gering bedrag	-380	-321
Aanvullend arbeidsongeschiktheidspensioen	-2.708	-2.676
Arbeidsongeschiktheidspensioen	-1.060	-1.160
Anw-hiaatpensioenverzekering	-1.134	-1.235
Eindejaarsuitkeringen	-50	-58
Totaal	-315.159	-295.827

De post Afkoop wegens gering bedrag betreft de afkoop van pensioenen die lager zijn dan 520,35 euro (2021: 503,24 euro) per jaar (de afkoopgrens), overeenkomstig de Pensioenwet.

16. Pensioenuitvoeringskosten

	2022	2021
Administratiekosten APG	-8.408	-8.867
Algemene kosten:		
Actuariële kosten	-87	-51
Advieskosten	-384	-488
Kosten Raad van Toezicht	-62	-58
Kosten verantwoordingsorgaan	-104	-179
Kosten bestuur	-730	-448
Loonkosten bestuursbureau		
* Lonen en salarissen	-1.017	-964
* Sociale lasten	-77	-66
* Pensioenlasten	-147	-126
* Overige personeelskosten	-97	-76
Totaal loonkosten bestuursbureau	-1.338	-1.232
Kantoorkosten bestuursbureau	-182	-199
Accountantskosten	-142	-133
Kosten compliance monitoring	-3	-45
Contributies	-644	-676
Kosten externe adviseurs	-54	-39
Bestuurscommissie Balansmanagement		
Juridische kosten	3	-5
Overige kosten	-3	-
Subtotaal	-12.138	-12.420
Toerekening algemene kosten aan kosten vermogensbeheer	1.865	1.777
Totaal	-10.273	-10.643

Van de totale algemene kosten van 3,7 miljoen euro (2021: 3,6 miljoen euro) is evenals in 2021 50% toegerekend aan de kosten vermogensbeheer.

Onkostenvergoeding bestuur

In zijn beloningsbeleid volgt het bestuur de uitgangspunten van de Pensioenfederatie.

In 2022 hanteerde het bestuur als jaarlijkse totale werkgeverslasten per bestuurslid 152,5 duizend euro (2021: 140 duizend euro) (op fulltime-basis), ook voor de voorzitters. Reis- en verblijfskosten maken onderdeel uit van de beloning. Vergoedingen voor studie of opleiding, waaronder eventuele verblijfskosten, in verband met het bestuurslidmaatschap bij SPW komen voor vergoeding in aanmerking.

De beloning is hiermee naar het oordeel van het bestuur maatschappelijk verantwoord en sluit aan bij wat in de markt voor vergelijkbare fondsen gebruikelijk was.

Een bestuurslid van SPW wordt geacht gemiddeld twee dagen per week te besteden aan het besturen van het fonds (0,4 VTE). Hierin zijn ook studie, lezen, overleg, bijeenkomsten en dergelijke begrepen. Gemiddeld wordt een voorzitter van SPW geacht drie dagen per week te besteden aan het besturen van het fonds (0,6 VTE).

Bij de beloning voor de Raad van Toezicht wordt ervan uitgegaan dat een raadslid een halve dag per week beschikbaar is voor het fonds (0,1 VTE). Daarmee komt de vergoeding in 2022 uit op 15 duizend euro (2021: 14 duizend euro) per jaar. De voorzitter ontvangt een vergoeding die 30 procent hoger ligt: 19,5 duizend euro (2021: 16,8 duizend euro).

Over de beloning is geen BTW verschuldigd.

Een deel van de totale kosten bestuur bestaat uit zaalhuur, advieskosten, kosten van opleidingen en overige kosten. De aan het bestuur betaalde vergoeding bedraagt in 2022 549 (2021: 365). De totale vergoeding over 2022 valt hoger uit dan over 2021. Dit wordt veroorzaakt door het nieuwe beloningsbeleid in 2022.

Loonkosten bestuursbureau

Het fonds heeft ultimo 2022 zeven (2021: zeven) personeelsleden in dienst ter ondersteuning van het bestuur. De kosten hiervan zijn verantwoord onder Loonkosten bestuursbureau. Alle personeelsleden zijn in Nederland werkzaam.

Accountantskosten

	2022	2021
Onderzoek van de jaarrekening en verslagstaten *)	-142	-133
Andere controleopdrachten	-	-
Fiscale dienstverlening	-	-

Andere niet-controlediensten

Overige dienstverlening	-	-
Totaal	-142	-133

*) 2022 bevat 27 duizend euro afrekening boekjaar 2021

De accountantskosten zijn toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben.

17. Mutatie VPV voor risico pensioenfondsen

Voor een toelichting op de post Mutatie VPV voor risico pensioenfondsen wordt verwezen naar de toelichting onder 6. Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfondsen.

18. Overige lasten

	2022	2021
Bank-/rentekosten	-77	-87
Overige lasten	-33	-25
Totaal	-110	-112

Belastingen

De activiteiten van het fonds zijn vrijgesteld van belastingheffing in het kader van de vennootschapsbelasting.

Risicobeheer en derivaten

Beleid en risicobeheer

De tabellen opgenomen in de risicoparagraaf bevatten voor de APG Pools een doorkijk naar de eerstvolgende laag van de beleggingen. Deze tabellen zijn gebaseerd op de beleggingen voor risico van het fonds.

De grondslag voor de tabellen in de risicoparagraaf is in onderstaande tabel weergegeven.

(* mld euro)	2022	2021
Beleggingen activakant balans	17,5	21,1
Creditpositie derivaten (passiva)	-3,4	-2,3
Totaal beleggingen op de balans	14,1	18,8
Liquide middelen inzake beleggingen	0,6	0,5
Collateral activakant balans	0,3	
Collateral passivakant balans	-1,3	-1,7
Totaal belegd vermogen voor risicoparagraaf	13,7	17,6

Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van de risico's. Deze beleidsinstrumenten zijn:

- beleggingsbeleid
- premiebeleid
- herverzekeringsbeleid
- toeslagbeleid

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vinden plaats na uitvoerige analyse ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruikgemaakt van ALM-studies.

De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in jaarlijks door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid moet plaatsvinden. Ze zijn gericht op het beheersen van de volgende belangrijkste (beleggings)risico's. Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruikgemaakt van derivaten.

Risicoprofiel

Het beleggingsbeleid in 2022 is gebaseerd op het Strategisch Beleggingsplan 2020-2022, dat is opgesteld in aansluiting op de in 2019 uitgevoerde ALM-studie. De ontwikkelingen op de financiële markten zijn gedurende 2022 nauwgezet gevolgd en getoetst aan de economische visie en er zijn mogelijke bijstellingen van de portefeuille besproken. Gedurende het jaar is belegd conform het beleid zoals vastgelegd in ons beleggingsplan 2022. Daarnaast is het beleggingsbeleid gebaseerd op onze economische visie en de mogelijkheden om de verdeling naar (illiquide) beleggingscategorieën op korte termijn aan te passen. De tabel laat de opbouw zien van de strategische assetmix, de normportefeuille en de werkelijke portefeuille. De overlay portefeuille is meegenomen onder de post Overig.

	Strategische mix 2022	Beleggingsplan 2022	Werkelijk 2022	Strategische mix 2021	Beleggingsplan 2021	Werkelijk 2021
Vastrentende waarden	41,3%	41,3%	39,0%	44,0%	44,0%	39,8%
Zakelijke waarden:						
- Aandelen	32,7%	32,7%	28,3%	30,0%	30,0%	34,0%
- Vastgoed	10,0%	10,0%	11,4%	10,0%	10,0%	10,0%
- Overig *	16,0%	16,0%	21,3%	16,0%	16,0%	16,2%

* Betreft de categorie "Overige beleggingen" en "Overlay".

Ten aanzien van valutarisico's wordt in 2022 een apart valutabeleid voor vastrentende waarden en een apart valutabeleid voor zakelijke waarden toegepast. Voor vastrentende waarden worden de Amerikaanse dollar, de Japanse yen, het Britse pond voor 100% afgedekt. Voor zakelijke waarden is de afdekking respectievelijk 30%, 50% en 75%. De Australische en de Canadese dollar worden voor beide categorieën voor 100% afgedekt. Overige valutapositities werden niet afgedekt.

Rendement op het beheerd vermogen

De benchmarkportefeuille vormt de basis voor de uitvoering van het beleggingsbeleid van SPW. Het is wel mogelijk om in de beleggingsportefeuille, binnen de toegestane bandbreedtes, van deze benchmark af te wijken. Op deze manier kan zowel een hoger als een lager rendement worden behaald in relatie tot de benchmarkportefeuille. Daarnaast is het mogelijk een hoger rendement te behalen door het toepassen van actief beheer van de achterliggende (deel)portefeuilles.

Solvabiliteit

De solvabiliteit van het fonds is de mate waarin het fonds kan voldoen aan zijn (huidige) financiële verplichtingen. Dit wordt voor het fonds uitgedrukt als aanwezige dekkingsgraad welke zich als volgt heeft ontwikkeld (in %):

	Nominaal 2022	Nominaal 2021
Dekkingsgraad begin boekjaar	126,0%	109,4%
Premie	-1,5%	-1,2%
Uitkering	0,6%	0,2%
Indexering	-6,9%	-1,0%
Renteverandering	56,0%	8,0%
Overrendement	-27,5%	9,9%
Overige oorzaken	-17,7%	0,7%
Dekkingsgraad einde boekjaar	129,0%	126,0%

Bij het verloop van de dekkingsgraad is de berekeningsmethode conform DNB gehanteerd. Effecten worden hierbij individueel gerelateerd aan de beginstand. Dit leidt bij grote veranderingen (zoals rente en overrendement) tot een sluitpost overige oorzaken.

Voor het bepalen van het vereist eigen vermogen (de solvabiliteitstoets) maakt het fonds gebruik van het standaardmodel. Het bestuur acht het gebruik van dit standaardmodel passend voor de risico's van het fonds. De solvabiliteitstoets en de uitkomsten worden hieronder nader uitgewerkt.

Solvabiliteitsrisico

Het belangrijkste risico voor het fonds betreft het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het fonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten op basis van zowel algemeen geldende normen als specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd (PW 131-133).

Indien de solvabiliteit van het fonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat het fonds de premie moet verhogen en het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor een eventuele toeslagverlening op opgebouwde pensioenrechten. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen (PW 134). Om het solvabiliteitsrisico te beheersen dient het fonds buffers in het vermogen aan te houden. De omvang van deze vereiste buffers (vereiste buffers plus de pensioenverplichtingen heten samen het vereist vermogen) wordt vastgesteld met de door DNB voorgeschreven solvabiliteitstoets (S-toets). Deze toets bevat een kwantificering van de bestuursvisie op de fondsspecifieke restrisico's (na afdekking).

De berekening van het vereist eigen vermogen en het hieruit voortvloeiende tekort aan het einde van het boekjaar is als volgt:

	2022	2021
S1 Renterisico	371.797	228.489
S2 Zakelijke-waardenrisico	2.212.139	2.893.282
S3 Valutarisico	886.382	1.064.980
S4 Grondstoffenrisico	-	-
S5 Kredietrisico	456.905	687.164
S6 Verzekeringstechnisch risico	279.349	390.931
S7 Liquiditeitsrisico	-	-
S8 Concentratierisico	-	-
S9 Operationeel risico	-	-
S10 Actief beheer	211.394	276.575
Overig risico	779.882	1.009.735
Diversificatie-effect	-2.271.796	-2.820.046
Vereist eigen vermogen (vereiste buffers) (b)	2.926.052	3.731.110
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds en voorziening voor risico deelnemers (a)	10.584.552	13.922.796
Vereist pensioenvermogen (a+b)	13.510.604	17.653.906
Aanwezig pensioenvermogen	13.655.141	17.536.746
Overschot / Tekort	144.537	-117.160

Voor de samenstelling van de beleggingen wordt uitgegaan van de assetmix van de normportefeuille in de evenwichtssituatie van het jaar volgend op het boekjaar. De vereiste procentuele buffer per 31 december 2022 (27,6%) is iets hoger dan per 31 december 2021 (26,8%).

Marktrisico's (S1-S4)

Het marktrisico omvat het renterisico, het prijs(koers)risico op zakelijke waarden (aandelen, alternatieve beleggingen en vastgoed) en grondstoffen, en het valutarisico. De strategie van het fonds met betrekking tot het beleggingsrisico wordt bepaald door de beleggingsdoelstellingen. Het marktrisico wordt op dagelijkse basis beheerst door de portefeuillemanagers van APG binnen de beleggingscategorieën en maandelijks tussen de beleggingscategorieën, in overeenstemming met de aanwezige beleidskaders en richtlijnen. De overall marktposities worden periodiek gerapporteerd aan het bestuur.

Hieronder volgen de elementen welke het solvabiliteitsrisico bepalen:

Renterisico (S1)

Er is verschil in de rentegevoeligheid van de pensioenverplichtingen van het fonds en de beleggingen. SPW vindt dit risico te groot en heeft daarom dit renterisico verlaagd. Dit doet SPW door naast de beleggingen in vastrentende waarden renteswaps in te zetten. De hoogte van deze renteafdekking laten we variëren met de hoogte van de rente. Het beleid van SPW ten aanzien van renteafdekking is om bij hogere rentestanden de rentegevoeligheid van de verplichtingen te verkleinen dan bij lagere rentestanden. Dit beleid is vastgelegd in een aangepaste staffel.

Het renterisico wordt afgedekt door middel van renteswaps (derivaten) met verschillende looptijden. Bij een renteswap wordt een vaste lange rente geruild tegen een variabele korte rente. Het pensioenfonds ontvangt in dit geval een lange rente, vergelijkbaar met de kasstroom van een langlopende obligatie en betaalt daarvoor een variabele korte rente. Ten behoeve van de afdekking van het renterisico waren ultimo 2022 1.288 swaps (2021: 1.272) afgesloten.

Het fonds beschikt over interne beheersingsmaatregelen die een continue monitoring op dit risico waarborgen, zoals:

- de liquiditeitscontrole, onder andere via de rapportages over het liquiditeitsrisico;
- de norm rentehedge en de bandbreedte hieromheen, zoals vastgelegd in het jaarlijkse beleggingsplan;
- de mandaatrestricties ten aanzien van de overlay-portefeuille en waarover wordt gerapporteerd in de compliancemonitor via de maandrapportages van de uitvoerder.

Onderstaand overzicht geeft de notionalwaarden per looptijd:

Type swap	Looptijd	Notional
Payer	< 1 jaar	1.849.628
Payer	1 - 5 jaar	7.356.425
Payer	6 - 10 jaar	5.553.670
Payer	11 - 20 jaar	7.431.349
Payer	21 - 30 jaar	5.800.999
Payer	> 30 jaar	276.250
Receiver	< 1 jaar	2.481.088
Receiver	1 - 5 jaar	6.834.024
Receiver	6 - 10 jaar	6.327.367
Receiver	11 - 20 jaar	8.667.196
Receiver	21 - 30 jaar	6.836.242
Receiver	> 30 jaar	1.263.762

De waarde van de renteswaps (inclusief opgelopen rente) per 31 december 2022 was 711 miljoen euro (2021: 1.774 miljoen euro). Het ongerealiseerde resultaat op de renteswaps over 2022 was 1.417 miljoen euro negatief (2021: 343 miljoen euro negatief).

Het renterisico op vastrentende waarden is verwerkt in de ontwikkeling van de actuele waarde van deze beleggingen. Het renterisico van de beleggingen in obligaties wordt intern gecontroleerd door middel van duratie-analyse van deze portefeuilles. De duratie en het effect van de renteafdekking (situatie eind 2022) kan als volgt worden samengevat:

	2022	Duratie 2022	2021	Duratie 2021
Vastrentende waarden (vóór rentederivaten)	5.319.005	11,2	6.840.954	14,1
Vastrentende waarden (na rentederivaten)	6.023.321	20,1	8.614.669	15,7
Belegd vermogen	13.696.970	8,6	17.599.186	7,8
(Nominale) pensioenverplichtingen	10.584.552,00	17,7	13.922.796	20,2

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat de duratie van de vastrentende waarden circa 11,2 jaar bedraagt, zonder het effect van rentederivaten. Het fonds is rentederivaten aangegaan, waarmee de duratie met circa 9 jaar wordt verlengd. De totale duratie van de vastrentende waarden komt hiermee op 20,1 (2021: 15,7). De duratie van de nominale pensioenverplichtingen bedraagt 17,7 jaar. Overigens kan de duratie van de vastrentende waarden niet één op één worden vergeleken met de duratie van de verplichtingen, omdat ook rekening gehouden moet worden met de absolute omvang van de beleggingen en de pensioenverplichtingen.

Het onderstaande overzicht toont hoe de waarde van het pensioenvermogen (uitgesplitst naar verschillende balansposten), pensioenverplichtingen en de hoogte van de dekkingsgraad zich ontwikkelen bij een stijging/daling van de marktrente met 1%.

	Stand bij 1 % rentedaling	Stand ultimo boekjaar	Stand bij 1 % rentestijging
Pensioenverplichtingen (nominaal)	12.458.018	10.584.552	8.711.086
Vastrentende waarden (excl. rentederivaten)	6.000.958	5.319.005	4.760.806
Renteswaps	1424.893	710.905	158.665
Pensioenvermogen	15.051.082	13.655.141	12.544.702
Pensioenverplichtingen	12.458.018	10.584.552	8.711.086
Dekkingsgraad	120,8%	129,0%	144,0%

De impact van 1% renteverandering (dus zowel stijging als daling) is geschat door middel van de duratie per categorie. Hierbij is geen rekening gehouden met verschil in onderliggende rentecurve bij het vaststellen van de waardering per balansdatum (verplichtingen op basis van de rentetermijnstructuur zoals gepubliceerd door DNB versus de marktrente zoals gehanteerd voor de waardering van de vastrentende waarden en renteswaps).

Zakelijke-waardenrisico (S2)

Zakelijke-waardenrisico is het risico van waardedalingen van beleggingen. Het wordt veroorzaakt door factoren die de beweeglijkheid van de prijzen beïnvloeden en die zijn gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren. Het zakelijke-waardenrisico wordt gemitigeerd door diversificatie die onder meer is vastgelegd in de strategische beleggingsmix van het fonds. Naast de strategische mix heeft het fonds in het mandaat aan de vermogensbeheerders grenzen gesteld aan het maximaal percentage dat namens het fonds in een sector, land of tegenpartij mag worden belegd. Deze richtlijnen zijn beschreven in afgesproken poolspecificaties die op hun beurt onderdeel vormen van het mandatenboek, waarin naast de mate van diversificatie ook is vastgelegd in hoeverre en met welke derivaten de beheersing wordt uitgevoerd. Naleving van deze richtlijnen wordt gemonitord door de Bestuurscommissie Balansmanagement op basis van frequente onafhankelijke rapportages.

De onderverdeling van de totale beleggingsportefeuille naar regio is als volgt:

	2022	2021
Nederland	8,4%	7,2%
Europa (EMU)	23,3%	26,9%
Europa (niet-EMU)	9,1%	8,7%
Noord-Amerika	42,9%	41,7%
Japan	2,2%	2,4%
Zuid-Oost Azië	10,2%	9,2%
Overige	4,3%	3,6%
Subtotaal vastgoed, aandelen, vastrentende waarden en overige beleggingen	100,4%	99,7%
Derivaten	6,2%	9,9%
Collateral	-6,6%	-9,6%
Totaal	100,0%	100,0%

De onderverdeling van de totale beleggingsportefeuille naar sectoren is als volgt:

	2022	2021
Basismaterialen	2,1%	2,3%
Dagelijkse goederen	3,2%	3,0%
Energie	1,6%	1,6%
Financiële instellingen (inclusief derivaten)	25,0%	20,8%
Gezondheidszorg	5,0%	5,2%
Industrie	5,1%	4,9%
Informatietechnologie	10,5%	13,0%
Luxe goederen	5,4%	6,1%
Nutsbedrijven	1,9%	1,6%
Overheid	18,4%	22,0%
Securitized	4,4%	3,4%
Nederlandse woninghypotheken	4,5%	3,4%
Telecommunicatie	2,0%	1,9%
Transport	0,5%	0,7%
Vastgoed	10,4%	10,1%
Totaal	100,0%	100,0%

Koersrisico op aandelen

Deze beleggingen bestaan uit aandelen en aandelenfondsen, die deels beursgenoteerd en deels niet-beursgenoteerd zijn. De verdeling van de aandelenportefeuille is in de volgende tabel per regio weergegeven:

	Werkelijk 2022	Werkelijk 2021
Europa	16,9%	19,1%
Noord-Amerika	52,7%	55,9%
Japan	5,5%	5,6%
Overig Azië	20,8%	16,3%
Wereld/overig	4,1%	3,1%
Totaal	100,0%	100,0%

De onderverdeling van de aandelen naar sectoren is als volgt:

	2022	2021
Duurzame consumentengoederen	12,7%	13,9%
Consumentengebruiksgoederen	8,4%	6,7%
Energie	2,1%	1,9%
Financiële instellingen	14,7%	14,6%
Gezondheidszorg	13,6%	11,9%
Industrie	9,1%	9,1%
Informatietechnologie	22,6%	27,0%
Basismaterialen	5,6%	5,5%
Telecommunicatie	2,8%	2,4%
Nutsbedrijven	3,2%	2,5%
Transport	1,8%	2,0%
Overig	3,4%	2,5%
Totaal	100,0%	100,0%

Vastgoed

Het koersrisico op vastgoed is onderdeel van het koersrisico op zakelijke waarden.

Onderstaand overzicht geeft de indeling van vastgoed over beursgenoteerde en niet-beursgenoteerde participaties.

	2022	2021
Participatie in vastgoedfondsen:		
Beursgenoteerd	19,0%	26,2%
Niet-beursgenoteerd	81,0%	73,8%
Totaal	100,0%	100,0%

Onderstaand overzicht geeft de indeling van vastgoed naar regio:

	2022	2021
Europa	35,7%	34,5%
Noord-Amerika	34,3%	37,8%
Japan	1,8%	1,7%
Overig Azië	21,1%	18,9%
Wereld/overig	7,1%	7,1%
Totaal	100,0%	100,0%

Onderstaand overzicht geeft de indeling van vastgoed naar sectoren:

	2022	2021
Kantoren	11,3%	13,5%
Winkels	19,7%	19,2%
Woningen	23,4%	22,9%
Industrieel/Logistiek	20,4%	22,8%
Overig	25,2%	21,6%
Totaal	100,0%	100,0%

Alternatieve beleggingen

Deze categorie vertegenwoordigt een gewicht van 11% in de strategische mix.

Valutarisico (S3)

De valutapositie voor en na afdekking door valutaderivaten is als volgt weer te geven:

	2022			2021		
	Voor valutaderivaten	Effect valutaderivaten	Nettopositie na valutaderivaten	Voor valutaderivaten	Effect valutaderivaten	Nettopositie na valutaderivaten
Euro	4.767.623	3.877.487	8.645.110	6.580.425	4.585.065	11.165.490
Amerikaanse dollar	5.995.556	-3.025.726	2.969.830	7.529.671	-3.663.258	3.866.413
Britse pond	326.907	-257.707	69.200	559.793	-390.241	169.552
Japanse yen	266.824	-142.195	124.629	360.164	-191.856	168.308
Overig	2.169.232	-281.031	1.888.201	2.618.016	-388.593	2.229.423
Totaal	13.526.142	170.828	13.696.970	17.648.069	-48.883	17.599.186
Totaal vreemde valuta	8.758.519	-3.706.659	5.051.860	11.067.644	-4.633.948	6.433.696

De afdekking heeft een bijdrage geleverd van 261 miljoen euro negatief (2021: 303 miljoen euro negatief) aan het resultaat van het afgelopen boekjaar.

Het totaalbedrag dat buiten de euro belegd wordt, bedraagt ultimo 2022 circa 8,8 miljard euro (2021: 11,1 miljard euro) van de beleggingsportefeuille en is voor 42% (2021: 42%) afgedekt naar de euro. De belangrijkste valuta daarin zijn de Amerikaanse dollar, het Britse pond en de Japanse yen. Het normatieve beleid voor 2022 van SPW is om de Amerikaanse dollar voor 30% af te dekken, de Britse pond voor 75% en de Japanse yen voor 50% voor de categorie zakelijke waarden. Voor vastrentende waarden worden deze valuta's 100% afgedekt. De posities in Australische en Canadese dollar (in de categorie 'Overig') worden sinds 2015 voor 100% afgedekt. Per einde boekjaar was de waarde van de uitstaande valutatermijncontracten 171 miljoen euro positief (2021: 49 miljoen euro negatief).

De beleggingen in vreemde valuta kunnen per categorie als volgt worden gespecificeerd:

	2022	2021
Vastgoed	14,0%	12,8%
Aandelen	40,6%	49,7%
Vastrentende waarden	21,7%	18,5%
Overige	23,7%	19,0%
Totaal	100,0%	100,0%

De onderverdeling van de vastrentende waarden naar regio is als volgt:

	2022	2021
Nederland	19,3%	17,2%
Economische en monetaire Unie EMU	39,7%	49,3%
Overig Europa	6,3%	4,7%
Noord-Amerika	24,8%	20,5%
Japan	0,3%	0,2%
Azië	3,9%	3,6%
Pacific	0,4%	0,5%
Overige landen	5,3%	4,0%
Totaal	100,0%	100,0%

De volgende tabel biedt inzicht in de valutaire verdeling van de vastrentende portefeuille:

	Werkelijk 2022	Werkelijk 2021
Euro	64,1%	69,9%
Amerikaanse dollar	27,3%	23,3%
Overig	8,6%	6,8%
Totaal	100,0%	100,0%

Grondstoffenrisico (S4)

Het fonds heeft ultimo 2022 geen grondstoffengerelateerde beleggingen in de portefeuille en er is derhalve geen grondstoffenrisico.

Kredietrisico (S5)

Het kredietrisico is een separaat onderdeel van de berekening van het solvabiliteitsrisico. De uitsplitsing van de vastrentende portefeuille naar looptijd is als volgt:

	2022	2021
< 1 jaar	2,2%	3,1%
1 tot 5 jaar	17,8%	11,0%
> 5 jaar	80,0%	85,9%
Totaal	100,0%	100,0%

De onderverdeling van de vastrentende portefeuille naar debiteur is in navolgende tabel weergegeven.

	Werkelijk 2022	Werkelijk 2021
Staat	46,3%	56,3%
Niet-staat	53,7%	43,7%
Totaal	100,0%	100,0%

De kredietwaardigheid van veel marktpartijen wordt ook door ratingbureaus beoordeeld. De samenvatting van de vastrentende waarden op basis van de ratings zoals eind 2022 gepubliceerd en door APG Asset Management erkend is in navolgende tabel weergegeven.

	2022	2021
AAA	31,3%	32,2%
AA	19,3%	25,3%
A	21,3%	17,3%
BBB	16,9%	13,8%
BB	11,6%	11,3%
Geen rating	-0,4%	0,1%
	100,0%	100,0%

Verzekeringstechnisch risico (S6)

De belangrijkste verzekeringstechnische of actuariële risico's zijn de risico's van langlevens, overlijden en arbeidsongeschiktheid en het toeslagrisico.

Het langlevensrisico is het belangrijkste verzekeringstechnische risico. Langlevensrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de voorziening pensioenverplichtingen. Als gevolg hiervan volstaat de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting. Door toepassing van prognosetafels met adequate correcties voor ervaringssterfte is het langlevensrisico, conform de huidige inzichten, geheel verdisconteerd in de waardering van de pensioenverplichtingen.

Het overlijdensrisico betekent dat het fonds in geval van overlijden mogelijk een nabestaandenpensioen moet toekennen waarvoor door het fonds mogelijk te kleine voorzieningen zijn getroffen.

Het arbeidsongeschiktheidsrisico heeft als gevolg dat het fonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij invaliditeit en het toekennen van een arbeidsongeschiktheidspensioen ('schadereserve'). Voor dit risico wordt jaarlijks een risicopremie in

rekening gebracht. Het verschil tussen de risicopremie en de werkelijke kosten wordt verwerkt via het resultaat. De actuariële uitgangspunten voor de risicopremie worden periodiek getoetst en eventueel herzien.

Het toeslagrisico omvat het risico dat de ambitie van het bestuur om toeslagen op pensioen toe te kennen in relatie tot de algemene prijsontwikkeling niet kan worden gerealiseerd. De mate waarin deze ambitie kan worden gerealiseerd is afhankelijk van de ontwikkelingen in de rente, beleggingsrendementen, looninflatie en demografie (beleggings- en actuariële resultaten) - echter, afhankelijk van de hoogte van de dekkingsgraad van het fonds. Uitdrukkelijk wordt opgemerkt dat de toeslagverlening voorwaardelijk is.

Overige risico's

Hierna volgen het liquiditeits-, concentratie- en operationeel risico. Alhoewel deze wel benoemd zijn als onderdeel van het solvabiliteitsrisico worden hiervoor vooralsnog geen buffers aangehouden. Wel worden deze risico's beheerst. Een nadere toelichting volgt hieronder.

Liquiditeitsrisico (S7)

De beleggingsportefeuille van het fonds bestaat voor een groot deel uit liquide beleggingen in de vorm van staatsobligaties en aandelen. De beleggingsportefeuille bestaat echter ook uit minder liquide beleggingen. Het liquiditeitsrisico houdt in dat bezittingen of beleggingen van het fonds in deze minder liquide categorieën niet gemakkelijk en tegen hogere kosten geliquideerd kunnen worden. Daarnaast hebben posities in derivaten zoals renteswaps en valutatermijncontracten invloed op de liquiditeitsbehoefte, als gevolg van de noodzaak tot het leveren of ontvangen van onderpand. In de liquiditeitsbehoefte ten behoeve van pensioenuitkeringen kan door middel van de premie-inkomsten en de kasstromen uit beleggingen worden voorzien. Een situatie waarin er onvoldoende liquide middelen zijn om de pensioenuitkeringen te kunnen doen, wordt voor SPW niet waarschijnlijk geacht.

Het bestuur is zich bewust van het liquiditeitsrisico en heeft hiervoor beleid geformuleerd. In het beleggingsplan 2022, dat in 2020 is vastgesteld, is beschreven en uitgelegd dat de risico's beperkt zijn voor het fonds.

Onderstaande tabel geeft het effect van de derivatenposities weer op de beleggingsportefeuille van SPW en zijn liquiditeit, op basis van de in 2022 overeengekomen normportefeuille:

Verandering in markt	Effect
Parallele opwaartse schok van de euro swapcurve van 1%	-714 miljoen euro resultaat op de renteswappositie
1% stijging in wisselkoers (USD, GBP, JPY, AUD en CAD)	-43 miljoen euro resultaat op de valuta-afdekking

Om de potentiële liquiditeitsbehoefte van het fonds vast te stellen wordt een inschatting gemaakt van de schokken in valutakoersen en renteniveaus die kunnen optreden. Hiervoor maken we gebruik van historische stressscenario's. De rendementen die hieruit volgen zijn toegepast op de voorgestelde afdekking van het rente- en valutarisico. Op basis van deze historische simulatie is inzicht verkregen in de vereiste liquiditeit voor verschillende horizonnen. Hierbij dient gezegd te worden dat niet valt uit te sluiten dat werkelijke schokken in rentes en valuta's groter kunnen zijn en dus tot een grotere behoefte aan onderpand zullen leiden.

In het geval de liquiditeitsbehoefte onder normale omstandigheden, dan wel een stressscenario hoger is dan de stand van de liquide middelen, kan het noodzakelijk zijn om (liquide) beleggingen te liquideren om aan de onderpandverplichtingen te voldoen. Eind 2022 waren er voldoende beleggingen aanwezig die onmiddellijk en zonder waardeverlies te gelde konden worden gemaakt om een onvoorziene uitstroom van geldmiddelen te financieren. Tevens is het saldo van de premie-inkomsten en de pensioenuitkeringen van invloed op de liquiditeitspositie.

APG Liquiditeitenbeheer B.V.

Met ingang van december 2017 worden kasgeldoverschotten of -tekorten van de APG Pools uitgezet of aangevuld via APG Liquiditeitenbeheer B.V. (APG LB) door middel van het aangaan van depositotransacties. APG LB zet deze transacties door naar de pensioenfondsen die deelnemen in de betreffende FGR. De deelnemende pensioenfondsen sluiten deposito's af met marktpartijen.

Concentratierisico (S8)

Grote posten zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen, moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd. Als grote post wordt aangemerkt elke post die meer dan 2% van het balanstotaal uitmaakt. Voor renteswaps geldt dat er tegenover de beleggingen met de debiteur een onderpand wordt uitgewisseld. De spreiding in de beleggingsportefeuille is weergegeven in de tabellen die zijn opgenomen bij de toelichting op het zakelijke-waardenrisico. Ultimo 2022 zijn in de beleggingsportefeuille de volgende posten met een omvang groter dan 2% van het balanstotaal aanwezig:

	2022
New Holland Bleeker Fund L.P.	970.704
Republiek Duitsland staatsobligaties	654.134
Republiek Frankrijk staatsobligaties	456.173

	2021
Republiek Duitsland staatsobligaties	1.132.766
Republiek Frankrijk staatsobligaties	997.360
New Holland Bleeker Fund L.P.	879.332

In het algemeen geldt dat concentratierisico kan optreden als een adequate spreiding van activa en passiva ontbreekt. Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen. Indien aandelen in dezelfde sector worden aangehouden is sprake van een cumulatief concentratierisico. De SPW aandelenportefeuille is wereldwijd gespreid naar regio's en is tevens belegd in Emerging Markets. De vastrentendewaardenportefeuille van SPW is niet sectorgebonden, waardoor deze sectorconcentratie geen verhoogd risico kent. Dit geldt ook voor de vastgoed- en private equity-portefeuille die beide wereldwijd belegd zijn, in diverse fondsen, sectoren en beleggingsstijlen.

De belangrijkste vorm van concentratierisico in de verplichtingen van het fonds is de demografische opbouw van de deelnemers. Gegeven de aard is dit risico niet te beïnvloeden. Ultimo 2022 is de verhouding (aantal gewogen) tussen mannen en vrouwen in het fonds 50% / 50% (2021: 50% / 50%). De gemiddelde leeftijd (voorziening gewogen) bedraagt 63,1 jaar (2021: 60,7 jaar) waarbij sprake is van een gelijkmatige leeftijdsspreiding. Op grond hiervan heeft het bestuur geconcludeerd dat er geen sprake is van concentratie in de activa of verplichtingen en dat er daarom geen buffer voor concentratierisico wordt aangehouden.

Operationeel risico (S9)

Operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Hiertoe behoren ook specifieke IT-risico's. SPW heeft de uitvoering van het vermogensbeheer en pensioenbeheer uitbesteed, waarmee het operationeel risico in de praktijk bij deze opdrachtnemers speelt.

Het bestuur heeft diverse maatregelen getroffen om dit risico te beheersen en te kunnen monitoren. De basis hiervoor ligt in het uitbestedingsbeleid dat richtlijnen bevat hoe het bestuur omgaat met uitbesteding van werkzaamheden en dat toeziet en stuurt op een beheerste uitvoering daarvan.

Actief beheer (S10) en Overig risico

Het VEV ultimo 2022 is vastgesteld op basis van de normportefeuille 2023. Sinds 2022 hanteert SPW 1,0% van de technische voorziening als overig risico in het VEV. Dit overig risico wordt opgeteld bij het VEV van de strategische normportefeuille om tot het VEV van het strategisch beleid te komen.

Vermogensbeheer

De beleggingsportefeuille is ondergebracht bij APG Asset Management N.V. Daarmee heeft SPW een vermogensbeheerovereenkomst afgesloten. In deze overeenkomst zijn tevens afspraken gemaakt omtrent de voorwaarden voor ontbinding van het contract en de beëindiging van de dienstverlening.

Het mandatenboek vormt het kader voor de uitvoering van het vermogensbeheer en bevat tevens het mandaat met begrenzingen waarbinnen mag worden gehandeld. Het bestuur stuurt hierop aan de hand van de maand- en kwartaalrapportages waarin de vermogensbeheerder over de performance, de stand van de portefeuille en belangrijke financiële ontwikkelingen rapporteert. Maandelijks worden de belangrijkste financiële indicatoren in een risicodashboard geactualiseerd. Dit dashboard wordt aan het bestuur en het bestuursbureau ter beschikking gesteld. Er vindt tussentijdse monitoring plaats door het bestuursbureau.

Middels een Service Level Agreement zijn kwalitatieve prestatieafspraken gemaakt over de dienstverlening. Over de voortgang van deze afspraken en relevante ontwikkelingen (op gebied van personeel, compliance, interne beheersing enzovoort) wordt elk kwartaal aan het bestuur gerapporteerd. Niet-behaalde afspraken en incidenten worden inhoudelijk toegelicht.

Ten slotte wordt jaarlijks door de vermogensbeheerder een Standaard 3402 Type II-rapport verstrekt over de opzet, het bestaan en de werking van de interne beheersmaatregelen ten aanzien van de uitvoering van het vermogensbeheer, inclusief de IT-ondersteuning. Het bijbehorende assurance-rapport van de onafhankelijke accountant bevat daarover een objectief oordeel. Deze rapportage wordt in de Bestuurscommissie Balansmanagement inhoudelijk behandeld. Het bestuur monitort hiermee de interne beheersing.

Pensioenbeheer

De pensioenuitvoering is uitbesteed aan APG DWS en Fondsenbedrijf N.V. Ten behoeve daarvan is een dienstverleningsovereenkomst afgesloten waarin afspraken zijn gemaakt omtrent de voorwaarden voor ontbinding van het contract en de beëindiging van de dienstverlening.

Met de pensioenuitvoeringsorganisatie is een Service Level Agreement opgesteld waarin kwalitatieve prestatieafspraken over de uitvoering van de pensioenadministratie, de IT-ondersteuning, het communicatiebeleid en de bestuursondersteuning zijn gemaakt. Door middel van de SLA-rapportages die elk kwartaal worden verstrekt, monitort het bestuur de naleving van deze afspraken. Deze rapportages bevatten de voortgang van de gemaakte afspraken en een toelichting op niet-behaalde afspraken en voorgedane incidenten. Er vindt tussentijdse monitoring plaats door de Bestuurscommissie Pensioenen, die daarbij ondersteund wordt door het bestuursbureau.

Daarnaast wordt elk kwartaal een klachtenrapportage opgesteld welke alle klachten van belanghebbenden over de uitvoering van de regeling bevat. Het bestuursbureau monitort deze rapportage.

Om de interne beheersing van de pensioenuitvoering en IT-ondersteuning te monitoren, ontvangt en beoordeelt de Bestuurscommissie Pensioenen jaarlijks het Standaard 3402 Type II-rapport inclusief het bijbehorende assurancerapport van de onafhankelijke accountant. Issues die in de rapportage worden vermeld, worden gedurende het jaar actief gemonitord. Daarnaast vindt maandelijks tussentijdse bewaking plaats van de voortgang en het ontstaan van potentiële issues door het bestuursbureau. Ten behoeve van de kwaliteit van de IT-ondersteuning beschikt de pensioenuitvoeringsorganisatie over het ISO-certificaat voor informatiebeveiliging.

SPW is van mening dat met het inrichten van bovengenoemde beheersingsmaatregelen en rapportages de operationele risico's van het fonds adequaat worden beheerst en dat hiervoor geen buffers aangehouden hoeven te worden in de solvabiliteitstoets.

Systeemrisico

Systeemrisico betreft het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale markten) niet langer naar behoren functioneert, waardoor beleggingen van het fonds niet langer verhandelbaar zijn en zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarde kunnen verliezen. Net als voor andere marktpartijen, is dit risico voor het fonds niet beheersbaar. Dit risico vormt geen onderdeel van het solvabiliteitsrisico.

Ondertekening

Harderwijk, 13 juni 2023

STICHTING PENSIOENFONDS VOOR DE WONINGCORPORATIES (SPW)

Het bestuur:

H. Jagersma, fungerend voorzitter
mw. M.A. Blomberg, voorzitter
H.J.J. Debrauwer
P.C. Jaspers
C.A.P. Kuiper
R. van Oostrom
M.H. Rosenberg
M. Simon

Raad van Toezicht:

F.J.C. Covers, voorzitter
R. van Ewijk
M.J.M. Hendriks

3 Overige gegevens

Statutaire bestemming van saldo van baten en lasten

Ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het fonds. De bestemming is nader uitgewerkt in de Abtn.

In de Abtn is het volgende opgenomen: Het jaarresultaat wordt aan de extra reserve toegevoegd dan wel onttrokken. Hierbij geldt dat het jaarresultaat eerst wordt verminderd dan wel verhoogd met de benodigde toevoeging of onttrekking aan de Reserve beleggings- en verzekeringstechnische risico's en de premie-egaliseringsreserve.

De premie-egaliseringsreserve heeft een vastgesteld niveau, de dotatie/onttrekking van deze reserve komt ten laste/gunste van de Reserve beleggings- en verzekeringstechnische risico's. De Reserve beleggings- en verzekeringstechnische risico's heeft een minimum en een maximum niveau (MVEV respectievelijk VEV). Indien deze reserve lager wordt dan MVEV, wordt deze op MVEV gesteld en wordt de extra reserve negatief.

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds voor de Woningcorporaties te Amsterdam is aan Mercer (Nederland) B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een Actuariële Verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2022.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds voor de Woningcorporaties, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie. Omdat Mercer (Nederland) B.V. beschikt over een door de toezichthouder goedgekeurde gedragscode, is het toegestaan dat andere actuarissen en deskundigen aangesloten bij Mercer (Nederland) B.V. wel andere werkzaamheden verrichten voor het pensioenfonds.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op 0,2% van de technische voorzieningen (€ 21,2 miljoen). Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 5,29 miljoen te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-personregel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn, als geheel gezien, toereikende technische voorzieningen vastgesteld. Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum hoger dan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

Het pensioenfonds heeft in 2022 gebruik gemaakt van het 'Besluit toeslagverlening in bijzondere omstandigheden' van 7 juni 2022 (Staatsblad 2022, 211) bij het besluit tot toeslagverlening per 1 oktober 2022. Daarbij heeft het pensioenfonds onderbouwd dat is voldaan aan de in het Besluit gestelde voorwaarden.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is hoger dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds voor de Woningcorporaties is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening voldoende. Daarbij is in aanmerking genomen dat de mogelijkheden tot het realiseren van de toeslagen beperkt zijn.

Amstelveen, 13 juni 2023

Drs. K. Kusters-van Meurs AAG
verbonden aan Mercer (Nederland) B.V.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur van Stichting Pensioenfonds voor de Woningcorporaties

Verklaring over de jaarrekening 2022

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van Stichting Pensioenfonds voor de Woningcorporaties ('de stichting') een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de stichting op 31 december 2022 en van het resultaat over 2022 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek ('BW').

Wat we hebben gecontroleerd

Wij hebben de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening 2022 van Stichting Pensioenfonds voor de Woningcorporaties te Harderwijk gecontroleerd.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2022;
- de staat van baten en lasten over 2022; en
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

Het stelsel voor financiële verslaggeving dat is gebruikt voor het opmaken van de jaarrekening is Titel 9 Boek 2 BW.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de paragraaf 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

CKVY7FEZAW74-1936956352-46

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Thomas R. Malthusstraat 5, 1066 JR Amsterdam, Postbus 90357, 1006 BJ Amsterdam

T: 088 792 00 20, F: 088 792 96 40, www.pwc.nl

'PwC' is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (KvK 51414406), PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V. (KvK 54226368), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Op leveringen aan deze vennootschappen zijn algemene inkoopvoorwaarden van toepassing. Op www.pwc.nl treft u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder deze algemene (inkoop)voorwaarden die ook zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

Onafhankelijkheid

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds voor de Woningcorporaties zoals vereist in de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang, de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assuranceopdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Onze controleaanpak

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot de kernpunten, fraude en continuïteit, en de aangelegenheden daaruit, bepaald in de context van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. De informatie ter ondersteuning van ons oordeel, zoals onze bevindingen en observaties ten aanzien van individuele kernpunten, de controleaanpak frauderisico's en de controleaanpak continuïteit, moet in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Samenvatting en context

Stichting Pensioenfonds voor de Woningcorporaties is het pensioenfonds voor alle medewerkers die binnen de cao Woondiensten vallen. In dat kader incasseert de stichting de door het bestuur vastgestelde pensioenpremies die worden afgedragen door werkgevers en werknemers. De premies worden ten behoeve van de deelnemers belegd. Na pensionering verzorgt de stichting de uitkering van het ouderdomspensioen. Ook is de stichting verantwoordelijk voor de uitkering van de nabestaanden- en wezenpensioenen. We hebben in het bijzonder aandacht besteed aan de gebieden die gerelateerd zijn aan de specifieke bedrijfsactiviteiten van de stichting.

De stichting heeft de uitvoering van de pensioenadministratie, het vermogensbeheer en de financiële administratie uitbesteed aan een pensioenuitvoeringsorganisatie.

De stichting heeft de potentiële impact van klimaatverandering op haar financiële positie beoordeeld. In het bestuursverslag, specifiek in de paragrafen 'Vermogensbeheer' en 'SFDR', heeft de stichting de risico's voortkomend uit de klimaatverandering nader toegelicht. Wij hebben de beoordeling van het management van de aan klimaat gerelateerde risico's besproken met management en de organen belast met *governance*. Voorts hebben wij de potentiële impact op de financiële positie geëvalueerd. De aan klimaat gerelateerde risico's hebben een beperkte financiële impact op de financiële positie. De impact van de klimaatverandering op de stichting leidt daarom niet tot een kernpunt in de controle.

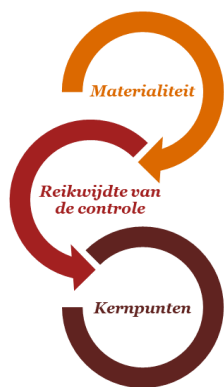
Als onderdeel van het ontwerpen van onze controleaanpak hebben wij de materialiteit bepaald en het risico van materiële afwijkingen in de jaarrekening geïdentificeerd en ingeschat. Wij besteden bijzondere aandacht aan die gebieden waar het bestuur belangrijke schattingen heeft gemaakt, bijvoorbeeld bij significante schattingen waarbij veronderstellingen over toekomstige gebeurtenissen worden gemaakt die inherent onzeker zijn. In de toelichting behorende tot de jaarrekening, in paragraaf 'Schattingen en veronderstellingen' in combinatie met toelichting 1 'Beleggingen voor risico pensioenfonds', toelichting 2 'Beleggingen voor risico deelnemers' en toelichting 6 'Technische voorziening voor risico pensioenfonds', heeft de stichting de schattingsposten en de belangrijkste bronnen van schattingsonzekerheid uiteengezet.

Vanwege de significante schattingsonzekerheid en het gerelateerde hogere inherente risico verbonden aan zowel de waardering van beleggingen op basis van niet in de markt waarneembare uitgangspunten als aan de technische voorziening, hebben wij deze aangemerkt als kernpunten zoals uiteengezet in de paragraaf 'De kernpunten van onze controle'.

Wij hebben ervoor gezorgd dat het controleteam over voldoende specialistische kennis en expertise beschikte die nodig zijn voor de controle van een pensioenfonds. Wij hebben daarom deskundigen op het gebied van waardering van beleggingen in ons team opgenomen.

De hoofdlijnen van onze controleaanpak waren als volgt:

Materialiteit

- Materialiteit: €105,8 miljoen.

Reikwijdte van de controle

- De stichting heeft de uitvoering van de pensioenadministratie, het vermogensbeheer en de financiële administratie uitbesteed aan een pensioenuitvoeringsorganisatie.
- Wij hebben gebruik gemaakt van Standaard 3000A en ISAE 3402 Type 2-rapportages (hierna: assurancerapportages) van deze pensioenuitvoeringsorganisatie met betrekking tot de interne beheersing.
- Wij hebben gebruik gemaakt van de assurancerapportage bij de financiële rapportage van de pensioenadministratie van deze pensioenuitvoeringsorganisatie.
- De controle van de waardering van de technische voorzieningen is uitgevoerd in samenwerking met de certificerend actuaire, conform NBA Handreiking 1120.

Kernpunten

- De waardering van beleggingen gewaardeerd op basis van niet in de markt waarneembare uitgangspunten.
- De fondsspecifieke elementen in de waardering van de technische voorzieningen.

Materialiteit

De reikwijdte van onze controle wordt beïnvloed door het toepassen van materialiteit. Het begrip 'materieel' wordt toegelicht in de paragraaf 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij bepalen, op basis van ons professionele oordeel, kwantitatieve grenzen voor materialiteit waaronder de materialiteit voor de jaarrekening als geheel, zoals uiteengezet in onderstaande tabel. Deze grenzen, evenals de kwalitatieve overwegingen daarbij, helpen ons om de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden voor de individuele posten en toelichtingen in de jaarrekening te bepalen en om het effect van onderkende afwijkingen, zowel individueel als gezamenlijk, op de jaarrekening als geheel en op ons oordeel, te evalueren.

Materialiteit	€105,8 miljoen (2021: €138,5 miljoen).
Hoe is de materialiteit bepaald	Wij bepalen de materialiteit op basis van ons professionele oordeel. Als basis voor deze oordeelsvorming gebruikten wij 1% (2021: 1%) van de waarde van de technische voorzieningen per 31 december 2022. Bij het bepalen van dit percentage is rekening gehouden met de financiële positie van de stichting.
De overwegingen voor de gekozen benchmark	Wij gebruikten de waarde van de technische voorzieningen als de primaire, in de sector algemeen toegepaste, benchmark, op basis van onze analyse van de gemeenschappelijke informatiebehoeften van gebruikers van de jaarrekening, voornamelijk de deelnemers en de toezichthouder (De Nederlandsche Bank). Op basis daarvan zijn wij van mening dat de post technische voorzieningen een weerspiegeling is van de omvang van het pensioenfonds.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met het bestuur overeengekomen dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de €5,290 miljoen (2021: €6,925 miljoen) aan hen rapporteren evenals kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

De reikwijdte van onze controle

De stichting heeft de uitvoering van de pensioenadministratie, het vermogensbeheer en de financiële administratie uitbesteed aan een pensioenuitvoeringsorganisatie. Wij hebben inzicht verkregen in de interne beheersingsomgeving van de pensioenuitvoeringsorganisatie. Op basis van deze kennis hebben wij de interne beheersingsmaatregelen geïdentificeerd die in het kader van onze jaarrekeningcontrole van de stichting relevant zijn. Vervolgens hebben wij van de uitvoeringsorganisatie door een onafhankelijke externe accountant gecertificeerde assurancerapportages verkregen met betrekking tot de opzet, de implementatie en de effectieve werking van de interne beheersingsmaatregelen bij de uitvoeringsorganisatie over de periode 1 januari 2022 tot en met 31 december 2022. Wij hebben de competentie, onafhankelijkheid en objectiviteit van de certificerende accountant beoordeeld. Daarnaast hebben wij de rapportages gelezen en geanalyseerd.

Als onderdeel van deze analyse zijn wij nagegaan of de interne beheersingsmaatregelen, die voor onze jaarrekeningcontrole van de stichting relevant zijn, ook zijn opgenomen in de rapportage en onderdeel zijn geweest van de werkzaamheden van de externe accountant. Vervolgens zijn wij nagegaan of op basis van onze professionele oordeelsvorming, de externe accountant toereikende werkzaamheden heeft uitgevoerd teneinde een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen over de opzet, implementatie en de effectieve werking van deze interne beheersingsmaatregelen. Tot slot hebben wij de resultaten en eventuele gerapporteerde uitzonderingen geanalyseerd en meegewogen voor de impact op onze controleaanpak.

Waar controlewerkzaamheden zijn uitgevoerd door de externe accountant van de uitvoeringsorganisatie met betrekking tot de financiële rapportage van de pensioenadministratie, hebben wij de mate waarin onze betrokkenheid noodzakelijk was bepaald om in staat te zijn een conclusie te trekken of voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot deze pensioenadministratie is verkregen als basis voor ons oordeel bij de jaarrekening als geheel.

Wij hebben de externe accountant van de uitvoeringsorganisatie instructies gestuurd. Wij hebben, als accountant van de stichting, periodiek overleg gehad met de externe accountant van de uitvoeringsorganisatie, waarbij gesproken is over de risico's, de controleaanpak, de voortgang van de controle en, op basis van de ontvangen rapportages van de externe accountant van de uitvoeringsorganisatie, de bevindingen en conclusies. Wij hebben dit uitgebreid met het uitvoeren van een dossierreview om de kwaliteit van de uitgevoerde werkzaamheden te evalueren.

Wij hebben de certificerend actuaris controle-instructies gestuurd op basis van Standaard 620 en NBA-handreiking 1120 ten aanzien van de actuariële certificering met betrekking tot onder andere de consistentie, prudentie en actualiteit van schattingen ten aanzien van de technische voorzieningen en de financiële positie, in overeenstemming met relevante wetgeving. Wij hebben geëvalueerd of de certificerend actuaris heeft voldaan aan onze instructies door onder andere kennis te nemen van zijn certificeringsrapport en besprekingen met de actuaris over de verrichte werkzaamheden en de bevindingen uit zijn certificeringsrapport. Daarnaast hebben wij de adequaatheid van zijn werkzaamheden geëvalueerd. Ook hebben wij de competentie, capaciteiten en objectiviteit van de certificerend actuaris geëvalueerd. Wij verwijzen hiervoor naar het kernpunt fondsspecifieke elementen in de waardering van de technische voorzieningen.

Door bovengenoemde werkzaamheden zijn wij in staat geweest om voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de financiële informatie te verkrijgen als basis voor ons oordeel over de jaarrekening.

Controleaanpak frauderisico's

Wij hebben risico's op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude geïdentificeerd en ingeschat. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in Stichting Pensioenfonds voor de Woningcorporaties en haar omgeving en de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het bestuur inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop de Raad van Toezicht, toezicht uitoefent alsmede de uitkomsten daarvan.

Wij hebben ten aanzien van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude de opzet en implementatie van de interne beheersing geëvalueerd, waaronder in het bijzonder de fraude-risicoanalyse, zoals opgenomen in de SIRA, evenals bijvoorbeeld de gedragscode, de klokkenluidersregeling en de incidentenregeling. Wij hebben de opzet en implementatie geëvalueerd, en voor zover wij dat noodzakelijk achtten, de werking beoordeeld van de interne beheersingsmaatregelen gericht op het afdekken van frauderisico's.

Wij hebben om inlichtingen gevraagd bij de leden van het bestuur of zij op de hoogte zijn van feitelijke, vermeende of vermoede fraude. Hieruit volgden geen signalen van feitelijke, vermeende of vermoede fraude die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van frauderisico's, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa, omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van frauderisico's.

De door ons geïdentificeerde frauderisico's en uitgevoerde specifieke werkzaamheden zijn als volgt:

<i>Geïdentificeerde frauderisico's</i>	<i>Onze controlewerkzaamheden en observaties</i>
Doorbreken van de interne beheersingsmaatregelen Inherent bevindt het management van een entiteit zich in een unieke positie om fraude te plegen, omdat het in staat is de administratieve vastleggingen te manipuleren en frauduleuze financiële overzichten op te stellen door interne beheersingsmaatregelen te doorbreken die anderszins effectief lijken te werken. Daarom besteden wij bij al onze controles aandacht aan het risico van het doorbreken van maatregelen van interne beheersing door het management of het bestuur in: • journaalposten en andere aanpassingen die tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn gemaakt; • schattingen; • significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsuitoefening.	Wij hebben de opzet en implementatie geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing en de werking van de maatregelen getoetst in de processen voor het genereren en verwerken van journaalposten. Daarnaast hebben wij de opzet en implementatie geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing en de werking van de maatregelen getoetst voor het maken van schattingen. Daarnaast hebben wij inzicht verkregen in de ISAE 3402- en COS 3000-rapportages van de uitvoeringsorganisatie en de hierin opgenomen interne beheersingsmaatregelen ten aanzien van toegangsbeveiliging in de IT-systemen. Wij hebben de werkzaamheden die de accountant van de pensioenuitvoeringsorganisatie heeft verricht, geëvalueerd. Wij hebben journaalposten geselecteerd op basis van risicocriteria en hierop specifieke controlewerkzaamheden verricht. Wij hebben getoetst of de journaalposten en andere aanpassingen die tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn aangebracht aanvaardbaar zijn. Wij zijn ook alert geweest op mogelijk significante transacties buiten de normale bedrijfsvoering van de stichting of die in een ander opzicht ongebruikelijk lijken in het licht van zowel ons inzicht in de stichting en de omgeving als andere tijdens de controle verkregen informatie. Wij hebben geen significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsuitoefening geïdentificeerd. Voor de werkzaamheden ten aanzien van de belangrijkste schattingen verwijzen wij naar de kernpunten van de controle ten aanzien van de waardering van beleggingen gebaseerd op subjectieve input en de impact hiervan op het resultaat en fondsspecifieke elementen in de technische voorzieningen. Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van het doorbreken van de interne beheersing door het bestuur.

Wij hebben in onze controle een element van onvoorspelbaarheid ingebouwd. Ook zijn wij tijdens de controle alert gebleven op indicaties voor fraude. Ook hebben wij kennisgenomen van correspondentie met toezichthouders en hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die een aanwijzing vormen voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

Controleaanpak continuïteit

Het bestuur heeft de jaarrekening opgemaakt uitgaande van de continuïteit van het geheel van de bedrijfsactiviteiten van de stichting voor de voorzienbare toekomst (ten minste twaalf maanden vanaf de datum van opmaken van de jaarrekening). Onze werkzaamheden om de continuïteitsbeoordeling van het bestuur te evalueren omvatten onder andere het verkrijgen van controle-informatie omtrent het continuïteitsrisico en de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling bij de vaststelling van bedragen en in de financiële overzichten opgenomen toelichtingen.

Op basis van de verkregen controle-informatie hebben wij vastgesteld of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Daarnaast hebben wij de correspondentie met relevante toezichthoudende instanties geïnspecteerd.

Pensioenfondsen zijn op grond van de wetgeving gehouden om een adequate vermogensdekking, vereist eigen vermogen, aan te houden. Het vereist eigen vermogen wordt op basis van het financieel toetsingskader bepaald. Als de dekkingsgraad van een pensioenfonds lager is dan het vereist eigen vermogen, moet een herstelplan worden opgesteld waaruit blijkt hoe het fonds het eigen vermogen op het vereiste niveau brengt. Als het fonds niet kan voldoen aan het herstel zullen aanvullende maatregelen moeten worden getroffen. Daar waar nodig zullen de rechten van de (gewezen) deelnemers moeten worden aangepast zodat weer aan het vereist eigen vermogen wordt voldaan. Zoals opgenomen in toelichting 5 van de jaarrekening is er geen sprake van een situatie dat een herstelplan vereist is.

Onze controlewerkzaamheden hebben geen informatie opgeleverd die strijdig is met de veronderstellingen en aannames van het bestuur over de gehanteerde continuïteitsveronderstelling.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens de controle van de jaarrekening. Wij hebben het bestuur en de organen belast met *governance* voor de jaarrekening op de hoogte gebracht van de kernpunten. De kernpunten vormen geen volledige weergave van alle risico's en punten die wij tijdens onze controle hebben geïdentificeerd en hebben besproken. Wij hebben in deze paragraaf de kernpunten beschreven met daarbij een samenvatting van de op deze punten door ons uitgevoerde werkzaamheden.

<i>Kernpunten</i>	<i>Onze controlewerkzaamheden en observaties</i>
<i>De waardering van beleggingen gewaardeerd op basis van niet in de markt waarneembare uitgangspunten</i> <i>Wij verwijzen naar toelichting 1 in de jaarrekening</i> Een deel van de beleggingen van het fonds is gewaardeerd op basis van niet in de markt waarneembare prijzen. Zoals toegelicht in toelichting 1, betreft dit beleggingen met een waarde van €8.151 miljoen op basis van afgeleide marktnoteringen en €4.282 miljoen op basis van waarderingsmodellen en -technieken.	<i>Systeemgerichte werkzaamheden</i> Wij hebben door middel van de assurancerapportages van de accountant van de serviceorganisatie voldoende en geschikte controle-informatie verkregen omtrent de opzet, de implementatie en de werking van de interne beheersingsmaatregelen ten aanzien van de waardering van beleggingen op basis van niet in de markt waarneembare uitgangspunten.

Kernpunten

De stichting heeft met de uitvoeringsorganisatie voor vermogensbeheer afspraken gemaakt over de waarderingmethodiek van beleggingen, die zijn vastgelegd in een waarderingshandboek.

De belangrijkste gehanteerde methoden en veronderstellingen voor het schatten van de actuele waarde van financiële instrumenten zijn de intrinsieke waardebepaling op basis van al dan niet gecertificeerde rapportages van de desbetreffende vermogensbeheerders of, indien en voor zover deze niet beschikbaar zijn, de kostprijs van de (recente) investeringen (private equity en hedgefondsen). Daarnaast bepaalt de stichting de actuele waarde van de Nederlandse woninghypotheken aan de hand van contractuele kasstromen verdisconteerd tegen de relevante disconteringsvoet.

Het bestuur heeft de actuele waarde van de niet-beursgenoteerde beleggingen geschat op basis van opgaven van investment managers. De betrouwbaarheid van de gebruikte opgave wordt door het bestuur getoetst aan de hand van gecontroleerde jaarrekeningen van de fondsen waarin wordt belegd.

De gebruikte methode om de waarde te bepalen is subjectief. Het risico komt voort uit participaties in beleggingsfondsen waarvoor niet tijdig een gecontroleerde jaarrekening kan worden verkregen. In dergelijke situaties wordt gebruikgemaakt van de door de *investment managers* afgegeven niet-gecontroleerde waarderingen (intrinsieke waarde).

Gezien de inherente onzekerheid van deze schattingen en de omvang van de schattingspost, hebben wij dit als kernpunt van onze controle aangemerkt.

Onze controlewerkzaamheden en observaties

Gegevensgerichte werkzaamheden

Daarnaast, hebben wij als onderdeel van de controle bij de pensioenuitvoeringsorganisatie de volgende gegevensgerichte werkzaamheden verricht:

- Aansluiting van de waardering van de fondsbeleggingen in de beleggingsadministratie met de opgave van de *investment manager* alsmede de gecontroleerde jaarrekening van de betreffende fondsbelegging.
- Daar waar per afsluitmoment van de administratie geen gecontroleerde jaarrekening beschikbaar was, zijn wij nagegaan of er tot aan het moment van vaststellen van de jaarrekening van de stichting een nagekomen waardering (gecontroleerde jaarrekening van de betreffende fondsbelegging) beschikbaar was.
- Daar waar geen gecontroleerde jaarrekening beschikbaar was voor vaststelling jaarrekening, verrichtten wij zogenaamde *backtesting* om de betrouwbaarheid van de schatting te evalueren.
- Wij hebben een onafhankelijke integrale waardering uitgevoerd op de derivaten-portefeuille.
- Wij hebben een onafhankelijk integrale waardering van de hypotheekportefeuille uitgevoerd met behulp van deskundigen op het gebied van waardering van beleggingen.

Naar aanleiding van onze controle en de uitkomsten daarvan, hebben wij deze schattingspost beoordeeld op aanwijzingen van tendenties die mogelijk een risico vormen op een afwijking van materieel belang die het gevolg is van fraude. Wij hebben dergelijke aanwijzingen niet geïdentificeerd.

Wij hebben kennisgenomen van de toelichtingen op de waardering van de beleggingen en deze getoetst aan de (toelichtings)vereisten uit de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving.

Bij de uitvoering van de bovenstaande werkzaamheden hebben wij geen significante bevindingen geconstateerd.

Kernpunten

De fondsspecifieke elementen in de waardering van de technische voorzieningen

Wij verwijzen naar de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling en toelichting 6 in de jaarrekening

De actuariële waarderingsgrondslagen van de stichting bestaan voor een deel uit algemeen aanvaarde uitgangspunten, zoals de prognosetafel AG 2022 en de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. Een ander deel van de grondslagen is fondsspecifiek en wordt door het bestuur vastgesteld op basis van fondsspecifiek onderzoek. De belangrijkste fondsspecifieke grondslagen betreffen de ervaringssterfte en gehanteerde kostenopslag.

Onderdeel van de waarderingsgrondslag van de technische voorzieningen betreft een fondsspecifieke kostenopslag. De actualisering van deze fondsspecifieke kostenopslag vindt eens in de twee jaar plaats en dit heeft in 2022 plaatsgevonden. De stichting hanteert een opslag ter grootte van 1,9% van de voorziening voor pensioenverplichtingen ten behoeve van de dekking van toekomstige administratie- en excassokosten.

In onze controle hebben wij specifieke aandacht besteed aan de schattingselementen fondsspecifieke ervaringssterfte en de opslag voor toekomstige kosten. Omdat dit significante schattingen zijn die door het bestuur worden gemaakt en die zelfstandig een materiële impact op de hoogte van de technische voorzieningen kunnen hebben, bestaat een inherent risico op afwijkingen als gevolg van fouten of fraude. Daarom is dit aangemerkt als een kernpunt in onze controle.

Onze controlewerkzaamheden en observaties

Systeemgerichte werkzaamheden

Wij hebben door middel van de assurancerapportages van de accountant van de serviceorganisatie voldoende en geschikte controle-informatie verkregen omtrent de opzet, de implementatie en de werking van de interne beheersingsmaatregelen ten aanzien van de waardering van de technische voorzieningen.

Gegevensgerichte werkzaamheden

Daarnaast, hebben wij de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Wij hebben de gebruikte actuariële (fondsspecifieke) grondslagen getoetst op consistentie en geëvalueerd aan de hand van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving.
- Wij hebben een evaluatie uitgevoerd van de onderliggende documentatie van het uitgevoerde grondslagonderzoek ten aanzien van de fondsspecifieke ervaringssterfte en de fondsspecifieke kostenopslag en het bespreken daarvan met de certificerend actuaris.
- Wij hebben een evaluatie uitgevoerd van de uitkomsten van de actuariële analyse over 2022, waaronder ook de fondsspecifieke grondslagen. Dit hebben wij gedaan door het evalueren van deze actuariële resultaten op plausibiliteit, waarbij de omvang van de actuariële resultaten een indicatie geeft ten aanzien van de evenwichtigheid van de gebruikte actuariële veronderstellingen. De uitkomsten van de actuariële analyse hebben wij besproken met de certificerend actuaris.
- Wij hebben de relevante actuariële toelichtingen in de jaarrekening van het pensioenfonds aangesloten met de uitkomsten van de actuariële analyse.
- De certificerend actuaris heeft bij de technische voorzieningen aan de hand van de administratieve basisgegevens ('pensioenaanspraken') een actuariële verklaring afgegeven. De door de actuaris gehanteerde basisgegevens hebben wij aangesloten op de basisgegevens die bekend zijn vanuit onze controlewerkzaamheden bij het pensioenfonds.

<i>Kernpunten</i>	<i>Onze controlewerkzaamheden en observaties</i>
	Wij hebben kennisgenomen van het certificeringsrapport en de afgegeven actuariële verklaring, en dit met de certificerend actuaris besproken. De certificerend actuaris heeft in zijn verklaring aangegeven dat de stichting voldoet aan de relevante artikelen van de Pensioenwet. Op basis van de uitgevoerde controlewerkzaamheden en de verkregen controle-informatie hebben wij geëvalueerd of er bij deze schatting indicaties waren voor mogelijke tendenties bij het management. Wij hebben dergelijke indicaties niet aangetroffen. Daarnaast hebben we vastgesteld dat de toelichtingen toereikend en in overeenstemming zijn met het stelsel van financiële verslaggeving. Bij de uitvoering van de bovenstaande werkzaamheden hebben wij geen significante bevindingen.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat ook andere informatie. Dat betreft alle informatie in het jaarverslag anders dan de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verklaring betreffende overige door wet- en regelgeving gestelde vereisten

Onze benoeming

Wij zijn op 29 september 2015 benoemd als externe accountant van Stichting Pensioenfonds voor de Woningcorporaties. Wij zijn nu voor een onafgebroken periode van acht jaar accountant van de stichting.

Geen verboden diensten

Wij hebben, naar ons beste weten en overtuiging, geen verboden diensten geleverd, als bedoeld in artikel 5, lid 1 van de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang.

Geleverde diensten

De diensten die wij, in aanvulling op de controle van de jaarrekening, hebben geleverd aan de stichting, in de periode waarop onze wettelijke controle betrekking heeft, zijn toegelicht in toelichting 16 van de jaarrekening. In 2022 zijn geen diensten verleend in aanvulling op de controle van de jaarrekening.

Verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening en de accountantscontrole

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de organen belast met governance voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor:

- het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW; en voor
- een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van het genoemde verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De organen belast met *governance* voor de jaarrekening zijn verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van het pensioenfonds.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze doelstellingen zijn een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen over de vraag of de jaarrekening als geheel geen afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of van fouten en een controleverklaring uit te brengen waarin ons oordeel is opgenomen. Een redelijke mate van zekerheid is een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Amsterdam, 13 juni 2023
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Origineel getekend door drs. M. Ferwerda RA

Bijlage bij onze controleverklaring over de jaarrekening 2022 van Stichting Pensioenfonds voor de Woningcorporaties

In aanvulling op wat is vermeld in onze controleverklaring hebben wij in deze bijlage onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening nader uiteengezet en toegelicht wat een controle inhoudt.

De verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle van de jaarrekening

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit het volgende:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Ook op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen en het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de organen belast met *governance* onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing. In dit kader geven wij ook een verklaring aan de organen belast met *governance* op grond van artikel 11 van de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang. De in die aanvullende verklaring verstrekte informatie is consistent met ons oordeel in deze controleverklaring.

Wij bevestigen aan de organen belast met *governance* dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met hen over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen die zijn getroffen om de geïdentificeerde bedreigingen weg te nemen en onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening vanuit alle zaken die wij met de organen belast met *governance* hebben besproken. Wij beschrijven deze zaken in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang is van het maatschappelijk verkeer.